

**OPINTO-OPAS
2011–2012 JA 2012–2013**

Erikoislääkärikoulutus

**Yleislääketieteen
erityiskoulutus**

Toimittanut Eija Ruottinen
ISSN 0784-4123

LUKIJALLE

Tämä opinto-opas sisältää erikoislääkäritutkinnon yleiset ohjeet ja opetussuunnitelmat lukuvuosiksi 2011-2012, 2012-2013.

Opinto-oppaasta löytyvät keskeiset erikoislääkärikoulutusta koskevat tiedot ja siihen kannattaa tutustua erikoislääkärikoulutuksen opintosuunnitelmaa tehdessä ja erikoistumisen aikana.

Lisätietoa koulutuksesta antavat koulutuksen vastuuhenkilöt, kouluttajat ja koulutuspäällikkö (jatkokoulutus, Aapistie 5 A, PL 5000, 90014 Oulun yliopisto, email:eija.ruottinen (at)oulu.fi, puh. (08) 537 5106, 040 8381394).

Opinto-opas, lomakkeet, tiedotteet yms. löytyvät tiedekunnan sivulta www.medicine.oulu.fi

Eija Ruottinen
koulutuspäällikkö

LÄÄKETIETEELLISEN TIEDEKUNNAN HALLINTO

Aapistie 5A, 90014 Oulun yliopisto

puh. (08) 5375011 (vaihte)

fax: (08) 5375111

Dekaani

Kari Majamaa, professori puh. (08) 315 4519

I Varadekaani

Olli Vainio, professori puh. (08) 537 5864

II varadekaani

Jouni Jaakkola, professori, puh. (08) 537 5592

Hallintopäällikkö

Juha Kukkonen, puh. (08) 537 5100

Koulutuspäällikkö (tieteellinen ja ammatillinen jatkokoulutus)

Eija Ruottinen, puh. (08) 537 5106

Opintoasianpäällikkö (peruskoulutus)

Hanna Pesonen, puh. (08) 537 5102

Opintoasianpalvelut

Anne Ollila, opintoasiansihteeri (jatkokoulutus), puh. (08) 537 5107

Leena Seppänen, opintoasiansihteeri (peruskoulutus), puh. (08) 537 5104

Mirjami Willberg, henkilöstösihteeri (yleislääketieteen erityiskoulutus, henkilöstöhallinto) puh. 537 5119

Tiedekunnan ammatillisen jatkokoulutuksen hallinto

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen kehittämistä ja koordinoimista varten tiedekunnassa toimii ammatillinen jatkokoulutustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimii 31.12.2013 asti professori Jyrki Mäkelä kirurgian klinikalta, puh. (08) 315 2018. Alueellisena yhteistyöelimenä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä toimii alueellinen neuvottelukunta, jonka puheenjohtaja on dekaani Kari Majamaa.

SISÄLLYSLUETTELO

Lukijalle	3
LÄÄKETIETEELLISEN TIEDEKUNNAN HALLINTO	4
Sisällysluettelo	5
I ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUSTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET	7
1. Erikoislääkärikoulutusta koskevat asetukset	7
2. Opinto-oikeuden myöntäminen	7
3. Ilmoittautuminen yliopistoon	7
5. Erikoislääkäriin tutkinnon tavoitteet ja rakenne	10
6. Erikoislääkäriin tutkinnon suorittaminen	11
7. Siirtymäkauden ohjeet	21
8. Ulkomaalainen erikoislääkäriin tutkinnon suorittajana	22
9. Opintosuoritusten hyväksyminen ja tutkintotodistuksen hakeminen	22
10. Laillistaminen erikoislääkäriin tutkinnon jälkeen	23
II YLEISLÄÄKETIETEEN ERITYISKOULUTUS 2011-2012, 2012-2013	24
1. Johdanto	24
2. Rekisteröityminen lisäkoulutusohjelmaan	24
3. Hallintojärjestelmä ja päätöksenteko	24
4. Koulutuksen tavoitteet	25
5. Koulutuksen rakenne ja sisältö	25
6. Muussa kuin ETA-valtiossa suoritettu perustutkinto	27
7. Siirtymäkausi	27
8. Todistuksen hakeminen	27
III OPETUSSUUNNITELMAT LUKUVUOSIKSI 2011–2012, 2012–2013	28
ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO	28
ENDOKRINOLOGIA	31
FONIATRIA	33
FYSIATRIA	36
GASTROENTEROLOGIA	38
GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA	40
GERIATRIA	43
IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA	45
INFEKTIOSAIRAUDET	48
KARDIOLOGIA	51
KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA	53
KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE	56
KLIININEN HEMATOLOGIA	57
KLIININEN KEMIA	59
KLIININEN MIKROBIOLOGIA	63
KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA	65
KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT	68
KÄSIKIRURGIA	70
LASTENKIRURGIA	73
LASTENNEUROLOGIA	76
LASTENPSYKIATRIA	78
LASTENTAUDIT	81
LIIKUNTALÄÄKETIEDE	88

NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET	91
NEFROLOGIA	96
NEUROKIRURGIA	99
NEUROLOGIA	101
NUORISOPSYKIATRIA	104
OIKEUSLÄÄKETIEDE	108
ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA	111
PATOLOGIA	113
PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE	115
PLASTIIKKAKIRURGIA	118
PSYKIATRIA	121
RADIOLOGIA	125
REUMATOLOGIA	128
SILMÄTAUDIT	130
SISÄTAUDIT	133
SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA	136
SYÖPÄTAUDIT	138
TERVEYDENHUOLTO	141
TYÖTERVEYSHUOLTO	144
UROLOGIA	149
VERISUONIKIRURGIA	152
YLEISKIRURGIA	155
YLEISLÄÄKETIEDE	157
KIRURGIAN ALOJEN RUNKOKOULUTUS	161
SISÄTAUTIALOJEN YHTEINEN RUNKOKOULUTUS	164

LIITTEET

I ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUSTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

HYVÄKSYTTY 3.5.2011

Erikoislääkärikoulutusta koskevat yleiset määräykset ovat lääketieteen koulutusta antavien yliopistoyksiköiden yhteisesti sopimat määräykset, jotka koskevat kaikkia yliopistoja, erikoisaloja ja kaikkia erikoistuvia.

I. Erikoislääkärikoulutusta koskevat asetukset

Voimassa olevan erikoislääkäriasetuksen (678/1998) mukainen koulutus alkoi 1.1.1999. Asetus toi merkittäviä muutoksia erikoislääkärikoulutukseen. Erikoisalojen määrä väheni aikaisemmasta 92:sta 49:ään. Koulutusohjelmista tuli 5 ja 6 vuoden koulutusohjelmia aikaisempien 6 ja 8 vuoden koulutusohjelmien sijasta. Erikoisalojen nimiin tuli muutoksia ja arviointia edellytettiin. Erikoislääkäriin tutkintoa koskeva asetusmuutos (A 1343/2002) tuli voimaan 1.1.2003. Asetus sisältää muutoksia terveyskeskuspalveluun sekä koulutuksen rakenteeseen. Terveyskeskuksessa suoritettavan palvelun pituus nousi aikaisemmasta 6 kuukaudesta 9 kuukauteen. Lisäksi määrättiin, että koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella asetuksessa mainittuja erikoisaloja lukuun ottamatta.

Yliopisto voi kuitenkin tehdä poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavasta koulutusajasta, mikäli yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat eivät voi osoittaa kohtuullisessa ajassa koulutuspaikkaa (A 401/2007).

2. Opinto-oikeuden myöntäminen

Erikoislääkäriin tutkinnon voi suorittaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa lääkärin ammattia laillis-tettuna ammattihenkilönä. Nämä oikeudet ja luvat myöntää sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/94,1030/2000 ja L312 /2011) nojalla.

Opinto-oikeutta ei voi myöntää rajoitetun luvan perusteella.

Opinto-oikeutta Oulun yliopistossa erikoislääkäriin tutkinnon suorittamista varten haetaan lääketieteelliseltä tiedekunnalta lomakkeella, joka löytyy tiedekunnan kotisivulta <http://www.medicine oulu.fi/erikoistumiskoulutus.html>

Opinto-oikeutta haetaan siltä yliopistolta, jonka vastuualueella erikoislääkärikoulutus on tarkoitus pääosin suorittaa. Opinto-oikeus myönnetään vain yhteen koulutusohjelmaan (erikoisalalle) kerrallaan. Erikoislääkäriin tutkinnon voi suorittaa vain yhdessä yliopistossa kerrallaan. Opinto-oikeus myönnetään hakijoille, jotka ovat saaneet Suomessa oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia. Ulkomalaiselta hakijalta edellytetään lisäksi todistuksella osoitettu suomen (tai ruotsin) kielen taito. Opinto-oikeushakemuksen mukana tulee toimittaa myös ilmoittautumislomake yliopistoon. Opinto-oikeuden hakemiselle ja sen yhteydessä tehtävälle ensimmäiselle ilmoittautumiselle ei ole asetettu määräaika. Opinto-oikeuspäätös ei takaa koulutuksen alkamista eikä erikoistuvan lääkärin automaattista pääsyä koulutusvirkaan, sillä valinnan tekee työnantaja. Erikoistumisvirkoihin pääsy ja niissä toimiminen edellyttää henkilön soveltuvuutta kyseiselle erikoisalalle.

3. Ilmoittautuminen yliopistoon

3.1. Läsnaölöilmoitus

Erikoistuvan lääkärin tulee olla läsnä olevana opiskelijana yliopistossa siihen asti kunnes tutkinto on suoritettu. Ilmoittautuminen tulee tehdä vuosittain 2.5.-15.9.välisenä aikana. Ilmoittautumislomakkeen voi toimittaa opinto-oikeushakemuksen mukana jatkokoulutustoimistoon tai opiskelijapalveluihin Linnanmaalle, os. PL 8100, 90014 Oulun yliopisto.

Ilmoittautuminen on mahdollista tehdä myös internetissä (ks kohta 3.3.). Ilmoittautua voi myös sähköpostissa osoitteessa opintoasiat@oulu.fi. Ilmoittautuminen internetissä edellyttää, että opiskelijalla on voimassa oleva tunnus atk-keskuksen paju-koneessa.

Läsnä olevaksi ilmoittautunut opiskelija voi käyttää yliopiston tietoliikenne- ja kirjastopalveluja ja saada yliopiston henkilökohtaisen sähköpostiosoitteen (Tietohallinto, puh. 08-5533080, neuvonta@oulu.fi). Mikäli opiskelija ei ilmoittaudu yliopistoon, hän menettää tietohallinnon toimesta myös paju-koneen käyttäjätunnukset.

Rekisteröityminen jatkokoulutuslistalle

Erikoistuva lääkäri voi kirjoittautua tiedekunnan jatkokoulutuslistalle ltkjatkot@lists.oulu.fi seuraavan ohjeen mukaan (to ltkjatkot-request@lists.oulu.fi, subject: subscribe). Tällöin erikoistuva saa tietoa koulutuksista yms. suoraan omaan sähköpostiisi.

3.2. Ylioppilaskuntaan ilmoittautuminen

Ylioppilaskuntaan ilmoittautuminen on jatko-opiskelijalle vapaaehtoista. Mikäli jatko-opiskelija haluaa ylioppilaskunnan jäseneksi, tulee hänen ilmoittautua lukuvuoden alussa ilmoittautumisaikana ja maksaa ylioppilaskunnan jäsenmaksu. Kesken lukuvuoden voi ilmoittautua ylioppilaskuntaan, mikäli myös opinto-oikeus on myönnetty kesken lukuvuoden. Tällöin ylioppilaskunnan jäseneksi on ilmoittauduttava kahden viikon kuluessa opinto-oikeuden myöntämisen jälkeen. Ellei opiskelija halua kuulua ylioppilaskuntaan häneltä ei peritä maksuja. Maksun suorittaneet eivät voi käyttää hyväkseen YTHS:n palveluja eikä VR:n myöntämiä etuuksia. Ateriat on mahdollista saada henkilökuntahintaan.

3.3. Ilmoittautuminen verkossa

Läsnä olevaksi ilmoittautuminen ja ylioppilaskunnan maksujen maksaminen (lisätietoja opiskelijapalveluista) WebOodissa on mahdollista, jos opiskelijalla on verkkopankkitunnukset Nordeassa, OP-Pohjolassa tai Samsossa.

Verkkopankkitunnusta eivät tarvitse pois-saolevaksi ilmoittautuvat tai läsnä olevaksi ilmoittautuvat jatko-opiskelijat, jotka eivät liity ylioppilaskunnan jäseniksi.

Lisätietoja ilmoittautumisesta saat opiskelijapalveluista puh. 08-5534035/5534046/5534036/5533968 ja Oulun yliopiston www.sivuilla (www.hallinto.oodi.fi/oodi/oyweboodi/kayttoohje.html) tai suoraan WebOodista (<https://weboodi.oulu.fi/oodi/>).

4. Hallinto ja päätöksenteko

Erikoislääkärikoulutuksen parissa työskentelee hyvin monia toimijoita.

Varsinainen päättävävalta erikoislääkärikoulutuksessa on opetus- ja kulttuuriministeriöllä ja koulutusyksiköillä eli lääketieteellistä opetusta antavilla yliopistoyksiköillä. Muut viranomaiset ja toimielimet ovat neuvoo-antavia tai niiden tehtävänä on koulutuksen kehittäminen ja koordinointi. Seuraavassa on kerrottu erikoislääkäri-koulutuksen kannalta keskeisistä toimijoista ja heidän tehtävistään.

Erikoistuvan lääkärin edellytetään tutustuvan opinto-oppaassa selvitettyihin erikoislääkärikoulutusta koskeviin yleisiin ohjeisiin ja oman erikoisalansa vaatimuksiin sekä osallistuvan henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimiseen sekä lokikirjan pitämiseen saamastaan koulutuksesta. Lisäksi hänen tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö toimii oman koulutusohjelmansa osalta asiantuntijana ja vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta. Vastuuhenkilön hyväksyy erikoistuvan lääkärin henkilökohtaiset koulutussuunnitelmat sekä seuraa ja arvioi koulutuksen ja oppimisen edistymistä.

Kouluttaja on koulutuksen vastuuhenkilön nimeämä. Hän vastaa osaltaan koulutuksen toteutumisesta ja osallistuu arviointiin. Yliopistosairaalassa kouluttajana toimii alan erikoislääkäri. Lääketieteellinen tiedekunta myöntää yliopistosairaalan ulkopuolisille koulutuspaikoille koulutus-oikeudet ja nimeää

kouluttajan (koulutussopimus). Kouluttaja vastaa koulutuspaikan koulutusedellytyksistä ja osallistuu arviointiin.

Henkilökohtainen ohjaaja (tutor) on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö ja ohjaa myös erikoistuvaa lääkäriä tämän työtehtävissä ja huolehtii laaditun koulutus suunnitelman tarkoituksenmukaisuudesta sekä teoriakoulutuksen että käytännön koulutuksen osalta. Ohjaaja osallistuu myös arviointeihin, ohjaa erikoistuvaa lääkäriä tämän työtehtävissä ja huolehtii laaditun koulutus suunnitelman tarkoituksenmukaisuudesta sekä teoriakoulutuksen että käytännön koulutuksen osalta.

Ammatillisen jatkokoulustoimikunnan tehtävänä on vastata ammatillisen jatkokoulutuksen kehittämisestä ja koordinoinnista Oulun yliopiston vastuualueella. Ammatillinen jatkokoulustoimikunta käsittelee erikoislääkärin tutkintoon liittyviä asioita ja ohjaa koulutuksen käytännön toteutumista

Alueelliset neuvottelukunnat toimivat yliopistojen yhteydessä alueellisina yhteistyöeliminä erikoislääkärikoulutuksen määrällisessä ja laadullisessa kehittämisessä (Asetus erikoislääkärin tutkinnosta 678/98).

Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat tekevät selvitykset koulutuspaikkojen saatavuudesta sekä antavat lausunnot yliopistolle koskien poikkeuspäätöstä yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksista (A401/2007).

Neuvottelukunnissa ovat edustettuina yliopisto sekä sen vastualueen yliopistollinen keskussairaala, sairaanhoitopiirit, perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, aluehallintovirastot ja erikoistuvat.

Koulutusyksikköjen (yliopistojen lääketieteellistä opetusta antavat yksiköt) toimivaltaan kuuluu päättää siitä mitkä virat, toimet tai tehtävät ovat erikoislääkärikoulutukseen soveltuvia koulutusvirkoja. Koulutusyksiköt hyväksyvät koulutussopimukset, jotka on tehty lääketieteellisen tiedekunnan ja yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutuspaikkojen kanssa.

Koulutusyksiköt myöntävät opinto-oikeudet koulutusohjelmiin, hyväksyvät koulutus suunnitelmat, nimeävät vastuuhenkilöt ja kuulustelijat, käsittelevät palvelua ym. opintoja koskevia asioita, antavat välipäätöksiä ja tutkintotodistukset.

Koulutusyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta vastuualueensa sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja muissa yksiköissä.

Koulutusyksiköt voivat myöntää erikoisalakohtaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksista, mikäli keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa.

Koulutusyksikköiden tulee toimia keskenään yhteistyössä perustaessaan koulutusohjelmia, vahvistaessaan koulutusvaatimuksia ja järjestäessään niihin kuuluvaa koulutusta. Koulutusyksiköt vastaavat myös yleislääketieteen erityiskoulutuksesta yhteistyössä yleislääketieteeseen oppialan kanssa

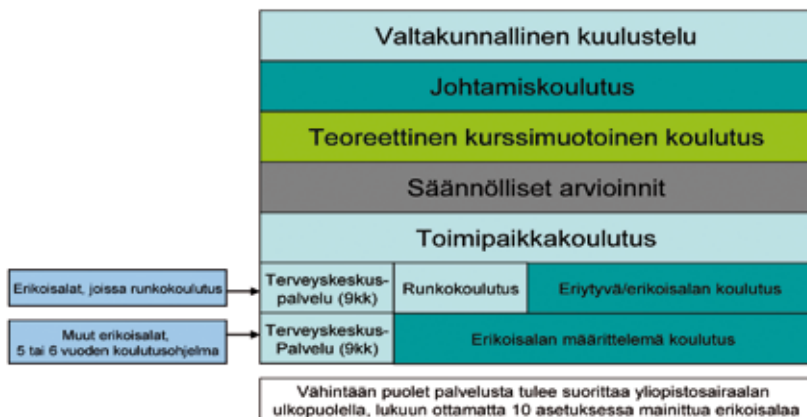
Yliopistollisissa sairaaloissa ja muissa koulutuspaikoissa, joiden kanssa on tehty *koulutussopimukset*, suoritetaan erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin. *Erikoistuvan lääkärin valinnasta koulutusvirkaan neuvotellaan vastuuhenkilön kanssa.*

Opetus ja kulttuuriministeriö (OKM) päättää asianomaisen yliopiston esityksestä ja sosiaali- ja terveysministeriötä kuultuaan, mitä erikoislääkärin tutkintoon johtavia koulutusohjelmia kussakin koulutusyksikössä on. Erikoislääkärin tutkinto voidaan suorittaa Helsingin, Itä-Suomen, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistojen lääketieteellistä opetusta antavissa yksiköissä tai tiedekunnissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön alainen sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää lisensiaatin tutkinnon jälkeen hakemuksesta oikeuden harjoittaa *lääkärin ammattia laillistettuna ammatihenkilönä*. Myös erikoislääkärin tutkinnon suorittaneet hakevat Valviralta ammatinharjoittamisoikeutta.

Erikoislääkärikoulutus jakaantuu seuraaviin kokonaisuuksiin:

Erikoislääkäritutkinnon rakenne

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan (TANK) tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutuksesta, ammattitoiminnasta ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä (laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/94 ja 1030/2000)

Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen neuvottelutilaisuus toimii koulutusyksikköjen ja muiden tahojen (OKM, STM, Valvira, Lääkäriliitto) yhteistyöelimenä koulutuksen kehittämisessä, ohjauksesta ja valtakunnallisesta kuulustelusta.

5. Erikoislääkäriin tutkinnon tavoitteet ja rakenne

Erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkäriin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen sekä toimimiseen erikoislääkäriinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä. Erikoisalun lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Erikoislääkärikoulutuksen voi aloittaa heti

lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja laillistamisen jälkeen.

1. Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus:

Käytännön palvelu sisältää terveyskeskuspalvelun, runkokoulutuksen tai täydentävään koulutuksen sekä varsinaisen erikoisalun koulutuksen.

Tutkinnon pituus on 5 tai 6 vuotta alasta riippuen. Erikoislääkärikoulutuksessa tulee vähintään puolet suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa tiettyjä erikoislääkäriasetuksessa mainittuja erikoisalajoja lukuun ottamatta (ks. asetus 1343/2002, liite). Poikkeuksen hakemisesta em. sääntöön säädetään asetuksessa 401/2007.

2. *Koulutuksen arviointi:* Erikoistuvan lääkärin tulee osallistua oman oppimisen ja koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin.

3. *Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus:* Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen sisällöstä ja laajuudesta määrätään erikoisalakohtaisesti koulutusohjelmavaatimuksissa. Laajuus vaihtelee 60-220 tunnin välillä.

4. *Johtamiskoulutus/lähijohtajakoulutus:* Erikoislääkäriin tutkintoon tulee sisältyä johtamiskoulutusta vähintään 10 opintopistettä.

5. *Valtakunnallinen kuulustelu*: Valtakunnallisen kuulustelun erikoisalakohtaiset vaatimukset sovitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Lastenkirurgian ja plastiikkakirurgian koulutusohjelmissa järjestetään lisäksi suullinen kuulustelu.

Erikoislääkärikoulutuksen tulee olla suunniteltua ja ohjattua. Erikoiskoulutuksen aikana erikoistuva lääkäri osallistuu normaaliin kliiniseen työhön ja hankkii näin erikoisalansa käytännön taidot.

6. Erikoislääkärin tutkinnon suorittaminen

6.1. Käytännön palvelu ja toimipaikkakoulutus

6.1.1. Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen tulee sisältyä terveystieteiden suoritettavaa palvelua vähintään 9 kuukautta. Terveystieteidenjakson aikana erikoistuvan lääkärin tulee tutustua monipuolisesti terveystieteiden useaan toiminta-alueeseen ohjaajan ohjauksessa. Terveystieteidenjakson sisältö tulee selvittää terveystieteiden koulutusvastaavan antamassa työtodistuksessa, joka löytyy lääketieteellisen tiedekunnan kotisivulta <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumis-koulutus.html>

Palvelun koordinoi ja hyväksyy yleislääketieteen oppiala. Terveystieteidenjakson hyväksymisen edellytyksenä on, että koulutusjaksoa suoritavalla on opinto-oikeus joko erikoislääkärin tutkintoon tai yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Yleislääketieteen vastuuhenkilö voi päättää ennen opinto-oikeuden myöntämistä suoritettujen palvelun hyväksymisestä.

Terveystieteidenjakso suoritetaan tiedekunnan hyväksymisissä terveystieteidenjaksoissa, jotka täyttävät yliopiston kanssa tehdyssä sopimuksessa määritellyt laatuvaatimukset.

- Terveystieteidenjakso on nimetty koulutusvastaava ja kouluttavilla on käytössään lokikirja

- Terveystieteiden koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelusuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa
- Terveystieteidenkoulutuksessa on varmistettu kunnan vastuulla olevan kansanterveystyön sekä kunnan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyön osaaminen
- Terveystieteidenkoulutuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveystieteidenkoulutuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia, josta osa tulee olla moniammatillista ja kouluttavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen.
- Kouluttavalla tulee olla mahdollisuus vähintään kerran kuukaudessa päästä päiväksi ulkopuoliseen koulutukseen.

Yllä olevat kriteerit koskevat erikoistuvia lääkäreitä, jotka saavat tiedekunnalta opinto-oikeuden 1.8.2011 lähtien ja jotka suorittavat terveystieteidenkoulutusta 1.8.2011 lähtien.

Kriteerit eivät kuitenkaan koske terveystieteidenkoulutusta, joka on suoritettu 31.7.2011 mennessä. Aiemmin suoritettujen palvelujen hyväksyntään voimassa olleiden vaatimusten mukaisesti.

6.1.2. Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus ja runkokoulutus

Joidenkin sisällöltään läheisten erikoisalojen koulutukseen sisältyy ns. *runkokoulutus*. Yhteinen runko-osa suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Tarkoituksena on varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja koulutuksen mukaisuus terveystieteidenjärjestelmän kannalta sekä taata mm. päivistystoiminnassa tarvittavat valmiudet. Runkokoulutusjaksoille voidaan nimetä oma vastuuhenkilö.

Yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikassa työtä ohjaavat koulutusyksikön hyväksymä kouluttaja, henkilökohtainen

ohjaaja ja muut erikoislääkärit. Hyväksytyt koulutuspaikat löytyvät lääketieteellisen tiedekunnan kotisivulta <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumiskoulutus.html>

Runkokoulutuksen jälkeen siirrytään sen alan eriytyvään koulutukseen, millä alalla erikoislääkärin tutkinto suoritetaan. Runkokoulutus tulee pääsääntöisesti suorittaa ennen eriytyvän koulutuksen aloittamista. Runkokoulutuksen päättyessä tarkistetaan henkilökohtainen koulutus suunnitelma ja varmistetaan, että runkokoulutuksen tavoitteet on saavutettu.

6.1.3. Yliopistollinen keskussairaalapalvelu ja eriytyvä/erikoisalankoulutus

Eriytyvän/erikoisalankoulutuksen aikana erikoistuva lääkäri perehtyy oman erikoisalansa tietoon ja erikoislääkärin tehtäviin.

Eriytyvä/erikoisalankoulutus suoritetaan pääosin yliopistollisessa sairaalassa, mutta alakohtaisesti osia voidaan suorittaa muissakin koulutuslaitoksissa, joiden kanssa on tehty koulutus sopimus.

Erikoislääkärikoulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella asetuksessa (A1343/2002) mainittuja aloja lukuun ottamatta. Koulutusyksiköt voivat myöntää erikoisalakohtaisen poikkeuksen yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta, mikäli keskussairaalat ja muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa (A 401/2007).

Yliopistosairaalassa työtä ohjaavat koulutuksen vastuuhenkilö, muut kouluttajat,

henkilökohtainen ohjaaja, yliopiston opetushenkilökunta ja sairaalan palveluksessa olevat erikoislääkärit.

6.1.4. Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään koulutuspaikassa työaikana 25 tuntia viikossa. Koulutustilaisuudet voivat olla seminaareja, demonstraatioita tai

tilaisuuksia, joissa käydään järjestelmällisesti läpi oman erikoisalankoulutuksen ja terveydenhuollon kokonaisuuden keskeisiä kysymyksiä.

6.2. Palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Palveluita koskevat erikoisalakohtaiset koulutusvaatimukset on selvitetty koulutusohjelmakuvauksissa, jotka löytyvät tiedekunnan kotisivulta <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumiskoulutus.html> kohdasta Erikoislääkärikoulutus <Opinto-opas

Erikoislääkärin tutkintoon voidaan hyväksyä palveluita, jotka on suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon jälkeen ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen. Ulkomailla lääkärin tutkinnon suorittaneella tulee olla voimassa oleva oikeus toimia lääkärinä Suomessa. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen palvelun hyväksymisen osalta ks. 6.1.1.

6.2.1. Palveluajat

Asetuksen mukaan erikoislääkärikoulutus suoritetaan ensisijaisesti kokopäivätyössä.

Koulutusohjelman vastuuhenkilön harkinnan mukaan voidaan koulutukseen hyväksyä myös osa-aikaista palvelua, mikäli palvelulle asetetut tavoitteet täyttyvät ja osa-aikainen palvelu on viikoittain vähintään 50% kokoaikaisesta palvelusta. Tällöin koulutusaika vastaavasti pitenee.

Osa-aikaisesta palvelusta tulee sopia etukäteen koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa mikäli yli puolet koulutuksesta suoritetaan osa-aikaisena.

Lyhin erikoiskoulutukseksi hyväksyttävä palvelujakso on yksi kuukausi (kalenterikuukausi tai 30 päivää).

6.2.2. Keskeytyksien vaikutus

Kunakin koulutusvuonna sairaudesta tai muusta pätevästä syyistä pidetystä virkavapaudesta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta tai opintovapaasta tentin lukua varten voidaan lukea koulutukseen **yhteensä** yksi kuukausi, mikäli virkamääräys on voimassa. Yhteen raskauteen liittyvästä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen vain kuukausi, vaikka loma jakautuisi eri

vuosille. Kuukausi lasketaan hyväksi siihen koulutusosioon, minkä aikana vapaa on pidetty. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan.

Yhteenveto palveluihin vaikuttavista keskeytyksistä alla

Keskeytyspäiviksi ei lasketa mm. seuraavia:

- vuosilomapäivät
- lomarahavapaat
- säästövapaat (palkallinen)
- aktiivivapaat
- päivystysvapaat
- täydennyskoulutus (työn edellyttämä)
- ulkomainen koulutus (palkallinen)

Kun mm. seuraavien päivien yhteenlaskettu määrä ylittää 30 pv kalenterivuodessa, vähennetään ylimenevä aika suoraan palvelusta:

- sairausloma (palkallinen)
- tilapäinen hoitovapaa (palkallinen/palkaton)
- pakottavat perhesyyt
- äitiysloma, isyysloma, vanhempainvapaa
- opintovapaalain mukainen opintovapaa
- opiskelu (palkaton)
- lukuloma kuulustelua varten
- kertausharjoitukset

Seuraavat palvelut vähennetään suoraan palvelusta:

- yksityisasia (palkaton)
- virkavapaus/työloma (palkallinen/palkaton)
- sairausloma (palkaton)
- hoitovapaa (palkaton)
- vuorotteluvapaa (palkaton)
- sopeuttamisvapaa

6.2.3. Palvelu eri tehtävissä

Koulutuksen vastuuhenkilön hyväksymä palvelu erikoislääkärin pätevyyttä edellyttävässä virassa, toimessa tai tehtävässä hyväksytään erikoiskoulutukseksi edellyttäen, että erikoistuva lääkäri osallistuu varsinaisissa koulutusviroissa oleville tarkoitettuun koulutukseen ja että hänellä on *kouluttaja*.

Toimimista apulaisopettajan, klinisen opettajan, päätoimisen tuntiopettajan tai muussa vastaavassa virassa hyväksytään erikoiskoulutukseen enintään kaksi vuotta edellyttäen, että siihen liittyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai klinistä toimintaa.

Minkä tahansa koulutusyksikön erikoistumisviroissa suoritettu erikoiskoulutuksen palvelu hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä ao. koulutusohjelman vaatimusten mukaiseksi palveluksi.

Palvelu puolustusvoimissa/siviilipalvelussa

Erikoislääkärikoulutukseen voidaan hyväksyä sotilaslääketieteen koulutusta/puolustusvoimissa tapahtuvaa palvelua sekä siviilipalveluun liittyvää palvelua erikoisalan vastuuhenkilön päätöksellä koulutuksen sisällön perusteella. Koulutuksen tulee tapahtua lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymässä koulutuspaikassa.

Tutkijana toimiminen

Tutkimustyötä voidaan hyväksyä erikoislääkärin tutkintoon enintään 1 vuosi.

Tutkimustyö tulee tehdä päätoimisena tutkijana. Tutkimustyö lasketaan siihen koulutusosioon (keskussairaala/ylöpistosairaala tai muu yliopistosairaalan ulkopuolella tehty tutkimus esim. yliopisto), missä tutkimustyö on tosiasiallisesti tehty.

Palvelu ulkomailla

Osa erikoislääkärin tutkintoon kuuluvasta palvelusta voidaan suorittaa ulkomailla. Tiedekunta päättää palvelun hyväksymisestä sisällön perusteella kuultuaan vastuuhenkilöä. Ulkomaisen klinisen palvelun hyväksymisen edellytyksenä on lääkärin oikeudet kyseisessä maassa. Tällöin osaksi tutkintoa voidaan hyväksyä myös ennen Valviran laillistusta tehtyjä palveluja (AHOT).

6.2.4. Suoritusten vanheneminen

Pakollinen ja kaikille erikoisalaille yhteinen 9 kuukauden terveyskeskuspalvelu sekä erikoislääkärin tutkintoon pakollisena sisältyvä johtamiskoulutus eivät vanhene. Mikäli koulutukseen sisältyy enemmän kuin 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua, se vanhenee 10

vuodessa. Muuhun koulutukseen kuuluvat palvelut sekä teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kurssit vanhenevat kymmenessä (10) vuodessa. Valtakunnallinen kuulustelu vanhenee neljässä (4) vuodessa.

Vanhenemissäännöt koskevat myös toista tai kolmatta tutkintoa suorittavia. Aiempi erikoislääkärin tutkinto ei oikeuta automaattiseen palvelujen hyväksymiseen, jos ne ovat yli 10 vuotta vanhoja todistusta haettaessa. Vaikka erikoisalalle olisi tehty välipäätös, suoritteet eivät saa olla todistusta haettaessa vanhentuneita (välipäätös ei estä palveluita vanhenemasta).

Erityisestä syystä erikoistuva lääkäri voi saada pidennystä suoritustensa (palvelut, teoriakoulutus, tentti) voimassaoloon (esim. äitiys- ja vanhempainloma). Hoitovapaan osalta palvelujen vanhenemisessä voidaan pidennyksenä huomioida äitiys- ja vanhempainrahaan oikeuttava aika (noin yksi vuosi).

6.2.5. Koulutusohjelman ja koulutusyksikön vaihtaminen

Koulutusohjelman vaihtaminen tapahtuu samaa menettelyä noudattaen kuin haettaessa ensimmäistä kertaa opinto-oikeutta erikoislääkärin tutkintoon. Samalla tulee ilmoittaa vanhasta opinto-oikeudesta luopuminen. Uusi koulutusohjelma suoritetaan uuden opinto-oikeuden myöntämisen ajankohtana voimassa olevien säädösten mukaan.

Vaihtaessaan koulutusyksikköä erikoistuvan lääkärin on sekä ilmoitettava vaihdostaan vanhaan koulutusyksikköön että haettava opinto-oikeutta uudesta koulutusyksiköstä. Koulutusyksikköä vaihdettaessa erikoistuvalla on oikeus jatkaa opintojaan ensimmäisen opinto-oikeuden myöntämisen ajankohdan mukaisten säädösten vaatimuksilla.

6.5.6. Usean erikoislääkärin tutkinnon suorittaminen

Lääkäri voi suorittaa useampiakin erikoislääkärin tutkintoja. **Tällöin tutkinnot tulee suorittaa peräkkäin eli tutkintoja ei voi suorittaa samanaikaisesti.** Eri erikoislääkärin tutkintoihin kuuluva koulutus on

suoritettava vain niiltä osin kuin tutkintovaihtumukset poikkeavat toisistaan. Suoritusten vanhenemista koskevat määräykset ovat voimassa myös tällaisissa tapauksissa.

6.3. Kriteerit yliopiston ulkopuolisten koulutuspaikkojen hyväksymiselle

Lääketieteellistä opetusta antavat yliopistoyksiköt valvovat erikoislääkärikoulutusta ja koulutuspaikkoja. Yksikkö voi hyväksyä kriteerit täyttäviä yliopistosairaalan ulkopuolisia terveydenhuollon yksiköitä koulutuspaikoiksi, jotta erikoistuvalla lääkärielle voidaan taata mahdollisimman monipuolinen ja laaja-alainen koulutus. Erikoislääkärikoulutuksen tulee myös kyetä vastaamaan terveystalvujärjestelmän ja sen asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin sekä turvata lääkäreiden saatavuus terveystalvujärjestelmässä.

Kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja

Kouluttajan tulee olla alan

- dosentti tai erikoislääkäri
- (perehtyneisyys tutkimustyöhön katsotaan eduksi)
- kouluttajalla tulee olla kouluttajakoulutus tai hänen tulee osallistua siihen

Erikoistuvalla lääkärielle voidaan nimetä myös *henkilökohtainen ohjaaja*, jonka tulee olla alan erikoislääkäri. Pienissä koulutuspaikoissa kouluttaja ja henkilökohtainen ohjaaja voivat olla sama henkilö.

Koulutusyksikön resurssit

- koulutus tulee toteuttaa lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymän erikoisalnan koulutusohjelman mukaan
- potilasaineiston tulee olla riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan potilasaineistoa täydentävä
- yksikön tulee päivystää niillä aloilla, joilla päivystys on olennaista, takapäivystyksen tulee olla kunnossa
- yksikössä tulee olla sopiva alan kirjasto, jossa on erikoisalnan tenttivaatimuksissa vaadittavat kirjat ja lehdet sekä elektroniset tiedonsaantijärjestelmät

- erikoistuvan lääkärin tulee osallistua säännölliseen toimipaikkakoulutukseen, jota edellytetään 3-5 tuntia viikossa lukukausien aikana
- toimipaikkakoulutuksen lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan järjestää muuta, erikoistuvien lääkärin tarpeista lähtevää koulutusta, joka määritellään koulutusso-
pimuksissa Erikoistuvien lääkärin tulee myös voida osallistua (mm. evo -rahan turvin) ulkopuoliseen koulutukseen.

Koulutuspaikkaa koskeva sopimus

Koulutuspaikaksi hakevan sairaalan, terveyskeskuksen tai muun terveydenhuollon yksikön tulee ottaa yhteyttä ko. koulutusohjelman vastuuhenkilöön (= on yliopiston professori tai dosentti) ja neuvotella koulutusso-
pimuksesta ja sen sisällöstä. Koulutusso-
pimuksessa tulee käydä ilmi miten pitkä koulutusai-
ka ulkopuolisessa koulutuspaikassa hyväksytään, miten koulutuspaikalle asetetut kriteerit täytetään sekä mitkä valmiudet erikoistuvan lääkärin tulee saavuttaa koulutusjakson aikana. Koulutusso-
pimuksen allekirjoittavat kou-
lutusohjelman vastuuhenkilö ja kouluttaja.

Koulutuspaikaksi hyväksytyn sairaalan tai terveyskeskuksen tulee osallistua yliopiston järjestämään arviointiin. Koulutusso-
pimukset voivat olla määräaika-
aisia tai toistaiseksi voimassa. Koulutusso-
pimus toimitetaan lääketieteelliselle tiedekunnalle. Mikäli kou-
lutusso-
pimukseen tulee oleellisia muutoksia sopimusaikana, niistä tulee tiedottaa tiedekunnalle tai tehdä uusi koulu-
tussopimus.

Henkilökohtainen koulutusso- pimus

Tarvittaessa voidaan tehdä myös henkilökohtainen koulutusso-
pimus erikoistuvan lääkärin kanssa. Henkilökohtaisen koulutusso-
pimuksen allekirjoittavat ao. koulutusohjelman vastuuhenkilö, kouluttaja yliopistosairaalan ulkopuolisessa koulutuspaikassa sekä erikoistuva lääkäri. Koulutusso-
pimuksesta toimitetaan kopio tiedoksi tiedekunnalle

Valinta erikoistumisvirkaan

Jos yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa

suoritettavaa koulutusjaksoa, ulkopuolisen kouluttajan tulee neuvotella koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa valinnasta ennen lopullista päätöksentekoa.

Ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrä

Erikoislääkäreiden alueellinen ja valtakunnallinen tarve tulee ottaa huomioon erikoisaloittain päätettäessä ulkopuolisten koulutuspaikkojen määrästä. Koulutuspaikkojen määrä tulisi mitoittaa siten, että erikoistuminen sujuu joustavasti.

Työterveyshuollon ja yleislääketieteen erikoisaloilla on omat sopimusmallit, jotka noudattavat pääosin em. kriteerejä.

6.4. Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus

6.4.1. Osallistuminen koulutuksen kehittämiseen ja arviointiin

Koulutusprosessin kehittäminen ja arviointi tarkoittaa sekä erikoistuvan lääkärin oppimisen arviointia että opetuksen, koulutusympäristön ja koulutusohjelman arviointia. Erikoistuvan lääkärin oma itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

6.4.2. Henkilökohtainen koulutus- suunnitelma ja lokikirja

*Erikoistuva lääkäri tekee opinto-oikeutta hakessa henkilökohtaisen erikoistumis-
suunnitelman, jonka vastuuhenkilö ja hänen valtuuttamansa kouluttaja käyvät läpi erikoistumiskoulutuksen alussa (työterveyshuollon ja yleislääketieteen erikoisaloilla henkilökohtainen erikoistumis-
suunnitelma käydään läpi starttiseminaarissa).*

Erikoistuvan lääkärin aikaisempi työkokemus ja omat oppimistavoitteet otetaan suunnitelmaa laadittaessa huomioon. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi koulutukselle asetettavat tavoitteet sekä eri koulutusvaiheiksi hyväksyttävät ajan-
jaksot ja suunnitellut koulutuspaikat. Koulutuksen edistymisestä tulee raportoida viimeistään runkokoulutusvaiheen lopussa mutta tarvittaessa jo aikaisemmin. Koulutuksen seurannasta vastaa koulutuksen vastuuhenkilö.

Koulutusyksikön tulee tarjota erikoistujalle ao. erikoisalalan lokikirja runkokoulutusvaiheen alussa. Koulutusyksikkö vastaa lokikirjan sisällöstä, mutta erikoistuva lääkäri siihen tulevien merkintöjen ajantasaisuudesta. Lokikirjan merkinnöillä voidaan osoittaa jo saatu koulutus ja toisaalta miltä osa-alueilta koulutusta tulisi vielä saada.

Lokikirjan saa koulutusohjelman vastuuhenkilöltä.

6.4.3. Henkilökohtainen ohjaaja/ tutor

Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka on erikoistuvan lääkärin tukihenkilö ja joka ohjaa kussakin koulutuspaikassa työtehtävissä toimimista. Ohjaaja/tutor voi olla sama koko koulutuksen ajan, runkokoulutusvaiheeseen ja eriytyvään vaiheeseen voidaan nimetä oma ohjaaja/tutor tai ohjaaja/tutor voi olla koulutuspaikkakohtainen. Ohjaajan/tutorin tulee myös osallistua koulutusprosessin arviointiin

6.4.4. Erikoislääkärikoulutuksen arviointi

Oppimisen ja koulutuksen arvioinnin perustan muodostavat etukäteen asetetut tavoitteet, joihin suorituksia ja saavutuksia toistuvasti verrataan. Koulutusohjelmalla ja myös sen eri jaksoilla tulee olla selkeät ja tarkoituksenmukaiset tavoitteet. Arvioinnissa voidaan käyttää apuna sitä varten laadittuja lomakkeita. Koulutuksen vastuuhenkilö vastaa koulutuksen seurannasta. Vastuuhenkilö ja erikoistuva lääkäri arvioivat koulutuksen alussa yhdessä asettamiensa tavoitteiden saavuttamista toistuvasti ja laativat koulutuksen etenemisestä yhteenvedon vähintään vuosittain. Erikoistuva lääkäri ja hänen henkilökohtainen ohjaajansa/tutorinsa selvittävät yhdessä eri koulutusjaksojen alkaessa jaksolle asetetut tavoitteet, sovittavat ne yhteen erikoistujan henkilökohtaisten tavoitteiden kanssa sekä arvioivat oppimista jaksojen ja koulutusohjelmien tavoitteiden pohjalta jaksojen aikana ja niiden lopulla.

On suositeltavaa, että erikoistuva lääkäri voi arvioida myös ohjaajansa toimintaa. Tämä hyö-

dyttää myös ohjaajan työtä ja sen kehittämistä. Erikoisalat antavat yksityiskohtaisemmat ohjeet arvioinnista omassa koulutusohjelmassaan.

6.5. Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

6.5.1. Tavoitteet

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on perusopintoja syventävää ja alalla toimimisen kannalta tärkeitä aihekokonaisuuksia käsittelevää opetusta. Suoritettavien kurssien tulee muodostaa erikoistumisen kannalta mielekäs kokonaisuus. Suunnitelma teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen eri osa-alueista tehdään henkilökohtaisen koulutussuunnitelman yhteydessä. Koulutuksen vastuuhenkilö hyväksyy suunnitelman. Osallistuminen osoitetaan erillisellä todistuksella tai lokikirjamerkinnöillä.

Koulutusyksiköt vastaavat hyväksytytjen koulutusohjelmien tasosta ja laadusta. Tavoitteena on, että koulutusyksiköt tarjoaisivat koko vaaditun kurssimuotoisen koulutuksen itse tai yhteistyössä jonkin muun tahon kanssa. Koulutusyksikkö voi hyväksyä kurseja, joiden järjestäjänä ovat mm erikoisalayhdistys, lääkäriyhdistykset tai muu lääketieteellinen taho. Koulutuksen tulee tällöinkin täyttää teoreettiselle koulutukselle asetetut vaatimukset.

Teollisuus tai yritys ei voi yksin toimia koulutuksen järjestäjänä. Koulutusohjelmien aiheiden otsikoinnissa ei tule näkyä yksittäisten lääkkeiden kaupanimiä tai logoja (liite: *Teoreettinen koulutus ja teollisuus*). Ohjelman sisällöstä tulee vastata vähintään alan erikoislääkäri tai lääkäriyhdistys. Koulutus voidaan hyväksyä teoreettiseksi koulutukseksi myös muille erikoisaloille.

6.5.2. Laajuus

Asetuksen mukaan erikoislääkärin tutkintoon kuuluu vähintään 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta. Tämä voi olla ao. erikoisalalan opintoja syventävää tai tiettyjä muita aihekokonaisuuksia käsittelevää koulutusta. *Oman erikoisalalan koulutuksen osuuden*

tulee kuitenkin olla *vähintään 60 tuntia*. Sellaisilla aloilla, joilla on yhteinen runkokoulutus, teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa sekä runkokoulutuksen että erikseen eriytyvän koulutuksen aikana. Eriytyvän koulutuksen volyymi on vähintään 40 tuntia. Joillakin aloilla koulutuksen laajuus voi vaihdella.

6.5.3. Koulutuksen kriteerit ja mitoitus

Suosittelavia ovat laajat kokonaisuudet, esimerkiksi oppiaineiden itsensä järjestämät vuosittain toistuvat kurssit. Pienillä erikoisaloilla voidaan kurssimuotoinen koulutus järjestää yhteistyönä. Yhtä opetustuntia vastaa 45 minuutin luento tai muu opetustilanne. *Alle 3 tunnin (3x45 min) mittaisia yksittäisiä koulutustilaisuuksia ei hyväksytä*. Koulutuksen suositellaan sisältävän luentojen ohella aktiivisia opetusmenetelmiä (pienryhmäopetus, tehtävät, yms.). Opetusvolyymi on pystyttävä selkeästi tunnistamaan koulutustilaisuuden ohjelmasta. Tehtävien lisäksi laajempiin kurseihin voi liittyä myös kuulusteluja.

Oppimateriaali tulisi olla saatavilla ennen koulutustilaisuutta. Opetuksessa käytettävästä visuaalisesta materiaalista (esim. diasarja pienennettyinä kopioina, erilaiset hand-outit jne.) tulisi antaa kopiot osallistujille.

6.5.4. Kurssien hakeminen, hyväksyminen ja vaadittava informaatio

Kurssien hyväksymistä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi haetaan etukäteen sille koulutusyksikölle, missä on kurssin suunnittelu- ja järjestämisvastuu. Täysin ulkopuoliset järjestäjät pyytävät hyväksymistä lähimmästä kyseisen erikoisalalan koulutusta järjestävästä koulutusyksiköstä. Hakemuksesta tulee käydä ilmi kurssin järjestäjä(t), tuntimäärä ja kurssin vastuuhenkilö. *Lisäksi on ilmoitettava tavoitteet, kenelle kurssi on tarkoitettu, hinta ja mahdolliset vaatimukset etukäteismateriaalista ja valmistautumisesta ja tieto tarvittavasta kirjallisuudesta, jos kyseessä on laajempi kokonaisuus, johon sisältyy tehtäviä tai kuulustelu*. Yksityiskohtainen ohjelma liitetään hakemukseen. Hakemuk-

sesta tulee ilmetä koulutuksen kohderyhmä. Hakulomake löytyy osoitteesta <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumiskoulutus.html>

Kun kurssi on hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, ilmoitetaan hyväksytyt erikoisalat ja tuntimäärä. Missä tahansa koulutusyksikössä hyväksytty kurssi hyväksytään kaikissa koulutusyksiköissä teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi.

Koulutuksen järjestäjän tulisi tiedottaa kurseista ja koulutustilaisuuksista hyvissä ajoin etukäteen esimerkiksi Promedicoon (Lääkäreiden ammatillisen kehittämisen tuki ry, www.promedico.fi), koulutuslaktereissa sekä Lääkärilehdessä.

6.5.5. Arviointi ja laadun varmennus

Koulutuksen järjestäjältä edellytetään palautteen keräämisestä koulutuksesta. Palaute voidaan kerätä strukturoidulla lomakkeella tai avoimilla kirjallisilla kysymyksillä. Kaiken palautteen ja arvioinnin tarkoituksena on auttaa kurssien järjestäjiä kehittämään jatkokoulutusta sekä samalla kehittää ja parantaa erikoislääkärikoulutuksen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen laatua. Koulutuksen järjestäjän on pyydettäessä annettava palautteen yhteenveto ja osallistujien lukumäärätieto tiedekunnan käyttöön arviointia varten.

6.5.6. Ulkomainen koulutus

Ulkomailla järjestettäviä kursseja hyväksytään vastuuhenkilön esityksestä. Myös ulkomaisten kurssien kohdalla noudatetaan edellä esitettyjä kriteereitä. Pelkkä ulkomainen konferenssi sellaisenaan ei tuo hyväksymistä. Jos kurssilla on käytössä ns. kredit- järjestelmä, sitä voidaan erikoisaloitaisesti käyttää Suomeen sovellettuna.

6.5.7. Koulutuspaikan tuki koulutukseen

Työnantajan, joka saa valtion maksamaa tukea erikoislääkärikoulutuksesta, tulee antaa erikoistuvalla lääkärille työaikana mahdollisuus osallistua vuosittain kurssimuotoiseen koulutukseen ja osallistua tästä aiheutuviin kustannuksiin. Teoreettinen koulutus tulee

voida suorittaa erikoistumiseen varatussa ajassa (esimerkiksi vuosittain tulee voida suorittaa vaadittu teoreettisen koulutuksen kokonaismäärä jaettuna erikoistumiseen vaadittujen koulutautumisvuosien määrällä).

6.6. Johtamiskoulutus osana erikoislääkärin

Johtamiskoulutus koskee 1.8.2009 ja sen jälkeen opinto-oikeuden saavia erikoistuvia lääkäreitä.

Erikoislääkärin tutkintoon tulee sisältyä **10 opintopistettä johtamiskoulutusta**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä **30 opintopisteen laajuinen lähi-johtajakoulutus** erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaadittu 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla.

Koulutus suoritetaan valtakunnallisesti yhtenäisten sisältovaatimusten mukaisesti.

Koulutuksen suunnittelussa on lähdetty siitä, että johtamisosaaminen kehittyy parhaiten työkokemuksen karttumisen rinnalla toteutettavan systemaattisen koulutuksen kautta. Koulutus on käytännön läheistä ja pe-rustuu suurelta osin työtehtävissä oppimiseen. Koulutuksessa pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon terveyspalvelujärjestelmässä tapahtuvaa käytännön johtamistoimintaa. Johtamiskoulutuksen järjestetään yhteistyössä Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalvelujen kanssa.

10 opintopisteen laajuiseen johtamiskoulutukseen kuuluu viisi (5) kokopäiväistä lähiopetusjaksoa, joihin sisältyy asiantuntijaluentoja, seminaarityöskentelyä etätehtävineen sekä koulutuksen arviointia.

Vuodessa järjestetään viisi (5) kahden päivän opetusjaksoa. Koulutettavat voivat osallistua seminaarijaksoihin erikoistumiskoulutuksen eri vaiheissa ja haluamassaan järjestyksessä.

30 opintopisteen lähi-johtajakoulutus sisältää henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimisen, kehitystehtävät 1 ja 2 (5op+5op) portfolio 5 op ja vapaavalinnaisia opintoja 5op. Koulutuksen voivat suorittaa ne, jotka ovat

suorittaneet tai aloittaneet erikoislääkärikoulutukseen kuuluvan 10 opintopisteen laajuisen johtamiskoulutuksen. Tämä koskee myös niitä aikaisemmin erikoislääkärin tutkinnon suorittaneita, jotka ovat suorittaneet 10 opintopisteen laajuiset opinnot. Erikoislääkärille koulutus on kuitenkin maksullinen.

Erikoistumiskoulutukseen liittyvä johtamiskoulutus tulee suorittaa jatkumona erikoistumiskoulutuksen eri vaiheissa; terveyskeskusjaksolla, runkokoulutuksen/ täydentävän koulutuksen aikana keskus- ja aluesairaaloissa sekä yliopistosairaalassa eriytyvän/erikoisan koulutuksen aikana.

Opinto-oikeuden ennen 1.8.2009 opinto-oikeuden saaneet lääkärit

Erikoislääkärin tutkintoon tulee sisältyä 20 h terveydenhuollon hallintoon ja johtamiseen liittyviä opintoja. Terveydenhuollon hallinnon ja johtamisen koulutus voidaan suorittaa osallistumalla yhteen johtamiskoulutuksen lähiopetusjaksoon etätehtävineen. Erikoistuvalla on myös mahdollisuus suorittaa 10 op/30 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus.

6.7. Säteilyturvallisuus terveydenhuollossa - koulutus osana erikoislääkärin tutkintoa

Säteilyturvakeskuksen (STUK) vahvistaminen säteilysuojelukoulutusta terveydenhuollossa koskevan ohjeen (ST 1.7/17), 2003) mukaisesti tulee säteilytutkimuksia tekevien erikoislääkäreiden koulutukseen sisältyä 0.5.-1 opintoviikkoa alaan liittyvää säteilyturvallisuuskoulutusta. Säteilysuojelukoulutusvaatimus on kirjattu koulutusohjelmakohtaisesti niiden alojen teoreettisen koulutuksen kohtaan, joita ST 1.7. ohje koskee. Näitä aloja ovat gastroenterologia, kardiologia, kliininen fysiologia ja isotooppi lääketiede, ortopedia ja traumatologia, syöpätaudit ja urologia. Koulutuksesta tulee olla erillinen todistus.

6.8. Valtakunnallinen kuulustelu

Kuulustelujen valtakunnallisesta koordinaatiosta huolehtii Helsingin yliopiston lääke-

tieteellisen tiedekunnan opintotoimistossa työskentelevä valtakunnallinen yhdyshenkilö. Yhdyshenkilön tehtävänä on myös kuulustelurekisterien pitäminen, erilaiset tilastointitehtävät ja tarvittaessa kuulustelijoiden yhteistyön avustaminen. Valtakunnallinen erikoislääkärikoulutuksen asiantuntijakokous koordinoi ja käsittelee kuulusteluja koskevia asioita Kuulusteluihin liittyvää ajankohtaista tietoa (mm kuulusteluajankohdat, ilmoittautuminen, kuulusteluvaatimukset, vanhat tenttikysymykset) löytyy osoitteesta www.med.helsinki.fi

6.8.1. Tavoitteet

Valtakunnallisen erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on mitata erikoistuvan teoreettista tietoa ja osaamista sekä kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti erikoislääkärin kohtaamisissa tilanteissa.

6.8.2. Kuulustelijat

Koulutusyksiköt veloitetaan nimeämään kullekin omassa lääketieteen opetusta antavassa yksikössä edustetulle erikoisalalle kuulustelija, joka ilmoitetaan yhdyshenkilölle. Mikäli jollakin erikoisalalla kuulustelurasitus on suuri, voivat koulutusohjelmien vastuuhenkilöt sopia useamman kuulustelijan nimeämisestä samasta koulutusyksiköstä. Kukin koulutusyksikkö maksaa kuulustelupalkkiot omille kuulustelijoilleen.

Koulutusyksikön tulee ryhtyä toimenpiteisiin uuden kuulustelijan nimeämiseksi esim. kuulustelijan eläkkeelle siirtymisen vuoksi. Mikäli kuulustelija ei pysty toimimaan ennalta sovitusti kuulustelijana (esim. ulkomaanmatka, virkavapaus), tulee siitä välittömästi ilmoittaa yhdyshenkilölle ja omaan yksikköön.

6.8.3 Kuulusteluvaatimukset

Koulutusyksiköt vahvistavat kuulusteluvaatimukset koulutusohjelmien kuulustelijoiden valtakunnallisesti sovitusta yhtenäisestä esityksestä. Vaatimukset tarkistetaan kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kahden vuoden välein. Kuulustelijat toimittavat yhteisenä esityksenään erikoisalakohtaisat

kuulusteluvaatimukset yhdyshenkilölle tarkistettavaksi ennen niiden vahvistamista. Kuulustelussa noudatetaan aina viimeisimpiä kuulusteluvaatimuksia riippumatta siitä, minä vuonna erikoistuva on saanut opinto-oikeuden

6.8.4. Kuulusteluajankohdat ja paikat

Valtakunnallinen erikoislääkärikoulustelu järjestetään kaikissa koulutusyksiköissä samanaikaisesti kolme kertaa vuodessa: kaksi kertaa kevätlukukaudella ja kerran syyslukukaudella. Koulutusyksiköt järjestävät kuulustelutilaisuuden omalla paikkakunnallaan. Kuulusteluun voi osallistua millä tahansa kuulustelupaikkakunnalla, *mikäli toisen yliopiston kuulustelupaikassa on tilaa.*

6.8.5. Kuulusteluun ilmoittautuminen

Kuulusteluun ilmoittaututaan sähköisen ilmoittautumisjärjestelmän kautta <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumiskoulutus.html> viimeistään viisi viikkoa ennen kuulustelua siihen koulutusyksikköön, jonka kirjoilla on opiskelijana. Kuulusteluun osallistuvan tulee olla ilmoittautunut läsnä olevaksi yliopistonsa kirjoihin.

Patologian kuulustelijat voivat ilmoittautua kuulustelun eri osioihin (essee- ja preparaattikuulustelu) erikseen. Osiot voi halutessaan tehdä myös samalla kertaa. Radiologian tenttijät tekevät esseekuulustelun ja kuvakuulustelun eri tenttikertoina siten, että ensin on saatava esseekuulustelu hyväksytyksi läpi ennen kuin voi osallistua kuvatenttiin.

6.8.6. Kuulusteluvuorot

Kullakin erikoisalalla eräitä erikseen sovittavia poikkeuksia lukuun ottamatta toimii vuorolleen kaksi kuulustelijaa yhdessä. Kuulusteluvuorot ilmoitetaan isoilla aloilla kuulustelijoille kunkin vuoden alussa, jotta kuulustelijat voivat varautua tehtävään. pienillä aloilla kuulusteluvuoroja ei soviteta etukäteen, vaan kysymykset pyydetään ennen kuulustelua, johon on ilmoittautunut kuulusteltavia. Kuulustelijat pyritään valitsemaan siten, ettei omia koulutettavia tule kuulusteltaviksi.

6.9.7. Kuulustelukysymysten asettaminen

Kuulustelu voi sisältää esim. essee-kysymyksiä ja myös monivalintakysymyksiä, mikäli kuulustelijat niin haluavat. Kysymykset laaditaan suomeksi ja myös ruotsiksi, jos kuulusteltava on sitä ilmoittautuessaan pyytänyt. Kuulustelu perustuu, paitsi koulutusohjelmassa mainittuun kirjallisuuteen, lehtiin ja lainsäädäntöön, myös siihen kunkin erikoisalalan käytännön tietoon, joka erikoistuvalla lääkärielle on kertynyt. Kuulusteltavat esiintyvät kuulustelussa koodeina. Kuulustelutulosten tultua erikoistujalla on mahdollisuus saada tietää kuulustelun arvostelijat.

6.9.8. Kuulusteluvastausten tarkastaminen

Yhdyshenkilö toimittaa vastauspaperit ensimmäiselle kuulustelijalle. Ensimmäinen kuulustelija arvostelee kaikki vastaukset itsenäisesti ja toimittaa sitten vastauspaperit toiselle kuulustelijalle arvosteltaviksi. Kullekin kuulustelijalle varataan pääsääntöisesti kolme viikkoa aikaa kuulusteluvastausten tarkistamiseen. Jälkimmäinen kuulustelija palauttaa vastaukset arvosteluineen yhdyshenkilölle. **Vastaukset on palautettava kuuden viikon kuluessa siitä päivästä lukien kun tentti on järjestetty**

6.9.9. Kuulustelujen arvostelu

Kuulustelut arvostellaan asteikolla hyväksyty/hylätty ja käyttäen pisteytystä. Kuulustelijoiden tulee neuvotella keskenään siitä, ketkä ovat kuulustelussa hyväksytyt ja ketkä hylätty. Hylätyistä kuulusteluista on annettava kirjallinen vastine joko vaadittavien asiakokonaisuuksien luettelona tai henkilökohtaisena kirjallisena palautteena. Tenttivastaukset säilytetään Helsingin yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa vähintään puolen vuoden ajan kuulustelun jälkeen.

Mikäli erikoistuja hylätään kolmessa kuulustelussa, siitä tiedotetaan sekä erikoistuvalla että vastuuhenkilölle. Heitä kehoitetaan keskustelemaan ongelmista, jotka ovat johtaneet hylkäykseen. Kolmen hylkäyksen

jälkeen erikoistuja ei voi osallistua seuraavaan kuulusteluun. Tätä sovelletaan takautuvasti huhtikuun 2005 tentistä alkaen. Hylkäyksistä johtuvaa karenssia on alettu laskea syyskuun 2003 tentistä lähtien. Kolmeen hylkäykseen lasketaan kaikki reputukset riippumatta siitä, onko jättänyt joitakin tenttikertoja väliin.

6.9.10. Kuulustelujen tuloksista ilmoittaminen

Tuloksien tultua yhdyshenkilölle hän lähettää kirjallisen tiedon kuulusteltaville henkilökohtaisesti. Koulutusyksiköt saavat tiedon omien opiskelijoidensa tuloksista sähköisestä tenttihallintajärjestelmästä.

6.9.11. Kuulustelun vanheneminen

Kuulustelu vanhenee neljässä vuodessa.

6.9.12. Oikaisumenettely

Kuulusteltava voi kirjallisesti pyytää oikaisua kuulustelun päätöksestä 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin hän on saanut kuulustelun tulokset tietoonsa. Yhdyshenkilö toimittaa oikaisupyynnön kuulustelun arvostelleille kahdelle kuulustelijalle, joiden tulee antaa perusteltu vastauksensa kohtuullisessa ajassa. Mikäli kuulusteltava on edelleen tyytymätön päätökseen, hän voi hakea oikaisua tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

6.9.13. Alat, joilla kuulusteluun kuuluu suullinen/käytännön osio

Kirjallisen kuulustelun lisäksi pidetään suullinen kuulustelu seuraavilla aloilla: lastenkirurgia ja plastiikkakirurgia. Erikoisalat suunnittelevat kuulustelun, joka suoritetaan hyväksytyyn kirjallisen osion jälkeen. Suullinen kuulustelu järjestetään noin kolmen viikon sisällä kirjallisen kuulustelun tulosten saapumisesta. Tenttipäivät ilmoitetaan kirjallisen tentin tulosten saapumisen jälkeen.

Suullisen kuulustelun tentaattoreina toimii kaksi tentaattoria. Kuulustelijat tulevat muista kuin siitä yliopistosairaala, missä kuulusteltava on pääasiallisen koulutuksensa saanut, jos se vain on mahdollista. Kuulustelupaikkakunta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Pyrkimyk-

senä on järjestää kuulustelu sillä paikkakunnalla, missä kuulusteltava on erikoistumisensa suorittanut. Suullisen kuulustelun vaatimukset ovat samat kuin kirjallisessa kuulustelussa.

Suullisen kuulustelun tarkoitus on testata kuulusteltavan kykyä hallita kokonaisuuksia, ei detaljeja. Kuulustelussa pyritään arvioimaan kuulusteltavan kykyä suunnitella diagnostiset tutkimukset, tulkita löydökset ja suunnitella nykytiedon pohjalta asianmukainen hoito ongelmatapauksissa. Kuulusteltavan on kyettävä loogisesti perustelemaan valitsemaansa tutkimukset ja hoitolinjat, ei välttämättä löytämään oikeaa diagnoosia kuulustelutilanteessa. Kuulustelussa käytettävä materiaali muodostuu kliinisistä tiedoista, röntgenkuvista ja laboratoriovastauksista. Lastenkirurgian suulliseen kuulusteluun liittyy mahdollisuuksien mukaan leikkausdemonstraatio, jossa kuulusteltava suorittaa tavallisen lastenkirurgisen toimenpiteen, esim. tyräleikkauksen. Plastiikkakirurgian suullisessa kuulustelussa kysytään pääasiallisesti hoitoratkaisuja kuvina esitettyihin potilastapauksiin.

Suullisesta tentistä annetaan kirjallinen lausunto ja jos tentittävä reputtaa, lausunnossa perustellaan reputuksen syy. Jos suullisessa tentissä reputtaa, ensimmäinen uusimismahdollisuus on seuraavan alalla järjestettävän kirjallisen kuulustelun jälkeinen tentti.

Sama pätee silloin, jos erikoistuva ei pääse heti kirjallisen kuulustelun jälkeen järjestettyyn suulliseen tenttiin/ei saa sovittua kuulustelijoiden kanssa erillistä ajankohtaa.

Suullisen kuulustelun arvosteluun tyytymätön voi pyytää oikaisua oman yliopistonsa lääketieteen opetusta antavalta yksiköltä

Kukin koulutusyksikkö huolehtii kuulustelijoiden palkkioiden maksamisesta.

Kuulusteluohjeet ja lisätiedot kuulustelujen järjestämisestä ovat luettavissa <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

6.9.14. Lisäkoulutusohjelmien kuulustelut

Lisäkoulutusohjelmiin sisältyvät kuulustelut on mahdollista suorittaa valtakunnallisen

erikoislääkärikuulustelutilaisuuden yhteydessä kaikkien yliopistojen lääketieteellistä opetusta antavissa yksiköissä.

Lisäkoulutusohjelmien kuulusteluihin ilmoitautaudaan omaan yliopistoon/tiedekuntaan ja lisäkoulutuksen vastuuhenkilölle. Mikäli lisäkoulutuskuulustelu suoritetaan valtakunnallisen erikoislääkärikuulustelun yhteydessä, tulee vastuuhenkilön ilmoittaa tenttijät viimeistään viisi viikkoa ennen kuulustelua koulutusyksikköön/tiedekunnan jatkokoulutustoimistoon.

Vastuuhenkilö toimittaa kuulustelukysymykset viimeistään kaksi viikkoa ennen kuulustelua koulutusyksikköön/tiedekunnan jatkokoulutustoimistoon. Kuulustelun jälkeen vastuuhenkilö huolehtii, että tenttivastaukset tulevat tarkistetuiksi ja ilmoittaa tenttien tuloksesta kuulusteltavalle.

7. Siirtymäkauden ohjeet

Asetus erikoislääkärin tutkinnosta (678/1998) tuli voimaan 1.1.1999. Samalla kumoutuivat vanhan erikoislääkärin asetuksen (691/1985, 1436/93) mukaiset koulutusohjelmat. Mikäli erikoistuva lääkäri on suorittanut tai aloittanut vanhan asetuksen mukaisen koulutuksen, voidaan hänen suorittamansa palvelut ja opinnot hyväksyä niiltä osin kuin ne vastaavat ko. koulutusohjelman tutkintovaatimuksia.

Erikoistuva siirtyy erikoistumaan omalle alalleen asetuksen 678/1998 tai 1343/2002 mukaisesti.

Lääkärit, jotka ovat suorittaneet orientoivan vaiheen, voivat hyväksyttää orientoivan vaiheen palveluita uuden erikoislääkärin tutkinnon osaksi, mikäli ne vastaavat koulutusohjelman vaatimuksia.

Erikoislääkärin tutkintoa koskeva asetusmuutos (1343/2002) tuli voimaan 1.1.2003. Terveyskeskuksessa suoritettavan palvelun pituus nousi aikaisemmasta 6 kuukaudesta 9 kuukauteen ja koulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella asetuksessa mainittuja aloja lukuun ottamatta.

Asetuksen 678/99 6 §:n 4 momentin ja asetuksen 1343/2002 perustelumistion perusteella tiedekunnat voivat käyttää harkintaa kokeneen

lääkärin kohdalla sen suhteen, voidaanko hänen aikaisemmin suorittamansa perusterveydenhuollon palvelu (6 kk) tai osa siitä lukea hyväksi vaadittavaan 9 kk:n terveyskeskuspalveluun.

Yliopistojen tutkintoja koskevan asetuksen (A 794/2004, 25§) mukaan opiskelija saa yliopiston päätöksellä lukea hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tai muissa oppilaitoksissa suorittamiaan opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja muilla samantasoisilla opinnoilla. Opiskelija saa yliopiston päätöksen mukaan lukea hyväkseen sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja myös muulla tavoin osoitetulla osaamisella (Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa OPM 2007:4)

8. Ulkomaalainen erikoislääkärin tutkinnon suorittajana

8.1. Euroopan talousalueen kansalainen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) myöntää Euroopan talousalueen kansalaiselle hakemuksesta oikeuden harjoittaa Suomessa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Laillistuksen jälkeen lääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoislääkärikoulutukseen.

Koulutukseen hyväksymisen edellytyksenä on todistuksella osoitettu vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito.

8.2. Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalainen

Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalainen voi saada Sosiaali- ja terveysalan valvontavirastolta (Valvira) lääkärin laillistuksen edellyttäen, että

- hän on suorittanut hyväksyttävän lääkärin perustutkinnon
- hänellä on riittävä suomen tai ruotsin kielen taito
- hän on suorittanut vähintään 6 kuukauden pituisen lääkäriharjoittelun julkisyhteison

(valtio, kunta, kuntayhtymä) ylläpitämässä suomalaisessa sairaalassa tai terveyskeskuksessa

- hän on suorittanut 3-osaisen kuulustelun (kliininen, hallinto ja käytäntö) Tampereen yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa.

Laillistamisen jälkeen lääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoislääkärikoulutukseen.

8.3. Euroopan talousalueen valtion kansalainen, joka on suorittanut lääkärintutkinnon ETA:n ulkopuolisessa valtiossa

Euroopan talousalueen valtion kansalaiselta (myös suomalaiselta), joka on suorittanut lääkärintutkinnon talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, vaaditaan ennen laillistuksen myöntämistä edellä mainitun 3-osaisen kuulustelun suorittaminen Tampereen yliopistossa. Laillistamisen ja todistuksella osoitetun riittävän suomen tai ruotsinkielien jälkeen lääkäri voi hakea opinto-oikeutta erikoislääkärikoulutukseen.

8.4. Ulkomailla suoritettu erikoislääkärin tutkinto

Sosiaali- ja terveysalan valvontavirasto (Valvira) myöntää Euroopan talousalueen valtiossa suoritettua erikoislääkärin tutkinnon perusteella vastaavan alan erikoislääkärin oikeuden Suomessa.

Sosiaali- ja terveysalan valvontavirasto (Valvira) päättää myös muualla ulkomailla suoritettua erikoislääkärin koulutuksen hyväksymisestä ja mahdollisesta täydentävästä koulutuksesta.

9. Opintosuoritusten hyväksyminen ja tutkintotodistuksen hakeminen

9.1. Välipäätös opintosuoritusten hyväksymisestä

Erikoistuva lääkäri voi hakea välipäätöstä koulutuksestaan, mikäli koulutukseen sisältyy

tulkinnanvaraisuutta, halutaan varmennus koulutuksen hyväksymisestä tai koulutuksen vastuuhenkilön pyynnöstä. Pääsääntöisesti jokaiselle erikoistuvalla voidaan tehdä yksi välipäätös. Välipäätöksessä erikoistuva saa tiedon koulutuksensa sen hetkisestä vaiheesta ja jäljellä olevasta koulutuksesta. Välipäätöstä haetaan samalla lomakkeella kuin tutkintotodistusta.

9.2. Tutkintotodistuksen hakeminen

Erikoistuvan tulee ottaa todistusta hakiessaan huomioon, että tutkintotodistus myönnetään siitä yliopistosta, jonka vastuualueella yliopistollinen koulutus on pääosin suoritettu. Erikoistuvan lääkärin suoritettua kaikki erikoislääkärin tutkintoon vaadittavat palvelut ja teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen opinnot sekä erikoisalakohtaisen valtakunnallisen kuulustelun hän voi hakea tutkintotodistusta samalla lomakkeella, jolla haetaan välipäätöstä. Lomake on tiedekunnan kotisivulla www.medicine oulu.fi/erikoistumiskoulutus. Sen voi myös pyytää jatkokoulutustoimistosta. puh. (08)5375107 tai 5375106.

Hakemuksen liitteenä tulee olla palvelu- tai työtodistukset, joista näkyy työssäolojakso, viikkotyöaika ja mahdolliset keskeytykset sekä koulutusta koskevat muut mahdolliset selvitykset. Lisäksi tulee palauttaa lokikirja joko hakemuksen liitteenä tai suoraan vastuuhenkilölle. Lokikirja tulee käydä läpi yhdessä vastuuhenkilön kanssa ennen tutkinnon hyväksymistä. Lomake liitteenä palautetaan jatkokoulutustoimistoon. Tutkintotodistuksia annetaan tiistaisin lukukausien aikana lukuun ottamatta loma-aikoja. Tutkintohakemus tulee toimittaa jatkokoulutustoimistoon viimeistään viikkoa ennen tutkinnon myöntämispäivää.

Mikäli erikoistuva on tyytymätön opintosuoritusten hyväksymistä koskevaan päätökseen, oikaisua voi pyytää koulutusohjelman vastuuhenkilöltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista. Oikaisupäätöksen tyytymätön voi hakea siihen muutosta tutkintolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

10. Laillistaminen erikoislääkärin tutkinnon jälkeen

Erikoislääkärin tulee hakea sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvonta virastolta oikeutta harjoittaa erikoislääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Hakemuslomake ja ohjeet löytyvät Valviran [www-sivuilta](http://www.sivuilta) osoitteesta www.valvira.fi.

Hakemuksen liitteenä tulee esittää tiedekunnan antama jäljennös lääketieteellisen erikoislääkärin tutkintotodistuksesta.

Hakemus lähetetään osoitteella:

Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto
PL 210
00531 Helsinki

Valviran käyntiosoite on Lintulahdenkuja 10, 00500 Helsinki. Puhelinnumero on (09) 772920.

Ammattinharjoittamisoikeutta koskevasta päätöksestä peritään toimitusmaksu ja päätös lähetetään hakijan ilmoittamaan osoitteeseen postiennakkona.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto lähettää tiedon päätöksestä KELA:n terveys- ja toimeentulo-osastolle ja lisäksi mm. yliopistojen lääketieteen opetusta antaville yksiköille.

Leimasimet tulee tilata itse (leimasinvalmistajia löytyy mm. ammattilehdestä). Leimasintilauksen mukaan on liitettävä kopio Valviran myöntämästä ammatin harjoittamispäätöksestä. Leimasimessa on oltava seuraavat tiedot: etunimi, sukunimi, oppiarvo, erikoisalaj ja yksilöintitunnus (ent. sv-numero).

II YLEISLÄÄKETIETEEN ERITYISKOULUTUS 2011-2012, 2012-2013

1. Johdanto

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittaminen on edellytys oikeudelle toimia sairaskorvauksen piirissä Euroopan Unionin muissa maissa kuin Suomessa (L 312/2011, A 377/2011)

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta tehdään merkintä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ylläpitämään sisältyvään terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin Terhikkiin. Erillistä yleislääkärin laillistusta yleislääketieteen erityiskoulutuksen perusteella ei myönnetä.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen pituus on 3 vuotta kokopäiväisenä koulutuksena. Kolmeen vuoteen voidaan lukea hyväksi Suomessa tai Belgiassa suoritetusta LL- tutkintoon sisältyvästä kliinisestä koulutuksesta enintään 1 vuosi. Näin yleislääketieteen erityiskoulutuksen pituus on Suomessa LL-tutkinnon suorittaneilla kaksi (2) vuotta. Mikäli LL- tutkinto on suoritettu muualla kuin Suomessa yleislääketieteen erityiskoulutukseen ei voida hyväksi lukea koulutusta ennen LL- tutkintoa, vaan koulutukseen tulee sisältyä 3 vuotta palvelua LL- tutkinnon jälkeen.

2. Rekisteröityminen lisäkoulutusohjelmaan

Lääkäri voi hakea opinto-oikeutta yleislääkärin erityiskoulutukseen LL-tutkinnon ja laillistamisen jälkeen. Rekisteröityminen tapahtuu siihen yliopistoon, missä lääketieteen lisensiaatin tutkinto on suoritettu. Kyseinen yliopisto antaa myös todistuksen koulutuksen suorittamisesta riippumatta siitä, missä palvelut on suoritettu.

Koulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on suorittanut lääketieteen lisensiaatin tutkinnon Suomessa tai vastaavan tutkinnon ulkomailla ja jolla on sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valviran) myöntämä laillistus tai lupa harjoittaa lääkärin ammattia

laillistettuna ammattihenkilönä. Muualla kuin Suomessa tutkinnon suorittaneelta edellytetään lisäksi todistuksella osoitettu *vähintään tyydyttävä suomen tai ruotsin kielen taito*.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen voi halutessaan suorittaa samanaikaisesti erikoislääkärikoulutuksen kanssa suorittamalla koulutukseen kuuluvan palvelun ja 16 tunnin mittaisen kurssimuotoisen terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävän koulutuksen.

Mikäli lääkärin tutkinto on suoritettu muualla kuin Suomessa yleislääketieteen erityiskoulutukseen ei voida lukea hyväksi koulutusta ennen lääkärin tutkintoa, vaan koulutukseen tulee sisältyä 3 vuotta palvelua tutkinnon jälkeen.

Yleislääketieteen erityiskoulutusta suorittavan tulee olla *läsnä olevana opiskelijana yliopistossa* siihen asti kunnes koulutus on suoritettu. Ilmoittautuminen tulee tehdä vuosittain syyskuun puoliväliin mennessä.

3. Hallintojärjestelmä ja päätöksenteko

Koulutusyksiköt

Koulutusyksiköt, yliopistojen lääketieteellistä opetusta antavat tiedekunnat/yksiköt vastavat siitä, että yleislääketieteen erityiskoulutus on koulutuksesta annetun asetuksen mukainen (A 377/2011)

Koulutusyksikkö hyväksyy myös yleislääketieteen erityiskoulutusta koskevat ohjeet

Tiedekunnan hallinto (jatkokoulutus)

rekisteröi yleislääketieteen erityiskoulutusta suorittavat ja antaa todistukset koulutuksen suorittamisesta. Jatkokoulutustoimisto antaa yleistä opintoneuvontaa koulutuksesta ja sen suorittamisesta sekä lainsäädäntöön liittyvää ohjeistusta. Jatkokoulutustoimisto ilmoittaa Valviraan yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittaneet.

Yleislääketieteen oppiala

Koulutuksen vastuuyksikkönä toimii yleislääketieteen oppiala. Yksikkö vastaa koulutuksen laadusta ja kehittämisestä. Yksikkö koordinoi terveyskeskuksissa tapahtuva koulutusta ja sen sisältövaatimuksia. Yksikkö valmistelee terveyskeskusten koulutussopimukset ja ylläpitää terveyskeskusrekisteriä. Yksikkö vastaa myös teoreettisen koulutuksen järjestämisestä.

4. Koulutuksen tavoitteet

Tavoitteena on perehdyttää koulutuksessa oleva lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa. Eri toiminta-alueisiin tutustumisen lisäksi on tärkeää, että koulutuksessa olevalla lääkärillä olisi mahdollisuus saada kuva potilaan kokonaisuudesta, hoidon porrastuksesta ja hoitoa tukevista konsultaatiomahdollisuuksista sekä lääkärityön kliinisestä hallinnasta. Myös kokemusten saaminen moniammatillisesta tiimityöstä ja tiimin johtamisesta osana nyky-aikaista työyhteisöä kuuluu koulutusvaiheen sisältöihin.

Palvelunsa aikana koulutuksessa oleva lääkäri toimii vastuullisena työntekijänä noudattaen niitä säädöksiä ja määräyksiä, joita tehtävistä on erikseen annettu. Lisäksi lääkärin tulee koko koulutuksen ajan osallistua säännöllisesti toimipaikkakoulutukseen. Koulutuksessa oleva lääkäri vastaa itse toiminnastaan myös päivitysaikana.

Terveyskeskukselle ja sairaalalle asetetut kriteerit

Terveyskeskusjakso suoritetaan lääketieteellisen tiedekunnan hyväksymissä terveyskeskuksissa, jotka täyttävät tiedekunnan kanssa tehdyssä sopimuksessa määritellyt laatukriteerit. Kukin yleislääketieteen oppiala solmii koulutussopimukset omalla vastualueellaan.

Hyväksytyssä koulutuspaikassa tulee täytyä ainakin seuraavat kriteerit:

- Terveyskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava ja koulutettavilla on käytössään lokikirja
- Terveyskeskuksen koulutusvastaava nimittää jokaiselle koulutusta suorittavalle lääkärille henkilökohtaisen ohjaajan, jonka tulee olla palvelusuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu riittävästi aikaa
- Terveyskeskuskoulutuksessa on varmistettu kunnan vastuulla olevan kansanterveysyön sekä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyön osaaminen
- Terveyskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveyskeskuksessa on järjestettävä toimipaikkakoulutusta vähintään 100 tuntia, josta osa tulee olla moniammatillista ja koulutettavilla tulee olla oikeus osallistua tähän koulutukseen.
- Koulutettavalla tulee olla mahdollisuus vähintään kerran kuukaudessa päästä päiväksi ulkopuoliseen koulutukseen.

Oulun yliopiston hyväksymät koulutusterveyskeskukset ovat luettavissa osoitteessa <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumis-koulutus.html>

Tampereen yliopiston verkkosivuilta löytyy lista kaikista valtakunnan koulutusterveyskeskuksista www.uta.fi/tiedekunnat/laak

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen sisältyvän sairaalapalvelun voi suorittaa sairaaloissa, jotka on hyväksytty erikoislääkärikoulutuksen koulutuspaikoiksi.

5. Koulutuksen rakenne ja sisältö

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen kesto on kokopäiväisesti suoritettuna kolme vuotta (Suomessa ja Belgiassa LL-tutkinnon suorittaneilla kaksi vuotta.) Siihen kuuluu terveyskeskuspalvelua, sairaalapalvelua ja näihin liittyvää toimipaikkakoulutusta ja mahdollisesti muuta koulutusyksikön hyväksymää palvelua sekä kurssimuotoista koulutusta.

Mikäli lääkärin tutkinto on suoritettu muualla kuin Suomessa, tulee yleislääketieteen erityiskoulutukseen sisältyä palvelua vähintään 3 vuotta lääkärin tutkinnon jälkeen.

Terveyskeskuspalvelu

Koulutukseen kuuluu vähintään 9 kuukautta palvelua tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (377/2011) mukaisesti henkilöt, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen ennen 1.9.2010, voivat suorittaa terveyskeskuspalvelun aikaisempien vaatimusten mukaisesti. Jos opinto-oikeus on myönnetty perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen 1.9.2010 tai 1.5.2011 lähtien yleislääketieteen erityiskoulutukseen sisältyvä terveyskeskuspalvelu tulee suorittaa palvelusuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään.

Terveyskeskusjakson aikana lääkärin tulee perehtyä monipuolisesti terveyskeskuksen useaan toiminta-alueeseen mm. terveyskeskuksen ajanvarausvastaanottoon, päivystykseen, lastenneuvolan sekä äitiusneuvolan toimintaan, vuodeosastotoimintaan sekä vanhainkodin ja palvelutalon toimintaan.

Terveyskeskuspalvelun laaja-alaisuus ja monipuolisuus tulee toteutua 9 kuukauden aikana. Mikäli palvelu suoritetaan jaksoissa eri terveyskeskuksissa, tulee opiskelijan itse huolehtia siitä, että hän perehtyy eri terveyskeskusjaksojen aikana useaan toiminta-alueeseen.

Terveyskeskuspalvelun sisältö tulee selvittää kouluttajan/ohjaajan antamassa sisällön selvityslomakkeella, joka löytyy osoitteesta www.medicine.oulu.fi/erikoistumiskoulutus

Terveyskeskuspalvelun aikana tulee käyttää lokikirjaa.

Sairaalapalvelu

Koulutukseen kuuluu vähintään 6 kuukautta hyväksytyssä koulutussairaalassa. Myös sairaalapalvelun ajan koulutuksessa olevan lääkärin koulutusta ohjaa ja seuraa nimetty ohjaaja. Sairaalassa häntä koskevat tavanomaiset takapäivystysjärjestelyt.

Muu palvelu

Koulutuksesta enintään 6 kuukautta voi olla palvelua muussa tiedekunnan hyväksymässä yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa julkisen tai yksityisen terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä (mm. lääketieteellinen tutkimus).

Ulkomailla suoritettu palvelu

Ulkomailla suoritettua palvelua voidaan hyväksyä osaksi yleislääketieteen erityiskoulutusta sisällön perusteella.

Palveluja koskevia yleisiä määräyksiä

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen voidaan hyväksyä palveluita, jotka on suoritettu lääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja sitä seuranneen laillistuksen jälkeen.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen palvelut eivät vanhene

Toimimista apulaisopettajan/kliinisen opettajan, assistentin tai päätoimisen tuntiopettajan virassa hyväksytään koulutukseen edellyttäen, että siihen sisältyy ao. alan sivuvirka yliopistollisessa keskussairaalassa tai terveyskeskuksessa tai kliinistä toimintaa palvelun sisällön perusteella.

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen edellytetään 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua ja 6 kuukautta sairaalapalvelua. Tämän ajan lisäksi varusmieslääkärinä toimimisesta tai siviilipalvelusta voidaan tapauskohtaisesti hyväksyä palvelua sisällön perusteella.

Lyhin koulutukseksi hyväksyttävä palvelujakso on *kuukausi kokopäiväistä työtä (kalenterikuukausi tai 30 pv)*. Koulutus voidaan suorittaa osittain myös osa-aikaisella palvelulla, jolloin kokonaispalveluaika vastaavasti pitenee. *Osa-aikaiseksi palveluksi voidaan katsoa vähintään 50 % kokopäiväisestä palvelusta. Alin hyväksytty viikkotuntimäärä on 18.5 tuntia käsittävä viran tai toimen hoito.*

Palvelua ei voida suorittaa kokonaisuudessaan osa-aikaisilla palvelusuhteilla vaan koulutukseen tulee sisältyä kokopäivätoimista palvelua vähintään 3 kuukautta sairaalassa ja vähintään 3 kuukautta terveyskeskuksessa. Osa-aikaisen palvelun sisällön tulee olla täysipäiväistä palvelua vastaavaa.

Kunakin koulutusvuonna sairaudesta tai muusta pätevistä syistä pidetystä virkavapaudesta, koulutusta varten otetusta virkavapaasta, sairauslomasta, äitiys-, isyys- ja vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen yksi kuukausi, mikäli virkamääräys on voimassa. Yhdestä äitiys-, isyys- tai vanhempainlomasta voidaan lukea koulutukseen vain kuukausi, vaikka loma jakautuisi eri vuosille. Yksityisasian vuoksi otettu virkavapaus pidentää palvelua virkavapauden ajan.

Arviointi ja lääkärin ohjaus

Koulutusprosessin kehittäminen ja arviointi tarkoittaa sekä lääkärin oppimisen arviointia että opetuksen, koulutusympäristön ja koulutusohjelman arviointia. Lääkärin oma itsearviointi muodostaa osan oppimisen arvioinnista.

Arvioinnissa suositellaan käytettäväksi soveltuvien osien erikoislääkärikoulutuksessa annettuja ohjeita (vrt. Arviointi ja erikoistuvan lääkärin ohjaus).

Kurssimuotoinen koulutus

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen aikana suoritetaan yleislääketieteen oppialan hyväksymä ja järjestämä vähintään 16 tunnin terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävä kurssimuotoinen koulutus.

6. Muussa kuin ETA-valtiossa suoritettu perustutkinto

Muu kuin EU/ETA-valtion kansalainen voi toimia Suomessa lääkärinä vain sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) luvalla. Suomessa laillistetut lääkärit voivat suorittaa Suomessa yleislääketieteen erityiskoulutuksen.

Suomen kansalaiselta, joka on suorittanut lääkärin perustutkinnon muussa kuin EU/ETA-valtiossa, vaaditaan oikeuteen harjoittaa lääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä lisäksi, että hän on suorittanut Valviran erikseen määräämät lisäopinnot ja kuulustelun. Vastaavat määräykset lisäopinnoista ja kuulustelusta koskevat EU/ETA-valtion kansalaista, joka on suorittanut lääkärintut-

kinnon muussa kuin ETA-valtiossa. Lisätietoja <http://www.valvira.fi/luvat/ammattioikeudet>.

7. Siirtymäkausi

Lääkärit jotka ovat aloittaneet kumottujen asetusten mukaisen perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen, voivat halutessaan rekisteröityä yleislääketieteen erityiskoulutukseen. Heidän aikaisemmin suorittamansa palvelut voidaan hyväksyä osaksi yleislääketieteen erityiskoulutusta sisällön perusteella. Tarkista terveyskeskuspalvelua koskevat määräykset luvusta 5.

8. Todistuksen hakeminen

Suoritettuaan yleislääketieteen erityiskoulutukseen vaadittavat palvelut ja kurssimuotoisen koulutuksen koulutettava hakee todistusta siitä yliopistosta, jossa on kirjoilla. Hakemuslomakkeen saa osoitteesta <http://www.medicine.oulu.fi/erikoistumiskoulutus.html>

Hakemuksen liitteeksi tulee esittää lokikirja, jäljennökset palvelutodistuksista, kouluttajan antama selvitys terveyskeskuspalvelun monipuolisuudesta sekä todistus teoreettisesta koulutuksesta. Työ-/palvelutodistuksissa tulee näkyä työjakso, viikkotuntimäärä ja keskeytykset.

Tiedekunta myöntää todistuksen yleislääketieteen erityiskoulutuksesta ja ilmoittaa henkilön nimen, henkilötunnuksen ja koulutuksen suorittamispäivän Terhikki-rekisteriin.

III OPETUSSUUNNITELMAT LUKUVUOSIKSI 2011–2012, 2012–2013

ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Seppo Alahuhta
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, anestesiologia
Puh. (08) 315 2262
e-mail: seppo.alahuhta@oulu.fi

Kouluttajat: Prof. Seppo Alahuhta, apulaisopettajat Eija Junntila ja Petri Kuusinen

Ohjaavat kouluttajat: Professori Seppo Alahuhta ja kliiniset opettajat Eila Junntila ja Petri Kuusinen

TAVOITTEET

Anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee tutkimus-, synnytyks-, leik-kausyms. toimenpiteiden edellyttämät anestesia- ja kivunlievitysmenetelmät
- hallitsee yleisteho-osaston potilaiden potilasvalinnan ja hoidon periaatteet sekä kykenee toimimaan yleisteho-osaston lääkärinä
- hallitsee elimistön fysiologisen tasapainon ylläpitämiseen ja palauttamiseen liittyvät diagnostiset toimenpiteet ja hoidon
- hallitsee kriittisesti sairaan tai vammautuneen ensiavun ja ensihoidon sekä kykenee lääkinnälliseen pelastuspalvelutoimintaan suuronnettomuustilanteissa
- tuntee ongelmallisten kiputilojen yleisen diagnostiikan ja hoitoperiaatteet sekä hallitsee niiden edellyttämät alansa valmiudet
- kykenee hoitamaan muut alansa äkilliset tilanteet ja suorittamaan alansa kuuluvat muut diagnostiset ja terapeutiset toimenpiteet
- kykenee toimimaan oman alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon

henkilöstön koulutuksessa

- kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintaan

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Koulutukseen kuuluu terveyskeskuspalvelua, erikoistumiskoulutus ja teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, joista erikoisalalan koulutus sisältää käytännön palvelun ja toimipaikkakoulutuksen. Terveyskeskuspalvelun sekä täydentävän koulutuksen tarkoituksena on perehdyttää koulutettava perusterveydenhuoltoon ja hoidon porrastukseen sekä syventää koulutettavan tietämystä erikoisalaa vahvistavilla, erityisesti diagnostiikkaan suuntautuneilla aloilla. Erikoisalalan koulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle riittävät tiedot ja taidot anestesiologiasta ja tehohoidosta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn sekä valmiudet ammattitaidon ylläpitämiseen anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkärinä.

Koulutettavalle

- nimetään kouluttaja, jonka kanssa laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma, minkä koulutusohjelman vastuuhenkilö hyväksyy ja jonka toteutumista kouluttaja yhdessä vastuuhenkilön kanssa seuraa
- nimetään kussakin toimipisteessä henkilökohtainen ohjaaja.

Milloin koulutus tapahtuu yliopisto-sairaalan ulkopuolella, sairaalan kanssa tehdään koulutus-sopimus koulutusohjelmaan hyväksytyn osalta ja koulutettavalle nimetään ko. toimipaikassa henkilökohtainen ohjaaja. Koulutussopimukset tehdään yliopistopiiriin sairaaloiden kanssa.

Koulutukseen voidaan hyväksyä myös toisen yliopiston tekemän koulutussopimuksen kautta tehty palvelu yliopistopiiriin ulkopuolella.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

Joka sisältää erikoisalan koulutuksen lisäksi täydentävää koulutusta seuraavasti:

- 6 kk sairaalan tai muun sopivan terveydenhuollon organisaation anestesiologia ja tehohoitoa tukevan/täydentävän erikoisalan lääkärin tehtävissä. Tällaisia aloja ovat kirurgian ja sisätautien eri erikoisalueet, keuhkosairaudet ja allergologia, neurologia, lastentaudit, kliininen fysiologia ja isotooppiiläketiede, kliininen neurofysiologia, kliininen farmakologia ja lääkehoito, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, synnytys- ja naistentaudit tai muu koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä vastaava palvelu

Erikoisalan koulutus

- yhteensä 4 v 9 kk, mistä yliopistosairaalassa suoritettavan anestesiologian ja tehohoidon palvelun pituus voi olla enintään 3 vuotta, mutta vähintään 2 v 6 kk. Yliopiston hyväksymässä muussa sairaalassa (keskus-, alue- tai kaupunginsairaala tai vastaava) suoritettua palvelua hyväksytään 1 v 6 kk-2 v 3 kk tehdyn koulutussopimuksen mukaan.

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat

Seuraavien koulutuspaikkojen kanssa on tehty koulutussopimukset.

Kainuun keskussairaala	2 v 3 kk
Keski-Pohjanmaan keskussairaala	2 v 3 kk
Lapin keskussairaala	2 v 3 kk
Länsi-Pohjan keskussairaala	2 v 3 kk
Aluesairaala	1v 6 kk
(edellyttää koulutussopimusta)	

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen laajuus on 37 viikkoa vuodessa, jonka aikana järjestetään toimipaikkakoulutustilaisuuksia (luennot, seminaarit, demonstraatiot) 3-5 tuntia viikossa. Niissä käydään läpi anestesiologian ja tehohoidon keskeiset alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Muita toimipaikkakoulutuksen muotoja ovat henkilökohtainen työnohjaus ja henkilökohtainen toimenpideopastus. Teho-osastoilla koulutettava saa opetusta ensisijaisesti päivittäisillä potilaskierroilla ja potilastyöskentelyn yhteydessä. Koulutettava pitää toimipaikkakoulutukseen kuuluvana erikoistumisalan koulutusjakson aikana 2-4 seminaariesitelmää vuodessa. Teoreettisen koulutuksen ohjelmat julkaistaan lukukausittain.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Koulutettavan on osallistuttava anestesiologian ja tehohoidon alan koulutukseen vähintään 60 h. Koulutus toteutetaan siten, että se muodostaa koulutettavan kannalta mielekkään kokonaisuuden anestesiologian ja tehohoidon erityiskysymyksistä ja niihin liittyvistä seikoista. Koulutukseen katsotaan edelleen soveltuvan monet erikoislääkäriyhdistysten ja lääkäriyhdistysten järjestämät koulutustilaisuudet, joiden hyväksymisestä kurssimuotoiseksi koulutukseksi päättää yliopiston lääketieteellinen tiedekunta. Ulkomaisten kongressien ja muiden koulutustilaisuuksien hyväksymisestä päättää koulutusohjelman vastuuhenkilö.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyvääsmääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan

tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN TOIMIVUUDEN ARVIOINTI

Koulutettava tenttii noin 6 kuukauden kuluttua koulutuksen aloittamisesta kirjan ANESTESIOLOGIA JA TEHOHOITO (toim. Rosenberg, Alahuhta, Kanto, Takala, Kustannus OY Duodecim, viimeisin painos).

Säännöllisissä tapaamisissa henkilökohtaisen ohjaajan ja koulutettavan kanssa arvioidaan koulutuksen edistyminen tiedollisesti ja ammatillisesti, suhtautuminen potilasiin sekä yhteistyökyky. Vastaavasti koulutettava arvioi lukukausittain saamaansa opetusta, ohjaajaansa ja kouluttajiaan. Arvioinneista annetaan palautteet asianomaisille.

Lokikirjan ja ATK:n avulla seurataan koulutettavan suorittamien toimenpiteiden lukumääriä ja eri työpisteissä työskentelyaikaa riittävän monipuolisen koulutuksen varmistamiseksi.

Yksikön koulutus tullaan arvioimaan 5 vuoden välein Euroopan Erikoislääkäriyhdistyksen anestesiologian sektorin ja Euroopan Anestesia-akatemian yhteisen arviointiryhmän toimesta (European Standards of Excellence).

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Miller RD (toim.): Miller's Anesthesia, Elsevier (tätä kirjaa suositellaan ensisijaisesti erikoistuvien oppikirjaksi) tai Barash PG, Cullen BF, Stoelting RK, Cahalan M.K. & Stock M.C. (toim.): Clinical Anesthesia, Lippincott, Williams and Wilkins
2. European Resuscitation Councilin elvytysohjeet: <http://www.erc.edu/>

3. Kalso E, Haanpää M & Vainio A (toim.): Kipu, Kustannus Oy Duodecim
4. Alahuhta S, Ala-Kokko T, Kiviluoma K, Perttilä J, Ruokonen E, Silfvast T (toim.): Nestehoito, Kustannus Oy Duodecim
5. Webb A, Shapiro M, Singer M, Suter P (toim.): Oxford Textbook of Critical Care, Oxford University Press
6. Rosenberg P, Alahuhta S, Lindgren L, Olkkola KT, Takkunen O (toim.): Anestesiologia ja tehohoito, Kustannus Oy Duodecim

Lehdet (kolme viimeisintä vuosikertaa)

1. Acta Anaesthesiologica Scandinavica
2. Anesthesia & Analgesia
3. British Journal of Anaesthesia
4. Critical Care Medicine
5. European Journal of Pain
6. Intensive Care Medicine
7. Resuscitation
8. New England Journal of Medicine, Lancet ja JAMA (Journal of the American Medical Association) soveltuvin osin
9. Finnanest soveltuvin osin

Suomalaiset anestesiologian ja tehohoitolääketieteen Käypä hoito- suositukset sekä lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin.

Kansallisen erikoislääkärikuulustelun vaihtoehtona hyväksytään myös European Society of Anaesthesiology'n järjestämä kuulustelu (The European Diploma in Anaesthesiology and Intensive Care). Tarkemmat tiedot: <http://www.euroanesthesia.org/sitecore/content/Education/Europeandiploma.aspx>

ENDOKRINOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti, osastonyliääkäri Pasi Salmela
Oulun yliopisto, Kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit, puh. (08) 3154222,
e-mail: pasi.salmela@ppshp.fi

Kouluttajat: LT Tapani Ebeling, Dos Olavi Ukkola, professori Antero Kesäniemi ja professori Markku Savolainen

Henkilökohtaisina ohjaajina koulutuksen aikana toimivat vastuuhenkilön lisäksi: LT Tapani Ebeling ja Dos Olavi Ukkola. Runkokoulutuksen aikana henkilökohtaisina ohjaajina toimivat ne henkilöt, jotka on siihen sovittu yhteisesti eri sisätautierikoisalojen kesken.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Endokrinologian koulutusohjelman kesto on 6 vuotta. Koulutusohjelma koostuu 9 kk terveystieteiden koulutuksesta, 2 v 3 kk–3 v:n runkokoulutuksesta ja varsinaisen eriytyvä koulutus kestää 2 v 3 kk–3 v. Runkokoulutus toteutetaan keskussairaaloissa. Eriytyvä koulutus annetaan OYS:ssä. Eriytyvästä koulutuksesta voidaan sopimuksen mukaan toteuttaa 3–6 kk keskussairaalaossa, jossa on endokrinologiaan perehtynyt kouluttaja. Muussa suomalaisessa yliopistosairaalaossa tai ulkomaisessa endokriinisessä yksikössä annetusta koulutuksesta voidaan eri sopimuksen mukaan hyväksyä 3–6 kk mittainen koulutusjakso. Alaan soveltuvalla tieteellisellä koulutuksella voidaan korvata osa (3–6 kk) koulutusta. Periaatteet, joita tällöin sovelletaan, ovat samat kuin Oulun yliopiston muilla sisätautien erikoisaloilla.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveystieteiden koulutus 9kk

Runkokoulutus- (ks. sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

- 2 v 3 kk–3 v palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa keskussairaaloissa tai osan tästä eli 0–12 kk voi suorittaa aluesairaalaossa. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0–3 kk muulla soveltuvalla alalla.

Eriytyvä koulutus

- 2 v 3 kk–3 v palvelua endokrinologian erikoisalan koulutusvirassa yliopistosairaalaossa. Koulutuksesta 3–12 kk voidaan hyväksyä harkinnanvaraisena muualla keskussairaalaossa (3 kk–6 kk), muun yliopistosairaalan endokriinisen osaston (3 kk–6 kk), ulkomaisen endokrinologian klinikkapalvelun (3–6 kk) tai tieteellisen koulutuksen (3 kk) perusteella. Muun keskussairaalan antama koulutus edellyttää etukäteen tehtyä koulutussopimusta ja annettavan koulutuksen kuvaamista.

Runkokoulutuksen teoreettiset tiedot ja kliiniset valmiudet

Eriytyvän koulutuksen aloitus edellyttää riittävät käytännön perusvalmiudet endokrinologian keskeisiltä osa-alueilta (diabetes ja kilpirauhassairaudet) sekä alan peruskirjallisuuteen tutustumista (kotimainen endokrinologian perussopikirja).

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet ja sisältö

Koulutuksen tavoitteena on tuottaa riittävät valmiudet toimia keskussairaalaosastona kliinisenä endokrinologina. Oulun yliopisto kouluttaa endokrinologeja vastuualueensa tarpeisiin. Koulutus ei ole jatkuvaa, vaan koulutustarve todetaan tarvittaessa ja siihen varataan tällöin koulutusvirka ja kiintiö, joka on enintään 1 koulutettava kerrallaan.

2. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoisalan koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia. Erikoisalan koulutusta voidaan saada mm. Suomen Endokrinologiyhdistyksen

vuotuisista 2 päivän koulutustilaisuuksista. Tämän lisäksi katsotaan pakolliseen koulutukseen kuuluvaksi osallistumista joko amerikkalaisen Endocrine Societyn tai Euroopan Endokriinisen federaation kliinisen endokrinologian post-graduate kurssille.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla. (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.) Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

3. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin koulutuksen edistymistä seurataan kevät- ja syyslukukausien päättyessä 2 kertaa vuosittain. Lähtökohtana on henkilökohtaisen koulutussuunnitelman arviointi. Vastuhenkilö ja koulutettava käyvät läpi käytännön palvelun suorittamista, teoreettisen koulutuksen toteutumista ja koulutuksen sisällön kehittymistä. Tarvittaessa muutetaan suunnitelmia. Arviointiperusteet ovat tiedekunnan suosittamat yleiset periaatteet, joita noudatetaan kaikilla sisätautien erikoisaloilla. Tämän lisäksi koulutettava antaa vähintään kerran vuodessa arvion siitä, miten koulutusympäristö ja kouluttajat ovat onnistuneet koulutusprosessissa.

4. OPPIMISPROSESSIN SEURANTA JA ARVIOINTI

Henkilökohtainen koulutuksen suunnitelma tehdään lokikirjaan tiedekunnan hyväksymällä kaavakkeella. Niiden liitteeksi esitetään liitteiden 1–3 mukaista oppimistapahtumaluettelo.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Williams textbook of Endocrinology (Saunders) viimeisin painos
2. Välimäki M., Sane T. & Dunkel L. (toim.): Endokrinologia (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän 3 vuoden lehdet)

1. Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism
2. Clinical Endocrinology
3. Diabetes Care
4. New England Journal of Medicine ja Lancet (soveltuvin osin)
5. Duodecim ja Suomen Lääkärilehti (soveltuvin osin)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

FONIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Osastonyliääkäri Mirja Luotonen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, korva-, nenä- ja kurkkutaudit
puh. (08) 3153448
email: mirja.luotonen@ppshp.fi

KOULUTUSOHJELMAN TAVOITTEET

Foniatrian (puhe- ja äänihäiriöt) koulutusohjelman suoritettuaan foniatrian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee oman alansa sairauksien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee puhutun kielen kommunikaatiojärjestelmän rakenteen, toiminnan ja toimintahäiriöt sekä hallitsee näiden hoidon ja terapian sekä tuntee tärkeimmät korvaavat ja tukevat kommunikaatiomenetelmät
- hallitsee instrumentaalisen foniatrisen diagnostiikan
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee osallistumaan alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Koulutuksessa käydään läpi foniatrian alan kliinisen tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen yleiset järjestelyt ja käytännöt. Aihealueita ovat äänihäiriöt, lasten puheen ja kielen kehityshäiriöt, lasten kuuloviat, hankitut kielelliset häiriöt, ääntämisen häiriöt, suulaen rakenteen ja toiminnan häiriöt, puherytmin häiriöt, lukemisen ja kirjoittamisen häiriöt ja nielemishäiriöt sekä lasten kuulontut-

kimusmetodit ja kuulovammaisten lasten kuntoutus. Aihealueet voivat painottua eri tavoin koulutusohjelman vastuuhenkilön ja koulutettavan sopimuksella. Tämän lisäksi koulutukseen kuuluu runkokoulutuksena (ks. alla) perehtyminen kuulontutkimukseen ja -kuntoutukseen sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimus- ja hoitomenetelmiin.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

Runkokoulutuksen tavoitteena on perehdyttää foniatriaan erikoistuva korva-, nenä- ja kurkkutautien tutkimusmenetelmiin ja yleisimpiin hoitotoimenpiteisiin sekä audiologiin tutkimus- ja kuntoutusmenetelmiin ja -järjestelyihin. Tämän lisäksi runkokoulutukseen sisällytetään reunakoulutusta jollakin jäljempänä mainituilla aloilla.

Koulutus sisältää seuraavat palvelut:

- 6 kk palvelua audiologian erikoisalalla yliopistosairaalaossa
- 6 kk palvelua korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalla keskus- tai yliopistosairaalaossa
- 3 kk palvelua jollakin seuraavista erikoisaloista: ihotaudit ja allergologia, keuhkosairaudet ja allergologia, lastentaudit, lastenneurologia, lastenpsykiatria, neurologia, perinnöllisyyslääketiede, psykiatria, plastiikkakirurgia ja työterveyshuolto – voidaan suorittaa keskussairaalaossa

Eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua foniatrian erikoisalan koulutusviroissa yliopistosairaaloissa. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä enintään 6 kk työskentelyä fonetiikan, logopedian tai fysiologian tai vastaavassa laitoksessa.

Koulutusvirka:

OYS: yksi sairaalalääkärin virka

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen laajuus on 3–5 tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen muodot ovat:

- luennot, seminaarit ja kirjallisuusreferaatit
- ohjattu puhe- ja äänihäiriöiden tutkimus ja terapia
- potilasmeetingit
- muiden erikoisalojen konsultaatiot

Toimipaikkakoulutukseksi voidaan hyväksyä myös muiden alojen (esim. lastenneurologia, lastenspsykiatria, neurologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, logopedia) aiheiltaan sopivat seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Foniatrian erikoisalan teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Kurssimuotoinen koulutus sisältää opintoja seuraavista aihepiireistä:

- puhe- ja äänifysiologia, äänihäiriöt ja -terapia
- kuulontutkimus ja kuntoutus
- kielen- ja puheenkehitys ja sen häiriöt
- puheen rytmin häiriöt
- psykogeeniset kommunikaation häiriöt
- neurologisten sairauksien aiheuttamat puheen ja kielen häiriöt
- puhe-elinten anomaliat ja puhehäiriöt
- geneettiset sairaudet foniatriassa
- instrumentaalinen foniatrian diagnostiikka
- puhetta korvaavat ja tukevat menetelmät
- kommunikaation apuvälineet
- fonetiikan ja lingvistiikan perusteet
- (neuro-)psykologiset ja logopediset tutkimusmenetelmät
- fonokirurgian periaatteet ja indikaatiot

Koulutettava voi käyttää hyväkseen foniatrian ja muiden erikoisalayhdistysten sekä yliopistojen järjestämää jatko- ja täydennyskoulutusta sekä soveltuvia ulkomaisia kursseja.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen**

johtamiskoulutus. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutusohjelma, jonka toteutumista seurataan lokikirjan avulla. Koulutuksen käytännön toteutumisesta vastaa koulutettavalle nimitetty henkilökohtainen vastuuhenkilö (tutor). Arviointi toteutetaan koulutusohjelman vastuuhenkilön, tutorin ja koulutettavan keskinäisissä arviointikokouksissa.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Law, Parkinson & Tamhne: Communication Difficulties in Childhood (Radcliffe Medical Press)
2. Aaltonen, Aulanko, Iivonen, Klippi & Vainio (toim.): Puhuva ihminen. Puhetieteiden perusteet (Otava)
3. Aaltonen, Korpilahti & Laine (toim.): Kieli ja aivot. Turun yliopisto
4. Sillanpää, Herrgård, Iivonen, Koivikko, Rantala: Lastenneurologia (Duodecim)
5. Guitar B: Stuttering: An Integrated Approach to Its Nature and Treatment. soveltuvin osin (Lippincott Williams & Wilkins)
6. Baken R.J.: Clinical measurement of voice (Taylor & Francis)

7. Sataloff R.T.: Professional voice. The science and art of clinical care (Raven Press)
tai Rubin JS, Sataloff RT, Korovin GS. Diagnosis and treatment of voice disorders (Thomson)
8. Jauhiainen (toim.): Audiologia (Duodecim)
9. Lonka, Korpijaakko-Huuhka: Kuulon ja kielen kuntoutus (Palmenia-kustannus)
10. Hukki J., Kalland M., Haapanen M.-L. & Heliövaara A.: Avoin hymy. Halkiolapsen hoito vauvasta aikuisikään (Edita)
11. Darley F.L., Aronson A.E. & Brown J.R.: Motor speech disorders (Saunders)
tai Maasen, Peters, van Lieshout, Hulstijn: Speech Motor Control in Normal and Disordered Speech (Oxford Univ Press)
12. Laukkanen & Leino: Ihmeellinen ihmisääni. (Gaudeamus)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet soveltuvin osin)

1. Developmental Medicine and Child Neurology
2. Journal of Child Psychology and Psychiatry
3. Journal of Voice
4. Folia Phoniatica & Locopaedica
5. Logopedics, Phoniatrics and Vocology
6. Dysphagia

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

FYSIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Yli lääkäri Eero Kyllönen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, fysiatria
puh. (08) 3152149
email: eero.kyllonen@ppshp.fi

TAVOITTEET

Fysiatrian koulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri fysiatrian alan tieteelliseen tietoon ja antaa hänelle valmiudet toimia fysiatrian alan erikoislääkärin tehtävissä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä sekä ylläpitää ammattitaitoaan ja kehittää fysiatrian alaa. Hän hallitsee alaan kuuluvat diagnostiset, hoidolliset ja kuntoutukselliset menetelmät teoreettisine perusteineen ja hän kykenee soveltamaan niitä käytännön työssä eri ikäisten potilaiden sairauksissa, vammoissa ja toimintakykyongelmissa. Erityisesti fysiatrian erikoislääkäri on perehtynyt tuki- ja liikuntaelämistön sairauksiin ja kiputiloihin, mutta myös vaikeavammaisuutta aiheuttaviin tauti- tai tapaturmatiloihin kuten selkäydinvammoihin, aivohalvauksiin ja aivovammoihin, jotka aiheuttavat hankalia tuki- ja liikuntaelinongelmia. Hän hallitsee liikuntaeläinten anatomian, fysiologian ja kliinisen biomekaniikan ja ymmärtää erityisesti fysikaalisten hoitojen erilaiset biologiset vaikutukset. Hän perehtyy koulutusohjelman aikana moniammatilliseen kuntoutusprosessiin ja on siten pääpiirteissään selvillä sosiaalityöntekijöiden, fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien sekä psykologien käyttämistä menetelmistä. Hän on perehtynyt apuvälineteknikkojen työhön ja hän osaa arvioida eri apuvälineiden ja apuvälineiden tarvetta ja hyötyä. Fysiatrian erikoislääkärin tulee hallita myös Suomen sosiaalilainsäädäntö kuntoutuksen ja vakuutuslääketieteeseen liittyvältä osin.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

joka sisältää erikoisalan koulutuksen lisäksi seuraavaa palvelua:

- 3 kk palvelua yleiskirurgian, ortopedian ja traumatologian, sisätautien, neurologian, reumatologian, työterveyshuollon, kliinisen neurofysiologian tai geriatrian aloilla.

Erikoisalan koulutus

4 vuotta palvelua erikoisalan koulutusviroissa, josta vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopistollisessa keskussairaalassa. Muuksi koulutuspaikaksi voidaan hyväksyä keskussairaalan fysiatrian osasto tai korkeatasoinen kuntoutuslaitos, joiden kanssa koulutuksesta tehdään koulutussovimukset.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Pääosa koulutuksesta suoritetaan toimipaikkakoulutuksena käytännön potilastyönä. Lisäksi koulutukseen kuuluu viikoittaiset seminaarit, kirjallisuuskokoukset ja potilastapausesittelyt.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Fysiatrian erikoisalan teoreettista koulutusta edellytetään erikoistuvalla vähintään 60 tuntia. Tällaista koulutusta järjestetään yhteistyössä muiden yliopistojen ja tieteellisten yhdistysten kanssa.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen

suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla. (ks. pysyvää määräystä kohta 6.6.) Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutuksen tavoitteiden yksilökohtaista toteutumista seurataan itsearviointin, kouluttajan arvioinnin ja kehityskeskustelujen avulla. Kussakin koulutusvaiheessa asetetaan henkilökohtaiset koulutustavoitteet huomioiden koulutettavan ja koulutuspaikan vahvuudet ja heikkoudet ja sovitaan sen mukaisesta koulutussisällöstä. Keskeisin koulutuksen seuraamis- ja arvioinnin kirjaamisen menetelmä on lokikirja/päiväkirja, johon rekisteröidään eri koulutussuoritteet ja saavutetut taidot.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Braddom R.L. (Ed.): *Physical medicine & rehabilitation* (Saunders)
tai Ruskin AP (Ed.). *Current therapy in physiatry: physical medicine and rehabilitation* (Saunders)
2. Adams M., Bogduk N., Burton K. & Dolan P. (Eds.): *The biomechanics of back pain* (Churchill Livingstone Elsevier)
3. DeLisa JA, Gans BM (Eds). *Rehabilitation medicine: Principles and Practice* (Lippincott)

Voidaan myös suositella:

4. Goodgold J (Ed.). *Rehabilitation medicine* (Mosby)
5. Leek JC, Gershwin ME, Fowler WJ (Eds.). *Principles of physical medicine and rehabilitation in the musculoskeletal diseases* (Grune & Stratton)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Archives of Physical Medicine and Rehabilitation
2. American Journal of Physical Medicine and Rehabilitation
3. Clinical Rehabilitation
4. Physical Therapy
5. Journal of Rehabilitation Medicine
6. Spine (fysiatriaan liittyvin osin)
7. Pain (fysiatriaan liittyvin osin)

Fysiatrian **Käypä Hoito- suositukset** (Duodecim)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

GASTROENTEROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Seppo Niemelä
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 315 4356
email: seppo.niemela@ppshp.fi

Kouluttajat: EL Ritva Koskela
(ritva.m.koskela@ppshp.fi), EL Timo
Blomster (timo.blomster@ppshp.fi)

YLEISTÄ

Gastroenterologien koulutuksen tulee täyttää Suomen gastroenterologikouluttajien sopimat vaatimukset. Koulutus noudattelee European Union Medical Specialities Gastroenterology section / European Board of Gastroenterology (EUMS / EBG) vaatimuksia.

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoite on opettaa gastroenterologisten sairauksien keskeiset kysymykset niin, että koulutuksen jälkeen on valmius toimia vastuunalaisena gastroenterologian alan asiantuntijana ja kouluttajana erikoissairaanhoidossa. Tätä varten koulutettavan on hankittava riittävät teoreettiset tiedot gastrointestinaalikanavan, haiman, sappiteiden ja maksan sairauksien etiologiasta, patogeneesista, kliinisestä kuvasta ja hoidosta sekä niiden diagnostiikkaan käytettävistä laboratorio- ja kuvantamismenetelmistä sekä perehdyttävä sairauksien hoitoon liittyviin eettisiin ja terveystaloudellisiin näkökohtiin.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk palvelua sisätautien erikoisan koulutusviroissa keskussairaaloissa tai osan tästä eli 0–12 kk voi suorittaa aluesairaalassa. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0–3 kk muulla soveltuvalla alalla.

Eriytyvä koulutus

Yhteensä 3 v palvelua gastroenterologian koulutusvirassa.

Eriytyvästä koulutuksesta yliopistosairaala-palvelua on oltava vähintään 1 v 6 kk. Enintään 1 v 6 kk voi tapahtua muissa yliopiston ja vastuuhenkilön hyväksymissä sairaaloissa (erilliset koulutussopimukset sairaaloiden kanssa). Koulutussairaaloissa on nimetty gastroenterologikouluttajia.

Korvaava koulutus

Korvaavaa koulutusta voidaan hyväksyä enintään yhteensä 6 kk. Korvaava koulutus voi olla:

- klinistä fysiologiaa, ellei funktiotutkimuksiin saa riittävää koulutusta omassa yksikössä
- kirurgista gastroenterologian alan ja / tai toimenpide-endoskopiaa
- gastrointestinaalikanavan patologiaa
- gastrointestinaalikanavan syöpien hoitoon perehtymistä
- gastroenterologisten sairauksien radiologista diagnostiikkaa
- työskentely maksansiirtoyksikössä
- alan tieteellistä tutkimustyötä

Koulutusvirat

OYS:ssa on 1 koulutusvirka. Gastroenterologinen koulutus tapahtuu joko erikoistuvan lääkärin virassa tai muussa tarkoitukseen sopivassa virassa.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Koulutettava osallistuu koulutuspaikan järjestämiin sisäisiin meetingeihin vähintään kolme

tuntia viikossa, josta kaksi tuntia käsittää osaksi tai kokonaan gastroenterologiaa.

3. TEORETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Teoreettista gastroenterologian koulutusta tulee olla vähintään 60 tuntia. Koulutukseksi hyväksytään OY:n ja muiden yliopistojen hyväksymät koulutustilaisuudet. Ulkomaiset koulutustilaisuudet voidaan erikseen hyväksyä.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkäriin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi).

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KÄYTÄNNÖN KOULUTUS

Koulutettava oppii gastrointestinaalikanavan endoskopiaat ja niihin liittyvät toimenpiteet. Koulutukseen sisältyy myös funktiotutkimuksia. Koulutettava osallistuu gastroenterologisen poliklinikan ja gastroenterologisten vuodeosastopotilaiden tutkimuksiin ja hoitoon sekä konsultaatiotoimintaan kouluttajan ja erikoislääkäreiden ohjauksessa. Potilastapausmeetingit yhdessä kirurgien, patologiain ja radiologiain ym. yhteistyökumppanien kanssa ovat osa koulutusta.

5. KOULUTUKSEN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Koulutettavalle tehdään henkilökohtainen koulutus suunnitelma. Käytännön koulutuksen

toteutumista seurataan säännöllisesti. Mikäli toimenpiteet eivät kuulu ATK-tallennuksen piiriin, suorite kirjataan lokikirjaan. Koulutus-kortista seurataan teoreettisen koulutuksen toteutumista

6. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Höckerstedt K., Färkkilä M., Kivilaakso E. & Pikkarainen P. (toim.): Gastroenterologia ja hepatologia (Duodecim)
2. Sleisenger M.H. & Fordtran J.S. (Eds.): Gastrointestinal disease; pathophysiology, diagnosis, management (Saunders) tai Yamada T. (Ed.): Textbook of gastroenterology, Vol I-II (Lippincott)
3. Sherlock S. & Dooley J.: Diseases of liver and biliary system (Blackwell)
4. Tytgat G.N.J.: Practice of therapeutic endoscopy (Saunders) tai Soehendra N. & Binmoeller K.F.: Therapeutic endoscopy; colour atlas of operative techniques for the gastrointestinal tract (Thieme)
5. Pikkarainen P., Karvonen A.-L. & Kunnamo I. (toim): Endoskopiakäsikirja (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Gastroenterology
2. Endoscopy
3. Gut
4. Scandinavian Journal of Gastroenterology
5. Journal of Hepatology
6. Gastroenterology Clinics of North America

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

GASTROENTEROLOGINEN KIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Jyrki Mäkelä
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, kirurgia
puh. (08) 3152018
e-mail: jyrki.makela@oulu.fi

Ohjaava kouluttaja:

Dosentti Juha Saarnio
e-mail: juha.saarnio@ppshp.fi

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Gastroenterologisen kirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Runkokoulutuksen osuus on kolme vuotta ja siihen sisältyy 9 kuukautta terveystieteiden palvelua ja 2v 3kk palvelua keskussairaalassa eri kirurgian aloilla (kirurgian erikoisalojen runkokoulutus). Aluesairaالاتason koulutuksesta hyväksytään pääsääntöisesti 6 kuukautta runkokoulutukseen. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kuukauden jakso eriytyvään koulutukseen. Eriytyvän koulutuksen pituus on 3 vuotta ja koulutus perustuu palveluun sairaalalääkärin virassa Oulun yliopistollisen sairaalan kirurgian klinikan gastroenterologisen kirurgian eri toimipisteissä.

KOULUTUSOHJELMAN TAVOITTEET

Koulutuksen tavoite on, että koulutuksen saanut lääkäri on koulutusohjelman päätyttyä ja valtakunnallisen tentin suoritettuaan omaksunut sellaiset tiedot ja taidot, että hän kykenee itsenäiseen työskentelyyn gastroenterologikirurgina (gastrokirurgina) ja toimimaan alan asiantuntijana ja kouluttajana erikoissairaanhoidossa. Riittävät teoreettiset tiedot ja kliiniset käytännön taidot on hankittava gastrointestinaalikanavan, maksan, sappiteiden ja haiman sairauksien etiologiassa, diagnostiikassa ja hoidossa.

TAVOITTEIDEN KUVAUS

Koulutuksen osa-alueina ovat 1) ylempään mahasuolikanavan kirurgia, 2) hepato-pankreato-biliaarinen kirurgia, 3) alemman mahasuolikanavan kirurgia, 4) mahasuolikanavan tähytykset ja niihin liittyvät toimenpiteet ja 5) tähytyskirurgia (laparoskooppinen kirurgia).

Gastroenterologikirurgin on:

1. Tunnettava gastroenterologisen kirurgian diagnostiikka ja diagnostisten menetelmien käyttö yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa.
2. Kyettävä laatimaan gastroenterologisen potilaan tutkimus- ja hoitosuunnitelma sekä valitsemaan tapauskohtaisesti sopivat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät.
3. Hallittava kiireelliset päivystysluonteiset toimenpiteet.
4. Osattava itsenäisesti suorittaa elektiiviset gastroenterologisen kirurgian toimenpiteet. Lokikirjamenetelmä.
5. Hallittava syövän palliatiivinen hoito, onkologisen konsultaatiotoiminnan indikaatiot ja kokonaisvaltainen kivunhoito.
6. Hallittava postoperatiivinen hoito, jälkiseuranta ja gastroenterologinen konsultaatiotoiminta.
7. Kyettävä arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin ja osallistumaan oman erikoisalansa kehittämiseen.
8. Tunnettava potilashallintoon ja -talouteen liittyvät toimintaperiaatteet.
9. Osattava suunnitella ja johtaa gastroenterologisen yksikön toimintaa yhteistyössä muiden työntekijäryhmien kanssa.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Koulutuksen kokonaisaika on 6 vuotta, josta puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveystieteiden keskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (laajemmin kirurgian alojen runkokoulutus)

2 v 3 kk kirurgian (peruskirurgian) koulutusta erikoisalain koulutusviroissa keskus- tai alue-sairaaloissa. Peruskirurgian koulutuspaikan edellytyksenä on säännöllinen päivystystoiminta. Runkokoulutuksen jälkeen gastroenterologiseen kirurgiaan erikoistuvan on hallittava eri kirurgian alojen päivystysleikkausten indikaatiot ja käytännön toiminnan suunnittelu.

Eriytyvä koulutus

3 vuotta OYS:n gastroenterologisen kirurgian osastoilla lääkärin virassa. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan yhden vuoden vastaavanlainen koulutus OYS:n vastualueen muussa sairaalassa (erillinen koulutus sopimus). Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä korkeintaan 6 kuukautta. Korvaavaksi koulutukseksi voidaan hyväksyä myös vastuuhenkilön harkinnan mukaan ulkomailla saatu vastaava koulutus.

Erikoistumiskoulutuksessa huolehditaan siitä, että erikoistuja pääsee perehtymään kaikkiin gastroenterologisen kirurgian osa-alueisiin erikseen tehtävän suunnitelman mukaisesti. Koulutettavalle nimetään tutor, joka toimii yhdyshenkilönä, tukee ja seuraa koulutus-suunnitelman toteutumista.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Viikoittaiset klinikka- ja meetingit (2 kertaa/viikko), sisätauti-kirurgiset meetingit, röntgenmeetingit, kirurgi-onkologimeetingit, muut erikoisalojen yhteismeeingit, seniorikirurgien kliiniset kierrot osastoilla sekä koulutuksen vastuuhenkilöiden ja erikoislääkäreiden antama henkilökohtainen ohjaus.

3. TOERETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS

Toereettista koulutusta vaaditaan 80 tuntia omalla erikoisalalla ja sen lisäksi vaaditaan 10 opintopistettä (op) johtamiskoulutusta. Toereettisesta koulutuksesta 30 tuntia tulee suorittaa runkokoulutuksen aikana

ja 50 tuntia eriytyvän koulutuksen aikana. Toereettiseksi koulutukseksi hyväksytään OY:n jatkokoulutustoimikunnan hyväksymät koulutustilaisuudet sekä muiden yliopistojen ja erikoisalayhdistysten järjestämät koulutustilaisuudet, kuten Suomen Kirurgiyhdistyksen, Suomen Gastroenterologiyhdistyksen ja Suomen Gastrokirurgiyhdistyksen järjestämät tieteelliset jatkokoulutustilaisuudet. Erikseen voidaan hyväksyä ulkomaisia koulutustilaisuuksia.

Koulutukseen tulee sisältyä säteilysuojakoulutusta 0.5 opintoviikkoa (1 opintopiste).

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy 10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Jokaiselle erikoistujalle nimetään henkilökohtainen tutor, joka läheisesti seuraa koulutusohjelman toteutumista. Erikoistumista pyritään arvioimaan vuosittain vastuuhenkilön toimesta. Erikoistuja voi erikseen vaatia arviointia, mikäli hän kokee koulutuksessaan olevan häiriöitä. Erikoistujan tulee pitää lokikirjaa tekemistään leikkauksista, jotta erikoistumisen edistymistä voidaan seurata ja koulutuksen laatu varmistaa. Lokikirjan ohella suositetaan henkilökohtaisen portfolion täyttämistä.

5.VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Gordon PH& Nivatvongs S: Principles and practice of surgery for the colon, rectum and anus. (Informa Health Care)
2. Zuidema G.D. (Ed): Shackelford's surgery of the alimentary tract. Vol 1-5 (Saunders)
3. Höckerstedt K, Färkkilä M, Kivilaakso E & Pikkarainen P (toim.): Gastroenterologia ja hepatologia (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden ajalta):

1. Annals of Surgery
2. Diseases of the Colon and Rectum
3. Gastroenterology
4. Gastroenterology Clinics of North America
5. Surgical Endoscopy

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

GERIATRIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Timo Strandberg
Oulun yliopisto, Terveystieteiden laitos,
geriatria
puh. (08) 537 5024
email: timo.strandberg@oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan geriatrian erikoislääkäriin:

- on pystyttävä hoitamaan vanhuspotilaita, joiden tutkiminen, kokonaistilanteen selvitys, toiminnalliset haitat ja sosiaaliset selviytymisvaikeudet sekä hoidon, kuntoutuksen ja hoidon jatkuvuuden toteuttaminen sisältävät ikääntyneelle ihmiselle ja vanhusväestölle ominaisia erityisongelmia. Nämä erityisongelmat liittyvät ikääntyneen ihmisen muuttuneeseen biologiseen, psykologiseen ja sosiaaliseen tilanteeseen
- on osattava kliinisessä potilashoidossa keskeiset diagnostiset toimenpiteet sekä potilaan toiminnallisen kyvyn ja kokonaistilanteen arviointi
- on pystyttävä hoitamaan vanhuspotilaita ottaen huomioon iän ja sairauksien aiheuttaman toiminnallisen vajuksen sekä sosiaalisen ja psyykkisen tilan sanelemat erityispiirteet
- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä
- tulee pystyä oman alansa tieteelliseen tutkimustyöhön
- tulee pystyä toimimaan alan terveyden- ja sairaanhoidon kouluttajana ja alan asiantuntijatehtävissä
- tulee pystyä alan terveydenhuollolliseen suunnitteluun ja ennalta ehkäisevään toimintaan sekä
- on osattava koordinoita vanhusten terveydenhoito- ja sosiaalipalveluja sekä johtaa

vanhusten hoidossa ja kuntoutuksessa oleellista ryhmätöskentelyä.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Runkokoulutus

2 vuoden yleislääketieteen erityiskoulutus yliopiston hyväksymässä terveyskeskuksessa ja sairaalassa muodostaa yhteisen runkokoulutuksen työterveyshuollon (vaihtoehdoisena), yleislääketieteen, geriatrian ja terveydenhuollon erikoisaloiille. Koulutukseen kuuluu myös näiden yhteisenä järjestämää teoreettista koulutusta. Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kuukautta palvelua terveyskeskuksessa ja vähintään 6 kuukautta palvelua sairaalassa. (Ks. tarkemmin luku II yleislääketieteen erityiskoulutus)

Eriytyvä koulutus

Koulutusaika on 3 vuotta. Koulutus jakaantuu seuraaviin jaksoihin:

- 2 vuotta palvelua geriatrian erikoisalan koulutusviroissa.
- Koko viiden vuoden koulutusjaksoon (runkokoulutus ja eriytyvä koulutus) tulee sisältyä 1 vuosi sisätautipalvelua ja 1 vuosi neurologian ja psykiatrian erikoisalan palvelua siten, että neurologian osuus on vähintään 6 kk ja psykiatrian osuus vähintään 3 kk. Eriytyvästä koulutuksesta vähintään yksi vuosi tulisi suorittaa yliopistosairaalassa. Koulutus toteutetaan siten, että se täyttää EU:n piirissä sovitut vaatimukset

Koulutusvirat:

2 sairaalalääkäriin virkaa Oulun kaupungin-sairaalassa

1 sairaalalääkäriin virka OYS:ssa

Useita sopimusperusteisia koulutuspaikkoja.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkäriille riittävät perustiedot ja -taidot geriatrian alalla. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on 100 tuntia vuodessa. Säännöllisiä koulutustilaisuuksia järjestetään keskimäärin 5 tuntia viikossa. Koulutuksen muotoja ovat seminaarit, opetuskierrot ja demonstraatiot. Koulutustilaisuuksissa käydään järjestelmällisesti läpi geriatrian keskeiset osa-alueet ja käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa geriatrian erikoisalan koulutusta *vähintään 60 tuntia*. Teoreettista koulutusta tullaan järjestämään yhdessä yleislääketieteen, terveydenhuollon ja työterveyshuollon kanssa. Kurssimuotoista koulutusta ovat myös esimerkiksi Oulun kaupunginsairaalan järjestämä koulutus, OYS:n järjestämä geriatrian koulutus, Oulun Diakonissalaitoksen järjestämä geriatrian koulutus, Suomen Geriatrien, Societas Gerontologica Fennican järjestämät koulutustilaisuudet sekä ulkomaiset alan kongressit. Näistä on tietoa mm. www.gernet.fi-sivulla.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pisyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen. Heidän on myös mahdollista suorittaa 10 tai 30 opintopisteen laajuinen moniammatillinen johtamiskoulutus tiedekunnan edellyttämällä tavalla.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin tulee osallistua oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen koko koulutusjakson aikana.

Runkokoulutusvaiheen ja eriytyvän koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla (suositus). Erikoistuvalla lääkärielle nimetään henkilökohtainen ohjaaja eli tuutor.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Tilvis R, Pitkälä K, Strandberg T, Sulkava R, Viitanen M (toim). Geriatria, 3. uudistettu painos, Duodecim 2010
2. Pathy MSJ, Sinclair A, Morley JE (ed). Principles and practice of geriatric medicine. John Wiley & Sons Ltd
3. Heikkinen E, Rantanen T (toim). Gerontologia. Duodecim, 2. painos 2008
4. Erkinjuntti T., Rinne J. & Soininen H.: Muistihäiriöt, Duodecim 2010

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Age and Ageing (poistuu syksystä 2011 alkaen)
2. European Geriatric Medicine
3. Lancet
4. Journal of the American Geriatrics Society
5. Alaan liittyvät artikkelit kotimaisissa lääketieteellisissä aikakauslehdissä

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

IHOTAUDIT JA ALLERGOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö:

Professori Aarne Oikarinen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, iho- ja sukupuolitaudit
puh. (08) 3153500, fax (08) 3153135
e-mail: aarne.oikarinen@oulu.fi

TAVOITTEET

Tavoitteena on, että koulutusohjelman suoritettuaan ihotautien- ja allergologian erikoislääkäri hallitsee ihotautien diagnostiikan, hoidon ja kuntoutuksen, muiden sairauksien ilmentämien iho-oireiden diagnostiikan, allergisten sairauksien diagnostiset toimenpiteet ja erotusdiagnoosiin, hoitokäytännöt sekä lääkinällisen ja ammatillisen kuntoutuksen. Ammatti-ihotautien osalta tulee hallita niitä koskeva lainsäädäntö, diagnostiikka ja lääkinnällinen ja ammatillinen kuntoutus. Erikoislääkärin tulee hallita sukupuolitautilien diagnostiikka ja hoito sekä ihokirurgia omaan erikoisalaansa liittyen. Lisäksi erikoislääkärillä tulee olla valmius tieteelliseen tutkimustyöhön erikoisalallaan.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Koulutuksen kokonaisaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (Tiedekunnan poikkeuspäätös 9.10.2012 asti)

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

- 3 kk palvelua sisätautien alalla

Erikoisalan koulutus

Joka sisältää palvelua sairaalalääkärin tehtävissä seuraavasti:

- vähintään 3 vuotta palvelua ihotaudeissa (ihotautien poliklinikalla, ihotautiosastolla)
- vähintään 1 vuosi allergologiassa
- 3–6 kk sukupuolitaudeissa

- vähintään 6 kk pituinen valinnainen täydentävä koulutus

Valinnainen täydentävä koulutus voidaan suorittaa yliopistollisessa sairaalassa tai muussa vastuuhenkilön ja tiedekunnan hyväksymässä yksikössä ja se voi sisältää seuraavia osa-alueita:

- allergologiaa,
- ammatti-ihotauteja
- ihokirurgiaa (mukaan lukien laserhoidot)
- ihopatologiaa
- sukupuolitauteja

Puolet (3 vuotta) kokonaispalveluajasta suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella hyväksytyissä koulutusyksiköissä ja puolet (3 vuotta) yliopistosairaalassa. Yliopistosairaalan ulkopuolinen palvelu koostuu 9 kk:n terveyskeskuspalvelusta, 3 kk:n sisätautien palvelusta ja 2 vuoden ihotautien ja allergologian alan erikoistumiskoulutuksesta.

Erikoisalan koulutuksen käytännön palvelusta voidaan korvata 6–9 kk alaan liittyvän tieteellisen työn suorittamisella koulutuksen vastuuhenkilön suostumuksella. Tieteellinen työ voi kuitenkin korvata enintään 6 kk yleisdermatologiasta tai enintään 3 kk allergologiasta, sukupuolitaudeista tai valinnaisesta jaksosta riippuen siitä, mihin osa-alueeseen tutkimus liittyy.

EU-säännösten mukaisesti voidaan erikoistumiskoulutukseen hyväksyä myös korkeintaan yksi vuosi ulkomaisessa koulutusyksikössä saatua koulutusta. Tästä tulee kuitenkin sopia etukäteen vastuuhenkilön kanssa.

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat

Seuraavien koulutuspaikkojen kanssa on tehty koulutussovimukset:

Etelä-Karjalan keskussairaala	2 v
Kainuun keskussairaala	6 kk
Keski-Pohjanmaan keskussairaala	2 v
Keski-Suomen keskussairaala	1 v

Lapin keskussairaala	2 v
Länsi-Pohjan keskussairaala	2 v
Mikkelin keskussairaala	2 v
Pohjois-Karjalan keskussairaala	2 v
Satakunnan keskussairaala	2 v
Vaasan keskussairaala	2 v

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Säännöllisiä toimipaikkakoulutustilaisuuksia järjestetään 37 viikkona vuodessa syys-toukokuussa noin neljä tuntia viikossa (148t/v). Toimipaikkakoulutuksen muodot ovat seuraavat: tieteelliset meetingit ja seminaarit, potilasmeetingit (koulutettava esittelee potilastapauksen) ja konsultaatiot sekä dermatopatologiset meetingit. Erikoistuva valmistaa itse seminaariesitelmän 2–4 kertaa lukuvuoden aikana.

3. TEORETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Ihotautien ja allergologian koulutusta vähintään 60 tuntia. Koulutukseksi voidaan hyväksyä eri yliopistojen, Suomen ihotautilääkäriyhdistyksen, Työterveyslaitoksen ja muiden tieteellisten seurojen ja valtakunnallisten järjestöjen järjestämät alan jatkokoulutustilaisuudet sekä osallistuminen alan kansainvälisiin koulutustilaisuuksiin.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suoritamalla vaadittu 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväämääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutuksen toteuttaminen tapahtuu seuraavasti:

- kouluttautuva ilmoittautuu koulutusohjelmaan
- hänellä on perusterveydenhuollon ja sisätautien koulutusjakso (yht. 12kk) pääosin suoritettu
- koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, aloitetaan suoritusten kirjaaminen lokikirjaan
- vastuuhenkilö hyväksyy koulutusohjelmaan (vastuuhenkilö pitää rekisteriä koulutusohjelmaan ilmoittautuneista ja siinä olevista, jotta voidaan turvata koulutusvirkojen ja -työsuhteiden riittävyys).

Tässä vaiheessa voidaan suorittaa ensimmäinen arviointi henkilön soveltuvuudesta alalle, esim. koulutettava itse arvioi soveltuvuuttaan alan virassa sijaisena toimimisensa perusteella

- valitseminen erikoistumisvirkaan (ei pakollinen)
- teorettinen koulutus

Koulutettavan oppimista seurataan lokikirjan avulla. Lokikirja on yhteneväinen ja yhteinen alan kaikkien koulutusyksikköjen kesken.

Kullekin koulutettavalle tullaan laatimaan yksilöllinen koulutussuunnitelma ja nimeämään henkilökohtainen ohjaaja, jonka kanssa koulutussuunnitelman etenemistä seurataan. Lisäksi nimitään koulutuspaikkakohtainen ohjaaja. Koulutettava osallistuu oman oppimisensa ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin säännöllisesti toistuvissa tapaamisissa ohjaajan ja vastuuhenkilön kanssa. Arvioinnit dokumentoidaan kirjallisesti ja huolehditaan puutteiden korjaamisesta.

5. OPPIMISPROSESSIN SEURANTA JA ARVIOINNIN VÄLINEET

Oppimisprosessia seurataan ensinnä määrittelemällä oppimisen tavoitteet (ks. tavoitekuvas ja lokikirja). Tavoitteiden saavuttamista seura-

taan lokikirjan avulla sekä ohjaajan ja kouluttajan kanssa tapahtuvien säännöllisten tapaamisten avulla. Ohjaaja ja kouluttaja seuraavat myös erikoistuvan oppimista jokapäiväisen potilastyön (konsultaatiot, sairauskertomusten tarkistaminen, potilaiden esittely kierroilla ja potilasmeetingeissä) kautta. Koulutuksen vastuuhenkilö arvioi oppimistavoitteiden saavuttamisen kerran vuodessa.

Vastaavasti koulutettava arvioi saamaansa opetusta edellä mainituissa yhteyksissä. Arvioinnit dokumentoidaan kirjallisesti ja huolehditaan tuotteiden korjaamisesta.

6. KOULUTTAJAT

Koulutusohjelman vastuuhenkilö nimeää kouluttajat. OYS:n ulkopuolisten kouluttajien kanssa solmitaan koulutussopimus, jonka tiedekunta hyväksyy. Vastuuhenkilö huolehtii kouluttajien ja henkilökohtaisten ohjaajien kouluttamisesta. Kouluttajina toimivat pääsääntöisesti dosentti-pätevyys omaavat iho- ja sukupuolitautilien ja ihotautilien ja allergologian erikoislääkärit.

Yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutusyksikköjen kanssa solmitaan erillinen koulutussopimus sen jälkeen kun yksikön toiminnan on arvioitu täyttävän koulutukselle asetettavat vaatimukset. Vastuuhenkilö huolehtii yliopistosairaalan ulkopuolisten koulutusyksiköiden sopeuttamisesta koulutusohjelman vaatimuksiin. Ulkopuolinen koulutusyksikkö hakee koulutusoikeudet tiedekunnalta.

Kouluttaja vastaa osaltaan erikoistuvan lääkärin koulutussuunnitelman toteutumisesta ja arvioinnin toteuttamisesta.

7. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Braun-Falco O, Plewig G, Wolff H, Burgdorf WH, Dermatology (Springer-Verlag)
2. Lever W. & Schaumburg-Lever G.: Histopathology of the skin (Lippincott) tai McKee P.: Pathology of the skin (Lippincott)

3. Reunala T., Paavonen J., Rostila T. (toim.): Sukupuolitaudit Duodecim
4. Haahtela T., Hannuksela M. & Terho E. (toim.): Allergologia, Duodecim (soveltuvin osin)
5. Kanerva L., Elsner P., Wahlberg J. & Maibach H.: Condensed handbook of occupational dermatology (Springer-Verlag)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. British Journal of Dermatology
2. The Journal of Allergy and Clinical Immunology (ihotauteihin ja allergologiaan soveltuvin osin)
3. Archives of Dermatology
4. Sexually Transmitted Infections
5. Allergy (ihotauteihin ja allergologiaan soveltuvin osin)
6. Contact Dermatitis
7. Duodecim ja Suomen Lääkärilehden erikoisalakohdattavat artikkelit
8. The Journal of Allergy and Clinical Immunology (soveltuvin osin)

Lainsäädäntö ihotauteja, sukupuolitauteja ja allergologiaa koskevin osin (ammattitautilait ja -asetukset, tartuntatautilaki)

INFEKTIOSAIRAUDET

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Heikki Kauma
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 3154022
e-mail: heikki.kauma@ppshp.fi

TAVOITTEET

Infektiosairauksien erikoislääkäri:

- hallitsee sekä avohoidossa että sairaaloissa esiintyvien tavallisten ja harvinaisten infektiosairauksien epidemiologian, diagnostiikan, hoidon ja ehkäisyn
- hallitsee mikrobilääkkeiden ominaisuudet, käyttöindikaatiot, sivuvaikutukset sekä käyttöpolitiikan antibioottiresistenssin minimoimiseksi
- tuntee rokotteiden ominaisuudet ja käyttöindikaatiot
- tuntee lisääntyneen infektioherkkyyden diagnostiikka- ja hoitolinjaukset
- hallitsee sairaalainfektioiden rekisteröintiä torjuntakeinot
- pystyy toimimaan muiden erikoisalojen ja avohoidon infektioeksperttien asiantuntijana ja konsulttina sekä ohjaamaan alueellista infektioiden torjuntatoimintaa
- perehtyy terveydenhuollon hallintoon ja lainsäädäntöön
- pystyy johtamaan infektiosairauksien ja sairaalahygienian yksikköä ja toimimaan hygieniatoimikunnan puheenjohtajana tai asiantuntijajäsenenä
- kykenee tiedottamaan infektioista ja niihin liittyvistä torjuntatoimista terveydenhuollon työntekijöille, eri viranomaisille ja suurelle yleisölle

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Infektiosairauksien koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Se koostuu terveyskeskuspalvelusta, sisätautien yhteisestä runkokoulu-

tuksesta ja varsinaisesta infektiosairauksien koulutusohjelmasta. Infektiosairauksien käytännön palvelu tapahtuu koulutusvirassa tai infektiosairauksien erikoislääkärin tai kliinisen opettajan viransijaisena pääosin OYS:n sisätautien vastuualueella ja infektioiden torjuntayksikössä. OYS:ssa suoritettavaan palveluun verrattavana hyväksytään myös palvelua Suomen muiden yliopistosairaaloitten koulutusviroissa.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

1. Terveyskeskuspalvelu 9 kk

2. Runkokoulutus (ks. sisätautialan yhteinen runkokoulutus) 2 v 3 kk

- sisätautien erikoisalan koulutusvirassa pääsääntöisesti keskussairaloissa

3. Eriytyvä koulutus 3 v

- 3 v palvelua yliopistosairaalan infektiosairauksien koulutusvirassa tai infektioerikoislääkärin viransijaisena, josta ajasta enintään 6 kk voidaan suorittaa kliinisen mikrobiologian yksikössä. On suositeltavaa, että palvelusta 2–4 kk suoritetaan HUS:ssa infektiosairauksiin erikoistuvana lääkärinä tai infektioerikoislääkärin viransijaisena.

Kolmen vuoden koulutusajasta voidaan korvata korkeintaan 12 kk palvelulla hyväksyttävässä koulutusvirassa jollakin tai joillakin seuraavista infektiosairauksien osa-alueista:

- keskussairaalan infektioerikoislääkärin viransijaisena tai tehtävissä (hyväksytään 12 kk)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yksikössä Helsingissä (enintään 9 kk)
- infektioalan tutkijana (enintään 6 kk)
- yliopistosairaalan hematologisessa yksikössä (enintään 3 kk)

2. KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Erikoistuva lääkäri toimii infektioerikoislääkärin ohjauksessa infektio-osastolla, infektio- ja kliinikolla tai infektioeksperttina OYS:n

eri yksiköissä lastentautien klinikkaa lukuun ottamatta. Näistä keskeisimpiä ovat mm. sisätautien vuodeosastot, hematologinen ja onkologinen yksikkö, kirurgiset vuodeosastot ja teho-osastot. Erikoistuva lääkäri osallistuu ohjaajien ja hygieniahoitajien kanssa infektioiden torjuntayksikön työskentelyyn. Tähän sisältyy ohjausta epidemiologisissa työskentelymetodeissa sekä perehdyttämistä sairaalan tartuntatauti- ja sairaalainfektio-ATK-järjestelmiin. Koulutukseen kuuluvat osallistuminen sairaalan kliinisten erikoisalojen infektiotaiheita käsitteleviin kokouksiin sekä osallistuminen sairaalan infektiotalan kokouksiin (infektio-toimikunta, infektiotyöryhmä, infektiodyshenkilöt, infektiokokoukset). Erikoistuva lääkäri toimii kouluttajana (esitelmäsihteerinä) infektiotalaa käsittelevissä sairaalan eri yksiköiden tilaisuuksissa sekä osallistuu alueellisiin sairaalahygieneiapäiviin ja muihin infektiotalan koulutuspäiviin.

Koulutuksen aikana perehdytään mm. näihin osa-alueisiin:

- infektiotautien epidemiologia
- immuunipuutteisten infektiot
- matkailijan infektiot
- HIV-infektio
- sairaalainfektioita ja niiden torjunta
- tehohoitopotilaan infektiot
- vierasesineinfektioita
- postoperatiiviset infektiot
- luu- ja pehmytkudosinfektioita
- resistentit bakteerit sairaalassa ja avohoidossa
- keskushermostoinfektioita
- septiset infektiot ja endokardiitti
- hepatiitit ja vatsan alueen infektiot
- epäselvä kuume
- mikrobiologian ja kuvantamistutkimusten käyttö infektiodiagnostiikassa
- infektiotautien hallinta
- lisääntynyt infektiotietämys ja primaarit immuunivajavuudet

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan yhteensä 80 tuntia, josta 40 tuntia voidaan suorittaa runkokoulutuksen aikana siihen liittyvistä aiheista. 40 tuntia on infektiotautien varsinaista teoreettista kurssimuotoista koulutusta.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutuksen vastuuhenkilö ja erikoistuva lääkäri kokoontuvat säännöllisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa pohtimaan yhteisesti koulutusohjelman toimivuutta ja tarvittaessa korjausmahdollisuuksia. Vastuukouluttajan on tarkoitus tavata jokainen koulutettava henkilökohtaisesti vähintään kaksi kertaa vuodessa kahden kesken, missä yhteydessä käydään läpi koulutettavan oppimistavoitteiden saavuttaminen, mahdolliset puutteet ja niiden korjausmahdollisuudet. Näissä tapaamisissa on koulutettavalla mahdollisuus myös arvioida kouluttajien onnistumista. Näiden tapaamisten lisäksi kouluttajat ja koulutettavat noudattavat tiedekunnan määrittämiä yleisohjeita koulutuksen kehittämisestä ja arvioinnista. Kaikille infektiotautien erikoisalan koulutettaville laaditaan lokikirja, jonka avulla voidaan seurata koulutuksen etenemistä. Lisäksi lokikirja toimii apuväli-

neenä koulutuksen laadunvarmistuksessa. Oppimisprosessin seuranta perustuu sekä lokikirjaan että henkilökohtaisiin palavereihin vastuukouluttajan kanssa.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Bennett JV & Brachman DS (Eds.): Hospital infections (Little, Brown)
2. Mandell GL, Douglas RG, Jr. & Bennett JE (Eds.): Principles and practice of infectious diseases (Churchill Livingstone)
3. Strickland GT (Ed.): Hunter's tropical medicine (Saunders) tai Cook GC & Zumla A (eds.) Manson's Tropical Diseases (Saunders)
4. Anttila V-J, Hellstén S, Rantala A, Routamaa M, Syrjälä H, Vuento R (toim.): Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta (Kuntaliitto)
5. Hedman K, Heikkinen T, Huovinen P, Järvinen A, Meri S, Vaara M (toim.): Mikrobiologia, immunologia ja infektiosairaudet (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Clinical Infectious Diseases
2. Emerging Infectious Diseases
3. Lancet Infectious Diseases
4. Journal of Hospital Infections

Infektiosairauksia käsittelevät artikkelit näistä lehdistä:

1. British Medical Journal
2. New England Journal of Medicine
3. Lancet
4. Archives of Internal Medicine
5. Annals of Internal Medicine

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin, tartuntatautilaki

KARDIOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Heikki Huikuri
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 3154108
e-mail: heikki.huikuri@oulu.fi

Ohjaavat kouluttajat: osastonylilääkäri
Timo Mäkilallio ja erikoislääkäri Kari
Ylitalo

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan kardiologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten että hän:

- hallitsee oman alansa tautien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee edellä mainittujen tautien esiintyvyyden, patogeneesin ja syyt
- kykenee hoitamaan alansa äkilliset sairastapaukset
- kykenee suorittamaan alansa kuuluvat diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoa

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

- 2 v 3 kk palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa keskussairaaloissa tai osan tästä eli 0–12 kk voi suorittaa alue-sairaalaissa. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0–3 kk muulla soveltuvalla alalla.

Eriytyvä koulutus

3 v palvelua kardiologian erikoisalan koulutusvirassa yliopistosairaalaissa. Koulutukseen voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kuukautta päätoimista tutkimustyötä kardiologian alalta.

Kardiologian erikoiskoulutus tapahtuu pääsääntöisesti yliopistosairaalaissa. Erikoistuvien lääkärin valinnan koulutusohjelmaan suorittaa yliopistosairaalan kouluttaja (kardiologian professori). Koulutuksesta voidaan kuitenkin suorittaa 1 v-1 v 6 kk niissä keskussairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutus sopimus tai joissa on kardiologian erikoislääkäri kouluttajana, useampi kuin kaksi kardiologian erikoislääkäriä kouluttajana ja riittävä määrä invasiivisia ja muita lokikirjassa mainittuja toimenpiteitä.

Eriytyvän koulutuksen sisältö:

Sisältää 12–18 kuukautta työtä konsultoivana kardiologina poliklinikalla, vuodeosastoilla, teho-osastoilla ja sydänkirurgisella osastolla.

Lisäksi koulutukseen kuuluu seuraavat toimenpiteet:

- EKG:n tulkintaa vastaten vähintään 1000 EKG-nauhaa
- rasisutEKG:n tulkintaa: vähintään 300
- pitkäaikaisEKG-rekisteröintien tulkintaa: vähintään 200
- kaikukardiografiatutkimuksia: vähintään 500, joista ruokatorven kautta tehtyjä vähintään 50
- pysyvien tahdistimien asennuksia: vähintään 10
- tahdistimen ohjelmointia: vähintään 50
- rytmihäiriötahdistimen ohjelmointia: vähintään 10
- oikean ja vasemman puolen sydänkatetrisaatioita: vähintään 25
- sepelvaltimoiden varjoainekuvauksia vähintään: 300 *
- pallolaajennustoimenpiteitä ja muita interventionaalisia toimenpiteitä: vähintään 50 **
- elektrofysiologisia tutkimuksia: vähintään 25 **

- sydänlihaskiopsiat tai väliaikaisen tahdistimen asennukset: vähintään 20
- sydämen isotooppitutkimuksia: vähintään 30 **

* = joista 100 itsenäisenä

** = sisältää myös toimenpiteet, joissa mukana toimenpiteessä, hoitoratkaisujen pohdinnassa tai tulosten tulkinnassa

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle riittävät perustiedot ja -taidot kardiologian eri osa-alueilta jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn kardiologina. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 37:nä viikkona vuodessa 3–5 tuntia viikossa.

Koulutuksen muodot:

Luennot, seminaarit ja vastaavat koulutustilaisuudet 1–3 tuntia viikossa

Potilastapauseseminaarit 1–2 tuntia viikossa
Kirjallisuus ja tutkijakoulutusseminaarit ½–1 tuntia viikossa

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Kardiologian erikoisalaa koskevaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Suositellaan osallistumista valtakunnalliseen Suomen Kardiologisen Seuran järjestämään kurssitoimintaan.

Koulutukseen tulee sisältyä lisäksi säteilysojelukoulutusta 1.0 opintoviikkoa (1.5 opintopistettä) Säteilysojelukoulutuksesta voi kysyä tarkemmin ylifysikko Antero Koivulalta (antero.koivula@ppshp.fi, puh. (08) 3153031).

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen

järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

Kullekin erikoistuvalla lääkärillä nimetään henkilökohtainen ohjaaja, joka on klinikassa toimiva kardiologi. Ohjaajan tehtävänä on opastaa erikoistuvaa lääkärää ja seurata hänen edistymistään koko koulutuksen ajan. Lisäksi kullakin kardiologian osa-alueella on vastaava kouluttaja. Seurannan apuvälineenä käytetään henkilökohtaista lokikirjaa.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. The ESC textbook of cardiovascular medicine tai Braunwald E. (Ed.): Heart disease. A textbook of cardiovascular medicine (Saunders) tai Hurst J.W.: The Heart (McGraw-Hill)
2. Airaksinen J., Heikkilä J., Huikuri H., Kupari M., Nieminen M.S. & Peuhkurinen K (toim.) Kardiologia (2008) (Duodecim)
3. Heikkilä J. & Mäkijärvi M. (toim.): EKG (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. European Heart Journal
2. Circulation
3. Journal of the American College of Cardiology
4. Heart
5. New England Journal of Medicine (kardiologiaan liittyvät tutkimustulokset)
6. Lancet (kardiologiaan liittyvät tutkimustulokset)

Eurooppalaiset ja kansalliset kardiologian alan ”käypä hoito suositukset”

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

KEUHKOSAIRAUDET JA ALLERGOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Maritta Jaakkola
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, sisätaudit, keuhkosairauksien yksikkö
Puh. (08) 315 5643, maritta.jaakkola@oulu.fi

TAVOITTEET

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on valmistuminen alalla itsenäiseen työskentelyyn kykeneväksi erikoislääkäriksi, jonka koulutuksessa otetaan huomioon keuhkosairauksien ja allergologisten sairauksien ehkäisy, diagnostiikka, erotusdiagnoosi, hoito ja ennusteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeisiä tavoitteita ovat myös kyky arvioida kriittisesti ja vertailla eri hoitomenetelmiä sekä pätevyys monien hoidon porrastukseen, hallintotehtäviin, sairaanhoidolliseen suunnitteluun sekä alan koulutukseen liittyvien työtehtävien hoitamiseen.

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärin

- on hallittava alan keskeinen teoreettinen tietous ja pystyttävä seuraamaan sen kehitystä
- on hallittava keskeisimmät keuhkosairauksien diagnostiset toimenpiteet, niiden suorittaminen ja tulkinta. Toimenpiteet luetellaan tarkemmin erikoistuvan lääkärin lokikirjassa.
- on hallittava keskeiset keuhkosairauksien hoidot ja tunnettava niiden ennusteeseen vaikuttavat tekijät

Koulutuksen jälkeen koulutettavalla tulee olla valmius:

- toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä kaikilla keuhkosairauksien ja allergologian osa-alueilla
- toimia yhteistyössä mm. anesthesiologian, ihotautilääkäreiden, korvalääkäreiden, lastenlääkäreiden, neurologien, patologisten,

onkologisten, thoraxkirurgien, työterveyslääkäreiden ja perusterveydenhuollossa toimivien lääkäreiden kanssa (hengityksen vajaatoimintatilanteet, allergisten sairauksien arviointi ja siedätyshoidot, perinnölliset ja allergiset keuhkosairaudet, unenaikaisten hengityshäiriöiden arviointi, malignien keuhkosairauksien diagnostiikka ja hoitosuunnitelmat, ammattitautidiagnostiikka, kuntoutussuunnitelmien laadinta, asiantuntijatehtävät, hoitoketjut ja koulutus).

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa keskussairaaloissa tai osan tästä eli 0–12 kk voi suorittaa aluesairaalassa. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0–6 kk muulla soveltuvalla alalla tai keuhkosairauksien ja allergologian alan tutkimustyössä (katso kohta tutkimustyö).

Eriytyvä koulutus

3 vuotta, josta 2 v–2 v 3 kk *palvelua keuhkosairauksien alalla*, 6–12 kk yliopistollisen sairaalan *allergiapoliklinikalla* tai vastuuhenkilön hyväksymässä yksikössä, missä tehdään allergestauksia ja hoidetaan allergiapotilaita ja 3 kk–6kk *palvelua valvotun hoidon tai tehohoidon yksikössä*. Muusta, kuin yliopistollisen sairaalajakson palveluajasta voidaan hyväksyä 3 kuukautta seuraavilta aloilta:

- Anesthesiologia ja tehohoito
- Ihotaudit ja allergologia
- Infektiosairaudet
- Kliininen fysiologia ja isotooppiäketiede
- Kliininen neurofysiologia

- Korva-, nenä- ja kurkkutaudit
- Radiologia
- Syöpätaudit
- Työterveyshuolto
- Tutkimustyö

Tutkimustyö

Keuhkosairauksien ja allergologian alalla tapahtuvaan tutkimustyöhön kannustetaan. Kokopäivätoimista tutkimustyötä voidaan koulutuksen vastuuhenkilön kanssa sovitavalla tavalla katsoa runkokoulutukseen ja/tai eriytyvään koulutukseen hyväksyttäväksi jaksoksi 0 –6 kk kuitenkin siten, että eriytyväksi koulutukseksi voidaan hyväksyä enintään 3 kk.

Erikoisalan koulutuksesta *vähintään 2 vuotta* on suoritettava yliopistollisessa sairaalassa.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla lääkärielle riittävät perustiedot ja -taidot kaikilta erikoisalaan liittyviltä osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn keuhkosairauksien ja allergologian erikoislääkärinä. Koulutus pyritään toteuttamaan siten, että kurssit muodostavat koulutettavan kannalta mielekkään kokonaisuuden. Suositeltavia aihepiirejä ovat:

- keuhkoallergologia ja -immunologia
- keuhkokliininen farmakologia
- kliininen fysiologia
- keuhkosairauksien epidemiologia
- allergiset keuhkosairaudet
- interstiittit keuhkosairaudet
- thoraxin malignoomat
- keuhkoinfektiot
- työperäiset keuhkosairaudet
- hengityksen vajaatoiminta
- uniapnea
- hätätilanteet
- toimenpiteet
- kuntoutus

Keuhkosairauksien ja allergologian toimipaikkakoulutusta järjestetään 42 viikkona

vuodessa koulutusyksikön meetingtoimikunnan kautta, joita tilaisuuksia on sisätautialaan kuuluvan koulutuksen lisäksi 3 tuntia viikossa.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Keuhkosairauksien ja allergologian erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettavan oppimisprosessia pyritään tukemaan nimeämällä jokaiselle erikoistuvalla oma tutor (klinikan keuhkolääkäri), joka seuraa ja kannustaa erikoistumisen aikana. Oppimisen seuranta- ja arviointivälineenä käytetään lokikirjaa (<http://cc.oulu.fi/~sisawww/keuhkos/e-meet.html>) ja kehityskeskusteluja tutorin, kouluttajan ja/tai koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. Suositeltavaa olisi, että erikoistuva lääkäri täyttäisi lokikirjaa jo runkokoulutusvaiheesta lähtien. Koulutettava arvioi omaa edistymistään ja samaansa koulutusta lokikirjan mukaisesti. Lisäksi molemminpuolista palautetta annetaan kehityskeskustelujen yhteydessä.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Albert R.K., Spiro S.G. & Jett J.R.:
Comprehensive respiratory medicine
(Mosby)
tai Seaton A., Seaton D. & Leitch A.G.:
Crofton & Douglas's respiratory diseases
(Blackwell) **tai** Gibson
P.G., Geddes D.M. & Costabel U.: Respi-
ratory medicine
2. Hendrik D.J., Burge P.S., Beckett W.S. &
Churg A.: Occupational disorders of the
lung (Saunders)
3. Sovijärvi A., Ahonen A., Hartiala J.,
Länsimies E., Savolainen S., Turjanmaa V.
& Vanninen E. (toim.): Kliininen fysiologia
ja isotooppilääketiede (Duodecim) keuh-
kofysiologian osalta
4. Kinnula V., Brander, P.E. & Tukiainen
P. (toim.): Keuhkosairaudet (Duodecim)
5. Haahtela T., Hannuksela M. & Terho
E. (toim.): Allergologia (Duodecim) /
Haahtela T., Hannuksela M., Mäkelä M.
& Terho E.O. (toim): Allergia (Duodecim,
kirjan ilmestyttyä)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. American Journal of Respiratory and
Critical Care Medicine
2. European Respiratory Journal
3. Thorax
4. Chest
5. Allergy

Alaa koskevat artikkelit kotimaisista lääke-
tieteellisistä lehdistä (Lääkärilehti tai Finska
Läkarsällskapet Handlingar ja Duodecim)
sekä kansainvälisistä yleislääketieteellisistä
julkaisuista (Lancet, British Medical Journal,
New England Journal of Medicine ja JAMA)

Alaan liittyvä lainsäädäntö

KLIININEN FYSIOLOGIA JA ISOTOOPPILÄÄKETIEDE

Koulutusta ei järjestetä toistaiseksi

Kirjat (viimeisin painos)

1. Sovijärvi A., Ahonen, A., Hartiala J., Länsimies E., Savolainen S., Turjanmaa V. & Vanninen E.(toim.): Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede (Duodecim)
2. Heikkilä J., Huikuri H., Luomanmäki K., Nieminen M.S. & Peuhkurinen K. (toim.): Kardiologia(Duodecim), soveltuvin osin
3. Kinnula V., Brander P.E. & Tukiainen P. (toim.): Keuhkosairaudet (Duodecim) soveltuvin osin
4. Evans D.F.&Buckton G.K.:Clinical measurement in gastroenterology (Blackwell)
5. Heikkilä J. & Mäkijärvi M.: EKG (Duodecim)
6. Wasserman K. et al.: Principles of exercise testing and interpretation (Lea & Febiger)
7. Huges J.M.B. & Pride N.B.: Lung function tests; Physiological principles and clinical applications (Saunders)
8. Feigenbaum H.: Echocardiography (Lea & Febiger)
9. Murray-Ell: Nuclear medicine in clinical diagnosis and treatment (Churchill Livingstone), (2 osaa)
- 10.von Schulthess G.K.: Molecular anatomic imaging (Lippincott Williams & Wilkins)
11. Valk P.E. et al.: Positron emission tomography, basic science and clinical practice (Springer)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

Yleislehdet erikoisalaa koskevin osin:

1. New England Journal of Medicine
2. Suomen Lääkärilehti
3. Duodecim

Muut

1. Thorax
2. Clinical Physiology and Functional Imaging
3. Circulation
4. European Journal of Nuclear Medicine
5. Journal of Nuclear Medicine

Toimintaan liittyvä lainsäädäntö.

Kuulustelu voi sisältää myös kuvia, käyriä ja muita tutkimustulosteita, joissa esitetään potilaille tehtyjä tutkimuksia (isotooppi-, PET/TT, kliinisen fysiologian tutkimukset). Vastauksissa tulee kuvata mm. oleelliset löydökset, erotusdiagnoosiikka ja tarvittaessa suositus lisätutkimuksista.

On suositeltavaa, että erikoistuva hankkii koulutusaikana säteilyn käytön turvallisuudesta vastaavan johtajan pätevyyden isotooppilääketieteen ja terveydenhuollon röntgentoiminnan aloilla. Tämä ei kuitenkaan toistaiseksi ole edellytys erikoislääkärin oikeuksien myöntämiselle.

KLIIININEN HEMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Pirjo Koistinen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 3154617
e-mail: pirjo.koistinen@ppshp.fi
fax: (08) 3154139

Kouluttajat: dosentti Marjaana Säily ja
dosentti Timo Siitonen

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittaneen tulee

- hallita erikoisalaansa kuuluvat diagnostiset toimenpiteet ja menetelmät
- hallita erikoisalaansa kuuluvien sairauksien syyt, patogeneesi ja hoito
- hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja kyetä seuraamaan sitä
- kyetä arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin menetelmin
- kyetä osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun
- pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä asiantuntijana

KOULUTUKSEN RAKENNE JA SISÄLTÖ

1. KÄYTÄNNÖN PALVELU

Koulutuksen kokonaisaika on 6 vuotta.

Tästä koulutuksesta 3 v on suoritettava yliopistosairaalan ulkopuolella.

Jos henkilö on suorittanut sisätautien erikoislääkärin tutkinnon, se voidaan hyväksyä hematologian alan runkokoulutukseksi sisällön perusteella.

1. Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

2. Runkokoulutus (2 v 3 kk; katso sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

2v 3kk palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa aluesairaaloissa ja keskussai-

raaloissa. Tästä koulutuksesta voi suorittaa 0–3 kk muulla soveltuvalla alalla.

3. Eriytyvä koulutus (3 v)

Pääasiallinen palvelu tulee suorittaa koulutuksesta vastaavan Oulun yliopistollisen sairaalan medisiinisen tulosalueen hematologisia potilaita hoitavalla osastolla ja syöpätautien ja hematologian poliklinikalla. Palveluun kuuluu osallistuminen sisätautien (tai hematologian, jos sellainen käynnistetään koulutusjakson aikana) päivystystoimintaan.

Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä:

1. hematologiapainotteinen palvelu keskussairaalaan 12 kk, erillisen sopimuksen mukaan
2. aikaisemmin suoritettu palvelu yliopistollisen sairaalan hematologian yksikössä 6–12 kk, erillisen sopimuksen mukaan
3. palvelua 6 kk seuraavilla aloilla:
 - yliopistollisen sairaalan hematologinen laboratorio
 - yliopistosairaalan infektioyksikkö
 - SPR:n veripalvelu
 - yliopistosairaalan syöpätautien ja sädehoidon yksikkö
 - hematologian alan tutkimustyö (kuitenkin enintään 3kk)

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Osallistuminen hematologisen yksikön koulutuskokouksiin, joissa käydään läpi hematologian keskeisiä osa-alueita.

Osallistuminen medisiinisen tulosalueen ja erityisesti syöpätautien ja hematologian vastuualueen yleisiin koulutuskokouksiin.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Siitä tulee suorittaa yhteensä 80 tuntia seuraavasti: 30 t yleissisätauteja runkokoulutuksen aikana ja 50 t hematologiaa varsinaisen eriytyvän koulutuksen yhteydessä.

Yleissisätautien teoreettiseen koulutukseen

hyväksytään koulutusta seuraavilla alueilla: sydän- ja verisuonitaudit, keuhkosairaudet, endokrinologia, infektiosairaudet, gastroenterologia, nefrologia, reumatologia, akuutti sisätautioppi.

Varsinaiseen eriytyvään koulutukseen hyväksytään teoreettista koulutusta hematologian alalta sisältäen tietoa verenvuototaudeista, verensiirtotoiminnasta, kantasolusiirtotoiminnasta, pahanlaatuisten veritautien hoidosta sekä muusta keskeisestä hematologiasta.

4. JOHTAMISKOULUTUS

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

5. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettava antaa vuosittain kirjallisen arvioon oppimisestaan. Kouluttaja antaa vuosittain kirjallisen arvion koulutettavan oppimisesta. Arviot kirjataan lokikirjaan. Arviot huomioidaan koulutuksen kehittämisessä.

6. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Se on kirjallinen kuulustelu, jonka kuulustelijoina toimivat hematologian alan kouluttajat, kaksi kerrallaan. Oma kouluttaja ei osallistu koulutettavansa kuulusteluun. Kuulustelun pohjaksi edellytetään perehtymistä seuraaviin kirjoihin (uusin painos) ja lehtiin (3 viimeisintä vuosikertaa).

I Kirjat (yksi kolmesta, viimeisin painos)

1. Lichtman M.A., Beutler E., Kaushansky K., Kipps T.J., Seligsohn U., Williams W.J. & Prchal J. (Eds): Williams haematology (McGraw-Hill)
tai Hoffman R.H., Benz E.J., Shattil S.J., Furie B., Cohen H.J., Silberstein L.E. & McGlave P. (Eds): Hematology, basic principles and practice (Churchill Livingstone)
tai Greer J.P., Foerster J., Lukens J.N., Rogers G.M., Paraskevas F. & Glader B.E. (Eds): Wintrobe's clinical hematology (Williams & Wilkins)
2. Ruutu T., Rajamäki A., Lassila R. & Porkka K (toim.): Veritaudit (Duodecim)

II Lehdet

Katsaukset ja pääkirjoitukset kolmelta viime vuodelta

1. Blood
2. British Journal of Hematology
3. Haematologica

Muut:

1. ASH Education book (3 viim. vuotta)
2. www.hematology.fi

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin.

KLIIININEN KEMIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Juha Risteli
Oulun yliopisto, diagnostiikan laitos,
kliininen kemia, puh. 08 3154431 tai 040-
5909512
fax 08 3154451
email: juha.risteli@oulu.fi

Kouluttajat: Professori Aimo Ruokonen
ja dosentti Eeva-Riitta Savolainen

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan tulee koulutettavan

- ymmärtää laboratoriotutkimusten merkitys sairauksien diagnostiikan, hoidon seurannan ja ennaltaehkäisyyn osana
- hallita kliiniskemiallisten, mm. proteiini-, hormoni-, syöpämerkkiaine-, metabolia-, allergia-, lääke- ja toksikologisten ja molekyylibiologisten tutkimuksien suorittaminen ja laadunvarmistus sekä niiden käyttö ja tulosten tulkinta
- kyetä konsultoimaan muiden alojen laboratoriotutkimusten käyttöön ja tulkintaan liittyvissä kysymyksissä
- kyetä johtamaan ja kehittämään kliinisen laboratorion toimintaa ja olla perehtynyt terveydenhuollon lainsäädäntöön, hallintoon, tietotekniikkaan ja terveystaloustieteiden perusteisiin
- hallita alueellisen porrastetun laboratoriotuotannon periaatteet, suunnittelu ja toteutus
- kyetä toimimaan laboratoriolääketieteen opettajana
- olla hyvin perehtynyt lääketieteelliseen kirjallisuuteen ja pystyä arvioimaan laboratoriotutkimusten käyttöön ja merkitykseen liittyviä tieteellisiä julkaisuja
- tuntea laboratoriolääketieteellisen tutkimus- ja kehitystyön periaatteet

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

Joka sisältää erikoisalan koulutuksen lisäksi seuraavaa palvelua:

3 kk palvelua sairaalalääkärin työssä millä tahansa muulla kuin kliinisen kemian erikoisalalla. Koulutus voidaan hankkia missä tahansa terveydenhuollon toimintayksikössä ja sen tulisi olla suoritettu ennen varsinaisen erikoislääkärinkoulutuksen alkamista.

Erikoisalan koulutus

4 vuotta palvelua kliinisen kemian erikoisalan koulutusvirassa Oulu yliopistollisen sairaalan laboratoriossa. Tästä ajasta voidaan hyväksyä yksi vuosi palvelua kliinisen kemian assistentin virassa ja vastuuhenkilön harkinnan mukaan yksi vuosi palvelua kliinisen kemian lääkärin virassa jonkun muun sairaalan laboratoriossa edellyttäen, että kyseisessä sairaalassa on kouluttajana kliinisen kemian dosentin pätevyyden omaava erikoislääkäri.

Käytännön toteuttaminen

Koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutusohjelma lokikirjoiheen, jossa otetaan huomioon hänen aikaisempi perehtymisensä laboratoriolääketieteeseen. Lokikirjan runko muodostuu seuraavan luvun pääaiheista, joita tarkennetaan (kouluttaja ja koulutettava yhdessä) ennen kunkin koulutusjakson alkua.

Koulutus tapahtuu ensi sijassa siten, että koulutettava tekee ohjattuna laboratoriolääkärin työtä. Hän osallistuu käytännön laboratoriotyöhön, perehtyy eri menetelmien perusteisiin, osallistuu niiden laadunvarmistukseen ja uusien menetelmien sisäänajamiseen ja kehittämiseen. Hän osallistuu seminaareihin ja muihin laboratorion jatkokoulutustilaisuuksiin ja toimipaikkakoulutukseen pitäen niissä myös esitelmiä sekä perehtyy laboratorion johtamiseen esim. osallistumalla määrääjän

laboratorion johtoryhmän tai jonkin laboratorion osan pienjohtoryhmän työskentelyyn.

Koulutettava osallistuu myös tutkimustulosten tulkintaan ja lausuntojen antamiseen ohjattuna toimintana. Edelleen hän osallistuu klinikkakokouksiin ja klinikoille laboratoriasioista järjestettäviin koulutus- ja informaatiotilaisuuksiin.

Koulutettava osallistuu tutkimus- ja kehittämistyöhön.

Pääaiheet

**Yleiset kliiniseen kemiaan liittyvät asiat, kliiniskemiallinen perusanalytiikka ja sen automaatio (vähintään 12 kk)*

Tavoitteena oppia:

- näytteenotto (sisältää myös potilaiden esivalmistelun ja muun sellaisen ohjeistuksen) ja esikäsittely
- kliiniskemiallisten tutkimusten yleisimmät virhelähteet, lääkeaineiden vaikutukset mukaan lukien
- tartuntavaara ja kemialliset terveysriskit laboratoriotyössä
- tietotekniikan hyväksikäyttömahdollisuudet laboratoriotyössä
- laboratoriolääketieteen termistö, yksiköt, viitearvoproblematiikka ja biostatistiikan peruste
- muualla kuin laboratoriossa tehtävien tutkimusten mahdollisuudet (point-of care-analytiikka)
- kliiniskemiallisten tutkimusten automatisoinnin periaatteet ja laadunvalvonta
- eri elinten (sydän, luurankolihas, maksa, haima, aivot, keuhkot, munuaiset, suolisto, luusto) sairauksien diagnostiikkaan liittyvät laboratoriotutkimukset
- tavallisimpien analyysimenetelmien (esim. spektroskooppiset, ionispesifiset, immunologiset ja happo-emästase-mittaukset) peruseriaatteet ja käyttöalueet
- elektroforeettisten proteiinitutkimusten suoritus ja tulkinta
- laboratoriotutkimusten käyttö ja järjestäminen päivystysaikana

**Hematologia (vähintään 12 kk)*

Tavoitteena oppia:

- solulaskennan periaatteet
- veren solujen morfologia
- anemioiden ja polysytemioiden laboratoriodiagnostiikka
- luuydinnäytteen solujen morfologia
- leukemioiden ja lymfoomien fenotyypaus
- verensiirron valmistelututkimukset
- verensiirtoreaktioiden seurantatutkimukset
- verivalmisteiden käyttöindikaatiot ja käytön seuranta
- hyytymishäiriöiden laboratoriodiagnostiikka
- nukleiinihappotutkimusten käyttö hematologisessa diagnostiikassa

**Hormoni-, lääkeaine- ja kasvainmerkkitutkimukset ja aineenvaihduntasairauksiin liittyvät tutkimukset (vähintään 6 kk)*

Tavoitteena oppia:

- immunologisten kromaografisten (ohutkerroskromatografia, nestekromatografia, kaasukromatografia) ja massaspektrometrinen menetelmien periaatteet, käyttöalueet ja automatisointi
- hormonitutkimukset aivolisäkkeen, kilpirauhasen, lisäkilpirauhasten, haiman, lisämunuaisen kuoren ja ytimen, munasarjojen ja kivesten, ruoansulatuskanavan hormoneja tuottavan solukon sekä raskauden häiriöiden diagnostiikassa
- kasvainmerkkimerkkitutkimukset
- lääkeaine- ja toksikologiset tutkimukset
- allergiatutkimukset
- hivenaine- ja vitamiinitutkimukset
- aminohappojen, orgaanisten happojen ja muiden aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien kemiallisten tutkimusten käyttöalueet ja saatavuus; laboratorion osuus näiden sairauksien diagnostiikassa
- nukleiinihappotutkimusten käyttö synnyneiden aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa

*Molekyyli-genetiikka

Tavoitteena oppia:

- ymmärtämään, miten perimän muutokset aiheuttavat sairauksia
- nukleiinihappojen muutosten osoittamisessa käytettävät perustekniikat (esim. DNA:n ja RNA:n eristäminen, ketjumonistus, sekvenointi mukaan lukien pistemutaation osoitus ns. minisekvenoinnilla, nukleiinihappotutkimuksissa käytettävät elektroforeesi- ja blottausmenetelmät)
- tulkitsemaan molekyylogeneettisten tutkimusten tulokset ja antamaan niistä lausuntoja

Huomautus: Molekyyli-genetiikan tutkimusten koulutus tulee soveltuvin osin koordinoida hematologisten ja aineenvaihduntasairauksien diagnostiikassa tarvittavien tutkimusten koulutuksen kanssa.

**Erikseen sovittavan suuntautumisvaihtoehdon mukainen erityisperehtyminen (vapaaehtoinen)*

Suunnitellaan koulutettavan tarpeen ja kiinnostuksen mukaan.

2. TEORETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS

Kliinisen kemian erikoisalaa koskevaa teoreettisia kurssimuotoisia opintoja tulee olla vähintään 60 tuntia. Koulutuksen aihepiirejä voivat olla yleisen kliinisen kemian lisäksi kaikki ne teoreettiset tai kliiniset aiheet, joissa merkittävässä määrin käsitellään kliiniskemiallisia laboratoriotutkimuksia ja niiden käyttöä. Opetus voidaan järjestää koulutusyksikköjen välisenä yhteistyönä.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväis-

määräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

3. ARVIOINTI JA KOULUTUKSEN EDISTYMISEN SEURANTA

Koulutettava seuraa koulutuksensa etenemistä lokikirjan avulla. Koulutuksen vastuuhenkilö käy koulutettavan kanssa puolen vuoden välein arviointikeskustelun, jossa arvioidaan sekä kouluttajan toimintaa ja koulutusympäristöä että oppimistuloksia. Kunkin jakson (ks. kohta pääaiheet) päätyttyä käyvät asianomainen kouluttaja ja koulutettava yllä mainitun kaltaisin arviointikeskustelun. Koulutuksen tukena voidaan käyttää myös portfolioa.

4. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Dacie J.V. & Lewis S.M.: Practical haematology (Churchill Livingstone)
2. Henry J.B. (Ed.): Clinical diagnosis and management by laboratory methods (Saunders)
3. Bruns D.E., Ashwood E.R. & Burtis C.A.: Fundamentals of Molecular Diagnostics (Saunders)
4. Price C.P. & Christenson R.H.: Evidence-Based Laboratory Medicine: Principles, Practice and Outcomes (AACC Press)
5. Doucette L.J.: Mathematics for the Clinical Laboratory (Sounders)
6. Välimäki M. & Sane T. (toim.): Endokrinologia (Duodecim)
7. Ruutu T., Rajamäki A. & Krusius T.: Veritaudit (Duodecim)
8. Suomen Kuntaliitto: Verensiirto-opas (Suomen Kuntaliitto)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Clinical Chemistry
2. Clinical Chemistry and Laboratory Medicine
3. Clinica Chemica Acta
4. Duodecim ja Suomen Lääkärilehti (alaan liittyviltä osiltaan)
5. The Lancet, The New England Journal of Medicine (The NEJM), Nature Medicine, Nature Reviews Endocrinology, Nature Reviews Oncology, The Journal of Clinical Investigation, Blood (alaan liittyviltä osiltaan)

Terveysthuollon lainsäädäntö laboratoriotuimintaan liittyviltä osiltaan sekä laboratorion työturvallisuutta ja laatujärjestelmää koskevat säädökset.
<http://www.finlex.fi>

KLIININEN MIKROBIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilöt ja kuulustelijat:

Professori Olli Vainio
 Oulun yliopisto, Diagnostiikan laitos/lääke-
 tieteellinen mikrobiologia ja immunologia
 PL 5000, 90014 OULU
 puh. [(08) 537 5864] 040-5133030
 e-mail: olli.vainio@oulu.fi
 ja dosentti, ylilääkäri Markku Koskela
 OYS, kliinisen mikrobiologian laboratorio
 PL 22, 90221 OULU
 puh. (08) 315 4001
 e-mail: markku.koskela@ppshp.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan mikrobiologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee pääpiirteittäin infektio-
tautien taudinkuvat, epidemiologian, ehkäisy-
ja hoidon
- hallitsee infektio-
tautien mikrobiologian diagnostiikan
- hallitsee immuunisairauksien laborator-
iodiagnostiikan
- hallitsee kahdessa edellisessä kohdassa tar-
koitettujen menetelmien laadunvalvonnan
- kykenee suunnittelemaan ja kehittämään
mikrobiologian ja immunologian alan men-
netelmiä ja arvioimaan niiden toimivuutta
- hallitsee sairaalainfektioiden tutkimisen
ja epidemiologian, mikrobiologian
laboratorion turvallisuusvaatimukset ja
infektio-
tauteja koskevan lainsäädännön
ja on täten kykenevä ohjaamaan sairaalan
infektio-
torjuntapolitiikkaa
- kykenee toimimaan alansa erityiskysy-
mysten opettajana terveydenhuollon
henkilöstön koulutuksessa
- kykenee jakamaan omaan alaansa liittyvää
(yleistä) terveystietoutta
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

Joka sisältää varsinaisen erikoisal-
an koulutuksen lisäksi 6 kuukautta palvelua sairaalassa.
Sairaalapalvelu tulee suorittaa yksiköissä,
joissa infektio-
tautien osuus on merkittävä.

Erikoisal- an koulutus

3 v 9 kk palvelua kliinisen mikrobiologian
näytetutkimustoimintaa suorittavassa labo-
ratoriossa alan koulutusvirassa tai -toimessa.

Vähintään 3v 6 kk tästä on palvelua yliopiston
mikrobiologian laitoksessa ja/tai yliopistollisen
keskussairaalan kliinisen mikrobiologian
yksikössä, 3 kk voi kuitenkin olla palvelua
muussa kliinisen mikrobiologian tai infektio-
tautien alan koulutusvirassa tai erikoislääkärin
viransijaisena, tai tutkijana koulutusyksikön
hyväksymässä kliinisen mikrobiologian tut-
kimuslaitoksessa.

Käytännön palvelun tulee sisältää vähintään 1v
6 kk kliinistä bakteriologiaa, 1 vuosi kliinistä
immunologiaa ja 1 vuosi kliinistä virologiaa
sekä koulutusyksikön riittäväksi katsoma
määrä kliinistä mykologiaa ja parasitologiaa.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutus saadaan toimimalla
erikoistuvana lääkärimäisenä kl. mikrobiologian
laboratoriossa, jossa häntä opastetaan alan
menetelmien käytössä, niiden tulosten
arvioinnissa ja niitä koskevissa kliinisissä
konsultaatioissa. Kliinisen mikrobiologian
laboratoriotoinnin kliinisen käyttöarvon
ymmärtämiseksi järjestetään mahdollisuus
osallistua ajoittain sairaalan osastojen lääkäri-
kiertoihin. Kliinisen mikrobiologian keskeiset
alueet ja alaan liittyvä kirjallisuus omaksutaan
koulutuksen aikana säännöllisen ohjatun
opetuksen ja omatoimisen opiskelun avulla.
Ohjattua opetusta (laboratoriodemonst-
raatiot, laboratoriolöydösraportit, luennot,

seminaarit, tieteelliset kokoukset) järjestetään noin 3 tuntia viikossa. Koulutusohjelma julkaistaan kutakin lukuvuotta varten erikseen. Yliopiston mikrobiologian laitoksella ja yliopistollisen keskussairaalan mikrobiologian yksikössä on omat erikoislääkärikoulutuksen vastuuhenkilöt, ja he sopivat keskenään koulutustyönjaosta. Vastuuhenkilöt laativat yhteisesti erikoistuvalla lääkärielle henkilökohtaisen koulutus suunnitelman. Koulutus suunnitelman toteutuksen apuna käytetään lokikirjaa.

Koulutusvirat

Oulun yliopistollinen sairaala,
I sairaalalääkäriin virka,
kliininen mikrobiologian laboratorio

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Kliinisen mikrobiologian alan teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Erikoisalan teoreettisen koulutuksen tulee jakautua tasapainoisesti erikoisalan alueiden suhteen (bakteriologia, virologia, immunologia, mykologia, parasitologia).

1.8.2009 alkaen erikoislääkäriin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutuksen päätyttyä koulutettava laatii kirjallisen arvion saamansa koulutuksen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta ja omasta

edistymisestään portfoliodokumenttina.

Arviointi toteutetaan erikoiskoulutusosion aikana kerran vuodessa. Arviointilaisuuteen osallistuu koulutettava, koulutuksen vastuuhenkilö ja kouluttaja/kouluttajia. Koulutettava laatii arviointilaisuudesta ja kehityskeskustelusta portfoliodokumentin. Arviointiin liittyy myös kouluttajien ja koulutuspaikan laatima kirjallinen arvio, joka liitetään portfoliodokumentiksi. Lokikirja sisältää koulutettavan ja kouluttajan tekemät yksityiskohtaiset merkinnät erikoisalan koulutuksen sisällöllisten vaatimusten toteutumisesta.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Murray P.R., Baron E.J., Pfaller M.A., Tenoever F.C., & Tenover R.H. (Eds.): *Manual of clinical microbiology* (American Society for Microbiology)
2. Detrick B., Hamilton R.G. & Folds J.D. (Eds.): *Manual of molecular and clinical laboratory immunology* (American Society of Microbiology)
3. Zuckerman A.J., Banatvala J.E. & Pattison J.R. (Eds.): *Principles and practice of clinical virology* (Wiley)
4. Mandell G. L., Bennett J.E. & Dolin R. (Eds.): *Mandell, Douglas and Bennett's principles and practice of infectious diseases* (Churchill Livingstone)
tai Hoeprich P.D. & Jordan M.C. (Eds.): *Infectious diseases: a modern treatise of infectious processes* (Lippincott)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. *Journal of Clinical Microbiology*
2. *Clinical Infectious Diseases*
3. *Nature Reviews Immunology*
4. Alaan liittyvät artikkelit kotimaisissa lääketieteellisissä aikakauslehdissä.

Lääkärilainsäädäntö soveltuvin osin.

KLIININEN NEUROFYSIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Mika Kallio
KNF-laboratorio, OYS
Puh. (08) 315 4530
e-mail: mika.kallio@oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan kliinisen neurofysiologian erikoislääkärin tulee kyetä itsenäisesti toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä. Hänellä tulee olla seuraavat taidot:

- hallitsee kliinisen neurofysiologian tutkimusmenetelmät
- pystyy arvioimaan ja tulkitsemaan löydösten kliinisen merkityksen eri erikoisalojen tutkimusten osalta
- pystyy johtamaan kliinisen neurofysiologian laboratoriot
- pystyy itsenäisesti soveltamaan ja ottamaan käyttöön alan menetelmiä
- pystyy ohjaamaan ja opettamaan laboratorion muuta henkilökuntaa kliinisen neurofysiologian tutkimusten suorittamisessa
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintaan

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

I vuoden pituinen yhteinen neuroalojen koulusrunko valitaan seuraavilla aloilla: neurologia, lastenneurologia, neurokirurgia ja kliininen neurofysiologia. Kliinisen neurofysiologian osalta tämä tarkoittaa sitä, että yhteensä 6 kuukautta tulee palvelu joillakin edellä mainituista erikoisaloista ja vähintään 3 kuukautta tästä osasta on oltava neurologiaa. 3 kk tätä koulutusta voidaan hankkia ortopedia/käsikirurgian yksikössä, uniapneaa hoitavassa keuhkosairauksien yksikössä tai kliinisen fysiologian yksikössä. Neurologian

palvelu suoritetaan mielellään ennen erikoisalan koulutusta tai kliinisen neurofysiologian erikoisalan koulutuksen alkupuolella.

Eriytyvä koulutus

3 v 3 kk palvelua kliinisen neurofysiologian erikoisalan koulutusvirassa. Tästä vähintään 2 v 9 kk OYS :n kliinisen neurofysiologian laboratoriossa tai muussa kliinisen neurofysiologian yliopistollisessa laboratoriossa Suomessa tai ulkomailla. 6 kuukautta tätä eriytyvää koulutusta voidaan suorittaa ohjatussa tieteellisessä työssä silloinkin osallistuen koulutusseminaareihin. I vuosi koulutusta voidaan hankkia muussa erikoislääkärin johtamassa kliinisen neurofysiologian laboratoriossa, josta palvelusta tehdään erillinen sopimus.

Koulutusvirat

I sairaalalääkärin virka

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa jatkokoulutettavalle lääkäriille riittävät alan perustiedot, käytännön taidot erimittausmenetelmistä ja niiden käytöstä kliinisesti ja hallinnolliset tiedot, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen työskentelyyn kliinisen neurofysiologian erikoislääkärinä. Toimipaikkakoulutusta järjestetään kliinisen neurofysiologian laboratoriossa 37 viikkona vuodessa (= työviikot ajanjaksona syyskuu-toukokuu).

Toimipaikkakoulutuksen muodot:

- Henkilökohtainen tutkimuskohtainen ohjaus
- Kliinisen neurofysiologian koulutettavien seminaarit, joissa käydään läpi systemaattisesti kliinisen neurofysiologian keskeiset alueet sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä ja potilastapauksia. Seminaarit ovat avoimia myös muille neurologisille aloille erikoistuville.
- Kliinisen neurofysiologian jatkokoulutusseminaari yksi tunti kerran viikossa.

Seminaarissa käsitellään alan keskeisiä menetelmiä ja uusia tutkimussuuntauksia

- Kliinisen neurofysiologian hallintokokoukset
- Viikoittaiset kliiniset potilaskokoukset

Toimipaikkakoulutuksen seminaarien sisältö julkaistaan kutakin lukukautta varten erikseen.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa kurssimuotoista teoreettista koulutusta laboratorion ulkopuolella. Kliinisen neurofysiologian alan koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Kurssimuotoista koulutusta ovat esimerkiksi Suomen kliinisen neurofysiologian yhdistyksen tilaisuudet, alan kansainvälisten kongressit ja niiden yhteydessä järjestettävät kurssit, Ruotsissa pidettävät ns ST-kurssit ja yliopiston järjestävät tohtorikoulutukseen liittyvät kurssit.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutusta varten laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma. Koulutussuunnitelman toteutuminen kirjataan lokikirjaan.

Koulutettava ja kouluttaja arvioivat yhdessä koulutuksen edistymistä säännöllisin väliajoin.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Chiappa K.H. (Ed.): Evoked potentials in clinical medicine (Raven Press)
 2. Kimura J. (Ed.): Electrodiagnosis in diseases of nerves and muscles: Principles and practice (Davis Co.)
tai Brown W.F., Aminoff M.J. & Bolton C.F. (Eds): Neuromuscular function and disease: Basic, clinical and electrodiagnosis aspects (Saunders)
tai Dumitru D., Zwartz M.J. & Amato A.A.: Electrodiagnostic medicine (Hanley & Belfus)
 3. Steward J.D. (Ed.): Focal peripheral neuropathies (Elsevier)
 4. Niedermeyer & Lopes da Silva (Eds.): Electroencephalography (Lippincott, Williams, Wilkins)
tai Daly D.D. & Pedley T.A. (Eds.): Current practice of clinical electroencephalography (Raven Press) ja C.P. Panayiotopoulos: A clinical guide to epileptic syndromes and their treatment, Revised second edition, Springer Healthcare Ltd (soveltuvin osin eli ei hoitoa koskevia kappaleita)
 5. Partanen J. ym. (toim): Kliininen Neurofysiologia (Duodecim 2005)
- Unirekisteröintien osalta soveltuvin osin:
6. Kryger et al: Principles and practice of sleep medicine (Saunders)
tai Chokroverty: Clinical companion to sleep disorders medicine (Butterworth-Heinemann)
 7. Mirela V. Simon: Intraoperative Clinical Neurophysiology (demosMEDICAL, 2010)
tai Marc N. Nuver (toim.): Intraoperative monitoring of neural function: sarjassa Handbook of clinical neurophysiology, vol. 8, toim. Jasper R. Daube ja Francois Maugeire, Elsevier (2008)

EEG-kuvastoina suositellaan käytettäväksi:

1. Stockard-Pope, Werner & Bickford: Atlas of neonatal electroencephalography
2. Bloome: Atlas of pediatric electroencephalography
3. Bloome & Kaibara: Atlas of adult electroencephalography
4. Lüders & Noachtar: Atlas and classification of electroencephalography
5. Lawrence J. Hirsch & Richard P. Brenner: Atlas of EEG in critical care (Wiley-Blackwell, 2010) sekä suositeltavana lisälukemisena
6. Abou-Khalil & Misulis: Atlas of EEG & Seizure Semiology (Elsevier Butterworth Heineman 2006)
7. L Hellström-Westas, L S de Vries, I Rosen: Atlas of amplitude integrated EEGs in the new born, Informa Healthcare (2 th ed 2008)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Clinical Neurophysiology
2. Journal of Clinical Neurophysiology
3. Muscle and Nerve
4. Neurology (kliinistä neurofysiologiaa käsittelevien artikkelien osalta)
5. Suomen Lääkärilehti, Duodecim (kliinistä neurofysiologiaa käsittelevien artikkelien osalta)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Olli-Pekka Alho
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, korva-, nenä- ja kurkkutautien
oppiaine
puh. (08) 3153473, email: olli-pekka.alho@
oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittanut on perehtynyt hyvin korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalan teoreettiseen tietoon sekä hallitsee erikoisalan keskeiset käytännön tehtävät ja toimenpiteet ja on saanut valmiudet alan erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen sekä toimimiseen itsenäisesti erikoislääkärinä.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuksessa suoritettava palvelu 9 kk.

Runkokoulutus

Vähintään kolme (3) kuukautta päätoimista palvelua jollakin kirurgisella erikoisalalla tai anesthesiologian ja tehohoidon erikoisalalla.

Eriytyvä koulutus

Vähintään 2 v 6 kk *palvelua* korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalalla yliopistosaira-
alassa ja enintään 1 v 6 kk yliopistosairaalan
ulkopuolisessa hyväksytyssä (voimassaoleva
koulutussopimus) koulutuspaikassa.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Koulutusohjelmaan kuuluva toimipaikkakou-
lutus käsittää luentoja, demonstraatioita, ta-
pausllestuksia, kliinis-patologisia kokouksia,
kuvantamis-demonstraatioita, tieteellisen
kirjallisuuden referointia, opetuskiertoja,

leikkaussaliopetusta ja muuta henkilöko-
htaista ohjausta potilastyöskentelyssä sekä
perehdyttämistä erikoisalan tutkimustoi-
mintaan. Toimipaikkakoulutuksen laajuus on
n. 4–6 t/viikossa. Koulutukseen kuuluviissa
tilaisuuksissa käsitellään erikoisalan keskeiset
kysymykset 3–4-vuotiskausittain.

3. LOKIKIRJA JA YKSILÖLLINEN KOULUTUSOHJELMA

Käytännön toimipaikkakoulutus toteutetaan
UEMS:n ORL-HNS-sektion laatiman loki-
kirjan mukaisesti. Suomessa sovellettavat
vaatimukset kyseiseen lokikirjaan on erikseen
tarkennettu (Oto-Rhino-Laryngology-Head
and Neck Surgery [ORL-NHS], European
Training Programme, Logbook. Specialist Sec-
tion within the UEMS – www.terveysportti.
fi/ kotisivut/sivut.koti?p sivusto=477). Jokai-
sella erikoislääkärikoulutukseen hyväksytyllä
tulee olla määrättyä vastaava kouluttaja
ja tarpeen mukaan myös henkilökohtainen
koulutuksen ohjaaja (tutor). Lisäksi jokaiselle
koulutukseen hyväksytylle voidaan laatia
henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka
vastaava kouluttaja yhdessä koulutettavan
kanssa allekirjoittaa. Vastaavan kouluttajan
tulee seurata ja tarvittaessa tarkentaa
koulutussuunnitelman etenemistä. Erikois-
lääkärikoulutuksessa olevalle tulee järjestää
mahdollisuus osallistua oman oppimisensa ja
koulutuksensa toimivuuden kehittämiseen
ja arviointiin.

4. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisalan teo-
reettista koulutusta tulee suorittaa vähintään
60 tuntia. Niitä, jotka kirjoittautuivat 1.8.2009
jälkeen erikoistumisohjelmaan, vaaditaan
johtamiskoulutusta 10 opintopisteen edestä.
Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista
suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajui-
nen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen
aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun

10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

Teoreettiseksi koulutukseksi hyväksytään lääketieteellisten tiedekuntien vahvistamat koulutustilaisuudet kuitenkin siten, että vastaavan kouluttajan tulee erikseen arvioida ja hyväksyä koulutuksen lopullinen sisältö ja laajuus.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Cummings G.W. (Ed.): Otolaryngology - Head and neck surgery Vol 1-4 (Mosby) **tai** Gleeson M (Ed.): Scott-Brown's Otolaryngology, Head and Neck Surgery vol. 1-3 (Hodder Arnold) 7th edition

Kuulustelussa on ilmoitettava, minkä vaihtoehdoisen kirjan on lukenut

2. Jauhiainen T. ym.: Audiologia (Duodecim)

Lehdet (kolme viimeistä vuosikertaa sekä kuluva vuosi)

1. Annals of Otology, Rhinology and Laryngology
2. Archives of Otolaryngology - Head & Neck Surgery
3. Laryngoscope
4. European Archives of Oto-Rhino-Laryngology and Head & Neck
5. Duodecim ja Suomen Lääkärilehden alaa koskevat artikkelit

Terveydenhuollon lainsäädäntö sekä muu säädöstö erikoisalaa koskevin osin.

KÄSIKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Jorma Ryhänen
ODL Injuria/Terveystalo Oulu
Albertinkatu 16, 90101 Oulu
puh. 050 5365064 e-mail: jorma.ryhanen@oulu.fi

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Käsi­kirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Siihen sisältyy 9 kuukautta terveyskeskuspalvelua ja 2 v 3 kk runkokoulutusta eri kirurgian aloilla (katso kirurgian alojen runkokoulutus). Erikoistumiskoulutukseen sisältyy 10 opintopistettä johtamiskoulutusta. Koulutukseen hyväksytyin kanssa tehdään henkilökohtainen koulutussopimus. Eriytyvän koulutuksen pituus on 3 vuotta, siitä 2 vuotta voidaan suorittaa OYS:n Käsi­kirurgian osastolla, missä erikoistuva osallistuu mikro­kirurgiseen päivystys- toimintaan ja hänelle nimetään henkilökohtainen ohjaaja.

1 vuosi koulutuksesta suoritetaan käsi­kirurgisessa yksikössä, jossa on 24/7 päivystysvalmius (TAYS, HUS) riittävien päivystyksellisten mikro­kirurgisten taitojen oppimiseksi. Näissä kouluttajan tulee olla käsi­kirurgian dosentti. Lisäksi koulutusta voidaan hyväksyä 1 vuosi muussa yksikössä, jossa kouluttajana on käsi­kirurgian dosentti. Koulutettavan tulee osallistua vastuuhenkilön mukana vaativiin ja harvinaisempiin leikkauksiin vastuuhenkilön toimipaikassa. Näiltä osin kou­lutuspaikan kanssa tehdään koulutussopimus.

Lisäksi vastuuhenkilön kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi vuoden ajan. Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikka­koulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikka­koulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutusohjelman tavoitteet

Käsi­kirurgian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee alan diagnostiset menetelmät ja toimenpiteet
- kykenee laatimaan käsi­kirurgisen potilaan hoitosuunnitelman ja informoimaan potilasta erilaisten hoitovaihtoehtojen ja niihin liittyvien seikkojen suhteen
- hallitsee käsi­kirurgiassa vaadittavan mikro­kirurgisen tekniikan ja periaatteet (replantaatio, perifeeristen hermojen kirurgian, vapaat mikro­vaskulaariset kudossiirteet yläraajaan)
- hallitsee leikkausindikaatioiden ja leikkauskelpoisuuden arvioinnin
- hallitsee leikkausmenetelmän valinnan ja preoperatiivisen hoidon
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti käsi­kirurgiaan kuuluvasta elektiivisestä ja päivystystoiminnasta
- hallitsee välittömän postoperatiivisen hoidon
- kykenee ohjaamaan käsi­kirurgisten potilaiden kuntoutusta yhteistyössä käsiterapeuttien (lääkintävoimistelija ja toimintaterapeutti)
- kykenee laatimaan käsivammoja käsitteleviä perusteellisia lausuntoja vakuutus­yhtiöille ja eläkelaitoksille
- endoproteesit, implantit ja alloplastiset materiaalit; perusteet käsi­kirurgiassa
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisiin menetelmin
- kykenee osallistumaan alansa kehittämis-, tutkimus- ja koulustustoimintaan
- osallistuu tieteelliseen tutkimustyöhön

Käsi­kirurgiksi erikoistuva osallistuu tai on osallistunut yliopistonsa tohtorinkoulutusohjelman opetukseen. Erikoistuvan tulisi olla koulutusjakson aikana mukana vähintään yhdessä kliinisessä tai kokeellisessa tutki-

mustyössä, millä tahansa lääketieteen alalla.

Koulutusohjelmaan hyväksyminen

Käsi­kirurgian erikoislääkärin koulutusohjelmaan hyväksymiselle on edellytyksenä, että opiskelija on suorittanut kirurgian yhteisen runkokoulutusjakson. Lisäksi suositetaan mikrokirurgisen leikkaustekniikan peruskurssin (esim. HYKS:n tai TAYS:n kurssi) suorittamista. Lisäksi koulutusohjelmaan hakijoita valittaessa katsotaan eduksi vähintään puolen vuoden palvelujakso yhdessä tai useammassa seuraavista erikoisaloista: ortopedia ja traumatologia, lastenkirurgia, plastiikkakirurgia, verisuonikirurgia tai reumakäsi­kirurgia.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. kirurgialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk *palvelua* kirurgian (peruskirurgia) erikoisalan koulutusviroissa keskus- tai alue sairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoiminta.

Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Eriytyvä koulutus

Koulutusohjelmaan hyväksytyyn koulutus järjestetään toistaiseksi henkilökohtaisella koulutus­ sopimuksella. Koulutusohjelmaan hyväksymisen jälkeen koulutusohjelman vastuuhenkilö tekee erikoistuvan kanssa yhdessä koulutussuunnitelman. Eriytyvän koulutuksen kesto on 3 vuotta ja se suoritetaan pääsääntöisesti OYS:n käsi­kirurgian yksikössä, missä erikoistuva osallistuu mikrokirurgiseen päivystystoimintaan. Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä 3-12 kuukautta palvelua toisessa käsi­kirurgisessa yksikössä, jossa kouluttajana on käsi­kirurgian dosentti. Koulutussopimuksella voidaan hyväksyä 6 kuukautta

palvelua plastiikkakirurgisessa yksikössä, jossa harjoitetaan runsaasti rekonstruktivista raajavammiin kohdistuvaa mikrokirurgiaa. Lisäksi koulutus­ sopimuksella voidaan hyväksyä 6 kuukautta reumakäsi­kirurgista palvelua.

1 vuosi koulutuksesta suoritetaan käsi­kirurgisessa yksikössä, jossa on 24/7 päivystys­ valmius (TAYS, HUS) riittävien päivystyksellisten mikrokirurgisten taitojen oppimiseksi. Näissä kouluttajan tulee olla käsi­kirurgian dosentti.

OYS:ssä suoritettua palvelua yläraaja- ortopedisessa, reumakirurgisessa ja plastiikkakirurgisessa yksikössä voidaan hyväksyä 3 kuukautta toimipistettä kohti. Tieteellisestä tutkimustyöstä hyväksytään eriytyvään koulutukseen enintään 2 kuukautta kalenterivuotta kohti. Tutkimustyön aikana koulutettavan on kuitenkin osallistuttava mikrokirurgiseen päivystystoimintaan. Koulutusta ulkomaisessa käsi­kirurgisessa korkeatasoisessa mikrokirurgiaa tekevässä yksikössä voidaan hyväksyä kouluttajan päätöksen mukaan enintään yksi vuosi.

Koulutusvirat

OYS:n käsi­kirurgian erikoisalalla on yksi koulutusvirka

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutus (35–37 viikkoa/v) käsitteä aktiivisen osallistumisen käsi­kirurgisen osaston koulustilaisuuksiin (1 t/viikko), kirurgian klinikan yhteis­meetingeihin (1 t/viikko) sekä osallistumisen muiden erikoisalojen viikoittaisiin koulustilaisuuksiin soveltuvin osin. Lisäksi siihen kuuluu osallistuminen ohjaajan mukana käsi­kirurgiseen potilaskiertoon ja potilas­dokumenttien valmistukseen, poliklinikkavastaanottoon ja käsi­kirurgisiin leikkauksiin 2–6 t/vuorokaudessa. Kaikki seniorilääkärit osallistuvat kouluttamiseen. Koulutettavalle pyritään järjestämään mikrokirurgian käytännön harjoittelu koe-eläin­keskuksessa.

Kouluttaja osallistuu vastuukouluttajan mukana vaativiin ja harvinaisiin käsi­kirurgisiin leikkauksiin vastuukouluttajan toimipaikassa (OYS lastenkirurgia, LPKS, ODL). Näiltä osin ko. koulutuspaikan kanssa tehdään koulutus­ sopimus.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Käsikirurgian erikoisalana teoreettista koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia. Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen hyväksytään käsikirurgian alan koti- ja pohjoismaiset koulutustilaisuudet sekä kansainväliset tieteelliset kokoukset. Sopivia kursseja ovat mm. mikrokirurgian jatkokurssit, perifeerisen hermokirurgian kurssi, jännekirurgian kurssi ja tieteellisen tutkimuksen teon kurssi.

Erikoistuvan lääkärin tulee koulutusjakson aikana osallistua vähintään viiteen kotimaiseen tai ulkomaalaiseen koulutustilaisuuteen tai tieteelliseen kokoukseen. Osana omaa oppimisprosessia, erikoistuva lääkäri osallistuu käsiterapeuttien ohjaukseen ja opetukseen. Tavoitteena on, että erikoistuva lääkäri pitää koulutusjakson aikana vähintään yhden alaa koskevan esitelmän kotimaisessa tai kansainvälisessä tieteellisessä kokouksessa.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. OPPIMISPROSESSIN SEURANTA JA ARVIOINNIN VÄLINEET

Koulutuspaikassa erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja, jonka tulee avustaa ja ohjata erikoistuvaa käytännön työssä, kuten poliklinikan vastaanotto toiminnassa, leikka-

usta edeltävissä arvioinneissa, leikkauksessa ja jatkohoidon suunnittelussa sekä arvioida erikoistuvan edistymistä yhdessä erikoistuvan kanssa. Arvioinnista tehdään merkinnät opintokansioon eli portfolioon. Erikoistuva pitää myös leikkauspäiväkirjaa eli lokikirjaa, johon merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin erikoistuva on osallistunut ja johon näiden toimenpidekertomuksista otetut valokopiot liitetään. Portfolio ja lokikirja käydään läpi erikoistuvalla nimetyn kouluttajan ja henkilökohtaisen ohjaajan kanssa pidettävissä puolivuositaisissa tapaamisissa.

Koulutusohjelman vastuuhenkilö vastaa koulutusohjelman toteuttamisesta ja seuraa koulutussuunnitelmien edistymistä.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Paul Smith: Lister's the hand. (Churchill Livingstone)
2. Green D.P., Hotchkiss & Pederson: Operative hand surgery (Churchill Livingstone)
3. Vastamäki M & Roth J. (Eds.): Arthroscopy of the upper extremity (Churchill Livingstone)
4. Cooney: The wrist
5. Vastamäki M. & Vilkki S. ym.: Käsikirurgia (Duodecim)
6. Hand Surgery Update IV

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Handchirurgie-Mikrochirurgie-Plastische Chirurgie
2. Journal of Hand Surgery, American and British volumes
3. Scandinavian Journal of Plastic and Reconstructive Surgery and Hand Surgery (käsikirurgiaa koskevat artikkelit)
4. Hand Clinics
5. Techniques in Hand and Upper Extremity Surgery

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

LASTENKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Willy Serlo

Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen

laitos, lastentaudit

puh: (08) 3152011, fax (08) 3155559

E-mail: willy.serlo@ppshp.fi

TAVOITTEET

Tavoitteena on antaa peruskirurgian koulutuksen ("common trunk") jälkeen lääkärille lastenkirurgian erikoisalan hyvät teoreettiset ja käytännön taidot. Elektiivisen toiminnan osalta on koulutuksen jälkeen pystyttävä keskeisten lastenkirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon. Koulutuksen tulee antaa valmiudet toimia itsenäisesti oman alansa takapäivystäjänä. Koulutus tapahtuu yliopistosairaalassa ja koulutusaika on 3 vuotta. Koulutuksesta 3 kk suositellaan suoritettavaksi HYKS lasten ja nuorten sairaalassa harvinaisten potilastapausten hoidon laajemmän näkemyksen saavuttamiseksi. Korkeintaan yksi vuosi koulutuksesta voi tapahtua ulkomailla, kouluttajan etukäteen hyväksymässä laitoksessa. Koulutus koostuu sekä teoreettisesta että käytännön opetuksesta lastenkirurgian eri osa-alueilla.

Koulutuksen aikana koulutettavan tulee operatiivisen valmiuden ohella perehtyä kirurgisten toimenpiteiden diagnostiikkaan, hoidon suunnitteluun, pre ja postoperatiiviseen hoitoon, seurantaan ja kuntoutukseen. Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ("tutor").

Koulutusohjelman suorittaneen erikoislääkärin tulee:

- pystyä tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallita alansa diagnostiset toimenpiteet
- osata laatia lastenkirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osata valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät.

- osata arvioida eri kirurgisten sairauksien optimaaliset hoitoajankohdat
- osata hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat tapaukset itsenäisesti
- osata suorittaa itsenäisesti lastenkirurgian erikoisalan kuuluvat toimenpiteet (luetellaan yksityiskohtaisesti lokikirjassa)
- hallita ja osata järjestää lastenkirurgisen potilaan postoperatiivisen hoidon ja kuntoutuksen
- osata analysoida hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- olla perehtynyt potilashallintoon ja kustannusseurantaan
- osata johtaa poliklinikan, vuodeosaston ja toimenpideyksikön välistä yhteistyötä
- osata huomioida lastenkirurgisen potilaan perheen ongelmia
- osata antaa oman alan koulutusta muulle sairaalan henkilökuntaryhmille sekä avoterveydenhuollolle
- osata ohjata perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon hoitoketjua lastenkirurgisten potilaiden osalta

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. kirurgialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk palvelua kirurgian (peruskirurgia) erikoisalan koulutusviroissa keskus- tai aluesairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoiminta.

Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua lastenkirurgian koulutusvirassa yliopistollisessa sairaalassa. Tästä kou-

lutuksesta enintään 1 vuosi voidaan suorittaa vastuuhenkilön etukäteen hyväksymässä ulkomaisessa alan yksikössä.

Käytännön koulutus

Tavoitteena on kolmen vuoden koulutusjakson aikana saada omakohtainen valmius pystyä tekemään tietyt tyyppileikkaukset, jotka jokaisen lastenkirurgin tulisi hallita. Koulutuksen aikana koulutettava työskentelee eri lastenkirurgian osa-alueilla (neonataalikirurgia, gastroenterologinen kirurgia, urologia, ortopedia, traumatologia, neurokirurgia, thorax ja sydänkirurgia, polikliniikka ja tehohoito). Kirurgisen taidon saavuttaminen edellyttää yleisempien leikkausten tekemistä koulutusaikana ensin avustettuna ja sitten itsenäisesti. Toisen ryhmän muodostavat leikkaukset, joiden itsenäistä suorittamista ei kaikkien osalta voida edellyttää vielä kolmen vuoden koulutusjakson jälkeen. Nämä toimenpiteet pitäisi kuitenkin pyrkiä suorittamaan seniorin avustamana.

Kolmannen ryhmän muodostavat leikkaukset, jotka harvinaisuutensa tai vaativuutensa takia ei voida katsoa kuuluvan jokaisen lastenkirurgin kokemuspiiriin mutta joiden teoreettinen tausta on tunnettava ja leikkaustekniikka ymmärrettävä.

Käytännön koulutuksen edistymistä seurataan lokikirjalla.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutusta järjestetään vuosittain 60 tuntia. Tämä koostuu viikottaisesta lastenkirurgian koulutuksesta, röntgenmäärittämisestä ja ohjaajan opetuskiertoista sekä pediatrian ja muiden kirurgian erikoisalojen säännöllisestä koulutuksesta.

3. TEORETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Vähintään 80 tuntia oman alan tai siihen läheisesti liittyvän alan teoreettista koulutusta oman yksikön ulkopuolella. Tästä koulutuksesta korkeintaan 1/3 voi olla yhden ainoan suppean alueen (esim. urologia, ortopedia)

koulutusta. Osa koulutuksesta voidaan korvata osallistumalla alan kansainvälisiin koulutuksiin.

Koulutuksen aikana on myös perehdyttävä hoitotulosten tieteelliseen arviointiin. Viimeisen koulutusvuoden aikana on suoritettava valtakunnallinen lastenkirurgian tentti.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Arviointi suoritetaan lokikirjan avulla ja koulutuksen vastuuhenkilön, tuutorin ja koulutettavan kesken käytävissä kehityskeskusteluissa.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. O'Neill J., Grosfield J., Coran A. & Fonkalsrud E. (Eds.): Pediatric surgery (Viimeinen painos 6, 2006), Mosby
2. Puri P. (Ed.): Newborn surgery (viimeinen painos 2, 2003) Hoder Arnolds publ.
3. Lynn. T. Staheli: Practice of Pediatric Orthopedics, (Viimeinen painos 2, 2006) Lippincott & Williams & Wilkins
4. Pajulo Olli: Lasten murtumahoidon opetus (Viimeinen painos I, 2006) Juvenes kirjakauppa

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of Pediatric Surgery
2. Journal of Pediatric Orthopedics
3. Pediatric Surgery International
4. Seminars in Pediatric Surgery
5. European Journal of Pediatric Surgery
6. Journal of Pediatric Urology

Suullinen kuulustelu

Suulliseen kuulusteluun voi osallistua läpäisytään kirjallisen osion.

LASTENNEUROLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Heikki Rantala
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, lastentaudit
puh. (08) 3155123
e-mail: heikki.rantala@oulu.fi
fax: (08) 3155559

TAVOITTEET

Koulutusohjelman tavoitteena on antaa koulutettavalle valmiudet toimia itsenäisesti lastenneurologian erikoislääkärinä ja erikoistuttuaan ylläpitää ammattitaitoaan.

Lastenneurologian erikoislääkärin tulee:

- tuntee hermoston normaali ja poikkeava kehitys, rakenne ja toiminta
- tuntee lastenneurologiset taudit ja vammat sekä niiden patofysiologia, diagnostiikka, hoito, kuntoutus ja ehkäisy
- hallita lastenneurologiset tutkimus- ja hoitotoimenpiteet
- omata keskeiset tiedot lastentaudeista, neurologisilta erikoisaloilta, lastenpsykiatriasta ja lastenkirurgiasta
- tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (Tiedekunnan poikkeuspäätös 9.10.2012 asti).

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

1 vuosi lastentautien koulutusta ja 3 kuukautta neurologian alan koulutusta keskussairaaloissa

Eriytyvä koulutus

3 vuotta koulutusta lastenneurologian erikoisalan koulutusvirassa, pääsääntöisesti yliopistosairaalassa.

Koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa voidaan erikseen sopia, että 6 kuukautta erikoisalakoulutuksesta voidaan korvata seuraavilla erikoisaloilla: neurologia, kliininen neurofysiologia, neuroradiologia, neuropatologia, perinnöllisyyslääketiede, lastenpsykiatria, foniatria, kehitysvammalääketiede tai toimiminen päätoimisena lääkäritutkijana lastenneurologian alalla.

On suotavaa, että koulutettava on ennen koulutusohjelmaan tuloaan toiminut I vuoden lääkärinä lastentautien alalla.

Koulutusvirka

OYS:n lastentautien klinikalla on I lastenneurologian sairaalalääkärin virka.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Koulutettava osallistuu lastentautien klinikan toimipaikkakoulutukseen seuraavasti:

- systemaattinen lastentautien opetus 1 tunti joka toinen viikko
 - tieteellisten artikkeleiden arviointi 1 tunti joka toinen viikko
 - kirjallisuusreferaatteja 30 min kerran viikossa
 - senioriopetus 30 minuuttia kerran viikossa
 - röntgen-meeting 30 minuuttia kerran viikossa
 - potilas-meeting 1 tunti joka viikko
 - seminaari 1 tunti joka toinen viikko
- Erillinen lastenneurologinen koulutus:

- systemaattinen lastenneurologian opetus 1 tunti joka toinen viikko
- kirjallisuusreferaatteja 1 tunti kerran viikossa
- neuroradiologian meeting 30 minuuttia kerran viikossa
- neurofysiologian meeting 30 minuuttia kerran viikossa
- kuntoutusmeeting 1 tunti kerran viikossa
- kehitysvamma-alan yhteistyömeeting 2 tuntia kerran kuukaudessa

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Lastenneurologian erikoisalan koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. ARVIOINTI

Koulutuksen aikana koulutettava osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen arviointiin yhteistyössä koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. Tämän tukena käytetään lokikirjaa tai portfoliota OYS:n lastenklinikan käytännön mukaisesti.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

I Lastenneurologian oppikirjat

Swaiman K.F. & Ashwal S. & Ferriero D.M. Pediatric neurology I-II. Principles and practice (Mosby) **tai**

Aicardi J. Diseases of the nervous system in children and adolescents (MacKeith Press)

II Lastenneurologiseen tutkimukseen liittyvät oppikirjat

Cioni G and Mercuri E. Neurological assessment in the first two years of life. Clinics in Developmental Medicine 176. (Mac Keith Press)

Dubowitz, LMS. Dubowitz V. & Mercuri E. The

neurological assessment of the pre-term and full-term newborn infant (Mac Keith Press)

III Neuroanatomian kirja

Waxman S.G. & deGroot J. Correlative neuroanatomy (Prentice-Hall International) **tai**

Duus P. Topical diagnosis in neurology (Thieme-Stratton)

IV Epilepsiakirjallisuus

Panayiotopoulos CP. A Clinical Guide to Epileptic Syndromes and their Treatment (Springer-Verlag) **tai**

Roger J, Bureau M, Dravet Ch, Genton P, Tassinari CA, Wolf P. Epileptic syndromes in infancy, childhood and adolescence, (John Libbey)

tai Pellock JM, Bourgeois BFD, Dodson WE, Nordli DR, Sankar R. Pediatric Epilepsy, Demos, New York

Lehdet (tenttiä edeltävän 12 kuukauden aikana ilmestyneet lehdet)

1. Developmental Medicine and Child Neurology
2. Annals of Neurology
3. Neurology
4. Journal of Pediatrics
5. Neuropediatrics
6. Lehtien New England Journal of Medicine ja Lancet Neurology alaan liittyvät artikkelit
7. Duodecimin ja Suomen Lääkärilehden alaan liittyvät artikkelit

Lapsen ja nuoren oikeudellista asemaa ja sosiaaliturvaa koskevat säädökset

LASTENPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori (ma) Hanna Ebeling
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, lastentaudit, lastenpsykiatrian yksikkö
puh. (08) 3155231
fax 3155884
email: hanna.ebeling@ppshp.fi tai hanna.ebeling@oulu.fi

Koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on

- perehdyttää lastenpsykiatrian tieteelliseen tietoon;
- antaa valmiudet lastenpsykiatrian erikoislääkärin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen, lastenpsykiatrian erikoisalan kehittämiseen ja toimimiseen lastenpsykiatrian erikoislääkärinä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä;
- perehdyttää lastenpsykiatrisen terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön.
- Runkokoulutuksen tavoitteena on
- varmistaa koulutuksen riittävä laaja-alaisuus ja tarkoituksenmukaisuus palvelujärjestelmän kannalta;
- taata päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet.

Henkilökohtainen koulutussuunnitelma, seuranta ja arviointi

Koulutettavalle nimetään henkilökohtainen ohjaaja ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma. Koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla.

Koulutettavan oman oppimisen sekä koulutuksen toimivuuden arviointi ja kehittäminen tapahtuvat koulutettavan ja henkilökohtaisen ohjaajan välisissä keskusteluissa, joita järjestetään kahdesti lukukaudessa.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

- *Runkokoulutuksen pituus on 1 v 3 kk, josta suoritetaan 6 kk aikuispsykiatriassa (ensisijaisesti akuutti aikuispsykiatria) ja 9 kk lastenpsykiatriassa, nuorisopsykiatriassa, aikuispsykiatriassa ja/ tai oikeuspsykiatriassa.*

Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutusyksiköissä ennen erikoistumiskoulutusta.

Eriytyvä koulutus 4 v

- 3–4 v lastenpsykiatriassa ja
- 0–1 v nuorisopsykiatriassa. Erikoistumiskoulutuksesta vähintään noin 2 v tulee suorittaa yliopistosairaalassa, ellei erillisellä sopimuksella ole toisin sovittu tilanteessa, jossa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikassa on monipuolista lastenpsykiatrista toimintaa ja koulutusjärjestelyt erityisen hyvät. Eriytyvää koulutusta tulee olla eri-ikäisten lasten parissa sekä avohoidossa että vuodeosastohoidossa siten, että koulutuksesta muodostuu monipuolinen ja tasapainoinen kokonaisuus. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksymä 6 kk koulutus kliinisellä erikoisalalla, joka vastaa koulutuksellisia päämääriä (esim. lastentaudit, lastenneurologia, naistenaudit ja synnytykset).

Lisäksi eriytyvään koulutukseen voi sisältyä 6–12 kk erikoisalaa koskevaa päätoimista kliinistä tutkimustyötä.

Terveyskeskuspalveluun ja/ tai eriytyvään koulutukseen tulee sisältyä 6 kk koulutus lääketieteen alueella, joka liittyy lapsen ruumiilliseen kasvuun, kehitykseen tai terveydentilaan.

Runkokoulutukseen ja/tai eriytyvään koulutukseen tulee sisältyä vähintään 12 kk psykiatrian alojen päivystystä.

Koulutuksen sisältö

Runkokoulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa on omat sisältöalueet, joita käsitellään teoreettisessa koulutuksessa, toimipaikkakoulutuksessa ja psykoterapiakoulutuksessa.

Koulutuksen sisältöalueet

Runkokoulutuksen sisältöalueita ovat

- perustiedot elämänkaaresta, lapsuuden, nuoruuden, aikuisuuden ja vanhuuden psyykinen kehitys ja häiriöt
- psykiatrinen diagnostiikka
- perustiedot lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten psykiatrisista hoitomahdollisuuksista
- perusvalmius akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta
- psykoterapian perusteet
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä ja oikeuspsykiatriset näkökohdat

Runkokoulutuksen päätteeksi ennen erikoistumiskoulutukseen siirtymistä koulutusohjelman vastuuhenkilö tarkistaa, että koulutettava on maksanut runkokoulutuksen tavoitteet ja sisältöalueet.

Eriytyvän koulutuksen sisältöalueita ovat

- lapsen ja nuoren normaali psyykinen kasvu ja kehitys sekä yhteydet ruumiilliseen kasvuun;
- lasten ja nuorten psyykkisten häiriöiden ja sairauksien kliininen kuva sekä niiden yksilö-, perhe- ja yhteisödynamiikka;
- lasten ja nuorten psykiatristen häiriöiden ja sairauksien tutkimus ja diagnostiikka sekä lapsen ja hänen perheensä lastenpsykiatrisen hoidon tarpeen arviointi;
- lastenpsykiatrisen hoidon ja kuntoutuksen menetelmät;
- yksilöpsykoterapian ja perhepsykoterapian sekä verkostoterapian perusteet;

- lastenpsykiatrinen konsultaatio ja työnohjaus;
- lastenpsykiatristen häiriöiden ennaltaehkäisy sekä preventiivisen työn periaatteet;
- lasten mielenterveystyön ja lastenpsykiatristen erikoissairaanhoidon organisaatio ja hallinto sekä niiden suunnittelu ja kehittäminen sekä lastenpsykiatrisen työyhteisön johtajuus;
- lastenpsykiatrisen tieteelliseen tutkimuksen perusteet.

2. TOERETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Lastenpsykiatrian alan koulutusta vähintään 60 tuntia Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on koulutusyksikön järjestämää tai hyväksymää tiettyä aihekokonaisuutta käsittelevää opetusta.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkäriin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

3. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutus toteutuu koulutusyksikön käytännön toiminnassa ja sitä annetaan lukuvuoden aikana noin 4 tuntia viikossa (runkokoulutuksen aikana noin 240 t, erikoistumiskoulutuksen aikana noin 640 t). Toimipaikkakoulutus tarkoittaa jatkuvaa ja säännöllistä

- käytännön työhön ohjaavaa koulutusta eli potilaan tutkimiseen ja hoitamiseen liit-

tyvää kliinisen työn opetusta, ohjaamista ja valvontaa (ml työnohjaus);

- työaikana ryhmälle annettavaa ohjattua, seminaarityyppistä teoriaopetusta.

4. PSYKOTERAPIAKOULUTUS

Tavoitteena on, että koulutettava saa erikoistumisaikana perusvalmiudet joko yksilöterapien tai perhepsykoterapian alueella. Erikoistumisaikana koulutettava voi hankkia psykoterapeuttikoulutuksen, joka oikeuttaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöön. Psykoterapiakoulutus sisältää teoriakoulutuksen lisäksi työnohjouksen alaisena tapahtuvan psykoterapeuttisen työskentelyn, jonka laadun ja keston määrää kyseinen psykoterapiamuoto.

5. KOULUTUSPAIKAT JA KOULUTUSVIRAT

Yliopistosairaalat ja niiden koulutusvirat

- OYS, lastenpsykiatrian klinikka 5,5 erikoistuvan lääkärin virkaa

Muut koulutusyksiköt ja -virat

- Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Kainuun, Länsipohjan ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä olevat lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian virat

Virkojen käyttö erikoistumiseen edellyttää koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksyntää ja tiedekunnan päätöstä.

6. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Rutter M, Taylor E & Hersov L. (Eds). Child and adolescent psychiatry. Modern approaches, 4th ed (Blackwell, 2005) **tai**
* Lewis M (Ed). Child and adolescent psychiatry: a comprehensive textbook, 4th ed (Williams & Wilkins, 2007)
2. Zeanah C (Ed). Handbook of infant mental health (Guilford Press, 2005)
3. Siegel D.; The developing mind: Toward a neurobiology of interpersonal experience

(Guilford Press 1999)

4. Tyson P & Tyson RL: Psychoanalytic theories of development. An integration (Yale University Press, 1990) **tai**
* Mangs J & Martell B. 0-20 år enligt psykoanalytisk teori, 4 uppl (Studentlitteratur, 1995)
5. Brummer M & Enckell H (toim): Lasten ja nuorten psykoterapia (WSOY, 2005) **tai**
* Schulman M, Kalland M, Leiman M & Siltala P (toim): Lastenpsykoterapia ja sen vuorovaikutukselliset ulottuvuudet (Therapeiasäätiö 2007)
6. Carr A.: Family Therapy: Concepts, Process and Practice, 2nd ed (John Wiley, 2006)
7. Kutcher S. Practical child and adolescent psychopharmacology (Cambridge University Press, 2002)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry
2. Journal of Child Psychology and Psychiatry
3. European Child and Adolescent Psychiatry
4. Clinical Child Psychology and Psychiatry
5. Alaa koskevat artikkelit kotimaisissa lääketieteellisissä aikakauslehdissä

Lainsäädäntö

- Sosiaali- ja terveydenhuollon peruslait KansanterveysL ja A, ErikoissairaanhoitoL ja A, SosiaalihuoltoL ja A, Terveystieteiden tutkimuskeskusL (HE 90/2010 vp)
- Lapsen asema ja sosiaaliturva. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, L ja A lapsen huollosta ja tapaamis-oikeudesta, IsyysL
- Täsmentävät erityislait L ja A potilaan asemasta ja oikeuksista, MielenterveysL ja A, LastensuojeluL ja A sekä koulukotiA, SairausvakuutusL ja A, L lapsen hoitotuesta, L kehitysvammaisten erityishuollosta, PäihdehuoltoL, KuntoutusyhdistyöL

LASTENTAUDIT

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö:

Professori Mikko Hallman
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, lastentaudit
puh. (08) 315 5100
fax (08) 315 5559

e-mail: mikko.hallman@oulu.fi

Kuulustelijat: prof. Mikko Hallman ja
prof. Matti Uhari, puh. (08) 3155108, e-
mail: matti.uhari@oulu.fi

TAVOITTEET

Tavoitteena on kouluttaa tiedoiltaan ja taidoiltaan päteviä, perheen, lasten ja nuorten asemaa ymmärtäviä lastenlääkäreitä. Pediaatria kattaa hyvin laajan osaamisalueen ja siitä johtuen lastentautilien suppeita erikoisaloja on lukuisia. Koulutusohjelmassa on mahdollisuus suuntautua keskussairaallalääkäriksi, avohoitopediatriseksi tai yliopistollisen keskussairaalan lääkäriksi tavoitteena joko erikoislääkärin, lääkäritutkijan tai hallintolääkärin ura.

YLEISKUVAUS

Runkokoulutus suoritetaan sairaalassa jolla on koulutusvirka ja voimassa oleva koulutussojimus. Koulutusohjelmaan ilmoittautumisen jälkeen on mahdollista neuvotella 1-3 kk pituisen perehdyttämävaiheen suorittamisesta OYS:ssa. Eval neuvottelee koulutussuunnitelman toteuttamisesta koulutusohjelman vastuuhenkilön, tulosyksikön johtajan ja kouluttajan kanssa. Evalin perehdyttäminen ja tutorointi kuuluvat ohjelmaan. Opetustoimikunta, joka koostuu sekä opettajien, hallinnon, erikoislääkäreiden ja sairaalalääkärien edustajista kokoontuu säännöllisesti ja käsittelee erikoistumiseen liittyviä kysymyksiä. Alueen kouluttajat ja evalit järjestävät kerran vuodessa yhteiskokouksen. Koulustilaisuuksia videoidaan Keskussairaaloihin OYS Lasten ja Nuorten sairaalasta vähintään kerran kuussa. Ulkopuolisiin koulustilaisuuksiin osallistumista tuetaan.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

OYS:n Lasten ja Nuorten sairaalassa suoritettava koulutus on enintään 3 vuotta.

Keskussairaalapalvelua tulee olla vähintään 2 v 3 kk, ja erityistapauksissa palvelukseksi voidaan hyväksyä ulkopuolisissa yksiköissä suoritettavaa koulutusta.

1.1. Terveyskeskuspalvelu 9kk

Runkokoulutus

Lastentautilien erikoisalan runkokoulutus kestää 2 v 3 kk. Kun lääkäri on hyväksytty koulutusohjelmaan, hän neuvottelee koulutusohjelman vastuuhenkilön ja tulosyksikön johtajan/nimetyn kouluttajan kanssa koulutuksensa toteuttamisesta ja laatii henkilökohtaisen koulutussuunnitelman. Erikoistuvalla lääkärielle nimetään t u t o r i . Koulutuksen alkuvaiheessa järjestetään perehdyttäminen ja jaetaan perehdyttämiskansio. Tavoitteiden saavuttamista ja haasteita käydään läpi koulutusta suuntaavien tapaamisten yhteydessä.

1.2 Osaamistavoitteita

Tavoitteena on omaksua seuraavia tietoja, taitoja ja asenteita. Luettelo painottaa tärkeitä osaamisalueita, joiden omaksuminen jatkuu eriytyvän koulutuksen aikana.

1.2.1 Kasvu ja kehitys

- Normaali kasvu ja sen vaihtelu; kasvun säätelyyn vaikuttavat tekijät
- Kasvun ja murrosiän perusedokrinologia
- Kasvukäyrästöjen ja kasvuseulan periaatteet
- Murrosiän kehitys ja vaihtelevuus; murrosiän asteiden arvioiminen
- Luustoiän ja kasvukäyrästöjen käyttö kasvun arvioinnissa

- f) Kasvuhäiriöiden syyt ja merkitys; eri kasvutyyppien ja poikkeavan kasvun tunnistaminen
- g) Motoriikan, puheen, sos-emotionaalisten, kognitiivisten toimintojen kehitys & arviointi
- h) Näön ja kuulon tutkiminen eri-ikäisillä
- i) Normaali vaihtelujen ääri rajojen aiheuttaman huolen ymmärtäminen; kehitysviiveet
- j) Lasten terveydenhoidon toteuttaminen; neuvolatyö, kouluterveydenhoito, terveyskasvatus

1.2.2 Nuorten terveys

- a) Nuorten maailma ja prioriteetit (seksuaalisuus, riskikäyttäytyminen, liitännäistaudit)
- b) Sairaudet nuoruudessa
- c) Syömishäiriöiden tunnistaminen
- d) Kommunikaatio vanhempien mukana ja poissa ollessa
- e) Pitkäaikaisesti sairaan siirtyminen aikuislääkärin hoitoon
- f) Nuorten erityisterveydenhuollon tarpeiden tunteminen ja oikeus vaikuttaa omaan hoitoonsa ja terveyteensä
- g) Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kypsyyden yhteensovittaminen

1.2.3 Ravitsemus

- a) Ravintoaineiden imeytyminen ja aineenvaihdunta; vitamiini- ja mikroravinteet
- b) Raskaus- ja imetysajan ravitsemuksen merkitys
- c) Ravintosuosituksot eri-ikäisille; ravintotautien yhteiset; ruokatottumukset; valistaminen
- d) Rintaruokinnan merkitys: äidinmaidon korvikkeiden ja erityisvalmisteiden tuntemus
- e) Imeväisten tavalliset syömishäiriöt; aliravitsemuksen oireet, merkitys
- f) Ruoka-anamneesin ottaminen; ravitsemus- ja nestetasapainon arviointi
- g) Ravitsemushäiriöiden tunnistaminen; laihdutus hoitojen toteuttaminen
- h) Sikiöajan, lapsuuden ja nuoruusiän ravitsemuksen yhteys aikuisiän sairastavuuteen

1.2.4 Neonatologia

- a) Perinataalikuolleisuuteen ja –sairastavuuteen vaikuttavien tekijöiden tunteminen
- b) Antenataalihoito sikiön kannalta; vastasyntyneen normaali ja poikkeava adaptaatio
- c) Sairaana vastasyntyneen elvytys ja alkuhoito
- d) Vastasyntyneen tutkiminen; terveen vastasyntyneen hoito/seulonnat; vanhempien opastaminen vastasyntyneen hoidossa
- e) Sairaana vastasyntyneen hoidon tunteminen; asfyksia; keskosuus; hengitysvaikeudet
- f) Infektion, hypoglykemian ja kellastumisen diagnoosi, hoito ja ehkäisy
- g) Toimenpiteet; intubaatio, iv-katetri; punktiot
- h) Seuranta- ja hengitystukilaitteiden käyttö
- i) Sairaana vastasyntyneen vanhempien tukeminen; toiminta erityistilanteissa
- j) Vastasyntyneen rakennevikaisuuden, vammautumisen ja kuoleman kohtaaminen

1.2.5 Kardiologia

- a) Sikiön verenkierron anatomia, fysiologia; normaali/poikkeava vastasyntyneen adaptaatio
- b) Tavallisten rakennevikojen tunteminen oikea-aikainen epäily; vastasyntyneen välittömän lisätutkimuksen aiheet
- c) Perustiedot rytmihäiriöiden syistä, diagnostiikasta ja hoidosta
- d) Sydämen kliininen tutkimus; fysiologisen sivuäänen tunnistaminen
- e) Sydämen toiminnan vajauksen ja sen syiden tunnistaminen/hoido
- f) Verenpaineen mittaaminen, tulkinta; sydämen koon ja keuhko-verenkierroksen arvio eri-ikäisillä
- g) Sydänfilmin tulkinta
- h) Sydänvian erityismerkitys elämän hahmottamisessa

1.2.6 Endokrinologia

- a) Perustiedot tavallisten umpieritysrauhasten toiminnasta ja hormonien merkityksestä

- b) Synnyinnäisen hypotyreoosin seulonta
- c) Tavallisimpien endokrinologisten häiriöiden ja tutkimustarpeiden arviointi
- d) Endokrinologisten lisätutkimusten aiheet: lyhyt- ja pitkäkasvuiset, varhainen ja viivästynyt murreosikä
- e) Diabeteksen diagnosoiminen, alkuhoito ja jatkoahoito; diabetesdieetti
- f) Ryhmätyön merkityksen ymmärtäminen diabeteshoidossa

1.2.7 Gastroenterologia

- a) Imeväisen huono menestyminen, lapsen pitkäaikainen ripuli ja toistuva vatsakipu
- b) Akuutin ripulin ja nestetasapainohäiriöiden syyt, arviointi ja hoito
- c) Ummetuksen syyt ja toiminnallisen ummetuksen hoito
- d) Suoliston rakenneviat, niiden oireet ja hoitolinjat
- e) Perehtyminen suoliston, maksan ja haiman fysiologiaan ja ruoka-aineiden imeytymishäiriöiden syihin
- f) Tärkeimpien suolistosairauksien tunnistaminen, oireiden arviointi ja hoito
- g) Vatsa-alueen natiiviröntgen- ja varjoainetutkimusten arviointi
- h) Lasten ja heidän vanhempiensa valmistaminen usein hankaliin suolistotutkimuksiin

1.2.8 Nefrologia

- a) Vesi- ja elektrolyyttitasapaino; häiriöiden seuranta ja hoito
- b) Virtsatieinfektion diagnoosi, hoito ja seuranta
- c) Nefroosin ja nefriittien diagnostikka ja hoitoperiaatteet
- d) Tavallisimmat synnynnäiset munuaisten ja virtsateiden taudit
- e) Munuaisten toiminnanvajausten diagnostikka ja hoitoperiaatteet
- f) Kastelun tutkiminen ja hoitoperiaatteet
- g) Virtsanäytteen otto eri tilanteissa, rakan katetrointi
- h) Munuaistoimintaa kuvaavien tutkimusten tuntemus

1.2.9 Hematologia ja onkologia

- a) Veren kuvan ja hematogeenisten elinten kehitys ja veren kuvan tulkinta eri ikäkausina
- b) Hemostaasin mekanismit ja tavallisimmat häiriöt
- c) Verituuotteiden käyttö
- d) Anemian diagnostiikka ja hoito
- e) Immunosuppressiivisen potilaan infektioiden ehkäisy
- f) Tiedot syövälle altistavista geneettisistä ja ympäristötekijöistä
- g) Maligniteettien erilaiset oireet, löydökset ja tyyppipiirteet
- h) Syöpähoiton pitkäaikaiset haittavaikutukset
- i) Syöpäpotilaan kokonaisvaltainen hoito

1.2.10 Aineenvaihduntasairaudet

- a) Tavallisimpien metaboolisten sairauksien piirteet ja ilmeneminen
- b) Prenataaliagnostiikan periaatteet
- c) Tärkeimpien aineenvaihduntareittien kliininen ja ravitsemuksellinen merkitys
- d) Näytteiden otto epäiltäessä metaboliasta sairautta

1.2.11 Reumatologia ja liikuntaelinten sairaudet

- a) Luuston kasvun anatomia ja fysiologia
- b) Riisitaudin patofysiologia: diagnoosi, hoito ja ehkäisy
- c) Tuoreen artriitin erotusdiagnostiset vaihtoehdot: alkuhoidon kiireellisyysluettelo
- d) Kroonisten artriittien diagnostiikka ja alkuhoito
- e) Tavallisimmat kollageenitaudit ja muiden systeemisairauksien luu- ja nivelmanifestaatiot
- f) Tulehduskivuläkkeiden käyttö ja tavallisimpien reumaläkkeiden sivuvaikutukset
- g) Osteomyeliitin ja septisen artriitin varhaisdiagnostiikka
- h) Nivel tutkimusten perusteet
- i) Ortopedisten perustutkimusten suorittaminen: selkä, ryhti, kävely

1.2.12 Allergologia ja pulmonologia

- a) Allergisten sairauksien patofysiologian, diagnostiikan ja hoidon tunteminen
- b) Tiedot kliinisestä keuhkofysiologiasta, hengitysoireiden syntymekanismista, hengitysvaikeuksien hoidosta
- c) Ylähengitystieobstruktion arviointi ja hoito
- d) Ylä- ja alahengitystieinfektioiden diagnoosi, hoito ja seuranta
- e) Allergia-anamneesi; ihokokeiden tulkinta ja keuhkofunktio tutkimusten tulkinta
- f) Atopia, astma, allerginen nuha, ruoka-aineallergia, urtikaria: dg, tutkimukset, hoito
- g) Kyky arvioida diagnostisten tutkimusten tarvetta
- h) Inhalaatiolaitteiden käyttö
- i) Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työjako alalla
- j) Allergioiden vaikutus jokapäiväisen elämään; yksilökohtainen hoito

1.2.13 Immunologia

- a) Immuunijärjestelmä eri ikäkausina; synnynnäinen ja hankittu immunitaetti
- b) Autoimmuunisairauksien patologinen perusta
- c) Immuunipuutokseen viittaavien löydösten tunteminen ja diagnostiikka

1.2.14 Ihotaudit

- a) Tavalliset häiriöt vastasyntyneen ihossa ja kynsissä
- b) Iho- ja limakalvomuutokset yleissairauksissa
- c) Tavallisten ihosairauksien tunnistaminen ja hoito; ekseema, akne, scabies, impetigo, vaippaihottuma, psoriasis; virus-, bakteeri- ja sieni-infektiot
- d) Syylien, molluskoiden hoito

1.2.15 Infektiotaudit

- a) Suomalaisen lapsen keskeiset bakteeri-, virus-, alkueläin- ja matotaudit
- b) Mikrobin pääjaottelu ja kliininen relevanssi

- c) Keskeisten diagnostiikkametodien suoritus näytteenotosta analyysiin
- d) Mikrobilääkkeiden päälukuokittelu, vaikutusmekanismit ja tarkoituksenmukainen käyttö
- e) Sairaala-infektioiden merkitys
- f) Suomalaisen lapsen rokotukset
- g) Keskeinen lainsäädäntö infektio tautien osalta
- h) Infektiokierteen syyt, oireet ja hoito
- i) Septisen sokin ja DIC:n patofysiologia

1.2.16 Neurologia

- a) Päänsäryn etiologisten syiden tunteminen ja päänsärkypotilaan hoitaminen
- b) Ei-epileptisten kouristuskohtauksien tunteminen ja hoito
- c) Yleisimmät neurologiset sairaudet
- d) Hydrokefaluksen ja aivokasvainten hoitoperiaatteet
- e) Epilepsian pitkäaikaishoito
- f) Yhteistyökyky ja työnjaon toteuttaminen

1.2.17 Kliininen farmakologia

- a) Lääkkeiden käyttöindikaatiot eri sairauksissa; kotilääkkeet
- b) Tavallisten lääkkeiden toimintatapa, farmakodynamiikka ja tärkeät lääkeinteraktiot
- c) Lääkkeet, joiden käyttöön liittyy lapsille ominaisia sivuvaikutuksia
- d) Lääkeannostelu eri-ikäisillä ja indikaatiot seurata lääkkeiden veripitoisuuksia
- e) Inhaloitavien lääkkeiden käyttövälineet ja inhalaatiolaitteiden tunteminen
- f) Lääkkeiden sivuvaikutusten raportointi
- g) Polyfarmasian välttäminen; erittäin kalliiden lääkkeiden käytön eettiset kysymykset

1.2.18 Psykosomatiikka

- a) Akuutin sairauden psykologiset seuraukukset eri-ikäisillä lapsilla ja nuorilla
- b) Pitkäaikaissairauden psykologiset seuraukukset eri-ikäisillä lapsilla ja nuorilla

1.2.19 Kliininen genetiikka

- Suomalainen tautiperintö
- Milloin tautia tulee epäillä perinnölliseksi
- Geneettiset tekijät monitekijäsairauksien osana
- Tautigeenien tunnistamisen periaatteet ja periyymistapojen tunteminen
- Perinnöllisyysneuvonnan perusteet

1.2.20 Akutologia

- Elvytyksen suoritus ja toiminnan koordinaointi
- Akuutin kouristuksen etiologian ja ensiapu
- Tajuttoman lapsen tutkiminen ja ensiapu
- Oligo- ja anurisen potilaan ensiapu
- Akuutisti vuotavan lapsen hoito
- Vaikeasti aneemisen lapsen hoito
- Myrkytyksen saaneen lapsen hoito
- Anafylaktisen sokin hoito
- Kuivumistilassa olevan lapsen akuutti hoito
- Sepsiksen ensiapu ja hoito
- Immunosuppressiopotilaan kuumeen hoito

1.2.21 Pediatriinen etiikka

- YK:n, EU:n ja Suomen keskeinen lasta ja nuorta koskettava lainsäädäntö
- Lääkärin etiikka (Suomen lääkäriliitto); omakohtaisen globaalisen vastuun arviointi
- Taito aloittaa terminaalihoidon, kun se on aiheellista
- Lapsen kivun huomioiminen, hoito ja ehkäisy

1.2.22 Sosiaali- ja yhteisöpediatria

- Lastensuojelu ja siihen liittyvä lainsäädäntö
- Lasten pahoinpitely; heitteille jättö; perheväkivalta; seksuaalinen tai henkinen hyväksikäyttö
- Maahanmuuttajien eritysongelmat ja -sairaudet

II Eriytyvä koulutus

2.1 Eriytyvän koulutuksen kesto ja toteutus

Eriytyvä koulutus kestää 3 vuotta. Eval saa alussa perehdyttämiskoulutusta ja hänelle nimetään tutori. Eval laatii tai täydentää henkilökohtaista koulutussuunnitelmaansa joka jätetään koulutuksen vastuuhenkilölle. Erytistarpeen niin vaatiessa osa koulutuksesta suoritetaan muussa koulutukseen hyväksytyssä yksikössä. Eriytyvän koulutuksen tarkoituksena on syventää ja laajentaa lastentautien specialiteetin alueen tietoja, taitoja tai asenteita. Koulutusta annetaan mm. johtamis- ja vuorovaikutustaidoissa, näyttöön perustuvasta lääketieteestä, epidemiologiasta ja tilastotieteistä.

2.2 Yleispediatrikoulutus

Tarkoituksena on kouluttaa keskussairaala- ja avohoito-pediatreja. Yleispediatrialla voi olla tietyt periatrian suppean alan erityisosaamista. Se edellyttää 3-12 kk pituista koulutusta, jota annetaan allergologiassa, endokrinologiassa, gastroenterologiassa, hematologiassa, infektio-taudeissa, kardiologiassa, nefrologiassa, neonatologiassa, nuorisopediatriassa, reumatologiassa, sosiaalipediatrissa tai tehohoidossa.

2.3 Lastentautien suppeaan specialiteettiin johtava eriytyvä koulutus

Eriytyvän koulutuksen aikana suppeaan specialiteettiin liittyvää koulutusta hyväksytään harkinnan mukaan. Tutkimustyötä voidaan hyväksyä harkinnan mukaan koulutukseen, edellyttäen että se liittyy pediatriaan.

3. KOULUTUKSESTA VASTAAVAT LÄÄKÄRIT

3.1 Lastentautien kouluttajat OYS:ssa

Kaikki seniorilääkärit toimivat kouluttajina. Seuraavat lääkärit toimivat vastaavina kouluttajina suppeilla erikoisaloilla:
Allergologia: LT Teija Dunder

Endokrinologia: dos. Päivi Tapanainen
 Gastroenterologia: EL Sami Turunen
 Hematologia ja onkologia: dos. Merja Möttönen
 Infektiotaudit: prof. Matti Uhari
 Kardiologia: LT Markku Leskinen
 Nefrologia: dos. Matti Nuutinen
 Neonatologia: prof. Mikko Hallman
 Tehohoito: LT Tero Kontiokari
 Reumataudit: LT Paula Vähäsalo

3.2 Lastentautien kouluttajat keskussairaaloissa

Keskussairaalan lastenosaston seniorilääkärit osallistuvat koulutukseen. Vastaavina kouluttajina toimivat siihen nimetyt ylilääkärit niissä Pohjois-Suomen ja muissa Suomen keskussairaaloissa, joilla on koulutussopimus Oulun Yliopiston kanssa.

3.4 Henkilökohtaiset ohjaajat ja tutorit

Kullakin erikoistuvalla lääkärillä on vaihtuva henkilökohtainen kouluttaja, jona toimii osaston vastaava lääkäri, suppean erikoisalalan vastaava kouluttaja tai heidän nimeämänsä edustaja. Ohjaaja ja koulutettava tapaavat toisensa säännöllisesti keskinäisen sopimuksen mukaan. Runkokoulutuksen alussa erikoistuvalla lääkärille nimetään tutori. Klinikka järjestää tutori-koulutusta.

4. ARVIOINNIN TOTEUTUS

Erikoistuva lääkäri käy koulutusohjelmaa suuntaavia keskusteluja kouluttajan kanssa osastojakson alkaessa ja päättyessä. Kouluttajan arviointi perustuu keskusteluun, joissa tulee olla mahdollisuus vastavuoroiseen kritiikkiin. Arvioinnissa tulee korostua tasapuolisuus ja -arvoisuus. Kirjallisessa arvioissa selvitetään koulutuspäämäärien toteutumista positiivisessa hengessä.

5. PORTFOLIO JA LOKIKIRJA

Erikoislääkärikoulutukseen osallistujille annetaan mahdollisuus portfoliokoulutukseen. Portfolion ylläpitäminen jatkuu erikoistumis-

vaiheen jälkeen. Lokikirjaa seurataan koko koulutuksen ajan.

6. TEOREETTINEN KOULUTUS

Tiedekunnan hyväksymää koulutusta vaaditaan vähintään 100 tuntia. Tämä edellyttää vähintään 2 työpäivän virkavapautta sairaalalääkärin tehtävistä vuosittain koulutuksen aikana.

7. JOHTAMISKOULUTUS

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy 10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

8. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjallisen kuulustelun voi suorittaa jo runkokoulutuksen päätyttyä. Vaatimukset lastentautien kuulustelussa ovat seuraavat

Kirjat

1. Nelson Textbook of Pediatrics (toim. Behrman ym.)
tai
Rudolph's Pediatrics (toim. Rudolph ym.)
viimeisin painos
2. Year Book of Pediatrics (kaksi tenttiä edeltävää vuosikertaa; vuoden ensimmäisessä kuulustelussa ei vielä kyseisin vuoden vuosikirjaa, vaikka se olisi jo ilmestynyt)

Lehdet (kuulustelua edeltävän 12 kk:n aikana ilmestyneet):

1. Pediatrics
2. Journal of Pediatrics
3. Archives of Disease in Childhood
4. Acta Paediatrica

Pediatriaa koskevat artikkelit lehdistä

5. New England Journal of Medicine
6. Lancet
7. Suomen Lääkärilehti
8. Duodecim

Lapsen ja nuoren oikeudellista asemaa ja sosiaaliturvaa koskevat säädökset.

LIIKUNTALÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuuhenkilö ja kuulustelija

Professori Timo Takala

Oulun Diakonissalaitos, Albertinkatu 18 B, 90100 Oulu

e-mail: timo.takala@odl.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan liikuntalääketieteen erikoislääkärin pitää:

- tuntee liikunnan terveysvaikutukset kasvuvuorissa, aikuisvuosina ja ikääntyessä
- hallita liikunnan käyttömahdollisuudet terveyden edistämiseksi, sairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa
- hallita terveyden, toimintakyvyn ja fyysisen suorituskyvyn mittaamisessa, selvittämisessä ja diagnostiikassa keskeisten arviointi-, mittaus- ja diagnostisten menetelmien käyttö
- tuntee liikuntaan liittyvät kardiovaskulaarisen ja ortopedistraumatologiset riskit
- hallita liikunta- ja urheiluvammojen ennaltaehkäisy, diagnostiikka, hoito ja kuntoutus
- kyetä toimimaan alansa asiantuntijatehtävissä, välittämään tietoa alansa erityiskysymyksistä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan henkilöstölle sekä liikunnan harrastajille
- tuntee dopingin ilmenemismuodot ja antidopingtyön lähtökohdat
- hallita urheilujoukkueen lääkärin tehtävät
- hallita liikuntalääketieteellisen tutkimustyön periaatteet ja kyetä tieteellisten julkaisujen kriittiseen seuraamiseen
- olla perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

KOULUTUKSEN RAKENNE

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus 3 kk

Terveyskeskuspalvelun lisäksi muu osa voi olla työskentelyä lääkärinä muussa avoterveydenhuollon yksikössä, työterveyslääkärinä, lääkärinä kuntoutusyksikössä ja kirurgian, sisätautien sekä neurologian klinikoissa.

Erikoisalan koulutus 4 v

- 4 vuoden erikoisalan koulutuksen pääosa suoritetaan ensisijaisesti Oulun Diakonissalaitoksen Liikuntaklinikassa (2,5-3 v). Näissä toimissa erikoistuvan lääkärin työnkuva painottuu liikunnan terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan, liikunnalliseen kuntoutukseen, liikunta- ja urheiluvammojen diagnostiikkaan ja hoitoon, liikuntaa rajoittavien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, liikuntakelpoisuuden arviointiin, liikuntaan liittyvien riskien arviointiin ja hallintaan, kliinifysiologisiin diagnostisiin toimenpiteisiin sekä suorituskyvyn testaukseen sekä koulutustoimintaan. Tärkeä osa erikoistuvan lääkärin työtä on osallistuminen liikuntalääketieteelliseen tutkimustoimintaan.
- muu erikoisalan koulutus (1 v-1.5 v) suunnitellaan henkilökohtaisesti koulutettavan kanssa seuraavasti: loput neljästä vuodesta voidaan suorittaa palveluna vähintään kahdella seuraavista erikoisaloista (1–6 kk/valittu erikoisala) siten, että sopiva painotus suunnitellaan vastuuhenkilön kanssa: fysioterapia, yleiskirurgia, ortopedia ja traumatologia, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen kemia, lastentaudit, neurologia, sisätaudit, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, radiologia, työterveyshuolto.

Henkilökohtainen kouluttaja ja ohjaaja näiden valinnaisten erikoistumispisteiden osalta nimetään samassa yhteydessä kuin henkilökohtainen koulutussuunnitelma täsmennetään. Eriytyvään koulutukseen voidaan hyväksyä 1–6 kk toimimista liikuntalääketieteeseen liittyvässä tutkimustyössä.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Eriytyvän koulutuksen jaksoon liittyy toimipaikkakoulutus, jonka tavoitteena on antaa erikoistuvalla riittävät perustiedot ja taidot liikuntalääketieteen eri osa-alueilla, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn liikuntalääketieteen erikoislääkärinä. Säännöllisiä klinisiä ja teoreettisia toimipaikkakoulutustilaisuuksia järjestetään 37 viikkona vuodessa syys-toukokuussa, 3-5 tuntia viikossa. Osa toimipaikkakoulutuksesta tapahtuu henkilökohtaisena työnohjauksena ja konsultaationa. Koulutusohjelma suunnitellaan kutakin lukuvuotta varten erikseen.

Toimipaikkakoulutuksen opetusmuotoina ovat seuraavat:

- luennot, seminaarit ja vastaavat tilaisuudet, joissa käydään läpi systemaattisesti liikuntalääketieteen keskeiset alueet sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä
- läheisten alojen koulutustilaisuudet. Erikoistuva sopii koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa, mihin koulutustilaisuuksiin hän osallistuu säännöllisesti
- kliniset demonstraatiot, meetingit ja tapauselostukset
- kirjallisuusreferaatit
- henkilökohtainen ohjaus liikuntapoliklinikatoiminnassa, kuntotestaus- ja terveystarkastustoimenpiteissä, joukkue- ja kilpailulääkäritoiminnassa sekä dopingvalvonnessa
- osallistumalla tutkimus-, ja opetustilaisuuksiin sekä tiedotustoimintaan
- koulutusyksiköiden yhteisseminaarit lukukausittain

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Liikuntalääketieteen alan teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia, Koulutus tulee hankkia siten, että se muodostaa tarkoituksenmukaisen, erikoistuvan suuntautumista tukevan kokonaisuuden.

Tiedekunnan yhteisten kurssien lisäksi aihepiireinä voivat olla: liikunnan ennaltaehkäisevät, hoitavat ja kuntouttavat vaikutukset keskeisissä kansanterveysongelmissa kuten esim. sydämen ja verenkiertoelimistön sairauksissa, tuki- ja liikuntaelimistön sairauksissa ja traumaissa sekä erilaisissa mielenterveyden oireissa ja ongelmissa. Muita tärkeitä aihepiirejä ovat ravitsemustiede, endokrinologia, erityisryhmien liikunta (erityisesti kasvukäisten, vammaisten, kroonisesti sairaiden ja ikääntyneiden henkilöiden liikunta), biomekaniikka, liikuntafysiologia, liikuntapsykologia ja epidemiologia.

Kurssimuotoiseksi teoreettiseksi koulutukseksi voidaan hyväksyä yllämainittuja aiheita käsitteleviä kansainvälisiä symposiumeja ja kursseja.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuinen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin osallistuminen oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin:

Erikoistuva lääkäri osallistuu valtakunnalliseen liikuntalääketieteen kouluttajien ja koulutettavien yhteiskokoukseen, jossa samassa yhteydessä annetaan teoreettista koulutusta ja arvioidaan koulutuksen toimivuutta. Vastuuhenkilö tapaa koulutettavan eriytyvän koulutuksen perusjakson aikana lähes päivittäin toimipaikallaan ja valinnaisten jaksojen aikana vähintään lukukausittain, jolloin koulutuksen toimivuutta myös voidaan analysoida.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet:

Perustan muodostaa lokikirja sekä vastuuhenkilön ja erikoistuvan väliset tapaamiset. Ennen valinnaisia jaksoja vastuuhenkilö, kouluttaja ja koulutettava asettavat lokikirjaan merkittävät tavoitteet ko. koulutusjaksolle ja jakson kuluessa ja sen päätyttyä tavoitteiden toteutumista arvioidaan.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu järjestetään koulutusyksiköiden yhteistyönä.

Kirjat (viimeinen painos)

1. Wilmore J.H. & Costill D.L.: Physiology of sport and exercise (Human Kinetics) **tai** McArdle W.D., Katch F.I. & Katch V.L.: Exercise physiology. Energy, nutrition and human performance (Lea & Febiger)
2. Sovijärvi A., Ahonen A., Hartiala J., Länsimies E., Savolainen S., Turjanmaa V. & Vanninen E. (toim.): Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede (Kustannus Oy Duodecim, 2003)
3. Bar-Or O.: Pediatric sports medicine for the practitioner (Springer Verlag)
4. Vuori I., Taimela S. & Kujala U.: Liikuntalääketiede (Kustannus Oy Duodecim, 3.

uudistettu painos 2005)

5. Rokkanen P., Slätis P., Alho A., Ryöppy S. & Huittinen V.-M.: Traumatologia (Kandidaattikustannus)
6. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin johtoryhmän asettama työryhmä: Liikunta. Käypä hoito –suositus (online www.kaypahoito.fi) 9.10.2008
7. DeLee J.C. & Drez D., Jr.: Orthopaedic sports medicine. Principles and practice. Vol. I-2. (Saunders) **tai** Peltokallio P.: Tyypilliset urheiluvammat. Osat I ja II (Medipol Oy)
8. Physical Activity Guidelines Advisory Committee: Physical Activity Guidelines Advisory Committee Report, 2008. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services, 2008. www.health.gov/paguidelines/Report/pdf/CommitteeReport.pdf (683 s.)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. American Journal of Sports Medicine
 2. Medicine and Science in Sports and Exercise
 3. Sports Medicine
- Liikuntalääketieteeseen soveltuvin osin:
1. Circulation
 2. British Medical Journal
 3. JAMA
 4. Lancet
 5. New England Journal of Medicine

Lainsäädäntö soveltuvin osin.

NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö:

Professori Juha Tapanainen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, synnytys- ja naistentaudit

Kuulustelijat: Professori Juha Tapanainen
ja professori Markku Ryyänen

Yhteystiedot:

Juha Tapanainen
puh. (08) 315 3172
e-mail: juha.tapanainen@oulu.fi
Markku Ryyänen
puh. (08) 315 3171
e-mail: markku.ryynanen@oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan naistentautien ja synnytysten erikoislääkäriillä tulee olla:

- riittävät tiedot synnytyselinten rakenteesta ja toiminnasta
- riittävät tiedot raskauden kulkuun ja seurantaan liittyvistä tekijöistä
- riittävät tiedot synnytysten hoitoon ja tehostettuun valvontaan liittyvistä tekijöistä sekä lapsivuodeajan tapahtumista normaaleissa ja poikkeavissa tapauksissa
- taito hallita itsenäisesti gynekologisten sairauksien diagnostiikka ja hoito
- valmius keskeisten gynekologisten ja obstetristen toimenpiteiden suorittamiseen
- valmius gynekologisten ja synnytysopilisten ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (Tiedekunnan poikkeuspäätös 11.5.2012 asti)

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

Sisältää erikoisalan koulutuksen lisäksi seuraavia palveluja:

Erikoistumiskoulutuksesta vähintään 6 kk tulee tapahtua kirurgian yksikössä. Edelleen erikoistumiskoulutuksesta voidaan harkinnan mukaan hyväksyä 6 kk millä tahansa lääketieteen kliinisellä erikoisalalla. Suosituksena on tämän koulutuksen suorittaminen seuraavissa klinikoissa: anesthesiologia ja tehohoito, lastentaudit, yleiskirurgia, urologia, perinnöllisyyslääketiede. Edelleen koulutuksesta voidaan enintään 6 kk suorittaa koulutusyksikön hyväksymissä laitoksissa suoritettavassa tieteellisessä tutkimustyössä.

Erikoisalan koulutus

- 3 v 9 kk – 4 v 9 kk palvelua naistentautien ja synnytysten erikoisalan koulutusvirassa. Yliopistoklinikassa suoritettavan koulutuksen keston tulee olla vähintään 2 vuotta.
- 6 vuoden kokonaiskoulutusohjelmasta vähintään 3 vuotta tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Yliopistoklinikka tekee koulutus sopimuksen ulkopuolisten koulutusyksiköiden kanssa. Tässä koulutus sopimuksessa määritellään ulkopuolisessa yksikössä saatavan koulutuksen laatu ja tavoitteet. Lyhin tällöin hyväksyttävä palveluajan pituus on yhteensä 1 kuukausi. Lyhempiäkin ajanjaksoja voidaan hyväksyä, mikäli ne on suoritettu koulutuspaikassa ajallisesti lähekkäin

Koulutus sopimukset on tehty seuraavien sairaaloiden kanssa:

Kainuun keskussairaala	2 vuotta+ 3 kk kirurgiaa
Keski-Pohjanmaan keskussairaala	2 vuotta
Lapin keskussairaala	2 vuotta
Länsi-Pohjan keskussairaala	2 vuotta
Oulaskankaan sairaala	1 vuosi
Raahen sairaala	9 kuukautta

Lisäksi koulutettavien kanssa voidaan tehdä henkilökohtainen koulutussopimus.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Käytännön koulutus

Tarkoitus on antaa koulutettavalle riittävät perustiedot ja –taidot naistentautien ja synnytysten eri osa-alueilla, jotta hän saavuttaisi hyvän itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn obstetrikkona ja gynekologina. Tavoitteena on käydä läpi erikoisalnan kliinisiin ongelmiin liittyvät erikoistilanteet ja tuottaa niihin sekä teoreettiseen taustatietoon että kliiniseen kokemukseen pohjaavat ratkaisumallit.

Kliininen koulutus annetaan vähintään sellaisessa laajuudessa, että se täyttää European Board of College of Obstetricians and Gynecologists (EBCOG)- ja Union Européenne des Médecins Spécialites (UEMS, Section d'Obstétrique et de Gynécologie) –järjestöjen kulloinkin voimassa olevat koulutusvaatimukset.

Koulutukseen sisältyvä seuraavat osiot:

- klinikassa toimivien opettajien ja erikoislääkäreiden antama kliininen koulutus polikliinisessä potilastyöskentelyssä, obstetrisissa ja gynekologisissa tutkimus- ja hoitotoimenpiteissä sekä vuodeosastohoidossa
- teoreettinen koulutus
- oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden ja kehittämisen arviointi
- erikoisalaan liittyvään tutkimustyöhön osallistuminen ja perehtyminen sekä tutkimusraporttien laatiminen

Toimipaikkakoulutus sijoittuu yleensä säännölliseen työaikaan. Se koostuu mm. seuraavista osista:

- koulutuksen vastuuhenkilöiden ja erikoislääkäreiden antama henkilökohtainen ohjaus sekä konsultointi kliinisessä potilastyössä, operatiivisissa toimenpiteissä ja tieteellisessä tutkimustyössä
- demonstraatiot, erityiskohteita (ultraäänitutkimus, leikkausmenetelmät, kolposkopia jne.) käsittelevät seminaarit ja käytännön perehdyttämistilanteet

- kliinispatologiset seminaarit, perinatologiset meetingit, gynekologista endokrinologiaa ja infertilitettä käsittelevät kokoukset
- säännölliset etukäteen lukukausittain ohjelmoidut seminaarit, joissa käydään systemaattisesti läpi naistentautien ja synnytysten keskeiset alueet ja ajankohtaiset kysymykset. Nämä tilaisuudet toimivat jatkokoulutustapahtumina myös klinikan ja sen vastuualueen erikoislääkäreille
- kirjallisuusreferoinnit

Koulutuspaikan teoreettinen koulutus eli toimipaikkakoulutus

Toimipaikkakoulutusta annetaan Oulun yliopiston synnytys- ja naistentautien klinikassa mm. seuraavasti:

- koulutettavien itsensä, kouluttajien avustamana valmistelema seminaarityyppiset, kirjalliseen muotoon tuotetut, suullisesti pidettävät esitelmät synnytys- ja naistentautiopin keskeisistä aiheista. Seminaarien in määrä n. 10 / lukukausi, kullekin koulutettavalle tulee 1-2 esitelmää lukuvuodessa
- osallistuminen erikoislääkäreiden ajankohtaisista synnytys- ja naistentautiopin aiheista pitämiin viikoittaisiin seminaareihin. Määrä noin 15 / lukukausi
- kliinispatologiset kokoukset: 1 / vko
- perinatologimeetingit: 1 / vko
- erikoislääkäreiden demonstraatiot eräistä keskeisistä synnytys- ja naistentautiopin aiheista (ultraäänidiagnostiikka, kolposkopia, urodynamiikka, leikkaustekniikat, jne.): n. 10 / lukukausi
- ultraäänitutkimuksen hands-on-training 1 viikon kestävä perehdytysohjelma. Jokainen koulutettava osallistuu kerran yliopistoklinikkavaiheessa
- lehtireferoinnit meetingeissä: n. 40 / lukukausi

Toimipaikkakoulutusta hankitaan myös muissa koulutussopimuksen tehneissä klinikoissa erikseen koulutussopimukseen kirjatulla tavalla. Tällöin kiinnitetään huomiota kyseisen klinikan sisäiseen meetingtoimintaan sekä

osallistumiseen yliopistoklinikan järjestämiin koulutustilaisuuksiin Oulussa tai videovälitteisesti.

Käytännön palvelun suorittaminen koskee sekä Oulun yliopiston synnytys- ja naisten tautien klinikkaa että muita hyväksytyjä sairaaloita.

Gynekologinen kirurgia

Opetuksesta huolehtivat alan erikoislääkärit, ylilääkärit, apulaisopettajat, dosentit ja professorit. Toimittuaan avustajana leikkauksissa erikoistuva lääkäri suorittaa leikkauksia ensin kouluttajan avustamana, sitten kouluttajan konsultaation tukemana. Varsinainen opetusleikkaus ohjelmoidaan 2:sti viikossa. Samanaikainen vuodeosastotoiminta sisältää perehtymisen muihinkin gynekologian sairaalahoitoa vaativiin tilanteisiin (infektiot, alkuraskauden ongelmat jne.). Koulutusaika yliopistoklinikassa osastotoiminta mukaan lukien vähintään 8 kk. Henkilökohtainen lokikirja palvelee erityisesti tämän palvelun seurannassa.

Gynekologinen polikliininen toiminta

Erikoistuja työskentelee opetusta antavien lääkäreiden kanssa yleisellä gynekologisella poliklinikalla ja alan erikoispoliklinikoilla. Hänelle järjestetään konsultaatiomahdollisuus, ja hän osallistuu poliklinikan erikoiskysymyksiä käsitteleviin koulutustilaisuuksiin. Koulutusaika yliopistoklinikassa vähintään 6 kk.

Gynekologinen endokrinologia, nuorisogynekologia, vaihdevuosiongelmat sekä gynekologinen geriatria:

Erikoistuja tutustuu yliopistokoulutuksensa aikana gynekologisen endokrinologian ja vaihdevuosien sekä vanhuusajan erityiskysymyksiin kouluttajan opastamana sekä vuodeosastoilla että poliklinikoilla. Samalla hän perehtyy kouluttajan opastuksella myös nuorisogynekologian ongelmiin. Koulutusaika yliopistoklinikassa 1 – 2 kk.

Gynekologinen onkologia:

Erikoistuja osallistuu kouluttajan opastamana gynekologisen syövän diagnostiikkaan ja

hoitoon sekä perehtyy tässä yhteydessä kolposkopiaan. Koulutusaika yliopistoklinikassa 2 kk.

Normaalin ja patologisen raskauden ja synnytyksen hoito:

Koulutuksessa oleva perehtyy raskauden suunnitteluun, prenataalidiagnostiikkaan, normaalin ja patologisen raskauden, normaalin ja patologisen synnytyksen sekä synnytyksen jälkeisen ajan seurantaan ja hoitoon. Tänä aikana hän perehtyy äitiyspoliklinikan toimintaan, osallistuu alaa käsitteleviin seminaareihin ja kokouksiin ja opettelee obstetriset toimenpiteet kouluttajansa ohjaamana. Koulutusaika yliopistoklinikassa vähintään 12 kk. Lokikirja palvelee tämän osa-alueen seuraamista.

Ehkäisyneuvonta ja perhesuunnittelu:

Koulutuksessa oleva perehtyy nykyaikaisiin ehkäisymenetelmiin ja perhesuunnitteluun ja niitä koskevaan lainsäädäntöön.

Ultraäänidiagnostiikka:

Koulutuksessa oleva perehtyy obstetrisen ja gynekologiseen ultraäänidiagnostiikkaan sekä käyttää ultraäänitutkimusta eri koulutusasteissa ohjattuna ja omatoimisesti. Yhden viikon kestävä henkilökohtainen hands-on-training ohjelma sisältyy yliopistoklinikan koulutusvaiheeseen.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Gynekologian erikoisalaan liittyvää, klinistä opiskelua syventävää, eri aihekokonaisuuksia käsittelevää koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia

Klinikan järjestämässä teoreettisessa koulutuksessa käydään erikoisalan pääalueiden keskeiset ongelmat järjestämällä kursseja ja seminaareja mm. seuraavista aihepiireistä:

- lapsuus- ja nuoruusiän gynekologia
- gynekologinen endokrinologia
- fertiilitteetti ja steriliteetti
- vaihdevuosiongelmat ja geriatrinen gynekologia

- perhesuunnittelu ja raskauden ehkäisy
- gynekologiset infektiot
- gynekologinen onkologia
- gynekologinen urologia
- gynekologinen kirurgia
- raskaudenaikaan ja synnytykseen liittyvät erikoistapaukset
- prenataali diagnostiikka
- gynekologinen ja obstetrinen ultraääni-tutkimus

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta voi hankkia lisäksi myös osallistumalla kotimaisiin koulutustilaisuuksiin, jotka jokin lääketieteellinen tiedekunta on hyväksynyt kurssimuotoiseksi naistentautien ja synnytyksen erikoisalan teoreettiseksi koulutukseksi. Kurssimuotoisen teoreettiseen koulutukseen voidaan hyväksyä myös osallistumista kansainvälisiin naistentauteja ja synnytyksiä käsitteleviin kokouksiin, jotka koulutusohjelman vastuhenkilö on hyväksynyt.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.) Johtamiskoulutuksenjärjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuinen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettavalle nimetään kussakin koulutuspaikassa henkilökohtainen ohjaaja (tutor), jonka kanssa koulutettava säännöllisin väliajoin analysoi omaa oppimistaan. Ohjaaja pyrkii tarvittaessa vaikuttamaan koulutuksen

tasapuoliseen jakautumiseen erikoisalan eri osa-alueiden osalta koulutettavan käytännön palveluissa.

Lisäksi ohjaaja valvoo, että koulutettava pääsee osallistumaan vaatimusten edellyttämällä tavalla teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Jokaiselle koulutettavalle tehdään yksilöllinen koulutussuunnitelma ja hänen edistymistään arvioidaan säännöllisin väliajoin koulutuksen vastuuhenkilöiden toimesta.

Jokaiselle koulutettavalle tulee seurannan helpottamiseksi henkilökohtainen lokikirja, joka suunnitellaan yhdenmukaiseksi yliopistoklinikoiden toimesta. Se on keskeinen itsearviointin väline koulutuksen edistymisen arvioinnissa. Sitä käytetään sekä yliopistoklinikan että muiden koulutuslaitosten toimesta kullekin koulutettavalle.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Gibbs, R.S., Karlan, B.Y., Haney, A.F. & Nygaard, I.E (Eds.): *Danforth's Obstetrics and Gynecology*. Lippincott, Williams & Wilkins. 10. painos, 2008, 1152 s. Tai Edmonds, K. (Ed.): *Dewhurst's Textbook of Obstetrics and Gynaecology*, Wiley-Blackwell 7. painos, 2007, 736 s.
2. Rock J.A. Jones, H.W. III (Eds.): *Te Linde's operative gynecology* (Lippincott) 10. painos, 2008, 1449 s.
3. Speroff L., & Fritz, M.A.: *Clinical gynecologic endocrinology and infertility* Lippincott, Williams & Wilkins 7. painos, 2004, 1152 s.

Lehdet (tenttiä edeltävän kahden vuoden lehdet)

1. Acta Obstetrica et Gynecologica Scandinavica
2. American Journal of Obstetrics and Gynecology
3. BJOG
4. Obstetrics and Gynecology
5. Clinical Obstetrics and Gynecology

Seuraavat lehdet soveltuvien osin:

6. Duodecim
7. Suomen Lääkärilehti
8. Lancet
9. British Medical Journal
10. New England Journal of Medicine
11. JAMA

Lainsäädäntö soveltuvien osin.

NEFROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti, osastonylilääkäri Risto Ikaheimo
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 3154584, 040-5501935
email: risto.ikaheimo@ppshp.fi

YLEISKUVAUS JA KOULUTUSOHJELMAN TAVOITTEET

Nefrologian erikoisalaan kuuluvat akuuttien ja kroonisten munuaissairauksien diagnostiikka ja hoito. Erikoisalan keskeisiä toimintoja ovat dialyysihoidot, potilaiden valmistelu munuaisensiirtoon sekä tämän jälkihoito. Krooninen munuaistauti aiheuttaa liitännäistauteja, joiden ennaltaehkäisyyn ja hoidon nefrologian erikoislääkärin tulee hallita. Verenpainetauti liittyy olennaisena osana nefrologiaan ja erikoislääkärin kuuluu myös tuntea sen patogeneesi ja hoito. Munuaistaudin hoitoon liittyy tärkeitä eettisiä pulmia. Lisäksi dialyysihoito ja munuaisensiirto johtavat usein vuosia kestävään lääkäri-potilassuhteeseen. Erikoislääkärin tulee pystyä kommunikoidaan potilaiden ja heidän omaistensa kanssa. Koska nefrologiassa hoidetaan paljon kroonisesti sairaita potilaita, on yhteistyö perusterveydenhuollon kanssa hyvin tärkeää, ja nefrologin tulee tuntea sen ja muun sairaanhoito-organisaation toimintatavat. Nefrologiselle toiminnalle on tyypillistä läheinen yhteistyö myös monien muiden erikoisalojen kanssa, esimerkiksi näistä ovat mm. elinsiirto- ja verisuonikirurgia, munuaisspatologia, kardiologia, radiologia, infektiosairaudet, anestesiologia ja tehohoito. Nefrologiassa edellytetään pitkäkäynnittävyyttä, laajaa kliinistä ja teknistä osaamista sekä toimenpidetaitoja. Lääkärin tulee pystyä toimimaan ripeästi nopeaa päätöksentekoa edellyttävissä tilanteissa sekä yksin että osana moniammatillista tiimiä.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi keskussairaalat ja aluesairaalat, joissa on nefrologia tai nefrologiaan perehtynyt sisätautilääkäri.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus- (Ks. sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk-3 v palvelua sisätautien erikoisalan koulutusviroissa keskussairaaloissa, osan tästä eli 0-12 kk voi suorittaa aluesairaalassa. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0-3 kk muulla soveltuvalla alalla. Koulutuksen aikana erikoistuvan lääkärin tulee seurata sisätautien kirjallisuutta ja hankkia valmiudet hoitaa jatkossakin sisätautialan pätevyysohjelmaa ja munuaispotilaiden muita sisätautiongelmia

Eriytyvä koulutus (3 v)

2 v 3 kk-3 v palvelua pääsääntöisesti yliopistollisessa sairaalassa nefrologian erikoisalan koulutusvirassa. Eriytyvästä koulutuksesta 6-12 kk voidaan hyväksyä palvelusta keskus- tai aluesairaaloissa, joissa on nefrologia tai nefrologiaan perehtynyt sisätautilääkäri edellyttäen, että palvelu on sisältänyt pääosin dialyysipotilaiden hoitoa ja/tai munuaispotilaiden poliklinikka- tai vuodeosastohoitoa nefrologin tai nefrologiaan perehtyneen lääkärin valvonnassa ja opetuksessa. Erikoistumiseen kuuluu vähintään 2-3 kk:n palvelu munuaissirtoyksikössä Helsingin yliopistollisessa sairaalassa. Sopimuksen mukaan osa eriytyvästä koulutuksesta voidaan suorittaa myös muussa suomalaisessa yliopistosairaalassa tai ulkomaisessa yksikössä. Eriytyvästä koulutusajasta voidaan hyväksyä korkeintaan 6 kuukautta kokopäiväistä tieteellistä työtä, jos se sisällöltään on selvästi syventänyt koulutettavan asiaan kuuluvaa osaamista.

KOULUTUKSEEN ASETETUT VAATIMUKSET

Nefrologian erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän hallitsee

- munuaisten ja virtsaelinten anatomian ja fysiologian
- alaan kuuluvien diagnostisten toimenpiteiden ja muiden tutkimusten indikaatiot ja tulkinnan
- neste-, happo-, emäs- ja elektrolyyttihäiriöt
- primaarisen ja sekundaarisen, erityisesti munuaisperäisen verenpainetaudin
- tulehduksellisten munuaistautien patogeenettiset mekanismit, luokittelun, oireet ja hoidot
- synnynäiset ja periytyvät virtsaelinten ja munuaisten taudit
- systeemitauteihin liittyvät munuaissairaudet
- raskauteen liittyvät munuaiskomplikaatiot ja munuaistaudin vaikutukset raskauteen
- munuaisten ja virtsateiden infektiot
- tubulointerstitiaaliset taudit ja virstakivitaudin
- etenevän munuaisten vajaatoiminnan mekanismit, liitännäissairaudet, niiden ennaltaehkäisy ja hoidot
- dialyysia edeltävän vaiheen suunnittelu ja hoitotavan valinnan
- dialyysitiet ja niistä sopivimman valitseminen
- hemo- ja peritoneaalidialyysin eri muodot ja hoidon suunnittelun
- dialyysivedelle asetetut vaatimukset, sen valmistuksen ja seurannan
- munuaisensiirtoleikkauksen arvioinnin ja siirron jälkeisen hoidon
- lääkkeiden tärkeimmät munuaistoksiset vaikutukset ja lääkkeiden annostelun munuaispotilailla
- akuuttien munuaistautien patogeneettiset mekanismit, oireet ja hoidot
- jatkuvien filtraatiohoitojen eri muodot ja hoitojen suunnittelu
- myrkytysten nefrologiset hoitomenetelmät

Työskentelyssään nefrologiaan erikoistuvan lääkärin tulee olla empaattinen, pystyä kommunikoidaan vaivattomasti potilaattensa ja heidän omaistensa kanssa sekä pystyä antamaan heille tarvittavat tiedot. Hän työskentelee osana moniammatillista työyhteisöä ja hän ymmärtää uremian aktiivihoidon liittyvät eettiset kysymykset. Hän pystyy laatimaan nefrologista hoitoa tarvitsevan potilaan hoitosuunnitelman, arvioimaan sen onnistumista ja hoitotuloksia tieteellisin menetelmin sekä johtamaan sairaalan nefrologian yksikköä ja alan alueellista kehitystä.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen avulla annetaan koulutettavalle riittävät perustiedot ja -taidot nefrologian eri osa-alueilta. Koulutus sisältää työskentelyn vuode- ja dialyysiosastoilla, poliklinikalla sekä konsultaatio toimintaa tehosastoilla ja muiden erikoisalojen osastoilla. Koulutettava osallistuu myös viikoittaisiin munuaisosaston osastokokouksiin sekä kuukausittain munuaisbiopsiakokoukseen. Teoreettista koulutusta järjestetään sisätautiklinikan koulutustilaisuuksissa säännöllisin väliajoin toistuvien nefrologisten lehtien referoinnin, potilastapausten, kuvantamiskokousten, seminaariesitelmien ja patologi kokousten muodossa. Nefrologian ja dialyysihoidon keskeisiä osa-alueita käsitellään osastolla määräjärjestettävissä koulutustilaisuuksissa. Akateemiseen lukukauteen kuuluvat myös koko sisätautiklinikan koulutustilaisuudet ja runsas meeting-tarjonta.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoistuva neuvottelee kouluttajan kanssa sopivista yksikön ulkopuolella annettavista nefrologian koulutustilaisuuksista, joihin olisi tarkoituksenmukaista osallistua, siten että niistä kertyy yhteensä vähintään 60 tuntia teoreettista koulutusta, joka muodostaa mahdollisimman monipuolisen kokonaisuuden. Keskeisimmät koulutukset ova Suomen Nefrologiyhdistyksen kaksi vuotuista kokousta ja muut yhdistyksen tai yliopistojen erikoistuville

järjestämät koulutustilaisuudet, joka toinen vuosi tapahtuvat pohjoismaisen tai kansainvälisen nefrologiseuran kongressit sekä vuotuiset Euroopan ja USA:n nefrologiseurojen kongressit. Lisäksi järjestetään sekä Euroopassa että USA:ssa yleensä 3-7 päivän pituisia nefrologian keskeisimpiä asioita käsitteleviä kursseja, jotka sopivat erinomaisesti tarkoitukseen.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksenjärjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Ohjaava kouluttaja on vastuussa erikoistuvan ohjelman toteutuksesta. Koulutettavan toimipisteiden vaihtuessa nefrologian seniorit toimivat hänen kliinisinä neuvonantajinaan potilasasioissa, mutta yleisluontoisissa ja muissa koulutukseen liittyvissä asioissa hän kääntyy kouluttajan puoleen. Kouluttajan kanssa käydään keskusteluja erikoistumisen etenemisestä, alan kirjallisuudesta sekä teoreettisen koulutuksen valinnoista useita kertoja vuodessa. Kouluttaja antaa palautetta erikoistuvalla hänen etenemisestään, samalla koulutettavalla on mahdollisuus antaa palautetta koulutuksen järjestelyistä.

VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Floege J, Johnson RJ & Feehally J (Eds.): *Comprehensive clinical nephrology* (Mosby)

tai Brenner B.M. & Rector F.C. (Eds.): *The kidney*, Vol. I–II (Saunders)

tai Cameron J.S., Davison A.M., Grünfeld J.-P., Kerr D.N.S. & Ritz E. (Eds.): *Oxford textbook of clinical nephrology*, Vol. I–III (Oxford Univ Press)

2. Daugirdas J.T., Blake P.G. & Ing T.S. (Eds): *Handbook of dialysis* (Lippincott Williams & Wilkins)
3. Danovitch GM (Ed.): *Handbook of kidney transplantation* (Lippincott Williams & Wilkins)
4. UpToDate (www.uptodate.com) tietokanta tarjoaa oivallisesti uusinta tietoa mm. nefrologiasta

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. *New England Journal of Medicine* (soveltuvin osin)
2. *Journal of the American Society of Nephrology*;
3. *Clinical Journal of the ASN*;
4. *NephSAP* (ASN)
5. *Kidney International*
6. *Nature Clinical Practice Nephrology* (ISN)
7. *Nephrology Dialysis Transplantation*
8. *Peritoneal Dialysis International*

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin.

NEUROKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Timo Kumpulainen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, neurokirurgia
puh. (08) 3152336
e-mail: timo.kumpulainen@ppshp.fi

TAVOITE

Neurokirurgiaan erikoistunut lääkäri pystyy toimimaan erikoislääkärinä sekä Suomen neurokirurgisissa yksiköissä että ulkomaalaisissa neurokirurgisissa yksiköissä (esim. EU-maat).

KOULUTUSVAATIMUKSET

- Suorittanut hyväksytysti erikoistumisajan.
- Avustanut tietyn määrän leikkauksia (lokikirja).
- Suorittanut valvotusti tietyn määrän leikkauksia (lokikirja).
- Läpäissyt kansallisen kirjallisen kuulustelun.
- Läpäissyt eurooppalaisen EANS-kurssien tentit (suositus).

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

Runkokoulutuksen pituus on lv 3 kk, joka jakaantuu seuraavasti:

- 3 kk neurologiaa
- 3 kk kirurgiaa
- 3 kk valinnaista (kirurgia, neurologia, lastenneurologia, neuroradiologia, neuroanestesia ja tehohoito, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, neurofysiologia, neuropatologia, neuro-onkologia, neuropsykiatria)
- 6 kk neurokirurgiaa

Eriytyvä koulutus

4 vuotta palvelua neurokirurgian erikoisalan koulutusvirassa yliopistosairaalassa

Osa koulutuksesta voidaan suorittaa Suomen muissa neurokirurgisissa yksiköissä tai vastuuhenkilön hyväksymissä ulkomaalaisissa yksiköissä.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

- Neurokirurgian klinikan koulutustilaisuuudet (1 tunti/viikko)
- Vuode- ja teho-osastojen päivittäiset kierrot
- Neuroradiologian meetingit (2 /viikko)
- Muiden erikoisalojen kanssa pidettävät yhteistilaisuudet
- Leikkausopetus tapahtuu leikkaussalissa seniorilääkärin ohjaamana. Alussa erikoistuva lääkäri toimii leikkauksissa avustajana. Myöhemmin riittävän leikkaustekniikan omaksuttuaan hän suorittaa leikkauksen seniorilääkärin avustamana ja viimeisen erikoistumisvuotensa aikana myös itse-näisesti.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoistuvan lääkärin tulee suorittaa neurokirurgian erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia.

Koulutusta järjestäviä tahoja ovat mm.:

- Suomen neurokirurgisen yhdistyksen järjestämä valtakunnallinen koulutus.
- Neurokirurgiaan erikoistuvien opintopäivät (1 vrk/vuosi).
- Neurokirurgian opintopäivät (1 vrk/vuosi).
- Suomen neurologisen yhdistyksen koulutustilaisuudet (2–3 koulutustilaisuutta/vuosi, á 0,5 vrk)
- Skandinavian Neurosurgical Society:n järjestämä yhteispohjoismainen koulutus (n. 2–5 vrk/vuosi).
- EANS:n järjestämä koulutus (lvko/vuosi x 4 vuotta ja näihin liittyvät tentit)
- Tutkimustyö. Erikoistuvaa pyritään mo-

tivoimaan klinikan tutkimusprojekteihin ja tuetaan myöskin väitöskirjaan liittyvää tutkimustyötä mm. järjestämällä virkavapautta.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen

4. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Wilkins R.H. & Rengachary S.S. (Eds.): Neurosurgery Vol. I-V (McGraw Hill) **tai** Youmans J.R. (Ed.): Neurological surgery, Vol. I-VI (Saunders)

Lehdet (tenttiä edeltävän neljän vuoden lehdet)

1. Journal of Neurosurgery
2. Neurosurgery
3. Acta Neurochirurgica
4. World Neurosurgery
5. Alaan liittyvät artikkelit Suomen Lääkäri-lehdessä ja Duodecimissa

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

NEUROLOGIA

Vastuuhenkilöt ja kuulustelijat:

Professori Kari Majamaa ja professori Matti Hillbom
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, neurologia
Kajaanintie 50, 90220 Oulu
Kari Majamaa
puh. (08) 315 4519
email: kari.majamaa@oulu.fi ja
Matti Hillbom
puh. (08) 315 4518,
fax (08) 315 4544
email: matti.hillbom@oulu.fi

Kouluttajat:

OYS:ssa kouluttajina toimivat professorit Kari Majamaa ja Matti Hillbom sekä dosentti Anne Remes.

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Neurologian koulutusohjelma jakautuu runkokoulutukseen ja eriytyvään koulutukseen, joiden yhteispituus on 6 vuotta. Erikoislääkärinkoulutuksesta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Erikoistuvien valinnat koulutusvirkoihin suoritetaan vastuuhenkilön toimesta OYS:ssa tai vastuuhenkilön kanssa käydyn neuvottelun perusteella koulutussopimuksen saaneessa keskussairaалassa. Koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, jonka toteutuminen kirjataan lokikirjaan. Suoritettuaan hyväksytysti koulutusohjelman ja valtakunnallisen kuulustelun, koulutettava hakee erikoislääkärin tutkintoa, jonka hänelle myöntää Oulun yliopiston lääketieteellinen tiedekunta.

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan neurologian erikoislääkärin tulee kyetä itsenäisesti toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä. Hänellä tulee olla seuraavat taidot:

- hallitsee neurologisten tautien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- tuntee neurologisten tautien yleisyyttä, esiintymistä, patogeneesiä ja syitä
- kykenee hoitamaan alansa äkilliset tilanteet ja on perehtynyt niiden tehohoitoon
- kykenee suorittamaan alansa kuuluvat diagnostiset ja terapeuttiset toimenpiteet
- omaa potilaiden tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen liittyvät ihmissuhdetaidot
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon koulutuksessa
- kykenee osallistumaan oman alansa tieteelliseen tutkimukseen, kehittämiseen ja suunnitteluun
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta tuntien palvelujen saatavuuden ja työnjaon
- on perehtynyt alansa eettisiin kysymyksiin, terveydenhuollon hallintoon ja suunnitteluun

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus 1 v 3 kk:

Terveyskeskuspalvelu ja runkokoulutus kestää yhteensä 2 vuotta. Runkokoulutus, jonka pituus on 1 v 3 kk, suoritetaan mieluiten yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Se voi sisältää palvelua missä tahansa päätoimisessa lääkärin virassa soveltuvalle alalla (esim. sisätaudit, psykiatria, kuntoutus, neurokirurgia, lastenneurologia, kliininen neurofysiologia ym.), sekä myös erikoisalaan liittyvää tutkimustyötä (6-12 kk). Koulutusjaksojen hyväksymisestä sovitaan koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa jo

koulutusohjelmaa laadittaessa. Sekä perusterveydenhuollon palvelu että runkokoulutus olisi mieluiten suoritettava ennen eriytyvään koulutukseen siirtymistä.

Eriytyvä koulutus:

4 vuotta palvelua neurologian erikoisalan koulutusvirassa, josta vähintään 2 vuotta on suoritettava yliopistollisen sairaalan neurologian klinikassa. Palvelua muussa neurologian erikoisalan hyväksytyssä koulutusvirassa hyväksytään enintään 2 vuotta. Koulutuspaikan on järjestettävä riittävä toimipaikkakoulutus, joka takaa perustiedot ja -taidot neurologian eri osa-alueilta.

Koulutusvirat

Eriytyvää koulutusta varten OYS:ssa on 8 sairaalalääkäri virkaa. Shp:n keskussairaalat ja muut koulutuspaikat hakevat koulutusoi-keuksia yliopistolta ja järjestävät tarvittaessa sopimuksen mukaiset koulutusvirat.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutusta annetaan 37 viikon aika-nan vuodessa (ajanjaksoina syyskuu-toukokuu). Säännöllisiä opetustilaisuuksia järjestetään 3-5 tuntia viikossa. Näihin luetaan mm. luennot, seminaarit, opetuskierrat ja demonstraatiot. Näissä käydään läpi systemaattisesti neurologian keskeiset alueet tautioppi, diagnostiikka, hoitotoimenpiteet, kuntoutus sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Koulutusohjelma julkaistaan lukuvuosittain erikseen. Lisäksi toimipaikkakoulutukseen kuuluu henkilökohtainen työnohjaus, josta vastaa nimetty ohjaaja.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Neurologian erikoisalan teoreettisessa koulu-tuksessa perehdytään keskeisiin neurologian alueisiin. Neurologian erikoisalaan liittyvää teoreettista kurssimuotoista koulutusta on suoritettava vähintään 60 tuntia. Erikoisalan koulutus voi sisältää yliopiston järjestämiä kursseja, Suomen neurologisen yhdistyksen koulutustilaisuuksia ja kansainvälisten kongres-sien yhteydessä järjestettäviä kursseja.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen johtamiskou-lutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mah-dollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistu-misen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opin-topistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestä-misestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suo-ritttaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Ohjaaja ohjaa ja arvioi koulutettavan edis-tymistä työsuoritusten ja kahdenkeskisten palautekeskustelujen perusteella säännöllisin väliajoin. Ohjaaja vastaa myös koulutettavan alkuperehdytyksestä. Ohjaajina toimivat kou-lutusta antavat seniorilääkärit. Koulutuksen edistymistä laaditun koulutus suunnitelman mukaisesti seurataan lokikirjan avulla.

Lokikirja

Neurologian erikoislääkärin tulee kyetä suorittamaan neurologian alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet. Edistyminen tässä suhteessa merkitään lokikirjaan (kouluttaja kuittaa), jossa on luetteloitu ne toimenpiteet ja tai-dot, jotka lääkärin on välttämätöntä oppia hallitsemaan.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU:

Kirjat: viimeisin painos

Lehdet: kolme viimeisintä vuosikertaa

Kirjat

1. Bradley W.G. ym.: Neurology in clinical practice (Butterworth-Heinemann) **tai** Adams R.D. & Victor M.: Principles of neurology (McGraw Hill)

- tai** Rowland L.P. (toim.): Merritt's textbook of neurology (Lea & Febiger)
2. Kandell E.R., Schwartz J.H & Jessell T.M.: Principles of neural sciences (McGraw-Hill)
- tai** Guyton A.C.: Basic neuroscience. Anatomy and physiology (Saunders)
- tai** Asbury A.K. ym. (toim.): Disease of the nervous system: clinical neurobiology (Saunders & Heinemann)

Lehdet

1. Annals of Neurology
2. Archives of Neurology
3. Neurology
4. Lancet Neurology
5. Stroke
6. Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry
7. European Journal of Neurology (CME- ja guideline artikkelit)
8. The Lancet
9. The New England Journal of Medicine
10. Practical Neurology

Viimeksi mainituista erityisesti neurologiaan liittyvät katsausartikkelit

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

NUORISOPSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö ja kuulustelija:

Professori (ma) Hanna Ebeling
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, lastenpsykiatrian yksikkö
Oulun yliopistollinen sairaala
PL 26, 90029 OYS
Puh. 08-315 5231
email: hanna.ebeling@ppshp.fi tai hanna.
ebeling@oulu.fi

TAVOITTEET

Nuorisopsykiatrian erikoislääkärikoulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet erikoisalansa lääkärinä toimimiseen, moniammatilliseen työhön, ammattitaidon ylläpitämiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä toimimiseen sekä perehdyttää alan tieteelliseen tietoon. Koulutuksen suorittaneen lääkärin tulee hallita nuorten psyykkisten häiriöiden epidemiologia, häiriöiden kirjo, diagnostiikka, etiologia, tutkimus- ja hoitomenetelmät, ennuste ja ennaltaehkäisymahdollisuudet.

Erikoislääkärin tulee osata soveltaa alansa tietoa yhteistyössä muiden erikoisalojen, perusterveydenhuollon ja muiden asiaan kuuluvien tahojen kanssa (esim. koulu, sosiaalitoimi, oikeuslaitos).

Hänen tulee tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toiminta ja alaan liittyvä lainsäädäntö.

Tavoitteiden osakokonaisuuksina on tunnettava ja hallittava

- perustiedot elämänkaaresta; lapsuuden, nuoruuden, aikuisuuden ja vanhuuden psyykkinen kehitys
- nuoruusiän fyysinen kehitys
- nuoruusiän psyykkinen kehitys ja sen häiriöt
- psykiatriaan tarvittavat perustiedot neurobiologiasta
- riittävän laajasti psykologiset, biologiset

ja fysiologiset tutkimusmenetelmät

- psykiatrinen diagnostiikka
- nuoruusiän diagnostiikka
- perustiedot psykiatrisesta lääkehoidosta
- nuoren psykiatrinen lääkehoito
- psykoterapian perusteet
- riittävä tieto nuorten psykoterapiamuodoista ja perustaito ainakin yhdessä terapiamuodossa
- perusvalmius akuutissa psykiatriassa ja päivystyksessä
- työryhmän ohjaaminen/johtaminen, moniammatillinen yhteistyö
- ennaltaehkäisy
- alan tieteellisiä menetelmiä ja omattava valmius tutkimuksen tekemiseen
- perustiedot psykiatriaan liittyvästä lainsäädännöstä
- nuoria koskeva lainsäädäntö ja osattava tehdä asiantuntijalausunto
- valmius kehittää omaa erikoisalaansa ja opettaa alan tietoutta muille
- perustiedot nuorisopsykiatrisen terveydenhuollon hallinnosta, organisaatiosta ja rahoituksesta

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus I v 3 kk

Vähintään 6 kk palvelua akuutissa aikuispsykiatriassa. Muu palvelu (9 kk) on valinnaista jonkin psykiatrian alan palvelua (esim. lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria, aikuispsykiatria, oikeuspsykiatria). Palveluun tulee sisältyä päivystystä vähintään 12 kk aikana. Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistosairaalan ulkopuolella tiedekunnan hyväksymissä koulutusyksiköissä ennen eriytyvää koulutusta.

Eriytyvä koulutus 4 v

3–4 v nuorisopsykiatriassa ja 0 kk–12 kk jollakin muulla psykiatrian erikoisalalla. Eriytyvä koulutus voidaan suorittaa yliopistollisessa sairaalassa ja sovitussa yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa. Palvelua yliopistosairaalassa vaaditaan vähintään noin 2 vuotta ellei erillisellä koulutus sopimuksella ole toisin sovittu. Muina koulutuspaikkoina voivat toimia sellaiset nuorisopsykiatrian yksiköt, joissa voidaan taata päivittäinen mahdollisuus konsultaatioon nuorisopsykiatrian erikoislääkärin kanssa ja joissa muu toimipaikkakoulutus on järjestetty. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä enintään 6 kk erikoisalaa koskevaa, päätoimista tutkimustyötä ja 6 kk palvelua kliinisellä nuoren ruumiilliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvällä erikoisalalla (esim. pediatria, neurologia, sisätaudit).

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutus sisältää luentoja, seminaareja ja henkilökohtaista opetusta. Koulutuksen tulee sisältää diagnostiikkaa, epidemiologiaa, sosiaalipsykiatriaa, psykopatologiaa, spesifejä sairauksia ja oireyhtymiä, somaattisiin sairauksiin liittyvää psykiatriaa, päihdepsykiatriaa, psykoterapiaa, psykofarmakologiaa, tutkimusmenetelmiä, työryhmätyöskentelyä ja hallintoa.

Koulutusta on keskimäärin 4 tuntia viikossa ja se muodostuu esimerkiksi seuraavasti:

- nuorisopsykiatriaan liittyvät luennot ja seminaarit
- nuorisopsykiatrian teoreettiset seminaarit
- erikoislääkärin antama henkilökohtainen ohjaus kerran viikossa
- työryhmätyöskentelyä
- potilaskonsultaatit
- henkilökohtainen psykoterapian työn ohjaus

3. PSYKOTERAPIAKOULUTUS

Psykoterapiakoulutusta sisältyy sekä runko- että eriytyvän vaiheen koulutukseen.

Psykoterapiakoulutusta annetaan erikoislääkärikoulutuksen aikana nuoren hoitosuhteen perusteista, kriisien hoidosta, pitkäkestoisesta psykoterapiasta ja työskentelystä nuoren vanhempien ja perheen kanssa. Erikoistuva lääkäri perehtyy myös ryhmä-, toiminta- ja verkostoterapiaan.

Eriytyvän koulutuksen aikana erikoistuva lääkäri voi valita jonkin psykoterapiamuodon, josta hän hankkii perusteelliset tiedot ja taidot. Koulutus voi jatkua erikoislääkärikoulutuksen jälkeen.

Tavoitteena on, että erikoistuva lääkäri voi hakeutua psykoterapeuttikoulutukseen, joka johtaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston hyväksymään psykoterapeutin ammattinimikepätevyuteen.

4. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen määrä on nuorisopsykiatriassa 80 tuntia. Näistä tunteista suoritetaan runkokoulutuksen aikana noin 40 tuntia, eriytyvän koulutuksen aikana noin 40 tuntia. Koulutus jaetaan tasaisesti erikoistumisvuosille.

Erikoistuvan tulee osallistua eri yliopistojen kerran vuodessa järjestämään nuorisopsykiatriseen kliniseen ja teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen.

Teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi hyväksytään yliopistojen, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen, Suomen Psykiatriyhdistyksen ja muiden tieteellisten seurojen koulutustilaisuuudet sekä alaa koskevat ulkomaiset ja kansainväliset kokoukset ja kongressit, jotka käsittelevät nuorisopsykiatriaa ja nuorisolääketiedettä.

Toimipaikkakoulutuksen ja teoreettisen koulutuksen tavoitteet on esitetty kohdassa tavoitteet. Yksityiskohtainen koulutuksen seuraaminen tapahtuu lokikirjan avulla, jossa on eriteltyä sekä klinisen että teoreettisen koulutuksen sisällöt ja niiden toteutuminen.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon

sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuinen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

5. KOULUTTAJAT JA KOULUTUSVIRAT / KOULUTUSPAIKAT

Yliopistosairaalat ja niiden koulutusvirat:

Oulun yliopistollisen sairaalan nuoruusiäkisten psykiatrista hoitoa toteuttavien yksiköiden virat

Muut koulutusyksiköt ja -virat:

OYS yliopistovastuualueen sairaanhoitopiirin (Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi ja Länsi-Pohja) nuorisopsykiatrisen lääkärinvirat silloin, kun koulutuspaikassa on myös nuorisopsykiatrisen erikoistunut lääkäri ja edellytykset koulutuksen antamiselle täyttyvät. Virkojen käyttö erikoistumiseen edellyttää koulutusohjelman vastuuhenkilön hyväksyntää ja tiedekunnan päätöstä.

6. OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Erikoistuva seuraa koulutuksen toteutumista lähikouluttajan kanssa säännöllisesti kahden viikon välein. Tapaamisissa seurataan erikoistuvan kliinisen työn ja koulutuksen monipuolisuuden toteutumista sekä erikoistuvan edistymistä ja siinä mahdollisesti olevia esteitä.

Tämän lisäksi koulutuksen vastuuhenkilö seuraa erikoistuvan oppimisprosessia puolivuositain. Lokikirjan pohjalta tarkastellaan koulutuksen etenemistä; kliinistä työtä,

taitojen kertymistä, teoreettista osaamista ja erikoistuvan asennoitumista potilaisiin, potilaiden vanhempiin, työtovereihin ja erikoistuvan kykyä moniammatilliseen työskentelyyn sekä hallinnollisiin johtamistehtäviin.

7. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu järjestetään koulutusyksiköiden yhteistyönä. Kuulusteluajankohdista ja paikoista ilmoitetaan erikseen.

Kirjat (viimeisin painos)

1. Evans DE, Foa EB, Gur RF, Hendin H, O'Brien CP, Seligman MEP, Walsh BT (eds). Treating and preventing adolescent mental health disorders. What we know and what we don't know. (Luvut I-VII) Oxford University Press, 2005
2. Kutcher S. (Ed.): Practical child and adolescent psychopharmacology. Cambridge University Press
3. Mangs K, Martell B. 0-20 år i psykoanalytiska perspektiv. Studentlitteratur, Lund 1999.
4. Winnicott D.W.: The maturational process and the facilitating environment. Karnac Books.
5. Worden M.: Adolescents and their families. An introduction to assessment and intervention. Haworth Press
6. Aalberg V. & Siimes M.: Lapsesta aikuiseksi. Nemo
7. Laukkanen E., Marttunen M., Miettinen S. & Pietikäinen M (toim): Nuorten psykkisten ongelmien kohtaaminen. Duodecim
8. Lönnqvist J., Heikkinen M., Henriksson M., Marttunen M. & Partonen T. (toim.): Psykiatria. Duodecim

Lisäksi suositellaan:

Brummer M & Enckell H.: Lasten ja nuorten psykoterapia (WSOY)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden ajalta)

1. Journal of Adolescence
2. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry
3. Journal of Child Psychology and Psychiatry
4. Journal of Child and Adolescent Psychopharmacology
5. Alaa koskevat kotimaiset tieteelliset julkaisut ja lääketieteelliset aikakauslehtiartikkelit

Lainsäädäntö

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon peruslait
 - KansanterveysL ja A, ErikoissairaanhoitoL ja A, SosiaalihuoltoL ja A, TerveydenhuoltoL
2. Täsmentävät erityislait
 - L ja A potilaan asemasta ja oikeuksista, MielensterveysL ja A, LastensuojeluL ja A, KoulukotiA, L lapsen hoitotuesta, L kehitysvammaisten erityishuollosta, PäihdehuoltoL, HuumausaineL
3. Alaikäisten asema ja sosiaaliturva
 - YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, SairausvakuutusL ja A
4. Ammatin harjoittaminen
 - Terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskeva L ja A

OIKEUSLÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija: Professori Marja-Leena Kortelainen
Oulun yliopisto, diagnostiikan laitos, oikeuslääketiede
PL 5000, 90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 5375910, fax: (08) 330687
email: marja-leena.kortelainen@oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan oikeuslääketieteen erikoislääkäri pystyy toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä (läänin oikeuslääkärinä, yliopistolla, muussa tehtävässä) siten, että hän:

- Hallitsee oikeuslääketieteellisen ja siihen liittyvän juridisen ajattelutavan.
- Hallitsee kuolemansyynselvityksen perusteet ja siihen liittyvän lainsäädännön.
- Kykenee tekemään itsenäisesti oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia ja tutkimaan niihin liittyvät histologiset kudosnäytteet sekä tulkitsemaan biokemiallisten ja toksikologisten analyysien tulokset ja laatimaan hyvän ruumiinavauslausunnon.
- Hallitsee lääkärintodistusten ja lausuntojen laatimisen kliinisessä oikeuslääketieteessä ja muussa työskentelyssä
- Kykenee toimimaan alansa kouluttajana ja konsulttina terveydenhuollon henkilöstölle ja osallistumaan ko. henkilöstön valvontaan.
- Pystyy osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun sekä tieteelliseen tutkimukseen
- Tuntee lääkin-, siviili-, hallinto-, prosessi- ja rikosoikeutta alalle soveltuvin osin.
- On perehtynyt valtion hallintoon ja eri viranomaisten väliseen yhteistyöhön läänin tasolla, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

Vähintään 6 kk yliopiston patologian laitoksella tai sairaalan patologian osastolla. Lisäksi täydentäväksi koulutukseksi suositellaan kurseja rikosoikeudessa, siviilioikeudessa ja hallinto-oikeudessa, joka voidaan suorittaa varsinaisen erikoistumisajan aikana.

Runkokoulutus

Runkokoulutus on yhteinen patologian kanssa ja se järjestetään, mikäli on mahdollista yhden assistenttuurin puitteissa. Runkokoulutuksen pituus on 9 kk ja silloin se sisältää tällöin jo yllämainitun täydentävän koulutuksen sairaalapatologiassa.

Runkokoulutuksen yhteisiä aiheita

- Sairauksien tarkka rekisteröinti pitämällä yllä riittävää määrää ruumiinavauksia.
- Kuolemansyyn selvityksen periaatteet ja jakautuminen lääketieteellisiin ja oikeuslääketieteellisiin.
- Ruumiinavausten suoritustekniikat.
- Sairauksien aiheuttamien makroskooppisten elinmuutosten ja histopatologisten löydösten tunnistaminen.
- Ammattitautien patologia.
- Lainsäädännön tunteminen, erityisesti kuolemansyyn selvittämistä, lääkärin ja potilaan oikeudellista asemaa, ihmisen elimien ja kudosten lääketieteellistä käyttöä ja lääketieteellistä tutkimusta koskeva lainsäädäntö.

Eriytyvä koulutus

3 v 6 kk-3v 9 kk palvelua yliopiston oikeuslääketieteen laitoksen assistentin toimessa. Kyseisenä aikana tulee suorittaa 150 ruumiinavausta vuodessa niihin liittyvine lisätutkimuksineen ja antaa näistä lausunnot. Käytännön taitojen oppiminen tapahtuu kouluttajan henkilökohtaisessa ohjauksessa

ja valvonnassa. Koulutukseen kuuluu myös perehtyminen alan kirjallisuuteen ja tieteellisiin artikkeleihin.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Erikoistumisvirassa tapahtuvan koulutuksen tarkoituksena on antaa tutkintoa suorittavalle hyvät perustiedot ja taidot oikeuslääketieteen eri osa-alueilla, jotta hän voi työskennellä itsenäisesti ja kriittisesti oikeuslääketieteen erikoislääkärin tehtävissä.

Koulutus toimipaikalla on ympärivuotista ja se tapahtuu henkilökohtaisena kouluttajan ja koulutettavan vuorovaikutteisena työnä seuraavia opetusmuotoja soveltaen:

- Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen kouluttajan valvonnassa.
- Histopatologisten näytteiden tutkiminen, erikoisvärjäykset ja immunohistokemia.
- Oikeuslääketieteellisten lausuntojen laatiminen ja niihin liittyvien lisätutkimusten tulkinta.
- Laitoksen koulutustilaisuudet ja seminaarit sekä alaan liittyvät muiden yksiköiden tai yhteisöjen järjestämät vastaavat tilaisuudet. Sairaalapatologian osalta koulutus tapahtuu asianomaisen yksikön käytännön mukaisesti.

2. TOORETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Oikeuslääketieteen alan teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia.

Koulutuksen aiheita ovat mm. seuraavat:

- Oikeuspatologia, erityisesti vaikeat oikeudellisia näkökohtia sisältävät tapaukset
- Histopatologisissa tutkimuksissa tarvittavat erikoisvärjäykset, immunohistokemia, mikrobiologiset tutkimukset ruumiinavausten yhteydessä
- Traumatologia, äkilliset yllättävät kuolemat, ammattitaudit, henkikirokset, itsemurhat
- Oikeustoksikologia ja myrkytyskuolemat. Alkoholin käyttöön liittyvät kuolemat ja

alkoholin osuus kliinisessä oikeuslääketieteessä

- Seksuaalinen oikeuslääketiede
- Tunnistaminen ja biologisen sukulaisuuden osoittaminen. Molekyylibiologiset tutkimukset oikeuslääketieteessä
- Vakuutuslääketiede
- Liikennelääketiede
- Oikeuspsykiatria
- Terveydenhuollon lainsäädäntö, lääkintäetiikka

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen

3. KLIININEN OIKEUSLÄÄKETIEDE

Erikoistuvalla lääkärillä pyritään järjestämään mahdollisuus osallistua Oulun yhteispäivystykseen, jossa hän voisi tutkia erityisesti pahoinpitely- ja raiskaustapauksia ja liikenneonnettomuuksia ja käydä tarvittaessa vainajien löytöpaikoilla.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI JA SEURANTA

Erikoistuvalla lääkärillä on lokikirja, johon ruumiinavaukset merkitään. Näin voidaan varmistaa, että koulutusajana syntyy riittävä kokemus erityyppisistä tapauksista. Lokikirjaan merkitään myös suoritettu teoreettinen koulutus ja erikoistumisaikana

julkaistut tutkimukset. Kouluttaja suorittaa erikoistumisen aikana jatkuvaa arviointia yhteistyössä koulutettavan kanssa.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Knight's forensic pathology (Edvard Arnold)
2. Adelson L.: The pathology of homicide (Springfield)
3. Janssen W.: Forensic histopathology (Springer Verlag)
4. McLay W.D.S.: Clinical forensic medicine (Pinter Publ)
5. Penttilä A. ym. (toim.): Oikeuslääketiede (Duodecim)
6. Payne-James J., Busuttill A. & Smock W.: Forensic medicine, clinical and pathological aspects (Bath Press Ltd)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Forensic Science International
2. Journal of Forensic Sciences
3. American Journal of Forensic Medicine and Pathology
4. International Journal of Legal Medicine

Oikeustieteellinen kirjallisuus, soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

ORTOPEDIA JA TRAUMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori, osastonylilääkäri Juhana Leppilähti

Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, kirurgia, ortopedian yksikkö
puh. (08) 315 2454, gsm 050-3271369
email: juhana.leppilahti@ppshp.fi: sekä

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittanut:

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alansa diagnostiset toimenpiteet
- osaa laatia ortopedisen ja traumatologisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit traumatologiset tapaukset
- osaa suorittaa itsenäisesti ja teknisesti oikein ortopedian ja traumatologian erikoisalaan kuuluvat toimenpiteet
- hallitsee ja osaa järjestää ortopedisen ja traumatologisen potilaan postoperatiivisen hoidon, kuntoutuksen ja seurannat
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosastojen välistä yhteistyötä oman työyksikkönsä puitteissa

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. kirurgialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk palvelua kirurgian (peruskirurgiasa) erikoisalan koulutusviroissa keskus- ja aluesairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoimintaa. Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua pääsääntöisesti OYS:n ortopedian osastoilla, jota varten koulutettava hakee sairaalalääkärin tointa. Enintään 6 kk (poikkeuksellisesti 12 kk) voidaan hyväksyä suoritettavaksi jossakin OYS:n vastuualueen muussa sairaalassa. Ulkopuolisella sairaalalla on oltava voimassa oleva koulutussopimus Oulun yliopiston kanssa.

Erikoistumiskoulutuksessa on huolehdittava siitä, että koulutettava pääsee perehtymään kaikkiin ortopedian ja traumatologian suppeisiin aloihin. Koulutukseen kuuluu lisäksi 3 kk:n perehdyttämiskausi lasten ortopediaan ja käsikirurgiaan.

Koulutettavalle määrätään henkilökohtainen tuutori, joka toimii tukihenkilönä ja seuraa koulutuksen toteutumisesta.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutus runko- ja eriytyvän koulutuksen aikana

- ohjaajien säännölliset kliiniset opetuskierron osastoilla
- kirurgian klinikan yhteiset meetingit sekä röntgenmeetingit
- henkilökohtainen ohjattu potilastyöskentely ja toimenpiteiden suorittaminen
- henkilökohtainen ohjattu leikkaustoiminta
- avustaminen toimenpiteissä ja leikkauksissa
- osasto- ja polikliiniset potilaskonsultaatiot
- ortopedian yhteiset viikkomeetingit eriytyvän koulutuksen aikana
- koulutuksen loppuvaiheessa ortopedian takapäivystäjänä toimiminen

- senioriortopedien antama henkilökohtainen ohjaus tutkimustyössä

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Ortopedian erikoisalan koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia.

Edelleen vaaditaan säteilysuojelukoulusta 0.5 opintoviikkoa (1.0 opintopistettä).

Säteilysuojelukoulutuksesta voi kysyä tarkemmin ylifyysikko Antero Koivulalta antero.koivula@ppshp.fi, puh. (08) 3153031

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUSPROSESSIN ARVIOINTI JA LOKIKIRJAT

Koulutuksen aikana järjestetään koulutuksen vastuuhenkilön koulutettavan välinen tulo-keskustelu ja nimetään tutor. Koulutettavan ja kouluttajien on vuosittain tehtävä yhteisarvio koulutuksen edistymisestä. Tämän lisäksi koulutettavan on tehtävä vuosittainen itsearviointi koulutuksestaan.

Lokikirja

Koulutettavan on rekisteröitävä tekemänsä toimenpiteet lokikirjaan, johon on merkittävät toimenpiteet, jotka on tehtävä itse, suoritettava avustajana tai tunnettava teoreettisesti. Lokikirjan lisäksi suositellaan

käytettäväksi henkilökohtaista portfoliota. Koulutuksesta vastaavan on hyväksyttävä lokikirjan suoritukset ennen eriytyvään koulutukseen siirtymistä ja ennen kuin erikoislääkärin oikeutta anotaan.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Crenshaw A.H. (Ed): Campbell's operative orthopaedics (Mosby) (operatiivisen tekniikan osalta)
2. Turek S.L.: Orthopaedics (Lippincott)
3. Browner B.D., Jupiter J.B., Levine A.M. Trafton P.G., Green N.E. & Swiontkowski M.F.: Skeletal trauma. Basic science, management and reconstruction & skeletal trauma in children (WB Saunders Co)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Acta Orthopaedica
2. Clinical Orthopaedics
3. Journal of Bone and Joint Surgery A-B
4. Journal of Trauma
5. Journal of Orthopaedic Trauma

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

PATOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelijat: Professori Tuomo Karttunen
Oulun yliopisto, diagnostiikan laitos, patologia
PL 5000, 90401 Oulu
tuomo.karttunen@oulu.fi, puh. (08) 5375949

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- pystyy itsenäisesti ja asiantuntevasti tulkitsemaan histologisia mikroskooppinäytteitä ja sytologisia näytteitä
- pystyy suorittamaan lääketieteellisen ruumiinavauksen ja pystyy arvioimaan vainajan kuolinsyyyn ja kuolinmekanismin
- pystyy ohjaamaan patologian laboratorion toimintaa näytteen valmistukseen ja tutkintaan liittyvissä kysymyksissä ja tuntee morfologiaan soveltuvien mittausmenetelmien periaatteet
- pystyy johtamaan kliinispatologisia kokouksia, joissa histologisten löydösten merkitys selvitetään hoitavien erikoisalojen lääkäreille
- pystyy toteuttamaan laadunvarmistuksen edellyttämät toimenpiteet patologian laboratoriossa
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon
- omaa valmiudet seurata lääketieteen ja oman erikoisalan kehitystä

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella (Tiedekunnan myöntämä poikkeuspäätös voimassa 9.10.2012 asti)

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

Runkokoulutukseksi hyväksytään 6 kk toimimista patologian laitoksessa, sairaalan patologian osastolla tai muussa erikseen sovittavassa tehtävässä. Koulutusajasta voidaan enintään 9 kk järjestää yhteisesti runkokoulutuksena oikeuslääketieteeseen erikoistuvien kanssa.

Eriytyvä koulutus

3v 6 kk-3 v 9 kk palvelua patologian erikoisalan koulutusvirassa.

Eriytyvästä koulutuksesta vähintään 2 vuotta tulee suorittaa yliopiston patologian laitoksessa tai yliopistollisen keskussairaalan patologian osaston sairaalalääkärin virassa.

Yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus suoritetaan keskussairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussovimus.

Koulutusvirat

Oulun yliopisto, 4 assistentin virkaa

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Diagnostiikan tulosyksikkö, Patologian vastuualue, 2 sairaalalääkärin virkaa

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutussovimukset on tehty seuraavien koulutuspaikkojen kanssa:

Lapin keskussairaala	2 vuotta
Länsi-Pohjan keskussairaala	2 vuotta
Kainuun keskussairaala	2 vuotta

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Käytännön palvelun ja toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle riittävät perustiedot ja taidot patologian eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi kyvyn itsenäiseen työskentelyyn patologina. Säännöllisiä koulutustilaisuuksia järjestetään ainakin 37 viikkona vuodessa (=työviikot ajanjaksona syyskuu-toukokuu), 3–5 tuntia viikossa. Tähän opetukseen sisältyvät luennot, seminaarit ja demonstraatiot. Koulutettaville antavat henkilökohtaista työnohjausta koulutusyksikön erikoislääkärit.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Patologian erikoisalan teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia. Teoreettinen koulutus järjestetään yhteistyössä muiden tiedekuntien ja erikoislääkäriyhdistysten kanssa. Osallistumista alan kansainvälisiin kongresseihin rohkastaan.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla. (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.) Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI JA SEURANTA

Erikoistuvalla on lokikirja, jonka avulla seurataan osallistumista ruumiinavausten suorittamiseen, patologian eri näytetyyppien tutkimiseen, patologian eri värjäys- ja muihin tutkimustekniikoihin perehdyttämiseen. Lokikirjaan merkitään myös suoritettujen teoreettisen koulutuksen kurssit ja erikoistumisaikana laaditut tieteelliset työt ja julkaisut. Erikoitumista varten koulutettavalle nimetään henkilökohtainen koulutuksen vastuuhenkilö ja laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. AFIP Atlas of Tumor Pathology (Armed Forces Inst of Pathology)

2. Kumar V., Abbas A.B., Fausto N., Aster J.C.: Robbins and Cotran. Pathologic basis of disease (Saunders)
3. Koss L.G. & Melamed M.R.: Koss' Diagnostic cytology and its histopathologic basis, Vol 1 and 2 (Lippincott)
4. Elder D.E.: Lever's Histopathology of the skin (Lippincott)
5. Kurman R.: Blaustein's pathology of the female genital tract (Springer)
6. Rosai J.: Rosai and Ackerman's surgical pathology (Mosby)
7. WHO Histopathological typing of Tumours (WHO)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. American Journal of Surgical Pathology
2. Modern Pathology
3. Human Pathology
4. Histopathology

Käypä hoito-suositukset patologiaa sivuavilta osilta.

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin, erityisesti laki 459/73 ja asetus 948/73 kuolemansyyntä selvittämistä ja tätä asiaa koskeva lääkintöhallituksen yleiskirje 1789/83, laki ihmisen elimien ja kudoksien lääketieteellisestä käytöstä L101/2001

PERINNÖLLISYYSLÄÄKETIEDE

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Yliääkäri, kliininen opettaja Jukka Moilanen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, perinnöllisyyslääketiede
Kajaanintie 50, 90220 OULU
puh: (08) 315 3215
email: jukka.moilanen@oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle valmiudet toimia perinnöllisyyslääkärinä ja vastata perinnöllisyyslääketieteen palveluista omalla alueellaan. Tätä varten hänen tulee:

- hallita ihmisen perimän rakenne ja sen muutokset sekä tuntee periytymisen perussäännöt ja näistä säännöistä esiintyvät poikkeukset
- tietää millä tavoin perintötekijät ja niiden muutokset vaikuttavat sairauksien syntyyn
- tuntee populaatiogenetiikan perusilmiöt ja olla perehtynyt alueen geeniperimään sekä osata käyttää sukuselvityksiä apuna diagnostiikassa
- hallita geeni- ja kromosomitutkimusten tärkeimmät menetelmät siten, että pystyy omaksumaan uutta tietoa ja soveltamaan sitä diagnostiikassa sekä pystyy toimimaan tarvittaessa geneettisen laboratorion vastuulääkärinä
- olla hyvin perehtynyt eri lääketieteen alojen tärkeimpiin perinnöllisiin sairauksiin ja synnynnäisiin kehityshäiriöihin, erityisesti niiden syihin ja periytymistapaan, patogeneesiin, diagnostiikkaan sekä ehkäisyyn
- hallita tiedonhakujärjestelmien käyttö harvinaisten sairauksien, geenimuutosten ja niiden tutkimusmahdollisuuksien selvittämiseksi
- olla hyvin perehtynyt sikiödiagnostiikan menetelmiin ja käytäntöön Suomessa
- kyetä antamaan perinnöllisyysneuvontaa eli selvittämään potilaalle/asiakkaalle

taudin perusasiat, periytymistapa ja siitä aiheutuvat uusiutumistodennäköisyydet sekä ehkäisyn mahdollisuudet sekä auttamaan neuvottavaa löytämään itselleen parhaat vaihtoehdot taudin ja sen perinnöllisyyden aiheuttamien ongelmien voittamiseen

- kyetä oman alansa asiantuntijana osallistumaan tutkimusyhteistyöhön sekä muutenkin auttamaan muita lääkäreitä perinnöllisyystieteeseen liittyvissä kysymyksissä
- kyetä osallistumaan oman alansa palveluiden kehittämiseen, mm. toimimaan asiantuntijana mahdollisten väestöön suunnattujen geneettisten seulontojen suunnittelussa ja toteutuksessa
- kyetä omalla alueellaan huolehtimaan koulutuksesta ja väestön genetiikan alan tiedonsaannista
- kyetä vastamaan perinnöllisyyslääketieteen yksikön johtamisesta
- olla perehtynyt perinnöllisyyslääketieteellisiin eettisiin näkökohtiin ja pulmatilanteisiin ja kyetä toimimaan niissä hyvää eettistä käytäntöä edistään

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

3 kuukautta kliinistä palvelua esim. lastentautien, lastenneurologian, neurologian, sisätautien sekä naistentautien ja synnytysten erikoisaloilla tai muulla soveltuvalle koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa sovitavalla erikoisalalla.

Erikoisalan koulutus

Varsinainen erikoisalan koulutus kestää 4 vuotta ja se suoritetaan kokonaisuudessaan Oulun yliopistollisen sairaalan perinnöllisyyslääketieteen klinikassa ja genetiikan laboratoriossa tai jossakin muussa yliopistosairaalan perinnöllisyyslääketieteen klinikassa.

Suomessa perinnöllisyyslääketieteeseen voi erikoistua OY:n lisäksi HY:ssa, TY:ssa ja TaY:ssa. Väestöliiton perinnöllisyysklinikka on myös toiminut ajoittain koulutuspaikkana erillisestä sopimuksesta. Koulutuksessa on valtakunnallisesti yhteensä 5–6 lääkäriä, mitä voidaan pitää sopivana määränä. Yksilölliseen koulutussuunnitelmaan hyväksytty, perinnöllisiin tauteihin välittömästi liittyvä tutkimustyö voi korvata korkeintaan 1 vuoden koulutuksesta.

Perinnöllisyyslääketieteen koulutus sisältää sekä kliinistä potilastyöskentelyä ja siihen liittyvää perhe- ja sukutyöskentelyä OYS:n perinnöllisyyslääketieteen klinikassa että omakohtaista perehtymistä lääketieteelliseen genetiikkaan läheisesti liittyviin laboratoriotutkimuksiin (kromosomi- ja molekyyligeneettiset tutkimukset). Potilastyön tulee kattaa vähintään kaksi ja puoli vuotta koulutusjaksosta. Kliinisen koulutuksen tulee sisältää riittävästi perehtymistä eri erikoisalojen sairauksiin sekä sikiödiagnostiikkaan. Käytännön taitojen lisäksi koulutettavan tulee omaksua hyvät perustiedot lääketieteellisessä genetiikassa, erityisesti geeni- ja kromosomimuutosten vaikutustavoista perinnöllisissä taudeissa sekä näiden tutkimusmahdollisuuksista ja esiintymisestä koko väestössä. Genetiikan nopea kehitys edellyttää panostamista teoreettiseen koulutukseen koko koulutusjakson ajan. Tämä tapahtuu osallistumalla aktiivisesti koulutustilaisuuksiin ja tieteellisiin kokouksiin.

Suomessa perinnöllisyyslääketieteeseen voi erikoistua OY:n lisäksi HY:ssa (kolme koulutusvirkaa), TY:ssa (yksi virka) sekä periaatteessa myös TaY:ssa. Väestöliiton perinnöllisyysklinikka on myös toiminut ajoittain koulutuspaikkana erillisestä sopimuksesta. Koulutuksessa on yhteensä siten 5–6 lääkäriä, mikä voidaan pitää sopivana määränä.

2. TEOREETTINEN KOULUTUS

Geneettisen tutkimuksen ja nopean tiedon kehityksen johdosta teoreettisella koulutuksella on erittäin suuri merkitys

perinnöllisyyslääketieteessä. Teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan 80 tuntia koulutusvaiheen aikana ja sen tulisi sisältää sekä genetiikan että perinnöllisyyslääketieteen soveltamiseen ja kliiniseen käytäntöön liittyvää koulutusta. Suositeltavimpia koulutusmuotoja ovat jatkokoulutuskurssit sekä osallistuminen alan kansainvälisiin kongresseihin. Teoreettisesta koulutuksesta tehdään vuosittainen suunnitelma.

3. JOHTAMISKOULUTUS

Erikoistumiskoulutukseen sisältyy 10 opintopistettä (op) johtamiskoulutusta, joka on pakollista kaikille 1.9.2009 tai sen jälkeen opinto-oikeuden saaneille erikoistuville lääkäreille. 10 opintopisteen koulutus sisältää viisi (5) kahden päivän lähiopetusjaksoa. Jokaiseen seminaariin sisältyy etätehtäviä. Ne, jotka ovat suorittaneet tai ovat aloittaneet 10 op:n laajuisen johtamiskoulutuksen, voivat laajentaa sen 30 opintopisteen lähijohtajakoulutukseksi. Ennen koulutuksen aloittamista erikoistuva lääkäri neuvottelee lähijohtajapätevyyteen liittyvistä käytännöistä mm. ohjaajasta koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. 20 opintopisteen koulutus sisältää henkilökohtaisen koulutussuunnitelman laatimisen, kehittämis- tehtävät 1 ja 2 (5 op + 5 op), vapaavalintaisia opintoja (5 op) ja portfolion (5 op). Koulutuksen tavoitteet ja sisältö noudattelevat yhteisiä valtakunnallisia linjauksia.

4. OPPIMISPROSESSIN SEURANTA JA ARVIOINTI

Kouluttajina voivat toimia alan opettajat ja erikoislääkärit kliinisen koulutusjakson osalta sekä sairaalageneetikot kromosomi- ja geenitutkimuksen osalta.

Arvioinnin perustana on koulutettavalle tehty henkilökohtainen koulutussuunnitelma sekä kehityskeskustelut, joita käydään kahdesti vuodessa. Koulutustapahtumalle on pienessä yksikössä ominaista jatkuva koulutettavan ja opettajan välinen läheinen yhteistyö, mikä edesauttaa hyvän henkilökohtaisen kontaktin muodostumista.

Erikoistuvalla on lokikirja, johon kirjataan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, kouluttajat ja ohjaajat, erikoistumiskoulutuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja niiden toteutuminen koulutuksen aikana, arvioinnit sekä suoritettu teoreettinen kurssimuotoinen koulutus.

5.VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Rimoin D.L., Connor J.M., Pyeritz, R.E. & Korf B.R. (Eds.): Emery and Rimoin's principles and practice of medical genetics, Vol. 1-3 (Churchill Livingstone)
2. Harper P.: Practical genetic counselling (Buttenworth-Heinemann)
3. Gardner R.J.M & Sutherland G.R.: Chromosome abnormalities and genetic counselling (Oxford Univ. Press)
4. Strachan T. & Read A.P.: Human molecular genetics (BIOS Scientific Publ)
5. Hodgson S.V., Foulkes W.D., Eng C. & Maher E.R.: A practical guide to human cancer genetics (Cambridge Univ Press)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. American Journal of Human Genetics
2. Journal of Medical Genetics
3. Nature Genetics
4. European Journal of Human Genetics

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

PLASTIIKKAKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija: Vastuu-aluejohtaja, erikoislääkäri Timo Kaukonen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, kirurgia
PI 21, 90029 OYS
puh. (08) 315 2838
email: timo.kaukonen@ppshp.fi

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Koulutusohjelman suorittaneen erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alan diagnostiset menetelmät
- kykenee laatimaan plastiikkakirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja informoimaan niistä potilasta ja hoitohenkilökuntaa
- osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät
- hallitsee leikkaus indikaatioiden ja leikkaukselpoisuuden arvioinnin
- kykenee suoriutumaan itsenäisesti ja teknisesti oikein plastiikkakirurgian erikoisalaan kuuluvat toimenpiteet
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit plastiikkakirurgiset tapaukset
- hallitsee postoperatiivisen jälkihoidon, kuntoutuksen ja seurannan
- kykenee arvioimaan hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- kykenee osallistumaan oman alansa kehittämiseen ja suunnitteluun

Suomessa koulutettavalla plastiikkakirurgilla tulee olla lokikirja, joka vastaa eurooppalaisia vaatimuksia (EBOPRAS) ja hänellä tulee olla valmius osallistua eurooppalaiseen loppukuulusteluun.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suoritta yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. kirurgialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk palvelua kirurgian (peruskirurgia) erikoisalan koulutusviroissa keskus- tai aluesairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoiminta

Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Eriytyvä koulutus

- 3 vuotta palvelua plastiikkakirurgian erikoisalan koulutusvirassa yliopistosairaalaassa
- 3–6 kk plastiikkakirurgian koulutuksesta voi suorittaa käsi-, verisuoni- ja lastenkirurgian alalla, suu- ja leukakirurgiassa tai korvatautien klinikassa. Vastuuhenkilön päätöksellä osan koulutuksesta voi suorittaa myös muulla operatiivisella alalla.

Eriytyvän koulutuksen sisältö

Koulutettavan tulee omaksua teoreettiset tiedot ja käytännön taidot seuraavilla plastiikkakirurgian alueilla:

- plastiikkakirurgian historia
- haavan paraneminen
- ihonsiirron periaatteet ja tekniikka
- iho- ja lihaskielekkeiden periaatteet, fysiologia (kehon vaskulaariset territoriot) ja käytännön suoritus
- mikrokirurgian periaatteet ja tekniikka. Replantaatio, periferisten hermojen (raajahermost, plexus brachialis, kasvohermo) ja lymfasuonten kirurgia
- vapaat mikrovaskulaariset kudossiirteet (free flap)
- endoproteesit, implantit ja alloplastiset materiaalit plastiikkakirurgiassa

- kudosenvenytyksen periaatteet ja tekniikka
- palovammat
- pään ja kaulan anatomia, halkioiden ja muiden kasvojen epämuodostumien ilmentymät ja embryologia
- kraniofakiaalikirurgian ja halkioiden kokonaishoidon periaatteet
- kasvovammat, kasvojen rekonstruktio ja korjaava kirurgia: silmäluomi- ja muiden kasvojen alueiden rekonstruktio
- rinoplastia; korvavahden korjaava kirurgia; blefaroplastia ja kasvojen kohotus (face lift) kasvohermohalvauksen korjaava kirurgia
- ihotuumorit: diagnostiikka ja hoito; hyvän- ja pahanlaatuiset kasvaimet, vaskulaariset malformaatiot
- pehmytkudossarkoomien diagnostiikka ja hoidon periaatteet
- tietyt imusolmukke -evakuaatiot (radical neck dissektio, kainalon-, nivustaipeen ja iliaca-alueen dissektio)
- pään ja kaulan alueen pahanlaatuisten kasvainten hoitoperiaatteet ja rekonstruktio
- vartalon alueen rekonstruktioivinen ja muovaava kirurgia; painehaavauma; rintakehän ja vatsan alueen syvän defektin rekonstruktio; abdominoplastia ja vartalon muotovirheen korjaaminen (body contouring) rintasyövän hoitoperiaatteet ja kirurginen hoito. Rintarauhasen kirurgian periaatteet ja tekniikka; rintarekonstruktio, mammoplastia ja rintarauhasen esteettinen kirurgia
- genitourinaarisen plastiikkakirurgian yleiset periaatteet ja tekniikka
- käden tuumorit ja käsivamman hoito, osteosynteetit ja jänne- ja hermonekonstruktio, vapaat mikrokirurgiset siirteet yläraajaan
- alaraajan anatomia, tutkiminen ja vamman sekä tuumorikirurgian periaatteet ja tekniikka. Krooninen alaraajahaava, akuutti komplisoitunut vamma, osteosynteetit ja eksternifiksaatio, jalkaterän pehmytkudoksen rekonstruktio, vapaat mikrokirurgiset siirteet alaraajaan; makro

mikrovaskulaarisen verisuonikirurgian periaatteet

- lymfödeeman hoito

Tiettyjen harvinaisten sairauksien hoidon kohdalla, kuten halkiot, kraniofakiaalikirurgia, vaikeiden palovammojen hoito, sarkoomakirurgia ja vaativat mikrokirurgiset rekonstruktio koulutettava ei saavuta valmiutta hoitaa näitä sairauksia itsenäisesti vaan ainoastaan perehtyneisyyden hoitoperiaatteisiin.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Opetusta järjestetään vähintään kolme tuntia viikossa ja se sisältää ohjaajien viikoittaiset kierrot osastoilla, viikoittaiset oman erikoisalan meetingit, henkilökohtaisen ohjatun leikkaustoiminnan, sekä jatkuvan konsultaatiomahdollisuuden osasto- ja poloklinikkapotilaiden hoidossa.

3. TOURETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Plastiikkakirurgian erikoisalan koulutusta tulee suorittaa vähintään 100 tuntia ja tapahtuu Suomessa sekä ulkomailla. Koulutettavan tulee osallistua vähintään neljään Pohjoismaiseen plastiikkakirurgian jatkokoulutukseen (30 tuntia jokainen), joiden aiheet ovat seuraavat:

- transplantation och sårläggning
- onkologi
- traumatologi
- kongenitala missbildningar
- estetisk kirurgi

Pohjoismaisen kurssin voi korvata muulla kansainvälisellä kurssilla.

Lisäksi erikoistuvan lääkärin tulee osallistua vähintään yhteen kansainväliseen kongressiin plastiikkakirurgian, halkio- tai kraniofakiaalikirurgian, palovammahoidon tai mikrokirurgian alalta.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30

opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla. (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.) Johtamiskoulutuksenjärjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen

Henkilökohtainen ohjaaja/ tuutor

Kullakin koulutettavalla on henkilökohtainen ohjaaja, jonka vastuuhenkilö nimeää koulutettavan suostumuksen mukaan.

Lokikirja

Koulutettava pitää lokikirjaa suorittamistaan leikkauksista. Lokikirjaan merkitään potilaan alkukirjaimet ja suorituspäivä. Vaadittavat leikkaukset jakaantuvat kolmeen ryhmään:

1. Itse suoritettu leikkaus
2. on avustanut tai leikannut kouluttajan ohjauksessa
3. on perehtynyt leikkaukseen.

Lokikirjan avulla voidaan seurata koulutuksen edistymistä ja sen avulla varmistetaan koulutuksen riittävä laajuus ja monipuolisuus. Tieteellinen tutkimustyö

Plastiikkakirurgiksi koulutettavalla on mahdollisuus osallistua yliopistoon ja yliopistosairaalaan tehtävään tieteelliseen tutkimukseen.

4. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

Yleisplastiikkakirurginen kirjallisuus (kaksi näistä):

1. McGregor I. & McGregor A.D.: *Fundamental techniques of plastic surgery* (Churchill Livingstone)
2. Thorne et al (Eds.): *Grabb & Smith's plastic*

surgery (Wolters Kluwer/Lippincott, Williams&Wilkins)

3. Kuokkanen, Holmström, Abyholm, Drzewiecki (Eds.): *Scandinavian Plastic Surgery. Sudentlitteratur*, Lund, 2008, ISBN 978-97-44-02035

Kraniofakiaali- ja malformaatiokirjallisuus:

4. Hukki & Kalland: *Avoin hymy* (Edita)
5. Goodrich J.T. & Hall C.D.: *Craniofacial anomalies: Growth and development from a surgical perspective* (Thieme Medical Publ)

Palovammakirjallisuus:

6. Herndon D.N. (Ed.): *Total burn case* (Saunders)

Kielekekirjallisuus (yksi näistä):

7. Mathes S.J. & Nahai F.: *Clinical applications for muscle and musculocutaneous flaps* (Mosby)
8. McCraw and Arnold's *Atlas of muscle and musculocutaneous flaps* (Hampton Press)
9. O'Brien B.McC. & Morrison W.A.: *Reconstructive microsurgery* (Churchill Livingstone)
10. Strauch et al (eds.): *Grabb's encyclopedia of flaps*. (Wolters Kluwer / Lippincott, Williams&Wilkins)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. *Journal of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery* (JPRAS)
2. *Plastic and Reconstructive Surgery*
3. *Scandinavian Journal of Plastic and Reconstructive and Hand Surgery*
4. *Clinics in Plastic Surgery*
5. *Annals of Plastic Surgery*
6. *Burns*

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

Suullinen kuulustelu

Suulliseen kuulusteluun voi osallistua läpäistään kirjallisen osion. Kuulustelu pidetään kahden kuukauden kuluessa kirjallisen tentin jälkeen.

PSYKIATRIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilöt: Professori Matti Isohanni, e-mail: matti.isoahanni@oulu.fi, puh. (08) 315 7334, GSM 0400-890024 ja professori Heli Koivumaa- Honkanen, e-mail: heli.koivumaa@lshp.fi, GSM 0400-696763

Kuulustelija: prof. Matti Isohanni OY, kliinisen lääketieteen laitos, psykiatria

TAVOITTEET

Runkokoulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle perustiedot ihmisen psyykkisestä kasvusta ja kehityksestä, eri ikäkausien psykiatrisista häiriöistä, psykiatristen potilaiden tutkimisesta ja häiriöiden diagnosoinnista, hoitoindeksaatioista, psykiatrisista hoitomenetelmistä ja niiden toteuttamisesta, erityisesti akuutti- ja kriisipotilaiden hoidosta, psykiatriaa sivuavasta lainsäädännöstä (erityisesti tahdosta riippumattoman hoidon toteuttamisesta), psykiatrisesta päivystyksestä ja toimimisesta psykiatrisissa työryhmissä.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet toimia itsenäisenä erikoislääkärinä omalla erikoisalallaan ja toimia oman erikoisalansa kliinisen yksikön vastuulääkärinä. Erikoislääkärin tutkinnon suorittuaan lääkäri kykenee toimimaan itsenäisenä asiantuntijalääkärinä omalla alallaan. Hän kykenee tekemään itsenäisiä päätöksiä ja toimenpiteitä, pitämään yllä kliinisiä taitojaan, suorittamaan potilaille fyysisen ja psykiatrisen tutkimuksen, keräämään sairauden määrittelyä ja hoitoa varten tarvittavia tietoja eri lähteistä, diagnosoimaan psykiatriset häiriöt, laatimaan hoitosuunnitelman, hoitamaan ja konsultoimaan oman erikoisalansa psykiatrisia häiriöitä ja seuraamaan oman erikoisalansa tieteellistä ja hoitomenetelmien kehitystä.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa

yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Terveyskeskuspalvelu tulee suorittaa ennen muun erikoistumiskoulutuksen aloittamista.

Runkokoulutus

Runkokoulutuksen pituus on 1 v ja 3 kk ja se käsittää palvelua akuuttivastaanotto-osastolla (vähintään 6 kk) ja psykiatrisessa avohoidossa (vähintään 6 kk). Palveluun tulee sisältyä päivystystä vähintään 12 kk aikana. Muu palvelu (3 kk) on valinnaista psykiatrian alan palvelua (esim. lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria, vanhuspsykiatria, oikeuspsykiatria ja yleissairaalapyykiatria, kliinisesti orientoitunut tutkimustyö).

Runkokoulutus suoritetaan pääsääntöisesti yliopistoklinikkoiden ulkopuolella tiedekunnan hyväksymissä koulutuspaikoissa.

Eriytyvä koulutus

3 v 6 kk palvelua psykiatrian erikoisalalla ja 6 kk täydentävää koulutusta joka voidaan suorittaa valinnaisesti sisätautien tai neurologian erikoisalalla, psykiatriaan liittyvillä laboratorio-aloilla (kliininen neurofysiologia, fysiologia ja radiologia) tai muilla kliiniseen psykiatriaan läheisesti liittyvillä aloilla kouluttajan harkinnan mukaan.

Yliopistosairaalassa suoritettavaa palvelua tulee olla vähintään 2 v ellei erillisellä koulutusso-pimuksella ole toisin sovittu. Muu palvelu voidaan suorittaa tiedekunnan hyväksymissä, korkeatasoisissa koulutuspaikoissa. Palvelun pitää sisältää päivystystä yhteensä ainakin 3 vuotta runko- ja eriytyvän koulutuksen aikana. Eriytyvästä koulutuksesta voidaan enintään 9 kuukautta korvata alan kliinisenä tutkijana.

Psykiatrian erikoislääkärin palveluvaatimukset

Runko- ja eriytyvän koulutuksen pitää yhdessä sisältää seuraavat vähimmäispalvelut:

- 12 kk palvelua akuuttiosastolla
- 2 kk palvelua psykiatrisessa avohoidossa
- 6 kk palvelua yleissairaalapyykiatrisessa yksikössä (suositus)

- 6 kk pitkäaikais- (kuntoutus-) psykiatriassa yksikössä
- 6 kk palvelua joko lastenpsykiatrisessa tai nuorisopsykiatrisessa yksikössä tai
- 6 kk palvelua vanhus- tai oikeuspsykiatrisessa yksikössä tai
- 6 kk palvelua sisätauti- tai neurologian yksikössä
- 36 kk palvelua, johon sisältyy päivystysvelvollisuus (yhteensä n. 80-100 päivystystä)

Koulutuspaikat ja -virat

- Tiedekunta määrää koulutuksen vastuuhenkilöt ja kouluttajat.
- Koulutuksen vastuuhenkilön esityksestä tiedekunta hyväksyy erikoistumiskoulutusta antavat koulutuspaikat, niiden koulutusohjelmat ja niiden pääkouluttajat (yliääkäri). Näiden kanssa tehdään koulutussovimukset.
- Vastuuhenkilö hyväksyy koulutuspaikan lähikouluttajat (alan erikoislääkäri).
- Yliopistoklinikat antavat pääasiassa eriytyvää koulutusta ja vastaavat erikoisala-kohtaisen koulutuksen koordinoinnista.
- Muut tiedekunnan hyväksymät koulutuspaikat antavat erikoisalakohista runko-koulutusta ja erikseen määritellyn osan eriytneestä erikoistumiskoulutuksesta.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Runkokoulutus

Pääsääntöisesti koulutukseen ja opiskeluun tulee olla aikaa 1 pv / viikko kliinisen työn ulkopuolella. Toimipaikkakoulutus käsittää ihmisen elämänkaaren biopsykososiaalisen kehityksen, mielenterveyden häiriöt, psykiatristen sairaustilojen arvioinnin ja psykiatristen hoitojen keskeiset sisällöt.

Kliininen ohjaus: päivittäinen erikoislääkäriesimiehen antama ohjanta, viikottaiset kierrat, viikoittaiset (tapaus)koulutustilaisuudet, joissa esitellään vähintään 4 omaa tapausta. Toteutusta seurataan tutorin avulla sekä lokikirjan mukaisesti.

Eriytyvä koulutus

Toimipaikkakoulutus: Pääsääntöisesti koulutukseen ja opiskeluun tulee olla aikaa 1 pv / viikko kliinisen työn ulkopuolella. Toimipaikkakoulutus käsittää psykiatrian keskeiset teoriat, käytännön alat, tutkimus- ja hoitomenetelmät, psykiatrisen hoitojärjestelmän ja tieteellisen tutkimuksen.

Psykoterapiakoulutus: koulutuksen aikana on mahdollisuus hakeutua psykoterapiakoulutukseen, joka johtaa Valviran hyväksymään psykoterapeutin ammattinimikepätevyyteen. Psykoterapiakoulutus voi suuntautua mihin tahansa psykoterapiasuuntaukseen, mutta työnantajan Oulussa olevaa perheterapeutisesti suuntautunutta koulutusryhmää täydennetään vuosittain. Psykoterapiakoulutus voidaan korvata vastaavan laajuuisella muulla koulutuksella (esim. tohtorintutkimus).

Tutkielma: Jokaisen koulutettavan on vastuuhenkilön kanssa sovitulla tavalla syvennettävä osaamistaan psykiatrian alalla (esim. esitelmä koulutustilaisuudessa, yksin tai parina, tieteellinen julkaisu osana tutkijaryhmää tai väitöskirja).

3. TEORETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Psykiatrian erikoisalan koulutusta vähintään 60 tuntia, josta eriytyvän koulutuksen osuus vähintään 40 tuntia.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suo-

rittää 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUSOHJELMAN ARVIOINTI JA SEURANTA

Henkilökohtainen koulutusohjelma

1. Erikoisalakohortaisen vastuuhenkilön johdolla jokaiselle koulutettavalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma, joka voi olla osa lokikirjaa. Vuosittaiset kehityskeskustelut tulee käydä heti koulutuksen alettua.
2. Jokaiselle koulutettavalle määrätään palvelusyksikkökohtainen henkilökohtainen ohjaaja (tutor, lähikouluttaja), jonka vastuulla on korkeintaan kaksi koulutettavaa. Vähintään vuosittain mutta aina kun koulutettava siirtyy toisen toimipaikkaan (toisen ohjaajan vastuulle), ohjaaja käy kahdenkeskisessä keskustelussa koulutettavan kanssa läpi koulutettavan edistymisen ja raportti tästä keskustelusta lähetetään koulutusyksikön koulutusvastaavalle.
3. Koulutettavalla on heti koulutuksen alusta lokikirja, jolla hän yhdessä kouluttajan kanssa seuraa koulutuksen edistymistä. Lokikirjaan merkitään yleiskoulutuksen ja runkokoulutuksen palvelut, toimipaikkakoulutuksen eri osa-alueet (kurssit), kurssimuotoinen teoreettinen koulutus, koulutukseen sisältyvät toimenpiteet, muistiot kehityskeskusteluista ja erikoisalakohortainen kuulustelu.

Koulutuspaikkojen arviointi

- Koulutuspaikalla tulee olla tiedekunnan hyväksymä vastuukouluttaja, ohjaajia (erikoislääkäreitä) ja koulutusohjelma. Runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen kouluttajat, koulutusyksiköt ja koulutusohjelmat hyväksytään erikseen.
- Arviointiryhmä, johon kuuluvat koulutuksen vastuuhenkilö, yksi muu kouluttaja ja yksi koulutettava arvioivat koulutuspaikan vähintään 5 vuoden välein ja aina kun koulutuspaikan pääkouluttaja vaihtuu tai

koulutuspaikan organisaatio muuttuu tai kun koulutettava pyytää arviota.

Tarkastuskäyntiryhmään kuuluvat koulutusvastaava (professori), muu kouluttaja (psykiatri) sekä koulutettava. Koulutuskeuudet tarkastusryhmän ehdotuksesta tiedekunta myöntää 1-5 vuodeksi kerrallaan.

Tarkastuskäynti arvioi seuraavia seikkoja: osasto(t), avohoitotyöryhmä(t), kirjasto, toimenpidetilat, tietotekniikka, koulutus-sopimus, yksilölliset koulutussuunnitelmat, lokikirjat, tutoroinnit, työnohjaus ja kliininen ohjaus. Lisäksi haastatellaan paikallisia esimiehiä, kouluttajia, muita psykiatreja sekä koulutettavia.

Koulutettavan arviointi.

Kouluttaja arvioi kehityskeskustelussa koulutettavan edistymisen vuosittain tai tämän siirtyessä muuhun koulutuspaikkaan Hän laatii arvioinnista raportin, josta keskustelee koulutettavan kanssa. Koulutettava voi halutessaan esittää oman näkemyksensä raporttiin. Raportti lähetetään koulutusohjelman vastuuhenkilölle. Lähikouluttaja hyväksyy koulutusaikaiset merkinnät palveluista ja toimipaikkakoulutuksesta ja tekee niistä merkinnät koulutettavan lokikirjaan.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Kaplan HI & Sadock BJ: Comprehensive textbook of psychiatry, Vol I–II (Williams & Wilkins)
2. Wise MG, Rundell J. Clinical Manual of Psychosomatic Medicine: A Guide to Consultation-Liaison Psychiatry. American Psychiatric Publishing, 2005 (uusin painos)
3. Schatzberg AF & Nemeroff CG: Essentials of clinical psychopharmacology. 2nd edition. American Psychiatric Press, 2006
4. Glen O. Gabbard, Judith S. Beck, Jeremy Holmes (Editors). Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford University Press, New York, Reprint 2008

5. Cassem NH, Stern TA, Rosenbaum JF, Jellinek M. Massachusetts General Hospital Handbook of General Hospital Psychiatry. Fourth edition (Mosby)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. American Journal of Psychiatry
2. Archives of General Psychiatry
3. British Journal of Psychiatry

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

RADIOLOGIA

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Osmo Tervonen
Oulun yliopisto, diagnostiikan laitos,
radiologia
Puh. (08) 315 3270
e-mail: osmo.tervonen@oulu.fi

TAVOITTEET

Radiologit työskentelevät oman erikoisalansa spesialisteina, diagnostikkoina ja hoitotoimenpiteitä suorittavina lääkäreinä sekä erikois- että yleissairaanhoidon, kunnallisen ja yksityisen sairaanhoidon piirissä. Radiologin on hallittava diagnostiseen säteilynkäyttöön liittyvä lainsäädäntö, siihen liittyvät riskitekijät ja säteilyn asianmukainen diagnostinen käyttö. Lain mukaan jokaisella radiologisella yksiköllä tulee olla tutkinnon suorittanut säteilytyöstä vastaava johtaja, jona radiologit useimmissa yksiköissä toimivat. Radiologia on varsin tekninen spesialiteetti, jonka toiminta on riippuvaista erilaisia fysikaalisia menetelmiä hyväkseen käyttävien laitteiden ja instrumenttien käytön hallinnasta. Kyseisten, usein varsin kalliiden ja nopeasti kehittyvien laitteiden tuntemus ja hankinnan valmistelu on usein radiologin vastuulla. Radiologilta edellytetään varsin perusteellista perehtymistä palvelemissa yksiköiden kliiniseen lääketieteeseen, hoitotapoihin ja niistä mahdollisesti aiheutuviin komplikaatioihin. Radiologin suorittamalla toimenpiteillä voidaan korvata monissa tilanteissa invasiivisempaa toimintaa. Toimenpideradiologian indikaatioiden, rajoitusten, komplikaatiomahdollisuuksien ja teknisten taitojen hallinta on välttämätön. Diagnostisen informaation siirto kliinisen yksikön käyttöön ja toimivien kommunikaatiokanavien rakentaminen palvelujen käyttäjiin on keskeinen radiologian toimintatapa. Radiologia on nopeasti kehittyvä ala, uutuudet on omaksuttava ja tuotava palvelujen käyttäjäkunnan tietoon ja käyttöön. Vireä ajan tasalla pysyminen on

radiologille ensiarvoisen tärkeää.

Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet suoritettua tulevan työn lääketieteellisestä, teknisestä, hallinnollisesta, kommunikatiivisesta, sädeturvallisuudesta ja koulutuksellisesta osuudesta. Koulutuksen läpäistyään radiologin tulee kyetä toimimaan itsenäisesti kliinisenä radiologina ja kyetä ylläpitämään alansa tietotaitoa ajantasaisena. Koulutuksen tulee antaa riittävät valmiudet toimia keskussairaalan tasoisena sairaalan radiologisen yksikön sekä tulosvastuullisena että säteilytyöstä vastaavana johtajana. Tulostavasti johtajan toimenkuvaan kuuluu vastuu laitehankinnoista, henkilöstön hallinnosta ja jatkokoulutuksesta ja yksikön osaamisen ajan tasalla pitämisestä.

Radiologin tulee hallita käytännön radiologia kolmitasoisesti:

- Tason A osiot on kyettävä itsenäisesti tekemään ja täysin hallitsemaan.
- Taso B edellyttää perehtyneisyyttä ja hyvää hallintaa.
- Tasossa C edellytetään perehtyneisyyttä vähintään teoriassa.

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Koulutettava opiskelee käytännön radiologiaa siinä laajuudessa kuin klinikalta jaettavissa ohjeissa edellytetään. Käytännön koulutus annetaan sekä yliopisto- että koulutusoppimuksessa määritetyssä laajuudessa yliopiston ulkopuolisessa koulutuspaikassa.

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

- sisältää 3 kk sairaalapalvelua jollakin seuraavista erikoisaloista: sisätaudit,

kirurgian alat, lastentaudit, neuroalat, naistentaudit ja synnytykset, syöpätaudit, keuhkosairaudet ja allergologia, patologia, anesthesiologia, fysiatria ja korva-, nenä- ja kurkkutaudit.

Erikoisalan koulutus

- 4 vuotta palvelua radiologian erikoisalan koulutusviroissa. Koulutukseen tulee sisältyä palvelua yliopistosairaalassa 2 vuotta.

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat

Yliopiston ulkopuoliset radiologiset koulutuspaikat ryhmitetään valtakunnallisesti kolmeen tasoon. Oulun yliopiston vastuualueella ryhmitys on seuraava:

2.5v: OYS

2 v: Keski-Pohjanmaan keskussairaala

2 v Kainuun keskussairaala

2 v Lapin keskussairaala

1.5v: Länsi-Pohjan keskussairaala

1v Raahen sairaala

6 kk: Oulun kaupungin röntgen

Muiden yliopistojen vastuualueiden erikoistumissairaalat hyväksytään ko. yliopistojen näiden kanssa tekemien koulutussopimusten mukaisesti.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Yliopiston ulkopuoliset radiologiset koulutuspaikat laativat vuosittain koulutusbudjetin ja lukukausittain listan kliinis-radiologisista meetingeistä ja radiologian omista seminaareista. Nämä listat hyväksytetään koulutusohjelman yliopistollisella vastuuhenkilöllä. Lähellä yliopistosairaalaa erikoistuville lääkäreille tulee varata mahdollisuus osallistua yliopistosairaalan seminaareihin ja meetingeihin.

Yliopistosairaalan meetingohjelmasta tiedotetaan erikseen lukuvuosittain.

Erikoistuvan lääkärin tulee vuorollaan toimia esittäjänä koulutusmeetingeissä ja osallistua vuorollaan klinikoille suunnattujen meetinkien pittoon.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Koulutukseen kuuluu vähintään 130 tuntia eri radiologisten osa-alueiden koulutusta. Erikoisalan koulutukseen tulee sisältyä ainakin seuraavia radiologian osa - alueita:

- thoraxradiologia
- pediatriinen radiologia
- gastroenterologinen radiologia
- urologiadiologia
- neuroradiologia
- tuki- ja liikuntaelinradiologia
- toimenpideradiologia
- kuvantamiseen liittyvä lääketieteellinen fysiikka
- säteilyturvallisuus
- Koulutuksen voi hankkia alueellisissa, valtakunnallisissa tai ulkomaisissa koulutus-tilaisuuksissa. Hallinnollisen koulutuksen tulee sisältää osioita, jotka valmentavat röntgenosaston laitehankintaan, budjetointiin ja työn organisointiin.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa.

Yliopistosairaalan ulkopuolisissa koulutuspaikoissa erikoistuva lääkäri ja paikallinen vastuuhenkilö tekevät yhdessä koulutus-

suunnitelman koulutussopimuksen puitteissa. Koulutussuunnitelma hyväksytetään yliopiston vastuuhenkilöllä. Koulutussuunnitelman edistymistä seurataan erikoistuvan lääkärin ja paikallisen vastuuhenkilön kehityskeskusteluin lukukausittain ja näistä keskusteluista raportoidaan yliopistosairaalan vastuuhenkilölle.

Yliopistosairaalan koulutussuunnitelmaosuuden tekevät erikoistuva ja molemmat professorit ja OYS:n radiologian klinikan ylilääkäri/ hallinnollinen apulaisylilääkäri yhdessä. Tämän koulutussuunnitelman toteutumista seurataan kunkin aihealueen koulutusjakson valmistuttua opin omaksumisen tarkistustilaisuuden yhteydessä. Aihealueen vastuukouluttaja ja koulutettava käyvät molemminpuolisen kehityskeskustelun ko. osion onnistumisesta. Tästä raportoidaan myös tutorille ja pääkouluttajalle. Koulutusajan umpeutuessa käydään pääkouluttajan kanssa erillinen keskustelu, jossa käsitellään myös syventymisalaa ja koulutusta. Yliopistosairaalassa toimii radiologian erikoistumiskoulutusta seuraava toimikunta, johon kuuluu professorit, hallinnollinen apulaisylilääkäri ja erikoistuvien lääkärin edustaja. Toimikunta kokoontuu keskimäärin kerran 2 kuukaudessa ja käsittelee koulutukseen liittyviä asioita ja seuraa koulutuksen toteutumista.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. William E. Brant and Clyde A. Helms :
Fundamentals of Diagnostic Radiology;
Lippincott Williams & Wilkins, 3. tai
myöhempi painos.

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Radiographics
2. Radiologic Clinics of North America
3. Radiology (viiden viimeisen vuoden review artikkelit)
4. European Radiology
5. AJR (viiden viimeisen vuosikerran review artikkelit)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

Kuulustelu on kaksivaiheinen, kirjallinen kuulustelu ja kuvakuulustelu. Kirjallisessa kuulustelussa on noin 6 alaan liittyvää kysymystä, jotka käsittelevät kuvausdiagnostiikan periaatteita, tutkimusstrategioita ja menetelmiä ja niiden perusteella tautien erotusdiagnostiikkaa. Kuvakuulustelussa esitetään potilaille tehtyjä tutkimuksia (röntgen-, ultraääni-, isotooppi-, TT, MK). Vastauksissa tulee olla oleelliset löydökset, erotusdiagnostiikka ja suositus lisätutkimuksista. Kirjallinen kuulustelu on suoritettava ja tulee olla hyväksytty ennen kuvakuulusteluun osallistumista. Fysiikka ja säteilytyöstä vastaavan johtajan tutkinto suoritetaan erillisellä kurssilla (ns. Kuopion kurssi) ennen yliopistosairaalaavaihetta ja kuuluu erikoistumisohjelmaan.

REUMATOLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija

LT, apulaisylilääkäri Anna Karjalainen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 3152011/ haku 4123
e-mail: anna.karjalainen@ppshp.fi

KOULUTUSOHJELMAN TAVOITTEET

Raumatologian koulutusohjelma on yleiseurooppalainen, Euroopan erikoislääkäriliiton (U.E.M.S) reumatologisen jaoston hyväksymä koulutusohjelma, jonka täydellinen teksti on saatavissa koulutusohjelman vastuuhenkilöltä.

Koulutusohjelman suoritettuaan reumatologian erikoislääkärin tulee:

- hallita reumatologian alaan kuuluvat diagnostiset ja hoidolliset menetelmät sekä kuntoutus
- hallita alan keskeinen teoreettinen tietous ja pysyä seuraamaan sen kehitystä
- hallita tuki- ja liikuntaelämistön anatomia ja sairauksien siinä aiheuttamat muutokset
- tuntee toiminnanvajausten ehkäisyn ja parantamisen laaja-alaiset mahdollisuudet
- tuntee muiden erikoisalojen (fysiatrია, ortopedia) mahdollisuudet hoitaa reumaattisia tauteja
- pystyä toimimaan alan hoitohenkilökunnan kouluttajana sekä alan asiantuntijana
- pystyä toimimaan reumatologian erikoislääkärinä yksityissektorilla ja työyhteisön konsultoivana erikoislääkärinä
- pystyä toimimaan kuntoutuksesta vastaavana lääkärimä

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. sisätautialojen yhteinen runkokoulutus)

2v 3 kk palvelua sisätautien erikoisalalla keskussairaalassa tai osan tästä eli 0-12 kk voi suorittaa aluesairaalassa. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0-3 kk muulla soveltuvalle alalla.

Eriytyvä koulutus

Kolme (3) vuotta palvelua reumatologian erikoisalan koulutusvirassa, josta vähintään kaksi (2) vuotta tulee suorittaa yliopistollisessa reumayksikössä tai Reumasäätiön sairaalassa. Osa, korkeintaan 12 kk, eriytyvästä koulutuksesta voidaan kouluttajan harkinnan mukaan suorittaa myös ulkomaisessa koulutusyksikössä. Sopimuksen mukaan voidaan hyväksyä korkeintaan 1 vuosi palvelua kokeneen reumatologin ohjauksessa sairaalassa, jossa on monipuolinen reumatologinen toiminta.

Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä kokopäiväistä tieteellistä tutkimustyötä reumatologian alalta enintään kuusi (6) kuukautta sekä täydentävää koulutusta fysiatrian, kliinisen mikrobiologian, ortopedian ja traumatologian, radiologian, kuntoutuksen ja neurologian aloilta yhteensä enintään kuusi (6) kuukautta. Koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma.

Pääsyaatimukset

Koulutusohjelmaan valitaan laillistettu lääkäri, jonka runkokoulutus on riittävässä määrin suoritettu. Valintamenettely on julkinen ja pyrkiminen on avoin kaikille lääketieteen peruskoulutuksen suorittaneille.

Koulutusvirat

OYS I sairaalalääkärin virka

Koulutus sopimus Kainuun keskussairaalan ja Lapin keskussairaalan kanssa

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa itsenäiseen ja kriittiseen toimintaan

valmistavat teoreettiset ja käytännölliset taidot reumatologian eri osa-alueilta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään viikoittain lukukausien aikana seuraavasti:

- seminaarit (1t/viikko) sisältäen ajankohtaisia kirjallisuuskatsauksia, lehtireferaatteja ja potilastapauksia
- röntgendemostraatiot ½ t/vko
- osallistuminen OYS:n sisätautien klinikan viikkomeetingeihin
- henkilökohtainen opetus käytännön työssä

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Koulutettavan on suoritettava teoreettista kurssimuotoista koulutusta vähintään 80 tuntia, Runkokoulutuksen aikana tulee suorittaa vähintään 30 tuntia teoreettista koulutusta ja eriytyvän koulutuksen aikana vähintään 50 tuntia. Reumatologian alan kansainvälistä koulutusta (kongressi tai postgraduate course) voidaan hyväksyä enintään 5 tuntia koulutuspäivää kohden ja yhteensä enintään 20 tuntia.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Reumatologian eriytyvän koulutuksen seurantaan tullaan käytetään lokikirjaa, joka on

laadittu UEMS:n suositusten pohjalta. Lokikirjan opintosuoritusten erittely antaa koulutettavalle mahdollisuuden itsearviointiin ja toimii koulutuksen arvioinnin apuvälineenä palaute- ja kehityskeskusteluissa.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Hochberg, Silman, Smolen et al (Eds.) *Reumatology* (Mosby) tai Firenstein, Budd, Harris et al (Eds.) *Kelley's textbook of rheumatology* (Elsevier Saunders) tai
2. Bijlsma, Burmester, da Silva, Faarvang, Hachulla, Mariette (Eds.). *EULAR Compendium on Rheumatic Diseases*. BMJ Publishing Group Ltd

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. *Annals of the Rheumatic Diseases*
2. *Arthritis and Rheumatism*
3. *Journal of Rheumatology*
4. *Scandinavian Journal of Rheumatology*
5. *Rheumatology*

Aikakauskirja *Duodecim* ja Suomen Lääkärilehti soveltuvin osin

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

SILMÄTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

LT, kliininen opettaja Johanna Liinamaa
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, silmätaudit
puh (08) 315 2327
email: johanna.liinamaa(at)oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutusohjelman suoritettuaan silmätautien erikoislääkärin tulee kyetä toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että hän:

- pystyy diagnosoimaan sekä yleiset että harvinaiset silmäsairaudet
- tuntee alansa sairauksien ja vammojen etiologian ja patogeneesin
- hallitsee alansa sairauksien ehkäisyn, diagnostiikan, hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen
- pystyy määräämään silmälasit ja sovittamaan piilolasit niitä tarvitseville
- hallitsee alansa kuuluvien diagnostisten ja tavallisimpien operatiivisten toimenpiteiden suorituksen
- tuntee yleissairauksien ja niiden hoitojen aiheuttamat silmämanifestaatiot ja silmä-sairauksien yhteydet muihin sairauksiin
- kykenee toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilöstön koulutuksessa
- kehittää aktiivisesti potilas-lääkärisuhdetta ja eettisiä valmiuksia
- osallistuu moniammatilliseen ryhmätööhön ja sen johtamiseen
- kykenee arvioimaan kriittisesti tieteellistä tietoa ja soveltamaan sitä käytäntöön
- omaa perustaidot ja -valmiudet terveystaloustieteessä sekä valmiudet seurata lääketieteen kehitystä
- kykenee jakamaan alansa yleistä terveystietoutta
- on perehtynyt terveydenhuollon hallintoon

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 5 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Täydentävä koulutus

sisältää 3 kk koulutusta erikseen hyväksytyssä tutkijan tehtävässä tai päätoimisessa lääkärin tehtävässä kotimaaisessa tai ulkomaisessa koulutuspaikassa silmätaudeilla tai muulla erikoisalalla.

Erikoisalan koulutus

4 vuotta silmätautien erikoisalan koulutusvirassa. Koulutuksesta vähintään 2 vuotta tulee olla palvelua yliopistollisen sairaalan silmätautien klinikassa ja enintään 2 vuotta palvelua keskussairaalassa, jonka kanssa on tehty koulutussopimus. Erikoistuvalla edellytetään lisäksi keskussairaalan ja yliopistoklinikan välinen, henkilökohtainen koulutussopimus.

Koulutusvirkoihin hakijoilta edellytetään palvelujen lisäksi aikaisemman kehityksen, saavutusten ja kiinnostuksen kohteiden kuvausta portfolion tai vastaavan muodossa.

Koulutusohjelma jakautuu 3 kk:n koulutusjaksoihin. Koulutuksen aikana käydään läpi silmätautien kaikki osa-alueet:

- yleisoftalmologia
- glaukooma
- karsastusoppi
- neuro-oftalmologia, plastia- ja polikliininen kirurgia
- lasiais- ja verkkokalvon sairaudet ja niiden kirurginen hoito
- silmän etuosan sairaudet ja niiden kirurginen hoito
- akuutti oftalmologia

Kullekin koulutusjaksolle on nimetty koulutuksesta vastaava erikoislääkäri ja yksityiskohtaiset tavoitteet, toteutus ja opetusmateriaali.

Koulutusvirat

OYS:n silmätautien klinikassa on 6 sairaalalääkäriin virkaa.

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat:

Kahden vuoden koulutus sopimukset on tehty seuraavien keskussairaaloiden kanssa: Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Lapin, Länsi-Pohjan, Seinäjoen ja Vaasan keskussairaalat

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Säännöllisiä opetustilaisuuksia järjestetään ajanjaksona syyskuu-toukokuu, 4-6 tuntia viikossa. Tähän sisältyvät luennot, demonstraatiot, seminaarit, opetuskierrot ja osallistuminen moniammatilliseen tiimityöskentelyyn. Opetustilaisuuksissa käydään läpi systemaattisesti mm. silmätautien keskeiset alueet ja tutkimusmenetelmät teoriassa ja käytännössä sekä käsitellään ajankohtaisia kysymyksiä. Koulutusohjelma julkaistaan kutakin lukukautta varten erikseen.

Hallinnollinen koulutus

Koulutuksessa olevat lääkärit osallistuvat viikoittaisiin kaikille lääkäreille tarkoitettuihin kokouksiin, joissa käsitellään klinikan hallintoon ja talouteen liittyviä asioita sekä työyhteisön toiminnan ja johtamisen kehittämiseen sekä asiakaspalveluorganisaation kehittämiseen liittyviä aiheita. Koulutuksessa olevilla lääkäreillä on ns. JOT-kokous (juniori oftalmologi-tiimi) 2-3 kertaa lukukaudessa, jossa erikoistuvat toimivat vuorollaan puheenjohtajana ja sihteerinä. Lisäksi erikoistuvat kokoontuvat kuukausittain lääkäreiden vanhimman johdolla. Kokouksissa käsitellään erikoistumiskoulutuksen rakenteen ja toiminnan kehittämiseen liittyviä asioita. Koulutuksessa olevat lääkärit osallistuvat säännöllisesti moniammatillisten tiimien työskentelyyn, joiden tehtävänä on silmätautien eri osa-alueiden toiminnan kehittäminen ja itsearviointi.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Silmätautien erikoisalan teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 60 tuntia.

Koulutus toteutetaan siten, että kurssit muodostavat yhdessä toimipaikkakoulutuksen kanssa koulutettavan kannalta mielekkään kokonaisuuden.

Kurssimuotoisen koulutuksen aihepiireinä ovat edellä esitettyjen silmätautien osa-alueiden lisäksi:

- silmän anatomia ja fysiologia
- fysikaalinen ja kliininen optiikka
- näön fysiologia ja neurofysiologiset tutkimusmenetelmät
- silmän patologia
- silmän mikrobiologia
- silmän farmakokinetiikka
- silmän, silmäluomen ja orbitan sairaudet ja vammat
- pediatriinen oftalmologia ja genetiikka
- neuro-oftalmologia
- sosiaali-oftalmologia ja kuntoutus
- ergo-oftalmologia

Opetus järjestetään sekä omana että koulutusyksiköiden välisenä yhteistyönä. Teoreettista kurssimuotoista koulutusta antavat myös Suomen Silmälääkäriyhdistys ja muut lääkäriyhdistykset ja järjestöt.

1.8.2009 alkaen erikoislääkäriin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suo-

rittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. HENKILÖKOHTAINEN, KOULUTUSJAKSOON LIITTYVÄ OHJAUS JA ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin henkilökohtainen koulutussuunnitelma

Jokaisella koulutusjaksolla koulutettavalla lääkäriellä on henkilökohtaisena ohjaajana kyseisestä osa-alueesta vastaava klinikan erikoislääkäri, joka ohjaa koulutettavaa potilaiden tutkimisessa ja toimenpiteiden suorittamisessa siten, että koulutettavalle muodostuu valmiudet alan keskeisimpien toimenpiteiden itsenäiseen suorittamiseen. Viikko-ohjelmaan koulutettavalle varataan aikaa opetustunti, jolloin hän ohjaajan kanssa käsittelee opetusalueen teoreettista perus- ja syventävää aineistoa.

Koulutettava seuraa omaa kehitystään pitämällä henkilökohtaista oppimispäiväkirjaa (lokikirja) niin tiedollisen kuin taidollisen kehityksensä osalta. Lisäksi hän antaa ja saa kouluttajaltaan säännöllisesti henkilökohtaista palautetta edistymisestään. Erikoistuvat keräävät palautetta myös muulta henkilöstöltä. Jokaiselle koulutettavalle järjestetään lisäksi vähintään kerran vuodessa henkilökohtainen kehityskeskustelu klinikan esimiehen kanssa.

Tutkintohakemus palautetaan koulutuspäällikölle lokikirjan ja koulutuksen hyväksymisen jälkeen.

Kouluttajat

Yliopistosairaalan ulkopuolisissa yksiköissä kouluttajana toimii asianomaisen sairaalan silmätautien ylilääkäri henkilökohtaisten koulutussopimusten mukaisesti. Yliopistosairaalassa kouluttajina ja henkilökohtaisina ohjaajina toimivat klinikan kunkin osa-alueen vastuulääkärit.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. American Academy of Ophthalmology: Basic and Clinical Science Course (AAO), Sections 1-13 tai CD-ROM, 2004-2005 tai Yanoff M., Duker J.S., Augsburger J.J.: Ophthalmology (Mosby) 2. painos, tai CD-ROM, 2004
2. Milder B. & Rubin M.L.: The fine art of prescribing eyeglasses without making a spectacle of yourself (Triad) 3. painos, 2004

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

Eriytyinen paino on lehdissä ilmestyneillä monikeskustutkimuksilla, yleiskatsauksilla ja näytönastekatsauksilla

1. Ophthalmology
2. Archives of Ophthalmology
3. American Journal of Ophthalmology
4. Acta Ophthalmologica Scandinavica
5. Survey of Ophthalmology

Käypä hoito -suositukset silmätautien alalla www.kaypahoito.fi, lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin www.finlex.fi

SISÄTAUDIT

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö: professori Antero Kesäniemi
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, sisätaudit
puh. (08) 315 4100,
email: antero.kesaniemi@oulu.fi

Kuulustelijat: prof. Antero Kesäniemi ja prof. Markku Savolainen, puh. (08) 315 4105, email: markku.savolainen@oulu.fi

TAVOITTEET

Sisätautien 6 vuoden koulutusohjelman tavoitteena on tuottaa sisätautien erikoislääkäreitä, jotka kykenevät toimimaan alansa erikoislääkärin tehtävissä siten, että he:

- hallitsevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiikan, hoidon, lääkinällisen kuntoutuksen ja ehkäisyn
- tuntevat sisätautien alaan kuuluvien sairauksien epidemiologian, syyt ja patogeneesin
- kykenevät hoitamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien äkilliset sairastapaukset
- kykenevät suorittamaan sisätautien alaan kuuluvien sairauksien diagnostiset ja hoidolliset toimenpiteet
- kykenevät toimimaan sisätautien erikoiskysymysten opettajana terveydenhuollon henkilökunnan koulutuksessa
- kykenevät jakamaan yleistä terveystietoa
- ovat perehtyneitä terveydenhuollon hallintoon
- kykenevät johtamaan sisätautien yksikköä

KOULUTUKSEN RAKENNE I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

Runkokoulutus on yhteinen sisätaudeille ja siitä eriytyville sisätautialoille sekä keuhkosairauksille ja allergologialle sekä kliiniselle farmakologialle ja lääkehoidolle. Runkokoulutuksen tulisi olla samansisältöinen kaikilla edellä mainituilla aloilla.

Runkokoulutus tapahtuu yliopistosairaalan ulkopuolisissa tiedekunnan hyväksymissä koulutussairaaloissa, joissa koulutuksesta vastaa vastuuhenkilön nimeämä yliopistosairaalan ulkopuolinen kouluttaja. Sisätautien alalla runkokoulutus tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella, jolloin koulutuksesta voi suorittaa 2 vuotta 3 kk - 3 vuotta keskussairaalaan tai osan tästä (0-12 kk) aluesairaalaan. Lisäksi koulutusta voi suorittaa 0-3 kk muulla soveltuvalla erikoisalalla. Erikoistuvalla nimetään henkilökohtainen ohjaaja.

Runkokoulutusvaihe on suositeltavaa suorittaa pääosin ennen sisätautien eriytyvää koulutusta. Erikoistuvien lääkäreiden valinnan koulutusohjelmaan suorittavat yhdessä sairaalan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö. Erikoistuva lääkäri ilmoittautuu sisätautien 6 vuoden koulutusohjelmaan. Sisätautien alan koulutusta antavien yksikköjen pitää täyttää koulutuspaikan vaatimukset. Kouluttajat ovat alansa erikoislääkäreitä.

Runkokoulutuksen tavoitteet:

Runkokoulutuksen suorittaneen tulee kyetä toimimaan sisätautien alalla lääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee sairaalan päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla
- hallitsee tärkeimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla

Runkokoulutuksen sisältö

Runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada sisätautien alan koulutusta erityisesti sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita

esiintyy päivystystilanteissa (esim. sydän- ja verisuonisairaudet ja gastroenterologia). Koulutusta antavien yksikköjen on taattava erikoistuville lääkäreille riittävä kierto toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi.

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Runkokoulutusvaiheeseen ei liity kirjallista tenttiä. Suositeltavaa lukemista ovat Goldmans L ja Schafer Al: Goldmans Cecil Medicine (24. painos ilmestyy 2011). Saunders tai Fauci AS ym: Harrison's Principles of internal Medicine (17. painos, 18. painos ilmestyy 2011). McGraw-Hill ja Duodecimin kustantamat Akuuttihoito-opas sekä suomenkieliset oppikirjat endokrinologiasta, gastroenterologiasta, infektiosairauksista, hematologiasta, kardiologiasta, nefrologiasta sekä reumasairauksista. Lisäksi suositeltavaa lukemista ovat aikakauslehdet Duodecim ja Suomen Lääkärilehti sekä British Journal, Lancet ja New England Journal of Medicine soveltuvin osin.

Runkokoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka painottuu sisätautien alan akuuttinen sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon.

Merkinnän runkokoulutuksen suorittamisesta antaa runkokoulutuksen vastuuhenkilö.

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat Oulun yliopiston vastualueella

Koulutussopimukset on tehty seuraavien koulutuspaikkojen kanssa:

Kainuun keskussairaala	2 v 3 kk - 3 v
Keski-Pohjanmaan keskussairaala	2 v 3 kk - 3 v
Lapin keskussairaala	2 v 3 kk - 3 v
Länsi-Pohjan keskussairaala	2 v 3 kk - 3 v
Oulaskankaan sairaala	1 vuosi

Oulun kaupungin sairaala 1 vuosi (sisätautien runkokoulutus)

Raahen sairaala 1 vuosi

Eriytyvä koulutus 2v 3 kk-3 v

Yleiskuvaus:

Sisätautien eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistollisessa keskussairaalassa (3 v–2 v 3kk). Runkokoulutuksen tulee olla pääosin suoritettu ennen sisätautien eriytyvän koulutuksen aloittamista. Erikoistuvien lääkäreiden valinnan koulutusohjelmaan suorittaa yliopistosairaalan kouluttaja (sisätautiopin professori). Erikoistuva lääkäri ilmoittautuu sisätautien 6 vuoden koulutusohjelmaan. Erikoistuvalla lääkärille nimetään henkilökohtainen ohjaaja.

Eriytyvän koulutuksen sisältö:

Sisätautien eriytyvään koulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada laaja-alaista sisätautien alan koulutusta paitsi sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy erityisesti päivystystilanteissa, myös sisätautien muilla eriytyvillä aloilla (endokrinologia, gastroendokrinologia, hematologia, infektiosairaudet, kardiologia, nefrologia, reumatologia). Erikoistuville lääkäreille tulee taata riittävä kierto sairaalan eri toimipisteissä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi. Jokaiselle koulutuksessa olevalle laaditaan henkilökohtainen koulutussuunnitelma vastuuhenkilön tai hänen valtuuttamansa kouluttajan kanssa.

Sisätautien eriytyvän koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, joka tulee antaa erikoistuvalla lääkärille runkokoulutusvaiheen alussa. Lokikirja toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin ja koulutuksen kehittämiseen.

2. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Sisätautien runkokoulutuksen aikana tulee suorittaa vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta ja eriytyvän koulutuksen aikana vähintään 40 tuntia. Kurssimuotoinen koulutus on suositeltavaa

suorittaa laajoina kokonaisuuksina sisätautiopin keskeisiltä alueilta. Runkokoulutuksen ja eriytyvän koulutuksen aikana teoreettista koulutuksesta tulee olla 50 tuntia sydän- ja verisuonisairauksien, gastroenterologian, reumasairauksien ja infektiosairauksien alalta.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväämääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

3. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettavan oppimisprosessia pyritään tukemaan nimeämällä jokaiselle erikoistuvalle oma tutor, joka seuraa ja kannustaa erikoistumisen aikana. Oppimisen seuranta- ja arviointivälineenä käytetään lokikirjaa ja kehityskeskusteluja tutorin, kouluttajan ja/ tai koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. On tarkoituksenmukaista, että erikoistuva lääkäri täyttää lokikirjaa jo runkokoulutusvaiheesta lähtien. Koulutettava arvioi omaa edistymistään ja saamaansa koulutusta lokikirjan mukaisesti. Lisäksi molemminpuolista palautetta annetaan kehityskeskustelujen yhteydessä.

4. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Goldman L ja Schafer AI: *Goldman's Cecil Medicine* (24. painos ilmestyy 2011) tai Fauci AS ym: *Harrison's Principles of Internal Medicine* (17. painos, 18. painos ilmestyy 2011, McGraw-Hill

JA (mikäli saatavissa)

2. Elonen E. ym.: *Akuuttihoito-opas* (Duodecim) ja Mäkijärvi M. ym.: *Akuuttihoito-opas* (elektroninen versio, Duodecim/terveysportti).
3. Hedman K. ym: *Infektiosairaudet*, kirja 3. Duodecim
4. Heikkilä J., Huikuri H., Luomanmäki K., Nieminen M.S. & Peuhkurinen K. (toim.): *Kardiologia* (Duodecim)
5. Höckerstedt K., Färkkilä M., Kivilaakso E. & Pikkarainen P. (toim.): *Gastroenterologia ja hepatologia* (Duodecim)
6. Leirisalo-Repo M., Hämäläinen M. & Moilanen E. (toim.): *Reumataudit* (ei saatavana 2011) Duodecim
7. Pasternack A: *Nefrologia* (ilmestyy 2011). Duodecim
8. Ruutu T., Rajamäki A. & Krusius T. (toim.): *Veritaudit* (Duodecim)
9. Välimäki M., Sane T. & Dunkel L. (toim.): *Endokrinologia* (Duodecim)

Lehdet

1. British Medical Journal
2. The Lancet
3. New England Journal of Medicine
4. Annals of Internal Medicine
5. Archives of Internal Medicine
6. American Journal of Medicine
7. Alaan liittyvät artikkelit kotimaisissa lääketieteellisissä aikakauslehdissä (Duodecim, Suomen Lääkärelehti, Finska Läkaresällskapet Handlingar)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

SYDÄN- JA RINTAELINKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija: Professori Tatu Juvonen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen laitos, kirurgia
puh. (08) 3152092, e-mail tatu.juvonen@oulu.fi
Fax: (08) 3155318

MÄÄRITELMÄ

Sydän- ja rintaelinkirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu sydämen ja suurten verisuonten, keuhkon, välikarsinan, pallean ja rinnan seinämän kirurgisesti hoidettavien sairauksien diagnostiikka ja hoito.

TAVOITTEET

Sydän- ja rintaelinkirurgian koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa itsenäiseen työhön kykenevä alan erikoislääkäri, joka hallitsee alan diagnostiikan, leikkausindikaatiot ja kontraindikaatiot, leikkausmenetelmät ja potilaiden jatkohoidon. Koulutuksen osa-alueina ovat sydämen ja suurten verisuonten kirurgia, keuhkokirurgia, välikarsinan, pallean ja rinnan seinämän kirurgia.

Itsenäistä toimintaa varten sydän- ja rintaelinkirurgian tulee hallita:

- keuhkosityövän kliininen ja kliinisfysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
- keuhkosityövän kirurginen hoito ja leikkaustekniikka
- thorakoskooppinen kirurgia
- thoraxvammojen tutkiminen, diagnostiikka ja hoito
- Perusta sydänkirurgiselle toiminnalle ja riittävät tiedot seuraavilla osa-alueilla:
- sydämen ohitusleikkaus
- aorttaläpän protetisointi
- mitraaliläpän kirurgia
- thorakaalisen ja thorakoabdominaalisen aortan kirurgia
- ASD

1. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella.

Terveystieteiden keskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. kirurgialojen yhteinen runkokoulutus)

2 v 3 kk palvelua kirurgian (peruskirurgia) erikoisalan koulutusviroissa keskus- tai aluesairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoiminta

Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua sydän- ja rintaelinkirurgisen alalla. Koulutus suoritetaan työskentelemällä yliopistoklinikassa thoraxkirurgisella osastolla. 6 kuukauden jakso voidaan kyseisestä koulutusajasta vaihtoehtoisesti suorittaa verisuonikirurgisella osastolla. Muussa EU-maassa vastaavassa yksikössä suoritettu palvelu hyväksytään osaksi erikoislääkäritutkinnon kliinistä palvelua vastuuhenkilön harkinnan mukaan. Sama koskee muualla ulkomailla suoritettuja palveluita.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Viikoittaiset klinikkameetingit ja kardiologiyhteismeetingit.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Koulutettavan tulee saada vähintään 80 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, jota voivat antaa yliopistojen ohella erikoisalayhdistykset sekä Suomessa että ulkomailla ja muut ammatilliset järjestöt.

Koulutusta järjestävät seuraavat tahot:

- Kotimaiset kokoukset: Rintaelinyhdistys, Suomen kardiologinen seura

- Kansainväliset kokoukset: Scandinavian Association for Thoracic Surgery,
- European Association for Thoracic and Cardiovascular Surgery

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. ARVIOINTI

Kliinistä koulutusta varten kouluttajat nimeävät koulutettavalle henkilökohtaisen ohjaajan. Koulutettava pitää lokikirjaa tekemistään leikkauksista ja leikkauksien assisteerauksista. Kouluttaja ja koulutuksen vastuuhenkilö vastaavat siitä, että koulutettava saa riittävän kliinisen ja teoreettisen koulutuksen.

Koulutuksen dokumentointi

Kirjanpito (vähintään 200 thoraxkirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä -vähintään 580 pistettä)

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Sabiston D.C. & Spencer F.C. (Eds.): Surgery of the chest (Saunders)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Annals of Thoracic Surgery
2. European Journal of Cardio-Thoracic Surgery
3. Journal of Thoracic and Cardiovascular Surgery
4. Scandinavian Cardiovascular Journal

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

Suosittelava: Edmunds: Cardiac Surgery in the Adult

SYÖPÄTAUDIT

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija: Professori Taina Turpeenniemi-Hujanen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, syöpätaudit
Puh. (08) 415 6445, fax. (08) 315 6449
email: turpeenniemi.hujanen@ppshp.fi

TAVOITTEET

Syöpätautien erikoislääkärin koulutus johtaa pätevyyyteen toimia itsenäisesti erikoislääkärin tehtävissä hoidettaessa syöpäpotilaita kuratiivisesti ja palliatiivisesti sädehoidoilla, lääkehoidoilla sekä psykososiaalisin keinoin. Lisäksi syöpätautien erikoislääkärin tulee hallita sädehoidon käyttö muidenkin sairauksien kuin pahanlaatuisten kasvainten hoidossa. Syöpätautien erikoislääkäri kykenee johtamaan toimintayksikköään ja työryhmiänsä sekä hallitsee perusteet yhteistyöhön ja konsultointiin eri erikoisalojen ja eri henkilöstöryhmien kanssa.

Syöpätautien erikoislääkärillä tulee olla hyvä tietämys kasvainsairauksia koskevasta terveydenhuollon järjestelmästä ja hallinnosta, ja hänen tulee hallita syöpäsairauksiin liittyvä diagnostiikka, yleis- ja jatkoahoito, kuntoutus, sekä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tuki- ja avustusjärjestelmien toiminta. Syöpätautien erikoislääkärin tulee tuntee syöpäsairauksien etiologia, biologia ja kliininen käyttäytyminen, ja hänellä tulee olla hyvä tietämys syöpäsairauksien ehkäisystä ja varhaisdiagnoosista. Erikoislääkärin tulee pystyä toimimaan alansa erityiskysymysten opettajana terveydenhuollon ammattihenkilöille, jakamaan yleistä terveystietoutta sekä osallistumaan alansa tieteelliseen kehittämiseen ja suunnitteluun.

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ

Syöpätautien erikoislääkärikoulutus on itsenäinen koulutusohjelma. Koulutuksessa hankitaan erikoislääkäriltä edellyttävät tiedot ja taidot eri syöpätyyppien levinneisysselvittelystä, hoidon suunnittelusta,

kuvantamis- ja laboratoriodiagnostiikasta sekä onkologisista hoitomuodoista eli sädehoidosta, lääkehoidoista, hormonaalisista ja biologisista hoitomuodoista, radioaktiivisilla isotoopeilla tapahtuvista hoidoista sekä eräiden hyvänlaatuisten sairauksien sädehoidosta. Koulutuksen aikana opetellaan psykososiaalisesti asianmukainen potilaiden ja omaisten kohtelu ja tiedotus sekä oireenmukainen hoito mukaan lukien erityisesti kivun, syöpään liittyvien psyykkisten oireiden sekä tyypillisten syövän hoitoon liittyvien oireiden hoito.

Koulutus perustuu valtakunnallisesti ja paikallisesti järjestettäviin teoreettisiin kursseihin sekä käytännön työskentelyyn nimetyin tai nimettyjen erikoislääkäreiden ohjauksessa ja valvonnassa. Yleisimpien syöpätyyppien hoito opetetaan ja opetellaan yksityiskohtaisesti ja monipuolisesti. Lisäksi erikoistumisen aikana paneudutaan harvinaisempien kasvaintyyppien ja harvinaisempien hoitomuotojen periaatteisiin ja perusteisiin. Syöpäsairauksien synty, eri hoitomuotojen vaikutusmekanismit, syöpäepidemiologia sekä syöpätauteihin liittyvän kliinisen tutkimustyön perusteet opiskellaan erillisillä kursseilla, käytännön toiminnassa ja omaehtoisesti kirjallisuuteen tutustumalla.

Erikoistumiskoulutuksen aikana tuleva erikoislääkäri oppii tekemään hoitopäätökset itsenäisesti. Hoitopäätösten perustaminen hyvään ja riittävään tieteelliseen näyttöön sekä tällaisen näytön etsiminen ja arviointi opetellaan koulutuksen aikana teoreettisesti ja käytännön harjoitteluna. Koulutuksen aikana opiskellaan ja harjoitellaan hoitomuotojen ja tekniikoiden yhdistäminen, hoitotulosten arviointi sekä niiden yhteydet taloudelliseen ja tulokselliseen kliiniseen toimintaan sekä laadunvalvontaan ja laadukkaan työskentelyn kehittämiseen.

Koulutettava erikoislääkäri hankkii koulutuksen aikana teoreettista ja käytännön kykyä opettaa ja arvioida opetusta.

Syöpätautien erikoislääkärillä pitää olla riittävä tieto myös syöpäkirurgiasta ja hänen tulee hallita potilaiden tavanomaiset akuutit ja krooniset sisämedisiiniset ongelmat, niiden diagnosiikka ja hoito.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Erikoisalan koulutus

Vähintään 4 v 3 kk palvelua syöpätautien yksikön lääkärinä, josta vähintään 2 v 9 kk yliopistollisessa syöpätautien klinikassa. Jos keskussairaalakoulutus on tapahtunut sellaisessa syöpätautien yksikössä, jossa on myös sädehoitoyksikkö ja koulutettava on saanut tällöin riittävästi koulutusta syövän säde- ja lääkehoitojen toteuttamisessa, voidaan tällaista koulutusta hyväksyä koulutusohjelman vastuuhenkilön harkinnan mukaan yhteensä enintään 1 v 9 kk, jolloin yliopistokoulutusaikaa tulee vastaavasti vähintään 2 v 6 kk.

Erikoisalan koulutuksesta enintään yhteensä kuusi (6) kuukautta voi olla toimimista muussa syöpätautien erikoislääkärin koulutuksen kannalta tarpeellisessa sairaalan virassa tai toimessa esimerkiksi akuutissa sisätautiyksikössä, syöpätauteja hoitavassa operatiivisessa yksikössä, hematologisessa yksikössä, kuvantamisyksikössä tai tutkimustyössä, ei kuitenkaan terveyskeskuslääkärin tehtävissä.

Koulutusvirat

Syöpätautien erikoislääkärin koulutusvirkoja on Oulun yliopistollisessa sairaalassa kolme erikoistuvan lääkärin virkaa. Koulutukseen hyväksytään myös toimiminen erikoislääkärin viran sijaisena, mikäli myös tänä aikana on järjestetty koulutuksen kannalta asianmukainen seniorilääkärin opastus ja konsultointimahdollisuus.

Muiden sairaaloiden kanssa sovitaan erillisen koulutus sopimuksen mukaisesti siellä tapahtuvasta koulutuksesta siten, että kyseisenä aikana taataan monipuolinen teoreettinen ja käytännön koulutus sekä riittävän pätevyyden omaava ohjaaja tai ohjaajat. Tällainen koulu-

tussopimus voi olla koulutuspaikkakohtainen tai yhtä koulutettavaa koskeva erillissopimus.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Toimipaikkakoulutuksen tavoitteena on antaa jatkokoulutettavalle lääkärille riittävät perustiedot ja perustaidot onkologian eri osa-alueilta, jotta hän saavuttaisi itsenäiseen ja kriittiseen työskentelyyn vaadittavan pätevyyden. Toimipaikkakoulutusta annetaan ryhmätyö- tai luentomuotoisena yliopiston lukukausien aikana vähintään kaksi tuntia viikossa.

Toimipaikkakoulutukseen kuuluvat myös klinikan yhteiset potilasseminaarit sekä yhteiskokoukset muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa (mm. KNK-lääkärit, gynekologit, patologit, hematologit ja radiologit). Toimipaikkakoulutusta annetaan myös henkilökohtaisena ohjauksena potilastyöskentelyssä ja toimenpiteissä siten, että jokaisessa toimipisteessä erikoistuvalla lääkärillä on seniorilääkäri, joka ohjaa ja valvoo kyseisessä toimipisteessä tapahtuvaa toimintaa.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Kurssimuotoista koulutusta järjestetään mm. valtakunnallisena yhteistyönä siten, että olennaisimmat alueet pyritään käymään läpi 3-4 vuoden jaksoin. Teoreettista koulutusta annetaan myös koulutusyksikön toimesta siten, että klinikan toiminta ja hoitopäätökset opetetaan tieteelliseltä, teoreettiselta ja käytännön kannalta. Näiden lisäksi tai niitä korvaamassa voivat olla myös kansalliset ja kansainväliset kongressit ja symposiumit, jotka käsittelevät koulutuksen kannalta olennaisia erikoiskysymyksiä tai laajempia kokonaisuuksia. Teoreettista koulutusta on opiskelun aikana hankittava vähintään 60 tuntia

Koulutukseen tulee lisäksi sisältyä säteilysojelukoulutusta 1.0 opintoviikkoa (1.5 opintopistettä). Säteilysuojelukoulutuksesta voi kysyä tarkemmin ylifyysikko Antero Koivulalta (email antero.koivula@ppshp.fi, puh. (08) 315 3031.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuinen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutuksen toteutumisen seurantaan käytetään mm. henkilökohtaista lokikirjaa, josta käy ilmi koulutuksen runko ja jonka avulla kouluttaja ja koulutettava yhdessä tarkistavat suunnitelman toteutumisen. Lokikirjaan merkitään myös mm. pidetyt esitelmät, julkaistut artikkelit sekä suoritettut erityiset vastuutehtävät ja niiden kesto.

Kunkin koulutusjakson yhteydessä erikoistuva lääkäri arvioi ohjaajansa tai koulutuksen vastuuhenkilön kanssa, miten koulutus on täyttänyt tehtävänsä ja millaisiin asioihin koulutettavan tulisi saada lisäopetusta.

Tyypillisiä kysymyksiä, joita käydään läpi ovat:

- Missä työpisteessä koulutettava on toiminut ja mitkä tehtävät ovat olleet olennaisimpia kuluneen ajanjakson aikana?
- Missä koulutettava on onnistunut ja missä on ollut eniten vaikeuksia tänä ajanjaksona?
- Mitä puutteita koulutettava kokee olevan tiedoissaan ja taidoissaan ja miten tämä voitaisiin korjata jäljellä olevan tai seuraavan jakson aikana?
- Miten yhteistyö muiden lääkäreiden sekä muun henkilökunnan kanssa on sujunut ja mitä toivomuksia on esimiehille, kollegoille ja muulle henkilökunnalle?

- Mitkä ovat erikoistuvan lääkärin kannalta toiminnan, opetuksen ja ohjauksen keskeiset ongelmat ja miten niitä voidaan korjata?
- Miten koulutettava on valmistautunut tai miten tulee valmistautumaan seuraavaa jaksoa tai jäljellä olevaa tätä koulutusjaksoa varten?

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Perez C.A. & Brady L.W. (Eds.): Principles and practice of radiation oncology (Lippincott)
2. DeVita Jr V.T., Hellman S. & Rosenberg S.A. (Eds.): Cancer. Principles & practice of oncology (Lippincott)
3. Steel G.G.: Basic clinical radiobiology (Edward Arnold Publishers)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. European Journal of Cancer
2. Radiotherapy and Oncology
3. International Journal of Radiation Oncology, Biology, Physics
4. Journal of Clinical Oncology
5. Journal of the National Cancer Institute
6. Annals of Oncology
7. Acta Oncologica
8. Lancet Oncology

Lääkintä- ja säteilyturvalainsäädäntö soveltuvin osin

TERVEYDENHUOLTO

5 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilöt ja kuulustelijat:

Professori Jouni Jaakkola
Oulun yliopisto, terveystieteiden laitos,
kansanterveystiede
PL 5000, 90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 5375026
email: jouni.jaakkola@oulu.fi

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Terveydenhuollon erikoisalan (public health medicine) kohteena on väestön terveys ja sen edistäminen. Se hankkii tieteellisen menetelmin tietoja väestön terveyteen vaikuttavista tekijöistä, niihin vaikuttamisen keinoista, keinojen vaikuttavuudesta sekä niiden soveltamisesta erilaisin toimenpitein yhteiskunnan eri lohkoilla, terveydenhuolto mukaan lukien.

Hankittuja tutkimustietoja sovelletaan väestön terveyspalvelujen tarpeen arviointiin, terveydenhuollon suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin sekä toimintaan, jonka erityisenä tavoitteena on terveyden edistäminen, terveysriskien torjunta ja tautien ennaltaehkäisy. Tärkeimmät toiminta-alueet ovat terveydenhuollon tutkimus, hallinto ja johtaminen sekä kansanterveystyö ja viimeksi mainitun osana ympäristöterveydenhuolto.

Koulutusohjelman sisältö ja toimintaympäristöt

Koulutusohjelma perehdyttää koulutettavan kansanterveystieteen eri osa-alueisiin ja niiden menetelmiin, terveyspolitiikkaan, väestön terveyteen vaikuttavaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, terveydenhuoltojärjestelmään sekä terveydenhuollon suunnitteluun, johtamiseen ja arviointiin.

Koulutusohjelma muodostuu runkokoulutuksesta, joka suoritetaan terveydenhuoltojärjestelmän piirissä, ja eriytyvästä koulutuksesta, joka suoritetaan yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen

soveltuvaan terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävässä.

KOULUTUSOHJELMAAN HYVÄKSYMINEN JA KOULUTUKSEN SUUNNITTELU

Koulutusohjelmaan hyväksytään hakemuksesta Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa lääkärin ammattia saanut henkilö. Koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä koulutettavalle nimetään kouluttaja. Koulutettava ja kouluttaja laativat koulutettavalle yksilöllisen koulutus-suunnitelman portfolion muotoon. Suunnitelmaan sisällytetään mm. koulutettavan yksityiskohtaiset oppimistavoitteet, runko- ja eriytyvän koulutuksen alustavat suunnitelmat palveluineen ja kurssimuotoisine teoriakoulutuksineen.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Runkokoulutus 2 vuotta

Yleislääketieteen erityiskoulutus muodostaa yleislääketieteen, geriatrian, terveydenhuollon ja työterveyshuollon (vaihtoehtoisena) yhteisen runkokoulutuksen. Koulutukseen kuuluu myös näiden erikoisalojen yhteisenä järjestämää teoreettista koulutusta. Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kk palvelua terveyskeskuksessa ja vähintään 6 kk sairaalassa (ks. luku II yleislääketieteen erityiskoulutus)

Eriytyvä koulutus 3 vuotta

Eriytyvä koulutus on 3 vuoden mittainen. Koulutus suoritetaan yliopiston kansanterveystieteen laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa sekä koulutukseen soveltuvaan terveydenhuollon tutkimus-, suunnittelu-, hallinto- tai johtamistehtävässä. Koulutuksesta vähintään yksi vuosi suoritetaan yliopiston laitoksessa tai siihen verrattavissa olevassa tutkimuslaitoksessa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Eriytyvän koulutuksen tavoitteena on ohjata ja tukea koulutettavaa hänen hankkiessaan

erikoisalan keskeisen sisältö- ja menetelmäosaamisen ja sen soveltamisvalmiuden. Koulutusohjelman läpikäytyään terveydenhuollon erikoislääkäri kykenee erityisesti

- Selvittämään väestön terveyttä, terveys- tarpeita ja palveluiden saatavuutta ja kysyntää sekä niihin vaikuttavia tekijöitä
- Arvioimaan terveydenhuollon toimintaa ja teknologioita sekä terveyspalvelujen vaikuttavuutta ja laatua
- Vaikuttamaan väestön terveyteen yhteisö-, väestö- ja yksilötason keinoin käyttäen terveydenhuollon ja muita yhteiskunnan keinoja sekä muita hyödyllisiä vaikutuskanavia
- Suunnittelemaan ja johtamaan yhteisöta- soisia ja palvelujärjestelmän toimia, joiden tarkoituksena on terveyden edistäminen, sairauksien hoito ja kuntoutus.

Kouluttajat

Kullekin koulutettavalle osoitetaan kouluttaja koulutusohjelmaan hyväksymisen yhteydessä. He vastaavat koulutettavien ohjauksesta eriytyvän koulutuksen aikana.

2. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoisalan luonteesta johtuen teoreettinen kurssimuotoinen koulutus muodostaa huomattavan osan annettavasta koulutuksesta. Koulutettava laatii yhteistyössä kouluttajan kanssa yksilöllisen suunnitelman, jonka tulee sisältää riittävästi opintoja kaikista alla luetelluista aihekokonaisuuksista. Yksittäisten kurssien valinnassa sallitaan pitkälle menevä valinnanvapaus, mm. siten että ulkomailla suoritettuja opintoja voidaan hyväksyä korvaamaan kurssimuotoista koulutusta. Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen kokonaislaajuus on 220 tuntia, johon sisältyy tiedekunnan päätöksen mukaan 1.8.2009 alkaen **10 opin- topisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajui- nen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä

johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto- oikeuden ennen 1.8.2009, voivat sisällyttää 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen terveydenhuollon koulu- tusohjelman teoreettisen koulutuksen osioon.

Aihekokonaisuudet:

Väestön terveydentila ja kansansairauksien torjunta

Väestön terveydentilan ja sen kehityksen sekä terveyteen vaikuttavat tekijät ja tärkeimpien kansansairauksien epidemiologia ja torjuntamahdollisuudet, terveyskasvatus ja muut terveyden edistämisen keinot.

Epidemiologia

Epidemiologisen tutkimuksen menettelytavat ja menetelmät ja niihin liittyvät tilastotieteelliset perusteet sekä epidemiologian perusmenetelmien soveltaminen terveyttä ja terveydenhuoltoa koskeissa tutkimuksissa.

Terveydenhuoltotutkimus, terveydenhuollon tietojärjestelmät ja teknologian arviointi

Terveyttä ja terveydenhuoltoa koskevat tietojärjestelmät sekä terveydenhuollon suunnittelussa ja arvioinnissa tarvittavat tutkimusmenetelmät. Terveydenhuoltoa kuvaavien tietojen analysointi ja tietorekisterien käyttö tietoteknisiä työvälineitä hyödyntäen. Terveydenhuollon toiminnan ja teknologian vaikuttavuuden ja laadun arviointi.

Terveystaloustiede

Terveydenhuollon menetelmien ja teknologioiden taloudelliseen arviointiin tarvittavat peruskäsitteet ja menetelmät. Terveyden mittaamisen ja arvottamisen menetelmät ja niiden soveltaminen.

Terveydenhuollon hallinto

Kansallinen terveydenhuoltojärjestelmä, sosiaali- ja terveyslainsäädäntö sekä kansain-

välinen yhteistyö terveydenhuollon alalla. Terveydenhuolto-organisaation erityispiirteet ja terveydenhuoltojärjestelmien kansainvälinen vertailu. Julkisen hallinnon normit ja päätöksentekoprosessi sekä sosiaali- ja terveyspolitiikka.

Terveys sosiologia

Lääketieteeseen ja terveydenhuolto sosiaalisen organisaationa (mm. valta ja johtaminen, medikalisaatio, professionalistuminen, organisaatiokulttuuri) sekä potilas-lääkärisuhteen erityispiirteet.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristötekijöiden merkitys väestön ja yksilöiden terveydelle, terveysviranomaisten ympäristöä koskevat tehtävät ja terveysvaarojen torjunta. Ekologian peruskäsitteet, yleisimpien ympäristösaasteiden terveysvaikutukset ja saastetilanne Suomessa.

3. OPPIMISEN JA KOULUTUKSEN TOIMIVUUDEN ARVIOINTI

Koulutettavan portfolion muotoon laatima yksilöllinen koulutussuunnitelma tukee hänen oppimisensa ja suunnitelman toteutumisen systemaattista arviointia. Portfolio sisältää oppimispäiväkirjan, jossa koulutettava pohtii oppimisprosessiaan sekä omien oppimistavoitteittensa toteutumista. Koulutettava käy kehityskeskustelua vastaavan arviointikeskustelun kouluttajansa kanssa kerran vuodessa. Näissä keskusteluissa selvitetään koulutettavan oppimispäiväkirjojen ja muiden havaintojen perusteella myös koulutuksen toimivuuteen liittyviä seikkoja eri koulutus-asteissa ja -tehtävissä.

Teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen koulutustilaisuuksiin voi sisältyä kuulusteluja, yksilöllisiä projektitoita tai ryhmätöitä, joilla arvioidaan oppimistuloksia.

4. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Aro T., Huunan-Seppälä A., Kivekäs J., Tola

S. & Torstila I. (toim.): Vakuutuslääketiede (Duodecim)

2. Aromaa E., Huttunen J., Koskinen S. & Teperi J. (toim.): Suomalaisten terveys (Duodecim)
3. Downie R.S., Tannahill C. & Tannahill A.: Health promotion, models and values (Oxford University Press)
4. Hennekens C.H. & Buring J.E.: Epidemiology in medicine (Little, Brown Co) tai vastaava esim. Hernberg S.: Epidemiologia ja työterveys (Työterveyslaitos)
5. Koskenvuo K. (toim.): Sairauksien ehkäisy (Duodecim)
6. Lohiniva-Kerkelä M.: Terveydenhuollon juridiikka (Talentum)
7. Mussalo-Rauhamaa H., Paile W., Tuomisto J. & Vuorinen H.S. (toim): Ympäristöterveys (Duodecim)
8. Mäkelä M., Kaila M., Lampe K. & Teikari M. (toim): Menetelmien arviointi terveydenhuollossa (Duodecim)
9. Sintonen H. & Pekurinen M.: Terveystaloustiede (WSOY)
10. Sosiaali- ja terveystieteen tutkimus (Sosiaali- ja terveysministeriö, talous- ja suunnittelu-osasto <http://www.stm.fi>)
11. Mäntyranta T., Elonheimo O., Mattila J. & Viitala J. (toim): Terveyspalvelujen suunnittelu (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of Epidemiology and Community Health
2. European Journal of Public Health
3. Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti
4. Suomen Lääkärelehti

Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö soveltuvin osin, esim. www.finlex.fi tai Sosiaali- ja terveydenhuoltolainsäädäntö (Lakimiesliiton Kustannus)

TYÖTERVEYSHUOLTO

6 vuoden koulutusohjelma

Koulutusohjelman vastuhenkilö ja kuulustelija:

Hannu Virokannas, professori
Oulun yliopisto, terveystieteiden laitos,
työterveyshuolto
Puh. (08) 537 5645 tai 040-7001047
hannu.virokannas@oulu.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on erikoislääkäri, joka:

- tuntee työn ja terveyden yhteydet
- tuntee työhön liittyvien terveyshaittojen ehkäisemisen mahdollisuudet
- hallitsee työkyvyn tukemisen mahdollisuudet ja työterveyshuollon hyvän sairaanhoitokäytännön
- hallitsee hyvän työterveyshuoltokäytännön
- kykenee moniammatilliseen ja -tieteiseen toimintaan

- kykenee laaja-alaiseen yhteistyöhön työpaikan ja yhteiskunnan palvelujärjestelmien kanssa

KOULUTUSOHJELMAN YLEISKUVAUS

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusohjelmaan kuuluu kaksivuotinen runkokoulutus, neljä vuotta kestävä eriytyvä koulutus, teoreettinen kurssimuotoinen koulutus, johtamiskoulutus, koulutuksen ja oppimisen arviointi sekä valtakunnallinen kuulustelu.

RUNKOKOULUTUS (24 kk)

Runkokoulutuksen vaihtoehtoiset suorittamistavat ovat yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus. Oma runkokoulutus sisältää 9-12 kk terveyskeskuspalvelua, 6 kk työterveyshuoltopalvelua ja 6-9 kk muuta palvelua, joksi hyväksytään sairaala-, päihdekuntoutus- ja kuntoutuspalvelu. Oppialan vastuuhenkilön päätöksellä

Runkokoulutus 24 kk Yleislääketieteen erityiskoulutus tai työterveyshuollon oma runkokoulutus, joka sisältää 9-12 kk terveyskeskuspalvelua, 6 kk työterveyshuoltopalvelua ja 6-9 kk muuta palvelua.		Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus 100 h	Johtamiskoulutus 10 op (30 op HY)	Arviointi: 6 kk välein ja aina kunkin palvelujaksoson päättyessä
Eriytyvä koulutus 48 kk	Työterveyshuoltojakso 24 kk - toimipaikkakoulutus 2 h/vko (160 h) - henkilökohtainen ohjaus 2 h/vko			
	Kliiniset palvelujaksot muilla erikoisaloilla 12 kk - toimipaikkakoulutus 2 h/vko (80 h)			
	Työkyvyn arviointi ja kuntoutusjakso 6 kk			
	Työterveyslaitosjakso 6 kk			
Valtakunnallinen kirjallinen loppukuulustelu				

Kaavio I: Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen yleiskuvaus

muuksi palveluksi voidaan hyväksyä myös oppialalle sopiva kehittämis-, tutkimus- ja opetustyö sekä lääkärin hallinnolliset ja asiantuntijatehtävät.

Runkokoulutuksen tavoitteet

- oppia tuntemaan terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja saumaton hoitoketjukäytäntö
- oppia työterveyshuollon perusteita
- kehittää lääkärin kliinisiä taitoja
- perehtyä moniammatilliseen yhteistyöhön
- hallita potilaiden yhdenvertainen kohtelu ja tuntee potilaan oikeudet

On suositeltavaa, että runkokoulutus on suoritettu ennen eriytyvää koulutusta.

ERIIYTYVÄ KOULUTUS (48 kk)

Palveluiden hyväksymisen edellytyksenä on, että erikoistuja käy yliopiston järjestämän starttiseminaarin ja laatii viimeistään työterveyshuoltojakson alussa yhdessä kouluttajansa kanssa henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman, joka toimitetaan koulutuksen vastuuhenkilölle.

Eriytyvä koulutus koostuu palveluista työterveyshuollon koulutuspaikassa, työkyvyn arviointia ja kuntoutusta toteuttavassa koulutuspaikassa, palveluista soveltuvilla kliinisillä erikoisaloilla sekä Työterveyslaitospalvelusta. Eriytyvään koulutukseen sisältyy henkilökohtaista ohjausta, toimipaikkakoulutusta, teoreettista kurssimuotoista koulutusta sekä oppimisen ja koulutuksen arviointi. Myös johtamiskoulutus voi sisältyä tähän jaksoon. Palvelujaksojen oppimistavoitteet ja –sisällöt kuvataan työterveyshuollon lokikirjassa.

Eriytyvän koulutuksen tavoitteet

Työterveyslääkärin tulee alansa asiantuntijana hallita työnsä eettinen, lainsäädännöllinen ja teoreettinen tausta sekä keskeiset, hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaiset menetelmät ja ammattikäytännöt seuraavilta alueilta:

- työkyvyn arviointi, seuranta ja varhainen tuki sekä työhön paluun tukeminen
- kuntoutustarpeen tunnistaminen, neuvonta ja ohjaaminen työikäisten lääkin-

nälliseen, ammatilliseen ja päihdekuntoutukseen

- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot työterveyshuollon asiakkuuksissa
- yöntekijöiden terveyden seuranta ja edistäminen työuran eri vaiheissa
- työhön liittyvien sairauksien ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito
- työn kuormitus- ja vaaratekijöiden sekä työhön liittyvien terveyshaittojen arviointi ja hallinta yhdessä työpaikan kanssa
- työhyvinvoinnin edistäminen yksilö- ja työyhteisötasolla
- työyhteisön toiminnan edistämiseen ja työn kehittämiseen osallistuminen
- yhteiskunnan, elinkeinoelämän ja yritysten toimintaperiaatteet sekä työterveyshuollon toimintaympäristö ja lähtökohdat
- työterveyshuollon toiminnan johtaminen, suunnittelu, laadun kehittäminen ja vaikuttavuuden arviointi

Työterveyslääkärin tulee lisäksi hallita seuraavien työterveyshuoltoon liittyvien erityisalueiden perusteet ja soveltaa niitä työterveyslääkärin työssä: työlääketeide, työhygieniä, työfysiologia, työpsykologia ja toksikologia, ergonomia, epidemiologia, terveystaloustiede ja johtaminen. Työterveyslääkärin tulee kyetä tutkimustiedon kriittiseen käyttöön sekä omata perusvalmiudet tieteellisen tutkimuksen tekoon.

A.Työterveyshuoltojakso (24 kk)

Jakson tavoitteena on kasvaminen työterveyslääkärin ammattiin. Jakson jälkeen erikoistujan tulee osata käyttää ja soveltaa työterveyshuollon teoreettista tietopohjaa ja hallita työterveyshuollon palveluprosessit ja moniammatillinen toiminta. Lisäksi hänellä on valmiudet toimia työterveyden asiantuntijana työpaikan ja muiden tarpeellisten yhteistyötahojen kanssa hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Työterveyshuoltojakso suoritetaan yliopiston hyväksymillä koulutustyöterveysasemilla. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle henkilökohtaisen kouluttajan, työterveyshuollon

erikoislääkärin, jolle yliopisto on myöntänyt kouluttajaoikeudet.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti. Kouluttaja osallistuu erikoistuvan henkilökohtaisen erikoistumissuunnitelman tekoon ja seuraa sen toteutumista. Hän arvioi oppimisen edistymistä yhdessä erikoistujan kanssa ja ohjaa erikoistujan ammattillista kasvua kohti asiantuntijuutta. Työterveyshuoltojakson ajan kouluttaja antaa erikoistujalle henkilökohtaista ohjausta vähintään 2 tuntia viikossa.

Myös työterveyshuollon päteväntävän lisäkoulutuksen tehtävien teko, virtuaaliyliopiston oppimateriaalin ja verkkokurssien sekä ammattilehtien ja tenttikirjallisuuden läpikäynti voidaan rinnastaa henkilökohtaiseksi ohjaukseksi, kun tehtävät on kouluttajan kanssa yhdessä käsitelty.

Toimipaikkakoulutus työterveyshuoltojaksolla

Toimipaikkakoulutus on osa erikoistuvan työtä. Edellä kuvatun henkilökohtaisen ohjauksen lisäksi koulutuspaikka järjestää erikoistuvalla lääkärille toimipaikkakoulutusta vähintään 160 tuntia kahden vuoden eriytyvän jakson aikana, mikä vastaa noin 2 tuntia viikossa. Toimipaikkakoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja erikoislääkärikoulutuksen tavoitteita palvelevaa.

Toimipaikkakoulutusta voivat olla toimipaikan kliiniset ja moniammatilliset kokoukset, opintopiirit, seminaarit ja koulutus tilaisuuudet. Myös sairaaloiden kliiniset kokoukset sekä Työterveyslaitoksen ja lääkäriyhdistysten järjestämä koulutus, joita ei ole hyväksytty teoreettiseksi kurssimuotoiseksi koulutukseksi, voidaan rinnastaa toimipaikkakoulutukseen.

B. Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso (6 kk)

Työkyvyn arviointi- ja kuntoutusjakso suoritetaan yliopiston hyväksymissä koulutuspaikoissa. Koulutuspaikka osoittaa erikoistujalle

henkilökohtaisen kouluttajan, erikoislääkärin, jonka yliopisto on hyväksynyt kouluttajaksi.

Kouluttaja vastaa koulutusohjelman toteutumisesta ja henkilökohtaisen ohjauksen antamisesta koulutuspaikassa. Koulutus toteutetaan koulutuspaikkasopimuksen, opinto-oppaan ja lokikirjan mukaisesti.

Soveltuvia koulutuspaikkoja ovat sairaaloiden kuntoutustutkimusyksiköt ja yliopiston hyväksymät kuntoutuslaitokset. Myös palvelu kliinisillä aloilla voidaan hyväksyä oppialan vastuuhenkilön päätöksellä, mikäli painopiste on työkyvyn arvioinnissa ja kuntoutuksessa. Erityisestä syystä palvelu voidaan hyväksyä myös työterveyshuollossa suoritettuna. Edellytyksenä tällöin on, että tätä toimintaa varten on perustettu erillinen yksikkö tai että kyseessä on palvelu etukäteen suunnitellussa, määräaikaaisessa, työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen keskittyvässä projektissa.

C. Kliininen palvelu muilla erikoisaloilla (12 kk)

Kliinistä palvelua suoritetaan vähintään kolmella soveltuvalla erikoisalalla (ennen 1.8.2003 aloittaneilta erikoistujilta vähintään kahdella soveltuvalla erikoisalalla). Kultakin erikoisalalta tulee olla palvelua vähintään kolme kuukautta. Jaksojen aikana syvennetään tietoja tautiryhmistä, joissa esiintyy työperäisiä sairauksia ja ammattitauteja.

Soveltuvia erikoisaloja ovat fysioterapia, ihotaudit, keuhkosairaudet, kirurgia, korva-, nenä- ja kurkkusairaudet, neurologia, psykiatria ja sisätaudit. Suositeltavaa on, että pääpaino on poliklinikkatyössä. Erityisistä perusteluista vastuuhenkilö voi hyväksyä myös muun erikoisalan kliinisen palvelun.

Kliinisen palvelun yhteydessä erikoistujalta edellytetään osallistumista toimipaikkakoulutukseen noin kaksi tuntia viikossa, yhteensä 80 tuntia vuodessa.

D. Työterveyslaitosjakso (6 kk)

Työterveyslaitosjakso suositellaan suoritettavaksi erikoistumisen lopussa. Jaksolla keskitytään työlääkätieteeseen, työterveyshuoltoon tukeviin tietesiin ja niiden sovelluksiin työ-

terveyshuollossa sekä tutustutaan tieteellisen tutkimuksen perusteisiin.

Jakson tavoitteina on:

- syventää tietoja ja taitoja työlääketeitteessä, ammattitautien ja työperäisten sairauksien tunnistamisessa, hoidossa ja kuntoutuksessa
- syventää tietoja työn terveydellisen merkityksen arvioinnista: vaara- ja kuorimitustekijät, työn hyvinvointivaikutukset
- oppia käytännön moniammatillista vaikuttamista työoloihin työperäisiä sairauksia ehkäisevästi ja työn terveellisuuden edistämiseksi
- päivittää tietoja työterveyshuollosta ja sen uusista trendeistä
- perehtyä käytännössä työterveyshuoltoa tukeviin tieteenaloihin kuten työhygieniaan, työfysiologiaan ja työpsykologiaan, toksikologiaan, kognitiiviseen ergonomiaan ja epidemiologiaan
- perehtyä tieteellisen tutkimuksen tekoon ja tutkimustiedon kriittiseen arviointiin

Työterveyslaitosjakson voi suorittaa Työterveyslaitoksen erikoistumiseen tarkoitetuissa toimissa.

Työterveyslaitosjakson vaihtoehtoiset suorittamistavat

Helsingin Yliopiston moduulikoulutus

Työterveyslaitosjakson voi suorittaa myös moduulipohjaisessa koulutusohjelmassa, johon osallistuvat koulutustyöterveysasemat ovat tehneet sopimuksen sekä Helsingin yliopiston että Työterveyslaitoksen kanssa. Erikoistuvat toimivat 30 kk ajan Työterveyslaitoksella yhden päivän viikossa ja osallistuvat kuukausittain järjestettäviin seminaareihin. Muutoin he työskentelevät työterveyshuoltoyksikössään. Moduulipohjaisen erikoislääkärikoulutusohjelman tavoitteet ovat yhteneväiset työterveyshuollon erikoistumiskoulutusohjelman työterveyshuolto- ja työterveyslaitosjaksojen tavoitteiden kanssa.

Keskussairaalamalli

Eräillä keskussairaala paikkakunnilla Työterveyslaitosjakson voi suorittaa keskussairaalan

toimissa edellyttäen, että yliopisto on hyväksynyt tämän palvelun työterveyslaitosjaksoa korvaavaksi palveluksi. Hyväksytyt paikkakunnat 01.03.2011 -tilanteen mukaan ovat Rovaniemi, Joensuu, Jyväskylä, Seinäjoki ja Lappeenranta. Lisäksi Kajaanissa palvelun voi suorittaa Kainuun Työterveys-liikelaitoksessa.

Eriytyvän palvelun korvaaminen tutkimustyöllä

Tutkimustyöllä voi koulutuksen vastuuhenkilön päätöksellä korvata enintään 6 kk eriytyvän koulutuksen palvelua, lukuun ottamatta Työterveyslaitosjaksoa.

TEOREETTINEN KURSSIMUOTOINEN KOULUTUS (100 tuntia)

Yliopiston hyväksymää teoreettista kurssimuotoista koulutusta vaaditaan vähintään 100 tuntia. Tavoitteena on monipuolinen koulutusohjelman tavoitteisiin ja henkilökohtaiseen erikoistumissuunnitelmaan perustuva koulutus, jonka edellytetään sisältävän työterveyshuolto, työlääketeitteä, työhygieniä, työfysiologiaa ja työpsykologiaa, ergonomiaa, toksikologiaa, työn sosiologiaa ja epidemiologiaa, terveyden filosofiaa ja näihin liittyviä tutkimusmenetelmiä ja asiakkassuhteen kehittämismenetelmiä.

Työterveyshuollon II opintopisteen kurssista hyväksytään 40 tuntia teoreettisena kurssimuotoisena koulutuksena (sekä 5 tuntia 20 tunnin hallinnon koulutuksesta ennen 1.8.2009 erikoistumisensa aloittaneilla).

Teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen hyväksytään myös työterveyshuollon virtuaaliyliopistossa suoritettuja verkko- tai monimuotokursseja.

JOHTAMISKOULUTUS (EJO)

Erikoislääkärikoulutukseen kuuluu johtamiskoulutusosio. Koulutuksen voi suorittaa koko erikoistumisen ajalle jaettuna. Johtamiskoulutus on kuvattu tarkemmin toisaalla tämän opinto-oppaan luvussa 6.6.

ARVIOINTI

Erikoistuvan lääkärin tulee arvioida koulutustaan ja edistymistään yhdessä kouluttajan kanssa. Arviointi pohjautuu henkilökohtai-

seen erikoistumissuunnitelmaan, lokikirjaan ja koulutusohjelman tavoitteisiin. Arviointi tulee tehdä kirjallisesti vähintään kahdesti vuodessa ja aina kunkin koulutusjakson päätyttyä. Arvioinnin tekemisessä tulee hyödyntää lokikirjaa. Tarkemmat ohjeet arvioinnista ovat työterveyshuollon virtuaaliliopiston sivuilla www.tthvyo.fi.

VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Valtakunnallinen erikoisalakohmainen kuulustelu järjestetään koulutusyksiköiden yhteistyönä. Kuulusteluajankohdista ja -paikoista ilmoitetaan erikseen.

Kirjat (viimeisin painos)

1. Antti-Poika M. (toim.): Työterveyshuolto (Duodecim)
2. Manninen P. ym (toim): Hyvä työterveyshuoltokäytäntö (Työterveyslaitos, STM)
3. Taskinen H, Uitti J (toim): Työperäiset sairaudet (Työterveyslaitos, STM)
4. Taskinen H. ym (toim): Terveystarkastukset työterveyshuollossa (Työterveyslaitos, STM)
5. Pääkkönen R., Rantanen S. & Uitti J.: Työn terveysvaarojen tunnistaminen (Työterveyslaitos, STM)
6. Starck J, Kalliokoski P, Kangas J, Pääkkönen R, Rantanen S, Riihimäki V, Karhula A-L: Työhygieniä. (Työterveyslaitos)
7. Hernberg S.: Epidemiologia ja työterveys (Työterveyslaitos)
8. Kinnunen U., Feldt T. & Mauno S. (toim): Työ leipälajina – työhyvinvoinnin psykologiset perusteet (PS-kustannus)
9. Työterveyshuoltolaki. Opas työterveyshuoltolain soveltajille. (Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:12)

Käypähoitosuositukset työterveyshuoltoon soveltuvin osin

<http://www.kaypahoito.fi/>

Lehdet (kahden vuoden ajalta ennen tenttiä)

1. Suomen Lääkärilehti (työterveyshuoltoon liittyvät artikkelit)
2. Duodecim (työterveyshuoltoon liittyvät

artikkelit)

3. Occupational and Environmental Medicine
4. Scandinavian Journal on Work, Environment and Health

Työterveyshuollon ja työsuojelun lainsäädäntö sekä muu lainsäädäntö siltä osin kuin se koskee työterveyshuollon toimintaa

UROLOGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Dosentti Pekka Hellström

Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen

laitos, kirurgia, urologian yksikkö

puh. (08) 3153598, fax (08) 3152447

email: pekka.hellstrom@ppshp.fi

TAVOITTEET

Koulutuksen tavoitteena on, että erikoistuva lääkäri on koulutusohjelman suoritettuaan maksanut sellaiset ajankohtaiset tiedot ja käytännön taidot, että hän pystyy itsenäiseen työskentelyyn urologina.

Koulutusohjelman suorittanut:

- tuntee ja hallitsee urologisen diagnostiikan ja pystyy johtamaan sen toteutusta yhteistyössä muiden erikoisalojen kanssa
- osaa laatia urologisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat ja perustella ne hoidettavalle
- osaa valita tapauskohtaisesti soveltuvan konservatiivisen ja operatiivisen hoitomenetelmän
- pystyy itsenäisesti toteuttamaan elekttiiviset ja päivystysluonteiset urologiset toimenpiteet
- pystyy järjestämään postoperatiivisen hoidon ja hallitsee mahdolliset komplikaatiot
- ymmärtää tapauskohtaisesti jälkiseurannan tarpeen, hallitsee siinä käytettävät menetelmät ja on selvillä eri yhteistyötahoista
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen lääkäreiden kanssa
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston välistä yhteistyötä oman työyksikkönsä puitteissa
- ymmärtää hoitotuloksia arvioivat tieteelliset menetelmät sekä osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia tieteellisin keinoin
- hallitsee oman alansa kehittämisen

- pystyy eri henkilöstöryhmiin kohdistuvaan urologiseen jatko- ja täydennyskoulutus-toimintaan

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus (ks. kirurgialojen yhteinen runkokoulutus)

Runkokoulutuksen peruskirurginen jakso 2 v 3 kk suoritetaan pääsääntöisesti toimimalla keskussairaaloissa sairaalalääkärinviroissa. Poikkeuksellisesti kysymyksen koulutuspaikkoina tulevat suuret aluesairaalat ja suurten kaupunkien kaupunginsairaalat. Sairaalassa tulee olla kirurginen päivystystoiminta. Tavoitteena on antaa valmius toimia sairaalapäivystäjänä keskussairaالاتasolla.. Jokaisen erikoistujan tulee hallita eri kirurgian erikoisalojen pävyystysoimenpiteiden indikaatiot. Peruskirurgian koulutusyksikössä tulee olla säännöllinen viikoittainen meeting-ohjelma, hyväksyttävät kirjastopalvelut sekä mahdollisuus osallistua kohtuullisessa määrin ulkopuoliseen kurssimuotoiseen koulutukseen. Peruskirurgiajakson aikana tulee jokaisen erikoistujan suorittaa teoreettista kurssimuotoista koulutusta 60 tuntia ja ylläpitää lokikirjaa, johon merkitään suoritettujen leikkaus-toimenpiteet. Jokaisella erikoistujalle tulee olla oma henkilökohtainen tutor, joka säännöllisesti seuraa ja tukee koulutettavan toimintaa kyseisessä yksikössä. Yksikön ylilääkärin on vähintään kahdesti vuodessa seurattava koulutettavan edistymistä ja tehtävä siitä kirjallinen merkintä erikoistujan portfolioon. Koulutuspaikoista yliopisto tekee sopimuksen kunkin sairaalalaitoksen kanssa erikseen.

Eriytyvä koulutus

3 vuoden työskentely sairaalalääkärin virassa

Oulun yliopistollisen sairaalan kirurgian klinikan urologian toimialalla. Eriytyvään koulutukseen voi sisältyä korkeintaan 6 kk palvelua urologiaa sivuavilla koulutusaloilla kuten nefrologiassa (2 kk), munuaissiirtotyksikössä (2 kk) ja lastenkirurgisessa yksikössä urologisissa tehtävissä (2 kk). Tutkimustyötä voidaan koulutukseen hyväksyä enintään 6 kuukautta. Tapauskohtaisesti voidaan hyväksyä eriytyvään koulutukseen enintään muussa kuin yliopistosairaalassa, jos siellä hoidetaan monipuolista ja vaativaa urologista potilasaineistoa. Tällaisen vaiheen aikana koulutettavan on kuitenkin osallistuttava yliopistosairaalan järjestämään teoriakoulutukseen.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

- urologian yksikön viikoittainen koulutus-tilaisuus (maanantaimeeting)
- kerran viikossa tapahtuva yhteiskokous radiologin kanssa
- kirurgian klinikan keskiviikkoseminaarit
- urologian yksikön ja syöpätautien klinikan sekä patologian laitoksen yhteismeetingit
- yhteiset koulutustilaisuudet muiden erikoisalojen kanssa urologiaa sivuavien aiheitten osalta
- koulutuksesta vastaavien lääkäreiden kliiniset kierrot ja opetukset
- urologisten poliklinikkapotilaiden diagnostiikka ja hoidosta päättäminen (kouluttajan konsultaatiomahdollisuus)
- työskentely urodynaamisessa laboratoriossa: tekniset välineet, tutkimuksen toteutus, diagnostiikka, johtopäätökset
- ESWL-hoidon hallinta
- urologien antama henkilökohtainen ohjaus tutkimustyössä
- itsenäisesti tai ohjattuna suoritettujen urologisten toimenpiteitten hyväksyttävä kirjanpito (lokikirja)
- osallistuminen urologiseen takapäivystykseen jolloin kuitenkin aina on mahdollisuus seniorin konsultoimiseen

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Urologian erikoisalan teoreettista koulutusta vaaditaan 80 tuntia. Teoreettiseksi koulutukseksi lasketaan:

- kotimaiset urologian erikoisalaa koskevat tai sitä läheisesti sivuavat koulutustilaisuudet, esim. Suomen urologiyhdistyksen vuosi- ja talvikokouksiin sisältyvät tieteelliset ohjelmat, Suomen Kontinenssiklubin kokous, erilaiset alueelliset urologiset koulutustilaisuudet, Urologia-Akatemia sekä uro-onkologiset koulutukset
- ulkomaiset koulutustilaisuudet, esim. pohjoismaisen (NUF), eurooppalaisen (EAU), amerikkalaisen (AUA) ja kansainvälisen (SIU) urologiyhdistyksen sekä kansainvälisen kontinenssiyhdistyksen (ICS) kongressit, European Urological Winter Forum, World Congress of Endourology and ESWL, Congress of the European Society for Sexual Medicine ja World Congress of the International Society for Sexual and Impotence Research

Eriytyvän jakson aikana edellytetään, että koulutettava osallistuu tieteelliseen tutkimustyöhön. Vähintäänkin on oltava mukana yhdessä lääketms. monikeskustutkimuksessa ja toivottavaa olisi myös omakohtainen tutkimustyö. GCP-säännöt (Good Clinical Practice) opitaan koulutuksen aikana.

Koulutukseen tulee sisältyä säteilysuojelukoulutusta 0.5. ov (1op). Lisätietoja säteilysuojelukoulutuksesta saa ylifysikko Antero Koivulalta (antero.koivula(at)ppshp.fi), puh. (089 315 3031

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan

tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettavan arvioinnin toteutus:

- Koulutettavalle lääkärielle osoitetaan henkilökohtainen ohjaaja (tutor)
- Koulutettavalle laaditaan yksilöllinen koulutussuunnitelma, opintojen edistymisen raportointi, seuranta sekä koulutusprosessin arviointi (myös itsearviointi)
- Ohjaavan kouluttajan kanssa tulee olla keskustelutilaisuus vähintään kahdesti vuodessa, jolloin tarkistetaan suunnitellun koulutuksen toteutuminen. Näistä tapaamisista on suoritettava kirjaus erikoistujan portfolioon
- Seurannan apuvälineenä käytetään lokikirjaa, johon merkitään kaikki leikkaustoimenpiteet, joihin koulutettava on osallistunut.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Wein, AJ., Kavoussi LR, Novick AC, Partin AW, Peters, CA. Campbell-Walsh Urology. 9th edition.
2. Hinman F., Jr.: Atlas of urologic surgery (Saunders)
3. Nurmi M., Lukkarinen O., Ruutu M, Taari K. & Tammela T. (toim.): Urologia (Duodecim)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. The Journal of Urology
2. BJU International
3. European Urology
4. Scandinavian Journal of Urology and Nephrology

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

VERISUONIKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija:

Professori Tatu Juvonen

Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen

laitos, kirurgia

puh. (08) 3152092

email: tatu.juvonen@oulu.fi

Fax: (08) 3155318

Ohjaavat kouluttaja: LT, erikoislääkäri

Pekka Romsa

MÄÄRITELMÄ

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuun ottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) sekä rekonstruktivista laskimokirurgiaa ja imutiekirurgiaa.

TAVOITTEET

Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa koulutettavalle tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalatason verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös yleishoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita

- verisuonipotilaan kliininen ja kliinisyfysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
- hoitovaihtoehtojen valinta
- konservatiivinen hoito
- endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
- kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
- potilaiden jälkiseuranta
- epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvitys ja jatkohoitoon ohjaaminen
- yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisalojen kanssa

Perusta verisuonikirurgiselle toiminnalle on riittävät tiedot seuraavilla osa-alueilla

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
- riskitekijöiden tunnistaminen ja hoito
- verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
- kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
- anesthesiologiset verisuonikirurgiaan liittyvät ongelmat
- geriatriset ongelmat
- tromboosiprofylaksia

Diagnostiikka ja hoito

Verisuonikirurgin tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalarapeita ajatellen)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti:

- verisuonipotilaan tutkiminen (kliiniset, noninvasiiviset ja invasiiviset tutkimusmenetelmät)
- konservatiivinen hoito (johon kuuluu elämäntapakasvatus ja tupakasta vieroittaminen)
- kirurginen hoito
- akuutti ja akutisoitunut krooninen alaraajaiskemia
- infrarenaalinen aorttofemoraalinen kirurgia (ASO & AAA)
- extra-anatomiset valtimorekonstruktiot alaraajan valtimokiertohäiriöissä
- femorodistaalinen rekonstruktivinen valtimokirurgia
- veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
- verisuonivammat
- carotiskirurgia
- sympatektomiat
- iskeemisen haavan hoito
- amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
- vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöosi säärihaava, laskimoinsuffiensi, syvä laskimotromboosi)
- intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemit-

taukset, angiografia, angiioskopia)

- päivystystilanteiden hallinta
- B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi:**
- Kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät:
 - (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta;
 - suora laskimopainemittaus pletysmografia, Duplex-doppler, rasiuskokeet)
 - angiografiat ja endovaskulaarinen kirurgia (erilaiset dilataatio- ja rekanalisaatiomenetelmät, yhteistyö radiologien kanssa radiologian osastolla ja leikkaussalissa, kombinoituiden toimenpiteet)
 - thoracic outlet syndrooman hoito
 - laskimorekonstruktiot
 - kriittisen iskemian muu hoito (ESES, lääkehoidot)
 - verisuonikirurgiset sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
 - imusuoniston sairauksien hoito
 - yleithoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

- munuaisvaltimo- ja mesenteriaaliskuonten kirurgia
- supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia
- suprarenaalinen aorttakirurgia
- vaativa rekonstruktioivinen laskimokirurgia
- elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkärikoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgia

- yksinkertainen laskimokirurgia
- temporaalibiopsia
- akuutin raajaiskemian ensihoito
- verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- valtimon revisio ja ompelu
- embolektomia

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutus aika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus - kirurgian alojen yhteinen runkokoulutus

2 v 3 kk palvelua kirurgian (peruskirurgia) erikoisalalan koulutusviroissa keskus- tai aluesairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoiminta. Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Runkokoulutuksen laajuus ja rakentaminen, keskeiset teoreettiset tiedot ja kliiniset valmiudet:

Kirurgian runkovaiheen koulutusta antavat yksiköt täyttävät Oulun yliopiston vaatimukset. Kouluttajat ovat alansa erikoislääkäreitä ja lisäksi heillä on myös pedagogista koulutusta. Koulutusyksiköillä on riittävän monipuolinen ja yliopistosairaalan toimintaa täydentävä potilasaineisto. Sairaaloilla on joko oman alan päivystys tai koulutusviroissa olevat lääkärit päivystävät sopimuksesta jossakin yhteistyösairaalassa samalla alalla. Yksiköissä on erikoisalansa riittävän laaja kirjasto ja yhteydet tietoverkkoihin. Lisäksi kussakin yksikössä on 3 – 5 tuntia viikoittain säännöllistä meeting-ohjelmaa. Erikoistuvalla lääkäriille pyritään myös järjestämään EVO-raham turvin ulkopuolista koulutusta, joka lähtee lääkärin omista tarpeista.

Eriytyvä koulutus

3 vuotta palvelua verisuonikirurgian erikoisalalla yliopistosairaalassa. Koulutukseen sisältyy kliininen toiminta seuraavasti:

- verisuonikirurgiaa 30-36 kk, sisältäen mahdollisuuksien mukaan
- kliinifysiologista diagnostiikkaa 1-3 kk
- radiologista diagnostiikkaa ja interventio-radiologiaa 1-3 kk
- thoraxkirurgiaa 6 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa
- plastiikkakirurgiaa 1-3 kk joko perus- tai

erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Viikoittaiset klinikkameetingit.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Verisuonikirurginen koulutus vähintään 80 tuntia, josta runkokoulutuksen aikana suositellaan 30 tuntia. Koulutusta järjestävät seuraavat tahot:

- Kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiyhdistys
- Pohjoismaiset: Scandinavian Association for Vascular Surgery
- Eurooppalaiset: esim. Charing Cross Meeting, European Society for Vascular Surgery, International Society of Angiology, European Vascular Course, CIRSE

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaadittu 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyvää määräyksiä kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

- kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä -vähintään 480 pistettä*)
- spesialiteettitentti
- kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

Vaadittavat

1. Rutherford R.B. (Ed.): Vascular surgery (Saunders)
2. Jogestrand T. & Rosfors S.: Klinisk fysiologisk kärldiagnostik (Studentlitteratur)
3. Kessel D. & Robertson I.: Interventional radiology. A survival guide (Churchill Livingstone)

Suosittelvat

1. Greenhalgh R.M.: Vascular and endovascular surgical techniques (Saunders)
2. Gloviczki P. & Yao J.S.T: Handbook of venous disorders (Chapman & Hall)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden ajalta)

1. Journal of Vascular Surgery
2. European Journal of Vascular and Endovascular Surgery
3. Phlebology
4. Seminars in Vascular Surgery
5. Tuoreet järjestelmälliset katsaukset ja meta-analyysit tärkeimmistä verisuonikirurgisista tutkimus- ja hoitomenetelmistä
6. Verisuonikirurgiaa käsittelevät artikkelit kotimaisissa julkaisusarjoissa (Duodecim ja Suomen lääkärilehti)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

YLEISKIRURGIA

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija

professori Tatu Juvonen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen,
kirurgian klinikka
puh. (08) 3152092,
email: tatu.juvonen@oulu.fi
Ohjaava kouluttaja oyl Juha Saarnio

TAVOITTEET

Erikoistumisohjelman suorittanut

- pystyy tarkkaan ja loogiseen potilaan kliiniseen tutkimiseen ja hallitsee alansa diagnostiset toimenpiteet,
- osaa laatia kirurgisen potilaan tutkimus-, hoito- ja seurantasuunnitelmat sekä osaa valita oikeat konservatiiviset ja operatiiviset hoitomenetelmät,
- osaa hoitaa nopeita ratkaisuja vaativat akuutit traumatologiset tapaukset,
- osaa suorittaa itsenäisesti ja teknisesti oikein tavalliset yleiskirurgian erikoisalaan kuuluvat toimenpiteet,
- hallitsee ja osaa järjestää yleiskirurgisen potilaan postoperatiivisen hoidon, kuntoutuksen ja seurannan,
- pystyy yhteistyöhön muiden erikoisalojen ja avoterveydenhuollon kanssa,
- osaa analysoida ja seurata hoitotuloksia tieteellisin keinoin,
- osaa potilashallintoon ja kustannusseurantaan liittyvät toimintaperiaatteet,
- osaa suunnitella ja johtaa vuodeosaston, poliklinikan ja leikkausosaston välistä yhteistyötä oman työyksikkönsä puitteissa. Päiväkirurginen toiminta on keskeistä yleiskirurgian alalla.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Kokonaiskoulutusaika on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

Yhteinen kirurgisten alojen kanssa

- 2 v 3 kk palvelua kirurgian (peruskirurgia) erikoisalan koulutusviroissa keskus- tai aluesairaaloissa. Koulutukseen tulee sisältyä päivystystoiminta.

Runkokoulutus suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Eriytyvä koulutus

Yleiskirurgian alalla erikoiskirurgian koulutus (3 vuotta) suoritetaan työskentelemällä yliopistoklinikassa, mutta erikoiskirurgian koulutusta voidaan suorittaa erikseen sovittavalla tavalla myös niissä keskussairaaloissa, joiden kanssa on tehty koulutussovimus. Koulutuksen kokonaisajasta vähintään puolet suoritetaan yliopistosairaalan ulkopuolella.

Erikoiskirurgian koulutusjaksoon tulee sisältyä yleiskirurgian (endokriininen kirurgia, laskimokirurgia, tyräkirurgia) sekä gastroenterologisen kirurgian palvelua kumpaakin vähintään 10 kk. Muiden kirurgian erikoisalojen koulutusta tulee olla yhteensä vähintään 12 kk. Koulutusta tulee voida räätälöidä paikallisten tarpeiden mukaan.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Opetusta järjestetään vähintään 3 tuntia viikossa ja se sisältää:

- ohjaajien säännölliset kliiniset opetuskierrot osastoilla sekä tarkoituksenmukaiset röntgenmeetingit,
- henkilökohtaisesti ohjatun potilastyöskentelyn ja toimenpiteiden suorituksen,
- henkilökohtaisen ohjatun leikkaustoiminnan, avustamisen toimenpiteissä ja leikkauksissa,
- osasto-, päiväkirurgisten ja polikliinisten potilaiden konsultaatiotilaisuudet, kirurgian klinikan viikoittaiset yhteiset opetusluennot.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Teoreettista kurssimuotoista koulutusta tulee suorittaa vähintään 80 tuntia. Teoreettinen koulutus jakaantuu likimäärin tasan runko- ja eriytyvän koulutuksen välillä.

Erikoistuva lääkäri osallistuu koulutusyksikön järjestämään tai hyväksymään alansa teoreettiseen kurssimuotoiseen koulutukseen, johon kuuluvat:

- oman koulutusyksikön hyväksymät säännölliset kliiniset ja hallinnolliset koulutusmeetingit, kurssit sekä kongressi- ja opintomatkakokoukset. Valintansa mukaan koulutettava voi osallistua muuhunkin koulutusyksikön ennalta hyväksymään koulutukseen.
- muiden yliopistojen hyväksymät koulutustilaisuudet ja muut koulutusyksikön hyväksymät koti- ja ulkomaiset koulutustilaisuudet kuten Lääketiede tapahtuman ja alueellisten lääkäripäivien kirurgian alaan liittyvä koulutus.

Erikoiskirurgian jakson aikana suositetaan osallistumista tieteelliseen tutkimustyöhön.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyvää määräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutuksen yksityiskohtia ja vaatimuksia on selostettu 'Yleiskirurgiaan erikoistuvan lääkärin lokirjassa'. Koulutettava ryhtyy

ylläpitämään lokikirjaa viimeistään eriytyvän vaiheen alkaessa. Tarkemmat ohjeet koulutuksen yksityiskohdista ja lomakkeet koulutuksen etenemisen seuraamiseksi ovat lokikirjassa.

Koulutettavan erikoistumisen aikana suorittamien leikkausten toimenpidetiedot tulostetaan kunkin sairaalan toimenpiderekisteristä ja niitä käytetään lokikirjan täydentämisessä.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. Roberts P., Alhava E., Höckerstedt K. & Kivilaakso E.: Kirurgia. (Duodecim)
2. Höckerstedt K., Färkkilä M., Kivilaakso E. & Pikkarainen P.: Gastroenterologia ja hepatologia (Duodecim)
3. Rokkanen P., Slätis, P., Alho A., Ryöppy S. & Huittinen V.-M.: Traumatologia (Kandidaattikustannus)
4. Mattila S.: Thorax- ja verisuonikirurgia (Kandidaattikustannus)
5. Nurmi M., Lukkarinen O., Ruutu M., Taari K. & Tammela T.: Urologia (Duodecim)

Lisäksi soveltuvin osin

1. Sabiston D.C.: Textbook of surgery (Saunders)
2. Schwartz S.I. & Ellis H.: Maingot's abdominal operations (Appleton & Lange)
3. Apley A.G. & Solomon L.: Concise system of orthopaedics and fractures (Butterworth Heinemann)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. British Journal of Surgery
2. Scandinavian Journal of Surgery
3. Acta Orthopaedica
4. Surgical Clinics of North America

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

YLEISLÄÄKETIEDE

6 vuoden koulutusohjelma

Vastuuhenkilö ja kuulustelija

professori Sirkka Keinänen-Kiukaanniemi
Oulun yliopisto, terveystieteiden laitos,
yleislääketiede
puh. (08) 5375652

email: skk@cc.oulu.fi

Kuulustelija: professori Sirkka Keinänen-Kiukaanniemi

TAVOITTEET

Yleislääketieteen erikoislääkärin tutkinnon suorittanut erikoislääkäri omaa seuraavat tiedot, taidot ja valmiudet:

- Kyky eritellä ja tunnistaa yksilön ongelmia ja niiden vaikutusta hänen terveydentilaansa
- Laaja-alainen kyky tunnistaa sairauksia ja niiden riskejä, erityisesti maassamme yleisiä sairauksia, kroonistumiseen taipuvia sairauksia, ensiapua ja ensiapuhoitoa vaativia tai vakavia seuraamuksia aiheuttavia sairauksia ja vammoja
- Taito hyödyntää perusterveydenhuoltoon sovellettavia diagnostisia menetelmiä
- Kyky yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa antaa potilaalle se sairauden mukainen hoito ja kuntoutus, joka on annettavissa perusterveydenhuollossa
- Tieto muista käytettävissä olevista terveyden- ja sairaanhoidon menetelmistä sekä kyky ohjata potilas niiden piiriin
- Kyky soveltaa terveystieteiden menetelmiä sekä yksilön ja yhteisön terveyden edistämiseen vaikuttavia työskentelytapoja ja keinoja
- Kyky toimia terveysneuvontatyössä, erityisesti äitiys-, perhesuunnittelu- ja lastenneuvolatoiminnassa
- Kyky ottaa huomioon perhe-, työ- tai muun lähiyhteisön merkitys yksilön sairauksien muodostumisessa ja hoidossa
- Kyky ottaa huomioon asumis- ja muun ympäristön merkitys yksilön sairauksien

ja toiminnanvajeiden hoidossa ja kuntoutuksessa

- Kyky ottaa huomioon elinympäristön muutosten vaikutus väestöön sekä sen sairauksien ehkäisyyn, diagnosointiin ja hoitoon
- Kyky ja valmius toimia perusterveydenhuollon lääketieteellisenä asiantuntijana yhteisössä
- Kyky hyvän jatkuvan potilas-lääkäri -suhteen muodostamiseen ja ylläpitämiseen
- Kyky ymmärtää empatian merkitys ja empaattinen toimintatapa yleislääkärin työssä
- Valmius auttaa potilasta itse ratkaisemaan ongelmiaan ja hoitamaan itseään
- Valmius ottaa kokonaisvaltainen vastuu potilaasta
- Kyky yhteistyöhön muiden lääkäreiden sekä terveydenhuollon muun henkilökunnan ja yhteistyökumppaneiden kanssa
- Kyky ymmärtää terveydenhuollon tieteellisen tutkimustyön perusteita sekä soveltaa tutkimustuloksia ja -menetelmiä kriittisesti omassa työssään sekä oman työnsä kriittiseen arviointiin ja kehittämiseen
- Hyvän suomalaisen perusterveydenhuollon ja muun terveydenhuollon suunnittelujärjestelmän tuntemus
- Keskeisen terveydenhuoltoa koskevan ja sitä sivuavan lainsäädännön sekä terveydenhuollon suunnittelujärjestelmän hyvä tuntemus
- Kyky osallistua terveydenhuollon suunnitteluun, päätöksentekoon ja seurantaan
- Kyky toimia perusterveydenhuollon johtotehtävissä

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Runkokoulutus 2 vuotta

Yleislääketieteen erityiskoulutus tiedekunnan hyväksymässä terveyskeskuksessa ja

sairaalassa muodostaa yleislääketieteen, geriatrian, terveydenhuollon ja työterveys- huollon (vaihtoehtoisena) yhteisen runko- koulutuksen. Koulutukseen kuuluu myös näiden erikoisalojen yhteisenä järjestämää teoreettista koulutusta. Runkokoulutukseen tulee sisältyä vähintään 9 kuukautta palvelua terveyskeskuksessa ja vähintään 6 kuukautta palvelua sairaalassa. (Ks. tarkemmin luku II yleislääketieteen erityiskoulutus)

Eriytyvä koulutus 4 vuotta

- 2 vuotta palvelua terveyskeskuksessa, joka on tehnyt koulutussopimuksen tiedekunnan kanssa
- 2 vuotta palvelua muilla kliinisen lääketieteen erikoisaloilla, jotka ovat tehneet koulutussopimuksen tiedekunnan kanssa. Palvelua tulee suorittaa vähintään 4:llä erikoisalalla, kullakin vähintään kolme kuukautta.
- Kliinisen palvelun osuus on koko koulutusjaksosta (runkokoulutus ja eriytyvä koulutus) vähintään 2 vuotta

Eriytyvän koulutuksen terveyskeskus- palvelu

Terveyskeskuspalvelu tapahtuu niiden terveyskeskusten lääkäreiden viroissa, jotka terveyskeskukset ovat tehneet koulutussopimuksen Oulun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan kanssa.

Terveyskeskus voi tehdä koulutussopimuksen erikoiskoulutuksen järjestämisestä, jos koulutettava voi vähintään kahden vuoden aikana toimia ja saada ohjausta ainakin seuraavissa terveyskeskuksen eri toiminnoissa:

- äitiysneuvola- ja perhesuunnittelutoiminta
- lastenneuvolatoiminta
- koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto
- työterveyshuolto
- lääkärin vastaanotto- ja päivystystoiminta
- kotisairaanhoido

Muita terveyskeskuksen osatoimintoja, joissa palvelua voidaan suorittaa, ovat terveystar- kastukset, nuorisoneuvonta, työikäisten neuvonta, vanhusten neuvonta, päiväsi- raanhoido, vuodeosasto- ja sairaalatoiminta,

vanhainkodin lääkärin tehtävät, kuntoutus, ympäristöterveydenhuolto ja hallinto.

Tietoa koulutussopimuksista ja niiden muista edellytyksistä saa koulutusohjelman vastuuhenkilöiltä.

Terveyskeskuspalvelusta vähintään kuusi kuu- kautta tulisi pääsääntöisesti suorittaa ennen kliinisten erikoisalojen palvelun aloittamista.

Eriytyvän koulutuksen palvelu kliinisillä erikoisaloilla

Kliinisten erikoisalojen palvelua voidaan suorittaa sellaisissa yliopistollisissa sairaaloissa, keskussairaloissa, aluesairaloissa, terveyskeskusten erikoislääkärijohdoissa sairaaloissa ja psykiatrisissa sairaaloissa tai muissa laitoksissa, jotka ovat tehneet koulutussopimuksen koulutusyksikön kanssa.

Tiedekunnan etukäteen vahvistaman opin- tosuunnitelman mukaisesti on erikoistuvan palveltava vähintään neljällä erikoisalalla, kullakin vähintään kolme kuukautta.

Täysipäiväisellä työskentelyllä yleislääkä- rijohdoisella terveyskeskusvuodeosastolla voidaan korvata enintään 6 kk erikoisalojen palvelua. Tällaiseksi työskentelyksi hyväksytään työskentely koulutukseen hyväksytyillä vuodeosastoilla, terveyskeskusten kanssa tehtyjen koulutussopimusten mukaisesti.

Kliinisen palvelun osuus on koko koulutus- jaksosta (runkokoulutus ja eriytyvä koulutus) vähintään 2 vuotta.

2. TOIMIPAIKKAKOULUTUS

Erikoistumiskoulutuksen aikana koulutetta- van tulee saada sekä terveyskeskuspalvelun että muiden kliinisten erikoisalojen aikana potilaiden tutkimukseen ja hoitoon liittyvää ohjausta. Koulutettava osallistuu sekä terveys- keskuksessa että sairaalassa työskennellessään toimipaikkakoulutukseen. Säännöllisiä toimi- paikkakoulutustilaisuuksia tulee järjestää niin, että koulutettava voi osallistua niihin terveys- keskuksessa kahden vuoden aikana vähintään 160 t ja myös kaksi vuotta kestävä muiden kliinisten erikoisalojen palvelun aikana. Muiden kliinisten erikoisalojen palvelujakson aikainen

toimipaikkakoulutusohjelma voi olla sama kuin kyseisille erikoisaloille tarkoitettu, mutta siinä tulee ottaa huomioon myös yleislääketieteen koulutusohjelman erityistarpeet.

Toimipaikkakoulutuksen järjestämismuotoja terveyskeskuksissa voivat olla:

- alustuksen ja keskustelun sisältävät meetingit
- luennot
- tapausselostukset
- lääketieteellisen kirjallisuuden tai aikakauslehtien referointitilaisuudet
- röntgenmeetingit
- etukäteen suunniteltu henkilökohtainen tai ryhmissä tapahtuva kliininen tai muu työohjaus
- potilaiden tutkminen yhdessä konsultoivan erikoislääkärin kanssa
- osallistuminen erikoislääkärijohtoisen terveyskeskuksen sairaalan meetingiin
- keskussairaalan tai aluesairaalan järjestämä koulutus terveyskeskuksessa
- yliopiston järjestämä koulutus terveyskeskuksessa ym. edellisiin rinnastettavat koulutuksen järjestämismuodot.

Ohjaus erikoistumiskoulutuksen aikana

Erikoistumiskoulutuksen aikana koulutettavalla tulee olla ohjaaja, joka yhdessä koulutettavan kanssa suunnittelee koulutettavan erikoistumiskoulutusta ja sen arviointia. Ohjaajan tehtävänä on yhdessä koulutettavan kanssa huolehtia myös siitä, että koulutettavan erikoislääkärikoulutus kokonaisuudessaan vastaa tämän koulutusohjelman vaatimuksia. Ohjaajan tulee olla yleislääketieteen erikoislääkäri, joka osallistuu tiedekunnan järjestämään täydennyskoulutukseen sovitulla tavalla.

3. TEOREETTINEN KOULUTUS JA JOHTAMISKOULUTUS

Erikoistuvan lääkärin on osallistuttava opintosuunnitelman mukaisesti tiedekunnan järjestämään tai hyväksymään syventävään

koulutukseen. Tätä teoreettista koulutusta vaaditaan 80 t. Oulun yliopiston järjestämistä tai hyväksymistä yleislääketieteen teoreettisen kurssimuotoisen koulutuksen seminaareista, kurseista ja koulutustilaisuuksista laaditaan määräajoin erillinen luettelo ja ohjelmat.

1.8.2009 alkaen erikoislääkärin tutkintoon sisältyy **10 opintopisteen laajuinen johtamiskoulutus**. Lisäksi erikoistuvan lääkärin on mahdollista suorittaa yhteensä 30 opintopisteen laajuinen lähijohtajakoulutus joko erikoistumisen aikana tai sen jälkeen suorittamalla vaaditun 10 opintopisteen lisäksi 20 opintopistettä johtamiskoulutusta tiedekunnan edellyttämällä tavalla (ks. pysyväismääräykset kohta 6.6.). Johtamiskoulutuksen järjestämisestä kerrotaan tarkemmin tiedekunnan web-sivulla www.medicine.oulu.fi.

Erikoistuvat lääkärit, jotka ovat saaneet opinto-oikeuden ennen 1.8.2009, voivat suorittaa 20 tunnin laajuisen terveydenhuollon hallinto- ja johtamiskoulutuksen.

4. KOULUTUKSEN SUUNNITTELU JA ARVIOINTI SEKÄ KOULUTUSYMPÄRISTÖJEN ARVIOINTI

Erikoistumiskoulutuksen aikana koulutettavan on osallistuttava oman koulutuksensa sisällön suunnitteluun sekä koulutusympäristöjen ja oman kouluttautumisen edistymisen arviointiin yhdessä ohjaajansa ja koulutusyksikön opettajien kanssa. Oman kouluttautumisen suunnittelussa ja arvioinnissa käytetään yleislääketieteen laitoksen laatimaa ohjekirjasta. Oman kouluttautumisen arvioinnin erikoistuva suorittaa ohjaajalääkärin kanssa vuosittain. Koulutusympäristöjen ja koulutuksen kokonaisuuden arvioinnin, johon liitetään oman edistymisen arviointi, erikoistuva suorittaa noin kahden vuoden välein yhdessä ohjaajan ja opettajien kanssa. Tiedekunta järjestää arviointia koskevaa täydennyskoulutusta.

5. VALTAKUNNALLINEN KUULUSTELU

Kirjat (viimeisin painos)

1. The European Definition of General Practice / Family Medicine. Short version, EURACT 2005. (<http://www.woncaeurope.org/Definition%20GP-FM.htm>)
2. Larivaara P., Lindroos S. & Heikkilä T. (toim.): Potilas, perhe ja perusterveydenhuolto (Duodecim)
3. Guyatt G. & Ennie D.R. (toim.): User's guides to the medical literature. Essentials of evidence-based clinical practice (AMA Press)
4. Tones K. & Green J.: Health promotion. Planning and strategies (Sage Publications).
5. Hernberg S.: Epidemiologia ja työterveys (Työterveyslaitos).
6. Kumpusalo E., Ahto M., Eskola K., Keinänen-Kiukaanniemi S., Kosunen E., Kunnamo I. & Lohi J. (toim.): Yleislääketiede (Duodecim).

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Family Practice - an International Journal
2. European Journal of General Practice
3. Scandinavian Journal of Primary Health Care
4. Yleislääkäri/Allmanläkären
5. British Medical Journal
6. Suomen Lääkärilehti, Duodecim, yleislääketieteeseen liittyvät artikkelit

Käypähoitosuosituks (<http://www.kaypahoito.fi/>)

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

KIRURGIAN ALOJEN RUNKOKOULUTUS

Vastuuhenkilö:

Professori Tatu Juvonen
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, kirurgia
puh: (08) 315 2092
email: tatu.juvonen@oulu.fi

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Runkokoulutuksen yhteisten osuuksien pituus on 3 vuotta; josta 9 kk terveyskeskuksessa ja 2 v 3 kk eri kirurgian aloilla (peruskirurgia). Kaikissa alueen keskussairaaloissa (KAKS, K-PSK, L-PSK ja LKS) suoritettua peruskirurgiaa hyväksytään kaikille kirurgian erikoisaloille kaksi ja puoli vuotta. Aluesairaalassa suoritettua palvelua voidaan hyväksyä tapauskohtaisesti enintään 6 kuukautta. Raahan sairaalassa suoritettua palvelua hyväksytään 1 vuosi.

Koulutusohjelmakuvaukset – runkovaiheen kirurgian seuraavilla erikoistumisaloilla:

- gastroenterologinen kirurgia
- ortopedia ja traumatologia
- käsikirurgia
- plastiikkakirurgia
- sydän- ja rintaelinkirurgia
- urologia
- verisuonikirurgia
- yleiskirurgia
- lastenkirurgia

Tutkimustyötä voidaan hyväksyä korkeintaan 3 kuukauden jakso sisältyväksi erikoistumiskoulutukseen. Lisäksi vastuuhenkilöiden kanssa voidaan sopia ulkomailla tapahtunutta koulutusta hyväksyttäväksi 2 kuukauden ajan. Muussa EU maassa suoritettu palvelu voidaan hyväksyä tapauskohtaisesti jopa koko peruskirurgian osalta. Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

I. KÄYTÄNNÖN PALVELUN SUORITTAMINEN

Terveyskeskuspalvelu 9 kk

Runkokoulutus

Kirurgian perusta on syvälinen anatomian, patologisen anatomian ja fysiologian tuntemus. Runkovaiheen koulutuksen tulee antaa toimintavalmiudet erilaisten kirurgisten potilaiden hoitotarpeen arviointiin ja tarvittavan ensihoidon antoon mukaan lukien yksinkertaiset kirurgiset toimenpiteet eri kirurgian aloilla.

Runkokoulutus on sovittu samansisältöiseksi kaikilla yllämainituilla kirurgian erikoistumisaloilla. Sen tavoitteena on antaa jokaisen erikoisalan kirurgille valmiudet toimia sairaalapäivystäjänä. Elektiivisen toiminnan valmius tähtää niiden kirurgisten sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon, jotka ovat tavallisia eivätkä edellytä erikoiskirurgista osaamista. Jokaisen tulee kuitenkin hallita erikoiskirurgisten toimenpiteiden indikaatiot sekä päivystyskirurgiassa että elektiivisessä kirurgiassa.

Lääkärin ilmoittautuessa koulutusohjelmaan hänen tulee neuvotella kouluttajan ja koulutusohjelman vastuuhenkilön kanssa koulutuksensa toteuttamisesta. Neuvottelun perusteella tehdään erikoistuvalla lääkärielle henkilökohtainen koulutussuunnitelma ja sovitetaan sen toteuttamisesta Oulun yliopiston kanssa sopimuksen tehneiden sairaaloiden erikoistumisohjelmissa. Kouluttaja nimeää erikoistuvalla lääkärielle henkilökohtaisen ohjaajan.

Usein yliopistosairaalan ulkopuolinen koulutus on ennen varsinaista yliopistosairaalassa suoritettavaa koulutusjaksoa ja tällöin erikoistuvien lääkäreiden valinnan suorittavat ulkopuolisen paikan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö yhdessä noudattaen ACMT:n antamien suosituksen periaatteita.

Jokaiselle erikoistuvalla lääkärielle suunnitellaan saman sisältöinen runkovaiheen koulutus

niin kliinisen palvelun kuin teoreettisen koulutuksenkin suhteen.

Käytännön koulutusta (taidot) tulee hankkia seuraavilta eri kirurgian alueilta sekä eri kirurgian alueille erikoistuvan lääkärin tulee hallita runkokoulutusvaiheen jälkeen seuraavat leikkaukset:

Gastroenterologinen kirurgia

Elektiiviset toimenpiteet: vatsaontelon tavalliset avaustekniikat ja sulut, sappirakon poisto, tavalliset suoliresektiot ja vatsanpeitteiden tyrät, endoskopioidet; prokto-, rekto- ja fiberosigmoideoskopia. Päivystystoimenpiteet: laparotomia, umpilisäkkeen poisto, ruuansulatuskanavan verenvuotojen ensihoito, puhjenneen mahahaavan sulku, suolitukoksen hoito, akuutti anaalikirurgia, yksinkertaiset intra-abdominaaliset pistovammat, parenkymielinten vammojen hoitoperiaatteet.

Ortopedia ja traumatologia

Elektiiviset toimenpiteet: tavallisimmat muskuloskeletaaliset avaustekniikat, reiden, säären ja jalkaterän amputaatiot, lievien jalkaterädeformiteettien korjausleikkaukset, hallux- ja vasaravarvaskirurgia. Traumatologia: tavallisimmat internit ja externit osteosynteesimenetelmät, esim. nilkan murtuma, kipsaustekniikka ja vetohoito, luksaatioiden repositio, lihas- ja jännevammojen hoito ja ensileikkaukset, patellaluksaation primaarikorjaus (pehmytkudoslastia), elvytys ja shokin hoito, kallovedon laitto.

Käsikirurgia

Elektiiviset toimenpiteet: ganglion poisto, stenosoivan tehdovaginiitin hoito, sormen kärkijäsenen artrodeesi. Traumatologia: käden murtumien ja nivelten sulkainen repositio, ojentajajänteen vamman hoito, peukalon kollateraalligamentin ompelu, sormen amputaatio, käden infektiot.

Plastiikkakirurgia

Elektiiviset toimenpiteet: ihokasvainten tavallisimmat leikkaukset, paikalliset ihokielekkeet, pienet palovammaleikkaukset. Traumatologia: haavan revisio ja ompelu,

kasvovammojen ja monikudosvammojen ensihoito, koko- ja osaihonsiirto, palovammapotilaan akuutin vaiheen hoito.

Sydän- ja rintaelinkirurgia

Elektiiviset toimenpiteet: torakotomia. Päivystystoimenpiteet: pleuradreenin asettaminen ja poisto (ilmarinnan hoito), perikarditamponaation hoito, hätätorakotomia ja sen sulku (yksinkertaisen sydänhaavan ompelu), thoraxvammien hoitoperiaatteet.

Urologia

Elektiiviset toimenpiteet: uretrokystoskopia, circumcisio, frenuloplastia, hydro-, varico- ja spermatooseelin kirurginen hoito, yksinkertainen orkiektomia. Päivystystoimenpiteet: virtsarakon katetrointi, punktiokystostomia, avoin kystostomia, testistorsion hoito, priapismien konservatiivinen hoito, rakkoperforaation suturaatio.

Verisuonikirurgia

Elektiiviset toimenpiteet: yksinkertainen laskimokirurgia, temporaaliarterian biopsia. Päivystystoimenpiteet: akuutin raajaiskemian ensihoito, verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito, valtimon revisio ja ompelu, tromboembolektomia.

Lastenkirurgia

Elektiiviset toimenpiteet: kouluikäisten tavallisimmat tyrät, hydrocele, circumcisio. Päivystystoimenpiteet: kouluikäisten akuutti vatsa, testistorsio, lasten luunmurtumien ja nivelvammojen hoito.

Lisäksi

Haavan dreneeraus ja absessin hoito, trakeostomia, rintarauhasen kirurgia; paikallinen koepalan otto, segmentin poisto, rinnan poisto, kainalon tyhjennys, yksinkertaisten kallovammojen hoito, epiduraalihakematooman hoito.

Jokaisella koulutettavalla on oma lokikirja, johon hän kirjaa suoritettujen toimenpiteet.

Kirurgiset erikoisalajat edellyttävät erikoistuvalla teoreettisten tietojen ja käden taitojen lisäksi kykyä nopeisiin ratkaisuihin ja loogiseen päättelyyn perustuvia kykyjä hätä-

tilanteissa tehdä oikeita ratkaisuja. Sairaala-päivystys on myös usein hyvää fyysistä kuntoa vaativaa ja useilla aloilla päivystysvelvollisuus jatkuu aina eläkeikään. Kirurgia ei kuitenkaan ole pelkkää leikkaamista, potilaille tulee tarkoin selvittää vaihtoehtot ja riskit ja hyvällä kirurgilla on myös hyvät sosiaaliset ja kommunikaatiotaidot.

Eriytyvä koulutus (ks. erikoisalan koulutusohjelman kuvaus)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + eriytyvän alan koulutus)

Teoreettisen koulutuksen vähimmäispituus runkovaiheen aikana on 60 tuntia. Ainakin seuraavista aiheista tulee hankkia hyvät tiedot: kirurginen anatomia ja fysiologia; kudospaikkoi- den syntymekanismit, metabolinen vaste ja hoitoperiaatteet; verenvuoto ja shokki; aseptiikka, kirurgisten potilaiden infektiot ja antibiootit; hyytyminen ja tromboosi; elvytys; preoperatiivinen hoito ja leikkauskelpoisuuden arviointi; nestehoito ja ravitsemus; postoperatiivinen hoito ja komplikaatiot; akuutti vatsa; traumatologian hoitoperiaatteet, luu-, lihas-, jänne- ja hermovammat, intra-abdominaaliset elimet, rintakehä- ja intrathorakaliset elimet, urogenitaaliset elimet sekä kallo- ja aivovammat; monivammat; termiset vammat; toiminnan periaatteet suur- onnettomuudessa; syövän hoidon periaatteet; yleisanestesian periaatteet, paikallispuudutukset ja yksinkertaiset johtopuudutukset; kirurgia ja yhteiskunta, tautikirjot, kuntoutus ja kustannusvaikuttavuus.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Kirurgian eri erikoisalojen yhteistä runkovaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla. Oppimisprosessin seuranta perustuu erikoistuvan lääkärin pitämään kehittymiskansioon (portfolio) ja lokikirjaan. Erikoistuva lääkäri osallistuu oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Kuten edeltä käy ilmi, runkovaiheen kirurgia koostuu useammasta osiosta, ja erikoistuvalla on eduksi asettaa kullekin osiolle omat oppimis-päämäärät ja

osion lopussa arvioida, onko hän saavuttanut asettamansa päämäärät.

Kouluttajat

OYS:n ulkopuoliset koulutussairaalat: kirurgian ylilääkärit, Kainuun keskussairaala Keski-Pohjanmaan keskussairaala, Lapin keskussairaala ja Länsi-Pohjan keskussairaala.

Kuulustelu

Runkovaiheen lopussa pidetään erillinen yliopistokohtainen tentti, jonka jälkeen erikoistuva lääkäri voi jatkaa opintojaan valitsemallaan erikoisalalla. Tentissä edellytetään edellä kuvatun peruskirurgian ym. tietojen ja taitojen hallintaa.

Suosittelavaa lukemista:

- P. J. Robers, E. Alhava, K. Höckerstedt ja E. Kivilaakso (toim.): Kirurgia, Kustannus Oy Duodecim
- Rokkanen P, um: Traumatologia, Kandidaattikustannus Oy
- Adams JC, Hamblen DL: Outline of Orthopedics
- Lundborg G: Handkirurgia
- Burkitt HG et al: Essential Surgery, Problems, Diagnosis and Management
- Way L: Current Surgical Diagnosis and Treatment
- Höckerstedt Ket al: Gastroenterologia, Kustannus Oy Duodecim
- Lepäntalo-Högerstedt: Verisuonikirurgia. Duodecim 20/97
- Mattila S: Thorax- ja verisuonikirurgia
- Rannikko et al: Urologia, Kustannus Oy Duodecim
- Rengachry SS, Wilkins RH: Principles of Neurosurgery
- Duodecim 16/1996 Plastiikkikirurgia
- Rokkanen et al: Ortopedia, Kandidaattikustannus Oy
- Textbook of Surgical Pathophysiology
- Textbook of Surgical Physiology
- British Journal of Surgery
- Annales Chirurgiae et Gynaecologiae
- Surgical Clinics of North America

SISÄTAUTIALOJEN YHTEINEN RUNKOKOULUTUS

Vastuuhenkilö:

Professori Antero Kesäniemi
Oulun yliopisto, kliinisen lääketieteen
laitos, sisätaudit
puh. (08) 315 4100
email: antero.kesaniemi@oulu.fi

Sisätautien alan koulutukseen kuuluu 9 kk terveyskeskuspalvelua, 2 v 3 kk –3 v runkokoulutusta sekä 2 v 3 kk–3 v eriytyvää koulutusta.

RUNKOKOULUTUS

Yleiskuvaus

Runkokoulutus on yhteinen sisätaudeille ja siitä eriytyville sisätautialoille sekä keuhkosairauksille ja allergologialle sekä kliiniselle farmakologialle ja lääkehoidolle. Runkokoulutuksen tulisi olla samansisältöinen kaikilla edellä mainituilla aloilla.

Valtaosa runkokoulutuksesta tapahtuu yliopistosairaalan ulkopuolisissa tiedekunnan hyväksymissä koulutussairaaloissa, joissa koulutuksesta vastaa vastuuhenkilön nimeämä yliopistosairaalan ulkopuolinen kouluttaja. Sisätautien alalla runkokoulutus tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella, jolloin koulutuksesta voi suorittaa 2 v 3 kk–3 v keskussairaalassa (ks. sisätautien erikoisalojen vaatimukset) tai osan tästä (0–12 kk) aluesairaalassa. Lisäksi on mahdollista suorittaa 0–3kk jollain muulla soveltuvalla erikoisalalla. Erikoistuvalla lääkärille nimitään henkilökohtainen ohjaaja.

Runkokoulutusvaihe on suositeltavaa suorittaa pääosin ennen sisätautien alan eriytyvää koulutusta. Erikoistuvien lääkäreiden valinnan koulutusohjelmaan suorittavat yhdessä sairaalan kouluttaja sekä yliopistosairaalan vastuuhenkilö.

Sisätautien alan koulutusta antavien yksikköjen pitää täyttää koulutuspaikan vaatimukset. Kouluttajat ovat alansa erikoislääkäreitä.

TAVOITTEET

Runkokoulutuksen suorittaneen tulee kyetä toimimaan sisätautien alalla lääkärin tehtävissä siten, että hän:

- hallitsee sairaalan päivystystoiminnassa tarvittavat perusvalmiudet sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla
- hallitsee tärkeimpien sairauksien diagnostiikan ja hoidon sisätautien alalla ja siihen liittyvillä aloilla

Sisältö

Runkokoulutukseen osallistuvien lääkäreiden tulee saada sisätautien alan koulutusta erityisesti sairauksissa, jotka ovat yleisiä ja joita esiintyy päivystystilanteissa (esim. sydän- ja verisuonisairaudet ja gastroenterologia). Koulutusta antavien yksikköjen on taattava erikoistuville lääkäreille riittävä kierto eri toimipisteiden välillä monipuolisen koulutuksen turvaamiseksi.

Runkokoulutusvaiheen koulutuksen etenemistä seurataan lokikirjan avulla, se toimii apuvälineenä laadunvarmistuksessa. Erikoistuva lääkäri osallistuu lisäksi oman oppimisensa arviointiin sekä koulutuksen kehittämiseen.

Runkokoulutusvaiheeseen ei liity kirjallista tenttiä. Suositeltavaa lukemista ovat Duodecimin kustantamat Meilahden akuuttihoito-opas sekä suomenkieliset oppikirjat endokrinologiasta, gastroenterologiasta, infektiosairauksista, hematologiasta, kardiologiasta, nefrologiasta sekä reumasairauksista. Lisäksi suositeltavaa lukemista ovat aikakauslehdet Duodecim ja Suomen Lääkäreilehti sekä British Journal, Lancet ja New England Journal of Medicine soveltuvien osien.

Runkokoulutuksen aikana on suoritettava vähintään 40 tuntia teoreettista kurssimuotoista koulutusta, joka painottuu sisätautien alan akuuttien sairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon.

Merkinnän runkokoulutuksen suorittamisesta antaa runkokoulutuksen vastuuhenkilö.

Yliopistosairaalan ulkopuoliset koulutuspaikat Oulun yliopiston vastuualueella

Koulutussopimukset on tehty seuraavien koulutuspaikkojen kanssa:

Kainuun keskussairaala,
2 v 3 kk–3 v

Keski-Pohjanmaan keskussairaala,
2 v 3 kk–3 v

Lapin keskussairaala,
2 v 3 kk–3 v

Länsi-Pohjan keskussairaala,
2 v 3 kk–3 v

Oulaskankaan sairaala,
1 vuosi

Oulun kaupungin sairaala,
1 vuosi (sisätautien 6 v koulutusohjelma)

Raahen sairaala,
1 vuosi

& Bennett J.C. (Eds.): Cecil textbook of medicine (Saunders) tai Braunwald E. et al. (Eds.): Harrison's Principles of internal medicine (McGraw-Hill) tai

suomenkieliset oppikirjat endokrinologiasta, gastroenterologiasta, infektiosairauksista, hematologiasta, kardiologiasta, nefrologiasta sekä reumasairauksista. Lisäksi suositeltavaa lukemista ovat aikakauslehdet Duodecim ja Suomen Lääkärilehti sekä British Medical Journal, Lancet ja New England Journal of Medicine soveltuvin osin.

KOULUTUKSEN ARVIOINTI

Koulutettavan oppimisprosessia pyritään tukemaan nimeämällä jokaiselle erikoistuvalle oma tutor, joka seuraa ja kannustaa erikoistumisen aikana. Oppimisen seuranta- ja arviointivälineenä käytetään lokikirjaa ja kehityskeskusteluja tutorin, kouluttajan ja/tai koulutuksen vastuuhenkilön kanssa. On tarkoituksenmukaista, että erikoistuva lääkäri täyttää lokikirjaa jo runkokoulutusvaiheesta lähtien. Koulutettava arvioi omaa edistymistään ja saamaansa koulutusta lokikirjan mukaisesti. Lisäksi molemminpuolista palautetta annetaan kehityskeskustelujen yhteydessä.

SUOSITELTAVAA KIRJALLISUUTTA

Runkokoulutusvaiheeseen ei liity kirjallista tenttiä. Suositeltavaa lukemista ovat Duodecimin kustantamat Meilahden akuuttihoitoparas sekä Wyngaarden J.B., Smith L.H.

LIITTEET

LIITE I: TUUTOROINTI ERIKOISLÄÄKÄRIKOULUTUKSESSA

Ammatillinen jatkokoulutustoimikunta

Professori Pekka Larivaara

Kansanterveystieteen ja yleislääketieteen laitos

Professori Anja Tuulonen

Silmätautien klinikka

Koulutuspäällikkö Eija Ruottinen

Lääketieteellinen tiedekunta

Johdanto

Ammatillisen jatkokoulutustoimikunnan nimeämä työryhmä (Pekka Larivaara, Anja Tuulonen, Eija Ruottinen) on ideoinut tutortoimintaa ja siihen liittyviä koulutus-tilaisuuksia.

Tiedekunnan 22.5.2002 järjestämässä koulutustilaisuudessa pohdittiin ohjaustoiminnan käsitteistöä ja sisältöjä. Silloin esille nousivat myös termit mentor ja tuutor. Enemmistö osallistujista toivoi, että erikoistuvan lääkärinkin ohjauksesta käytettäisiin termiä ”tuutorointi” ja ohjaajasta nimikettä tuutor.

Tausta

Erikoislääkärikoulutusta koskevassa asetuksessa (678/98) todetaan, että opiskelijan tulee erikoislääkärin tutkinnon suorittamiseksi osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin. Asetuksen perustelumuiستيossa esitetään henkilökohtaisen ohjaajan nimeämistä jokaiselle erikoistuvalla lääkärille (tuutor). Muiستيossa todetaan, että erikoistuvalla lääkärille osoitettu henkilökohtainen ohjaaja ja yksilöllinen koulutussuunnitelma, opintojen edistymisen raportointi ja seuraaminen sekä koulutusprosessin arviointi ovat osa koulutuksen prosessia ja laadunvarmennusta. Koulutusprosessin arviointi tarkoittaa sekä

opetuksen ja koulutusympäristön tarkoituksenmukaisuuden arviointia sekä erikoistuvan lääkärin edistymisen arviointia.

Toiminnan tavoitteet:

Opastaminen, seuraaminen ja tukeminen oppimisen eri vaiheissa

- tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus
- ammatillisen kasvun tukeminen
- emotionaalinen tukeminen
- vastuunotto ja itseohjautuvuus
- itsensä kokonaisvaltainen kehittäminen
- (tiedot, taidot, tunteet, asenteet)
- kokonaisnäkemysten luominen terveydenhuollon toimintakentästä (moniammatillisuus, toiminnan suunnittelu ja seuranta, vaikuttavuus)

Mitä on tuutorointi erikoislääkärikoulutuksessa

Tuutor on yksinkertaisimmin sanottuna ohjattavan lääkärin tukihenkilö. Tuutoroinnissa tavallisesti vanhempi ja kokenempi lääkäri ohjaa erikoistuvan lääkärin opintoja tavalla, jossa tavoitteena on kaikin tavoin tukea ohjattavan kollegan ammatillista kasvua. Ohjaustilanteissa käsitellään tietoja, taitoja, tunteita ja asenteita. Erikoistuvaa lääkärinä autetaan näkemään, että monet hankaliltakin tuntuvat työtilanteet on ratkaistavissa hänen omilla voimillaan unohtamatta kuitenkaan tiimityön tärkeyttä. Tuutorointi on prosessi, jossa sekä ohjattava että tuutor oppivat toinen toisiltaan.

Tuutorointi ei ole kuitenkaan samaa kuin ammattimainen työnohjaus, johon tarvitaan erillistä koulutusta. Joskus kuitenkin tuutoroinnin ja työnohjauksen raja on ”veteen piirretty viiva”. Tuutoroinnissa ei ole kyse myöskään varsinaisesta työhön perehdyttämisestä, joka on tavallisimmin työyksikön

esimiehen tehtävä. Tässäkin rajanveto voi olla vaikeaa, koska aktiivinen tuutor usein tutustuttaa ohjattavan uuteen työympäristöön, yhteisön kulttuuriin, pelisääntöihin ja toimintatapoihin tukea antaen. Samalla hän etenkin tuutoroinnin alkuvaiheessa keventää ohjattavan alkustressiä ja helpottaa ohjattavan uuteen ympäristöön sopeutumista. Silloin tuutor myös pakostakin ”tulkitsee” työyhteisön kulttuuria ja toimintaa omien tuntemustensa kautta. Tuutorointi ei ole myöskään terapiaa, eikä siinä pyritä tietoisesti käsittelemään ohjattavan syvällisempiä psykologisia ongelmia. Toki onnistuneessa tuutoroinnissa nousee esille tunteita ja niiden ilmaisemisella, hyväksymisellä ja niistä puhumisella on terapeuttista vaikutusta. Tuutor ei saa kuitenkaan tukea ohjattavan regressiivistä käytöstä. Pääsääntöisesti esimies ei ole soveltuva erikoistuvan lääkärin tuutoriksi. Kuitenkin etenkin pienissä yksiköissä vaihtoehdot saattavat olla hyvin vähissä ja esimiehelle lankeaa useita rooleja. Tuutoroinnissa ei ole tarkoitus myöskään käsitellä yksityiskohtaisesti klinisiä ongelmia. Tuutorin ja ohjattavan tapaamisista voi myöhemmin muodostua hyvä yhteistyösuhde ja myös ystävyysuhde.

Tuutoroinnin toteutus

Tuutorointi alkaa yleensä sillä, että sekä tuutor että ohjattava sopivat säännöllisistä tapaamisista, niiden frekvenssistä ja ajallisesta kestosta. Joskus sovittu yhteistyö kestää koko lääkärin erikoistumisvaiheen ajan, toisinaan tuutor vaihtuu samalla kun ohjattava vaihtaa työpaikkaa.

Tuutoroinnin alkuvaiheessa sovitut tapaamiset voi olla järkevää toteuttaa tiheästi, jopa kerran viikossa. Alkusopeutumisen jälkeen ne voidaan harventaa 1-2 kertaa kuukaudessa tapahtuviksi. Tapaamisen kesto riippuu varmaan hyvin paljon erikoistumisalasta ja henkilöistä. Jonkinlainen tapaamisen minimikesto voisi olla 45 minuuttia, joissain tapauksissa tarvitaan aikaa 1-1,5 tuntia.

Tuutorointipaikaksi on hyvä valita rauhallinen ja häiriötön tila, jossa on mahdollista

keskustella ilman tarpeettomia keskeytyksiä. Myös hakulaitteet ja kännykät suljetaan, mikäli vain mahdollista. Ensitaapaamisessa sovitaa myös keskustelujen ja koko tuutoritoiminnan sisällöstä. Sekä tuutor että ohjattava vaihtavat myös yhteystietojaan, jotta kumpikin voi ilmoittaa mahdollisesta sovitun tapaamisen esteestä.

Tuutorin ja ohjattavan lääkärin vuorovaiikutussuhde saa hyvän perustan, jos tuutor on alusta lähtien luotettava, turvallinen, empaattinen ja rehellinen. On tärkeää, että tuutor on valmis kertomaan ohjattavalle omat vahvuutensa, kokemuksensa ja myös omat puutteensa. Kaikki nämä seikat auttavat myös ohjattavaa avoimeen vuorovaikutukseen. Sitten onkin aika antaa ohjattavalle lääkärille runsaasti puheaikaa.

Mitä tuutorointi antaa ohjattavalle lääkärille

Onnistunut vuorovaikutussuhde rohkaisee ohjattavaa lääkärinä nostamaan esille huoliaan, omaa tietämättömyyttään, uusia ajatuksia ja koulutusympäristöä rakentavasti kritisoivia kommentteja. Kun hän oppii punnitsemaan niitä toisen henkilön kanssa, hänen oman urakehityksensä suuntaviivatkin selkiytyvät. Erikoistuvalla lääkärille tulee rohkeutta selvittää ja löytää omat mahdollisuutensa. Tuutorointi lisää siten ohjattavan motivaatiota ja taitoa vastata vaataviinkin haasteisiin. Hän oppii entistä paremmin tunnistamaan omat vahvuutensa.

Tästä kaikesta on monia positiivisia seurauksia. Ohjattavan lääkärin itsetunto ja ihmissuhdetaidot kasvavat. Hän oppii paremmin tuntemaan omat osaamisensa rajat ja oppii näkemään, että hänen ympärillään on lääkärikollegoja ja muita ammattilaisia, jotka osaavat useita asioita häntä paremmin ja joiden kanssa tehtävä yhteistyö rikastuttaa hänen potilaidensa hoitomahdollisuuksia. Hänen avoimuutensa ja valmiutensa tiimityöhön lisääntyy. Siitä seuraa parantunut työmotivaatio ja työssä jaksamiseen saadaan lisää energiaa.

Millainen on hyvä tuutor

Hyvällä tuutorilla on runsaasti työ- ja elämänkokemusta. Omassa erikoistumisvaiheessa saatu onnistunut ohjaus helpottaa hänen tuutorina toimimistaan. Ohjausprosessissa keskeisintä on hyvä kuuntelemisen taito. Monesti tämän oppiminen on lääkäreille vaikeaa, koska he ovat koulutuksessaan oppineet kyselemään, keskeyttämään potilaiden kertomuksia ja ”ottamaan anamneesia”. Avoimesti kuunteleva tuutor ymmärtää, että ohjaustilanteessa tärkeimmät keskustelun aiheet ja sisällöt nousevat ohjattavan mielestä.

Ohjattava on uudessa työympäristössään lähes aina jossain määrin ahdistunut ja stressaantunut ja käyttää toiminnassaan ja puheissaan psykologisia minän puolustuskeinoja. On hyvä, jos tuutorilla on teoreettista tietoa ja ymmärrystä näiden keinojen olemassaolosta ja käytöstä.

Hyvä tuutor on valmis asettamaan omat tietonsa ja taitonsa alttiiksi kritiikille. Hän on joustava, salliva ja supportiivinen. Hän ymmärtää, että hänellä ei ole ”absoluuttista totuutta” työyhteisön ilmiöiden tulkinnessa. Kokeneen tuutorin empatiakyky on kehittynyt sellaiseksi, että hän osaa käyttää omia tunnereaktioitaan tuutoroinnin palveluksessa. Iän ja kokemuksen karttuessa hän oppii myös hyväksymään, että monet ohjattavat/nuoremmat kollegat ”ajavat hänestä edelle” teoreettisessa tiedossa ja käytännön töissä. Hänelle kehittyy kyky iloita ja tuntea mielihyvää ei ainostaan omista, vaan myös ohjattavan ja muidenkin kollegojen saavutuksista. Hyvässä tuutoroinnissa ammatilliselle kateudelle ei ole tilaa.

Vuorovaikutussuhteessa hyvä tuutor osaa täydentää keskustelua rakentavilla kysymyksillä, mutta hän ei anna ohjattavalle valmiita vastauksia ongelmien ratkaisuksi. Hän osaa nostaa esille ohjattavan vahvuudet ja tukea niitä. Tuutor myös tutustuttaa ohjattavan lääkärin oman verkostonsa ihmisiin. Siten ohjattava oppii ottamaan yhteyksiä uusiin ihmisiin ja luomaan omaa verkostoaan. Tämä antaa ja avaa ohjattavalle uusia mahdollisuuksia ja näkökulmia.

Mitä tuutorointi antaa tuutorille

Tuutorin mieleen palautuu nuoremman sukupolven tunteita ja tunteita. Hän oppii tuutorointiprosessissa seuraamaan sekä ohjattavan kollegan että itsensä tunnereaktioita. Se heijastuu rikkautena omaan lääkäriinä toimimiseen ja siten myös omat potilaat hyötyvät. On mahdollista, että tuutorin omassa kehitysprosessissa herkkyyden tunteiden jakamiselle lisääntyy ja ihmiskeskäinen työote syvenee.

Tuutor oppii ohjausprosessissa myös joustavuutta ja hänen persoonallisuutensa mahdollinen jäykkyys voi höllentyä. Kokemusten ja tietojen vaihto ohjattavan kanssa opettaa tuutorinkin hyväksymään omien tietojensa rajallisuuden.

Mitä tuutorointi antaa työyhteisölle ja työnantajalle

Työntekijän työviihtyvyyden ja työmotivaation paraneminen näkyy myös työyhteisössä. Siellä avoin keskustelu ja kommunikointi lisääntyvät. Rakentava kritiikki on sallittua ilman pelkoa joutumisesta esimiehen ”silmätikuksi” tai yhteisön ulkopuolelle. Luonnollisesti työntekijän työssä jaksamisen paraneminen johtaa myös parempiin työsuorituksiin ja -tuloksiin.

Jos työnantaja oivaltaa myönteisen ilmapiirin lisääntymiseen vaikuttavat tekijät, hän antaa uudelle tuutorille mahdollisuuden kouluttautua vuorovaikutustaidoissa ja saada kenties työnohjausta tuutoroinnissa ilmaantuvien ongelmatilanteisiin.

Tuutorien kouluttaminen ja työnohjaus

Monilla lääkäreillä on hyvät luontaiset edellytykset toimia tuutorina vähäiselläkin kokemuksella. Elämäkokemus ja työkokemus antavat siihen hyvän lähtökohdan. Jokainen voi kuitenkin opiskella ja oppia tuutorointitaitoja erikseen järjestettävissä koulutusohjelmissa. Erityinen koulutusjakso voi valmentaa myös kokeneenkin ammattilaisen käyttämään entistä paremmin vuorovaikutustaitojaan ja omia henkilökohtaisia vahvuuksiaan.

Koulutuksessa voidaan käsitellä vuorovaikutussuhteen teoriaa ja siinä esiintyviä tunteita. Rooliharjoitusten ja tapausesimerkkien avulla empaattinen kuuntelutaito ja ahdistuksen sietokyky lisääntyvät. Koulutusmateriaalina voidaan käyttää myös videoituja aitoja ohjaustilanteita, jolloin tuutorin toimintaa arvioidaan ryhmässä. Nämä ryhmän reflektiiviset kommentit auttavat tuutoriksi koulututtavua näkemään omia vahvuuksiaan ja kenties vuorovaikutusta häiritseviä tekijöitä.

Tuutoritoiminnan laajentuessa osaksi erikoislääkärin koulutusta tarvitaan tuutoreille koulutukseen liitettyä työnohjausta. Työnohjaajana voi silloin toimia siihen tehtävään koulutettu henkilö, jonka ei välttämättä tarvitse tuntea lääkäriin työn yksityiskohtaisia sisältöjä tai erikoisalan substanssia. Hänellä voi olla muukin kuin lääketieteellinen peruskoulutus.

Kirjallisuus

Juusela T, Lillia T, Rinne J: Mentoroinnin monet kasvot Gummerus 2000, ISBN 952-9660-31-6

Lehtinen E, Jokinen T: Tutor - itsenäistyvän oppijan ohjaaja WSOY 1999, ISBN 951-796-020-4

Voutilainen U, Haapaniemi T (toim): Ohjausopiskelun voimavara Kuopion yliopiston julkaisuja F. Yliopistotiedot 27, 2001

LIITE 2: KOULUTUS JA TEOLLISUUS

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen hyväksyttävä teoreettinen koulutus ja teollisuuden rooli

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on tärkeä osa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta. Lääkärin ja hammaslääkärin keskeisiin ja tärkeimpiin ammatillisiin ja eettisiin velvoitteisiin kuuluu oman ammattitaidon jatkuva kehittäminen. Lääketieteen alalla kehitys on hyvin nopeaa, mikä edellyttää systemaattista tietojen hankkimista ja jatkuvaa koulutusta.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen hyväksytään eri tahojen järjestämää koulutusta. Lääkärin ja teollisuuden välisissä suhteissa on tärkeää, että lääkärin riippumattomuus ja autonomia turvataan myös koulutuksen aikana. Lääketieteelliset tiedekunnat ovat laatineet seuraavat suositukset lääkärin ja teollisuuden rooleista erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksessa.

Koulutuksen järjestäminen

Koulutuksen järjestäjänä voi olla koti- tai ulkomainen lääketieteellinen järjestö tai yhteisö, yliopisto tai korkeakoulu, terveydenhuollon yksikkö. Toisin sanoen silloin, kun on kyseessä erikoislääkäri- tai erikoishammaslääkärikoulutukseen hyväksyttävä koulutustilaisuus, teollisuus tai yritys ei voi olla yksin koulutuksen järjestäjänä.

Koulutuksen sisältö/suunnittelu

1. Koulutuksen tavoitteena tulee olla puhtaasti ammatillisten valmiuksien kehittäminen ja tieteellisen tiedon välittäminen.
2. Päätösvalta koulutuksen sisällöstä ja aihevalinnasta on teollisuudesta ja muusta koulutusta tukevasta ulkopuolisesta tahosta riippumattomilla lääketieteen asiantuntijoilla tai lääkäriyhteisöillä.
3. Tarve koulutukselle määräytyy osallistujien ja terveyspalvelujärjestelmän tarpeesta sen mukaisesti, mitä kouluttajan kanssa laaditussa henkilökohtaisessa opetus-suunnitelmassa ja kehityskeskusteluissa on todettu.

4. Sponsoriin puheenvuoro ei sisälly koulutukseen, ts. sitä ei lueta koulutuksesta hyväksyttävään tuntimäärään.
5. Koulutusohjelman aiheiden otsikoinnissa ei tule näkyä yksittäisten lääkkeiden kaupanimiä.

Koulutuksen arviointi

1. Koulutettava kirjaa osallistumisensa vuosittain henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan ja arvioi säännöllisesti oppimistaan.
2. Koulutus tulee aina arvioida asetuksen tarkoittamalla tavalla. Todistuksen saamisen edellytyksenä on koulutustilaisuuden arviointi.
3. Koulutustilaisuuden järjestäjän tulee aktiivisesti kerätä palautetta ja kehittää toimintaansa annetun palautteen perusteella.

Koulutuksen tuki

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus on osa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta. Koulutukseen osallistuminen tulee olla mahdollista pääsääntöisesti työajalla. Teollisuuden tuki ohjataan tulosityksikölle, klinikalle tai vastaavalle yksikölle, ei suoraan yksittäiselle lääkärille tai hammaslääkärille.

Teollisuuden tuen tulee kohdistua koulutustilaisuuden yleisiin kustannuksiin koulutusta järjestävän organisaation kautta. Koulutustilaisuuteen liittyvä vieraanvaraisuus ei saa ylittää kohtuuden rajoja ja sen tulee kohdistua vain koulutustilaisuuden osallistujiin.

Teollisuuden tuen tulee olla avoimesti esillä koulutustilaisuuden ohjelmassa. Koulutustilaisuuden yhteydessä tapahtuvan markkinoinnin tulee olla asiallista ja perustua tutkittuun tietoon.

Sidonnaisuuksien käsittely

On suositeltavaa, että koulutuksen sisällöstä vastaavien sekä luennoitsijoiden mahdolliset sidonnaisuudet teollisuuteen tai muuhun koulutusta tukevaan ulkopuoliseen tahoon ilmoitetaan, kun koulutusta

anotaan hyväksyttäväksi erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutukseen. Koulutustilaisuuden hyväksyvä yliopiston toimielin voi vaatia näiden sidonnaisuuksien ilmaisemista tilaisuuden ohjelmassa, mikäli katsoo tämän aiheelliseksi. On suositeltavaa, että koulutustilaisuuksien puheenjohtajat ja luennoitsijat esityksensä alussa selkeästi ilmoittaisivat mahdolliset sidonnaisuutensa eri kaupallisten tahojen kanssa riippumatta siitä onko kyseessä kaupallisen tahon tukema vai muu koulutustilaisuus.

Ohjeistusta laadittaessa hyödynnetty lähdemateriaalina:

1. Opastäydennyskoulutuksen järjestäjille. Lääkärien ammatillisen kehittämisen arviointineuvosto 2004.
2. Lääketeollisuus ry:n ja Suomen Kuntaliiton suositukset

LIITE 3: ASETUS erikoislääkäriin tutkinnosta A 678/1998

Annettu Helsingissä 4 päivänä syyskuuta 1998
Helsingin yliopiston annettua Helsingin yliopiston osalta lausuntonsa opetusministeriön esittelystä säädetään 27 päivänä kesäkuuta 1997 annetun yliopistolain (645/1997) 7 §:n 3 momentin nojalla:

1§ Koulutusvastuu

Erikoislääkäriin tutkinto voidaan suorittaa Helsingin, Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistoissa.

2§ Koulutukseen ottaminen

Erikoislääkäriin tutkintoa suorittamaan voidaan ottaa henkilö, joka on saanut Suomessa oikeuden tai luvan harjoittaa lääkärin ammattia.

3§ Koulutuksen tavoitteet

Erikoislääkäriin koulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri erikoisalansa tieteelliseen tietoon ja antaa hänelle valmiudet alansa erikoislääkäriin tehtäviin, ammattitaidon ylläpitämiseen ja erikoisalansa kehittämiseen sekä toimimiseen erikoislääkäriin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä.

Erikoisalan lisäksi koulutuksessa perehdytään terveydenhuollon suunnitteluun, hallintoon ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

4§ Koulutuksen järjestäminen

Erikoislääkäriin tutkintoon johtava koulutus järjestetään koulutusohjelmina, joiden pituus täysipäiväisenä ohjattuna opiskeluna on viisi tai kuusi vuotta.

Kahden tai useamman koulutusohjelman opintojen yhteisistä osuuksista muodostetaan yhteinen koulutusrunko, kun tämä on perusteltua yhteisen aineksen laajuuden ja erikoislääkäriin tehtävissä tarvittavien valmiuksien vuoksi.

5§ Koulutusohjelmat

Koulutusohjelmat, joiden pituus on viisi vuotta ovat foniatria, fysiatria, geriatria, kliininen kemia, kliininen mikrobiologia, kliininen neurofysiologia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, lastenneurologia, liikuntalääketiede, oikeuslääketiede, patologia, perinnöllisyyslääketiede, radiologia, silmätaudit, syöpätaudit ja terveydenhuolto.

Koulutusohjelmat, joiden pituus on kuusi vuotta ovat anestesiologia ja tehohoito, endokrinologia, gastroenterologia, gastroenterologinen kirurgia, ihotaudit ja allergologia, infektiosairaudet, kardiologia, keuhkosairaudet ja allergologia, kliininen farmakologia ja lääkehoito, kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede, kliininen hematologia, käsikirurgia, lastenkirurgia, lastenpsykiatria, lastentaudit, naistentaudit ja synnytykset, nefrologia, neurokirurgia, neurologia, nuorisopsykiatria, oikeuspsykiatria, ortopedia ja traumatologia, plastiikkakirurgia, psykiatria, reumatologia, sisätaudit, suu- ja leukakirurgia, sydän- ja rintaelinkirurgia, työterveyshuolto, urologia, verisuonikirurgia, yleiskirurgia sekä yleislääketiede.

Opetusministeriö päättää sosiaali- ja terveysministeriötä kuultuaan, mitä erikoislääkäriin tutkintoon johtavia koulutusohjelmia kussakin yliopistossa on.

6§ Tutkinnon suorittaminen

Erikoislääkäriin tutkinnon suorittamiseksi lääkärin tulee:

1. toimia kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä 5§:n 1 momentissa mainitussa koulutusohjelmassa viisi vuotta ja 5§:n 2 momentissa mainitussa koulutusohjelmassa kuusi vuotta sekä osallistua tänä

- aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
2. suorittaa yliopiston hyväksymä kurssi- muotoinen teoreettinen koulutus, jonka laajuus on vähintään 80 tuntia;
 3. osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin; sekä
 4. suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu.

Vähintään puoli vuotta I momentin I kohdassa tarkoitettua koulutusajasta on suoritettava perusterveydenhuollossa.

Yliopisto voi hyväksyä I momentin I kohdassa tarkoitetuksi koulutukseksi lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/19939 tarkoitettuna koulutuksen tai koulutusohjelmaan soveltuvan osan siitä sekä erikoislääkärin tutkintoon kuuluvaksi koulutukseksi opiskelun tai palvelun, jonka opiskelija on suorittanut ennen tutkintoon johtavan koulutuksen alkamista, ja koulutuksen aikana tapahtuvan palvelun muussa kuin yliopiston hyväksymässä virassa, toimessa tai tehtävässä.

7§ Koulutusta koskevat ohjeet

Opetusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita koulutuksen järjestämisestä ja valtakunnallisesta kuulustelusta.

8§ Yhteistyöelimet

Erikoislääkärikoulutusta koskevilla kysymyksissä valtakunnallisena yhteistyöelimenä toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 8559/1994) 41§:ssä tarkoitettu neuvottelukunta tai neuvottelukunnan jaosto ja alueellisena yhteistyöeliminä toimivat yliopistojen yhteydessä olevat erikoislääkärikoulutuksen alueelliset neuvottelukunnat.

9§ Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan I päivänä tammikuuta 1999.

Tällä asetuksella kumotaan erikoislääkärin tutkinnosta 26 päivänä heinäkuuta 1985

annettu asetus (691/1985) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumotun asetuksen 3 a §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin edelleen 31 päivään joulukuuta 2002.

Ennen tämän asetuksen voimaan tuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10§ Opiskelijoiden asemaa koskeva siirtymäsäännös

Tämän asetuksen tullessa voimaan kumotun asetuksen mukaista erikoislääkärin tutkintoa varten opiskelevalla on oikeus siirtyä opiskelemaan tämän asetuksen mukaan tai jatkaa opintojaan kumotun asetuksen mukaan. Opiskelija siirtyy kuitenkin jatkamaan opintojaan tämän asetuksen mukaan, jollei hän ole suorittanut kumotun asetuksen mukaista tutkintoa vuoden 2005 loppuun mennessä. Yliopistot määräävät siirtymiseen liittyvistä järjestelyistä.

Opiskelija voi lukea hyväkseen kumotun asetuksen mukaisiin opintoihin sisältyneet opintosuorituksensa tämän asetuksen mukaista tutkintoa varten.

Niiden opiskelijoiden osalta, jotka I momentin mukaisesti jatkavat opintojaan kumotun asetuksen mukaista erikoislääkärin tutkintoa varten, sovelletaan soveltuvin osin kumotun asetuksen säännöksiä.

LIITE 4

VALTIONEUVOSTON ASETUS (A 1343/2002)

ERIKOISLÄÄKÄRIN TUTKINNOSTA ANNETUN

ASETUKSEN 6 §:N MUUTTAMISESTA

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2002

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, muutetaan erikoislääkäriin tutkinnosta 4 päivänä syyskuuta 1998 annetun asetuksen (678/ 1998) 6 §:n 2 momentti, ja lisätään 6 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

6 § Tutkinnon suorittaminen

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske foniatrian, kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen, kliinisen kemian, kliinisen mikrobiologian, kliinisen neurofysiologian, neurokirurgian, oikeuslääketieteen, perinnöllisyyslääketieteen, suu- ja leukakirurgian eikä syöpätautien koulutusohjelmaa.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Tämän asetuksen säännöksiä sovelletaan niihin, jotka aloittavat erikoislääkäriin tutkintoon johtavat opintonsa 1.1.2003 tai sen jälkeen.

Erikoislääkäriin tutkinnosta 26 päivänä heinäkuuta 1985 annetun asetuksen (691/ 1985) 3 a §:n 3 momenttia sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2005 niihin, jotka aloittavat mainitussa momentissa tarkoitetut opinnot viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2003.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

LIITE 5

VALTIONEUVOSTON ASETUS A 401/2007

ERIKOISLÄÄKÄRIN TUTKINNOSTA ANNETUN

ASETUKSEN 6 JA 8 §:N MUUTTAMISESTA

Annettu Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2007

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, muutetaan erikoislääkärin tutkinnosta 4 päivänä syyskuuta 1998 annetun asetuksen (678/1998) 6 ja 8 §, sellaisena kuin niistä 6 § on osaksi asetuksessa 1343/2002, seuraavasti:

6 § Tutkinnon suorittaminen

Erikoislääkärin tutkinnon suorittamiseksi lääkäriin tulee:

1. toimia kouluttajan ohjaamana yliopiston hyväksymässä erikoisalalan koulutukseen tarkoitettussa virassa, toimessa tai tehtävässä 5 §:n 1 momentissa mainitussa koulutusohjelmassa viisi vuotta ja 5 §:n 2 momentissa mainitussa koulutusohjelmassa kuusi vuotta sekä osallistua tänä aikana yliopiston hyväksymällä tavalla säännölliseen toimipaikkakoulutukseen;
2. suorittaa yliopiston hyväksymä kurssi- muotoinen teoreettinen koulutus, jonka laajuus on vähintään 80 tuntia;
3. osallistua oman oppimisen ja koulutuksen toimivuuden kehittämiseen ja arviointiin; sekä
4. suorittaa yliopistojen yhteistyönä järjestettävä valtakunnallinen erikoisalakohtainen kuulustelu.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua koulutusajasta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistollisen sairaalan ulkopuolella ja tästä ajasta vähintään yhdeksän kuukautta terveyskeskuksessa.

Mitä 2 momentissa säädetään, ei terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta koske foniatrian, kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen, kliinisen

kemian, kliinisen mikrobiologian, kliinisen neurofysiologian, neurokirurgian, oikeuslääketieteen, perinnöllisyyslääketieteen, suu- ja leukakirurgian eikä syöpätautien koulutusohjelmaa.

Yliopisto voi myöntää erikoisalakohtaisen poikkeuksen 2 momentissa tarkoitettua yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettavan koulutusajan vaatimuksesta terveyskeskuksessa suoritettavaa koulutusaikaa lukuun ottamatta, jos keskussairaalat tai muut sairaalat eivät voi osoittaa koulutuspaikkaa kohtuullisen ajan kuluessa. Ennen poikkeuksen myöntämistä yliopiston on pyydettävä asiasta lausunto 8 §:ssä mainitulta erikoislääkärikoulutuksen alueelliselta neuvottelukunnalta. Poikkeus voidaan myöntää enintään kolmen vuoden ajaksi.

Yliopisto voi hyväksyä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuksi koulutukseksi lääkäriin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/1993) tarkoitettua koulutuksen tai koulutusohjelmaan soveltuvan osan siitä sekä erikoislääkärin tutkintoon kuuluvaksi koulutukseksi opiskelun tai palvelun, jonka opiskelija on suorittanut ennen tutkintoon johtavan koulutuksen alkamista, ja koulutuksen aikana tapahtuvan palvelun muussa kuin yliopiston hyväksymässä virassa, toimessa tai tehtävässä.

8§ Yhteistyöelimet

Erikoislääkärikoulutusta koskevissa kysymyksissä valtakunnallisena yhteistyöelimenä toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettun lain (559/1994) 41 §:ssä tarkoitettu neuvottelukunta tai neuvottelukunnan jaosto.

Kunkin erikoislääkärikoulutusta antavan yliopiston yhteydessä on lisäksi alueellista yhteistyötä varten erikoislääkärikoulutuksen alueellinen neuvottelukunta. Neuvottelu-

kunnassa on yliopiston, erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien sekä perusterveydenhuollon ja suunterveydenhuollon toimintayksiköiden nimeämiä jäseniä.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä toulokuuta 2007.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2007

LIITE 6

VALTIONEUVOSTON ASETUS 377/2011

TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖISTÄ

ANNETUN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

Annettu Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 2011

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä,

kumotaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 6 § sellaisena kuin se on asetuksissa 1179/2002, 1338/2007 ja 412/2010, sekä

muutetaan 3, 3 a, 3 b, 3 f, 4, 5, 7, 10—12 ja 14 §, sellaisina kuin ne ovat 3, 3 a, 3 b ja 3 f § asetuksessa 104/2008, 4 ja 14 § asetuksissa 204/2002 ja 1338/2007, 5 § asetuksessa 412/2010 sekä 7 ja 10—12 § asetuksessa 1338/2007, seuraavasti:

3 §

Lääketieteen opiskelijan toimiminen laillistetun lääkärin tehtävässä

Lääketieteen opiskelija, joka on suorittanut hyväksytysti yliopistojen tutkinnoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (794/2004) tarkoitetut, vähintään viiteen ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot ja jolla on suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen, voi tilapäisesti toimia lääkärin tehtävässä, mukaan lukien päivystys, laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa terveydenhuollon toimintayksikössä tai sosiaalihuoltolain (710/1982) 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä.

Lääketieteen opiskelija, joka on suorittanut hyväksytysti I momentissa mainitussa asetuksessa tarkoitetut, vähintään neljään ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot ja ne lääkärin peruskoulutukseen kuuluvat sen erikoisalan opintojaksot, johon

kuuluviassa tehtävissä hän aikoo toimia, ja jolla on suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen, voi toimia lääkärin tehtävässä laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena erikoissairanhoidon toimintayksikössä tai terveyskeskuksen vuodeosastolla. Päivystävän lääkärin tehtävässä toimimisen edellytyksenä on lisäksi, että hänellä on laillistetun lääkärin välitön johto ja valvonta.

3 a §

Hammaslääketieteen opiskelijan toimiminen laillistetun hammaslääkärin tehtävässä

Hammaslääketieteen opiskelija, joka on suorittanut hyväksytysti yliopistojen tutkinnoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitetut, vähintään neljään ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot ja jolla on suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen, voi tilapäisesti toimia hammaslääkärin tehtävässä laillistetun hammaslääkärin johdon ja valvonnan alaisena 3 §:n I momentissa tarkoitettussa toimintayksikössä.

3 b §

Ulkomailla lääketiedettä tai hammaslääketiedettä opiskelevan toimiminen laillistetun ammattihenkilön tehtävässä

Ulkomailla lääketiedettä tai hammaslääketiedettä opiskelevalla on 3 tai 3 a §:ssä tarkoitettu oikeus, kun hän on suorittanut hyväksytysti asianomaisen lääkärikoulutuksen vähintään viiteen tai 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa vähintään neljään ensimmäiseen opintovuoteen tai hammaslääkärikoulutuksen vähintään neljään ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot sekä Sosiaali- ja työterveysalan lupa- ja valvontaviraston mahdollisesti määräämät muut opinnot ja harjoittelun.

3 f §

Laillistetun ammattihenkilön tehtävässä toimivan opiskelijan ohjaaja

Terveysdenhuollon tai sosiaalihuollon toimintayksikön on nimettävä kirjallisesti 3 ja 3 a—3 d §:ssä tarkoitettulle opiskelijalle ohjaaja, joka on oikeutettu itsenäisesti harjoittamaan kyseistä ammattia laillistettuna ammattihenkilönä ja jolla on riittävä käytännön kokemus. Toimintayksikössä toimivan ohjaajan on seurattava, ohjattava ja valvottava opiskelijan toimintaa sekä viivytyksettä puututtava siinä mahdollisesti ilmeneviin epäkohtiin sekä keskeytettävä toiminta, jos potilasturvallisuus vaarantuu. Toimintayksikön on huolehdittava siitä, että päivystäjänä toimivalla opiskelijalla on aina tavoitettavissa kyseistä ammattia harjoittamaan oikeutettu laillistettu ammattihenkilö, jonka on tarvittaessa saavuttava toimintayksikköön.

4 §

Laillistettuna ammattihenkilönä toimimisen edellytykset eräissä tapauksissa

Euroopan unioniin kuuluvan valtion (EU-valtio) tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion (ETA-valtio) kansalaiselta, joka on suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain II §:n 1—3 momentissa tarkoitettun koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, vaaditaan mainituissa lainkohdissa tarkoitettun ammatinharjoittamisoikeuden saamiseksi, että hän on suorittanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston mahdollisesti erikseen määräämän palvelun, lisäopinnot ja ammattitaidon selvittämiseksi kuulustelun siten, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa saatua vastaavaa koulutusta.

Edellä I momentissa tarkoitettun koulutuksen suorittanut voi hakemuksesta erityisestä syystä saada Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston luvan toimia tilapäisesti asianomaisessa laillistetun ammattihenkilön tehtävässä julkisen terveydenhuollon toimintayksikössä jo ennen kuin hän on kokonaan hyväksytysti suorittanut I momentissa

tarkoitettut lisäopinnot ja kuulustelun. Luvan voi saada enintään kahdeksi vuodeksi ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin.

5 §

Yleislääketieteen erityiskoulutus

Yleislääketieteen erityiskoulutukseen voidaan ottaa henkilö, joka on suorittanut Suomessa lääketieteen lisensiaatin tutkinnon tai ulkomailla vastaavan tutkinnon, joka kuuluu lääkärintoimen harjoittamisen vaatimuksiin.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen tavoitteena on perehdyttää lääkäri perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa. Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee:

1. palvella lääkärin tehtävissä lääketieteellisen alan tutkintoja antavan yliopiston (koulutusyksikkö) hyväksymässä terveyskeskuksessa vähintään yhdeksän kuukauden ajan palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään;
2. palvella lääkärin tehtävissä koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa vähintään kuuden kuukauden ajan;
3. osallistua säännöllisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitettun toimintayksikön toimipaikkakoulutukseen; sekä
4. suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin kursimuotoinen koulutus, joka perehdyttää terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään.

Yleislääketieteen erityiskoulutus kestää kokopäiväisenä kolme vuotta. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa osapäiväisenä, jos koulutuksen kokonaisaika ei lyhene, jos koulutuksen tavoitteet saavutetaan ja jos osapäiväinen palvelu on viikoittain vähintään 50 prosenttia kokopäiväisestä palvelusta.

Yleislääketieteen erityiskoulutuksesta voidaan enintään kuuden kuukauden palvelu suorittaa terveydenhuollon ammattihenkilöistä

annetun lain 4 §:n I momentissa tarkoitettussa ja koulutusyksikön hyväksymässä muussa yleislääkäriin tehtäviin suuntautuvassa terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä kuin 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettussa toimintayksikössä. Koulutukseksi voidaan lisäksi hyväksyä lääketieteen lisensiaatin tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyvästä käytännön opetuksesta enintään yksi vuosi, kun käytännön opetus on saatu koulutusyksikön hyväksymässä sairaalassa tai terveyskeskuksessa.

Koulutusyksikkö antaa todistuksen lääkärin yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittamisesta.

7 §

Erikoispätevyuden omaavana laillistettuna ammattihenkilönä toimimisen edellytykset eräissä tapauksissa

EU- tai ETA-valtion kansalaiselta, joka on suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 14 §:ssä tarkoitettun erikoispätevyuden edellyttämän koulutuksen jossakin muussa EU- tai ETA-valtiossa kuin Suomessa tai Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa, vaaditaan erikoispätevyuden omaavana laillistettuna ammattihenkilönä toimimiseksi, että hän on suorittanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston mahdollisesti erikseen määräämät lisäopinnot ja ammattitaidon selvittämiseksi kuulustelun siten, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa saavutettua erikoispätevyyttä.

10 § Sopeutumis aika

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää hakijalle antamassaan ehdollisessa ammattipätevyuden tunnustamispäätöksessä sopeutumisajan pituuden ja ne tehtävät, joissa sopeutumis aika voidaan täyttää. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää hakijalle sopeutumisajan ohjaajan ja häneltä vaadittavan pätevyuden. Ohjaajalla pitää olla vähintään viiden vuoden työkokemus. Sopeutumisajana on noudatettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston

määräämiä ehtoja. Hakijan on työskenneltävä sopeutumisajana potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettussa terveydenhuollon toimintayksikössä tai sosiaalihuoltolain 24 §:ssä tarkoitettua laitoshuoltoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä siten, että hän on suoraan toimintayksikön ylläpitäjän palveluksessa. Hakijan on järjestettävä itselleen sopeutumisajaksi työpaikka. Sopeutumisajana voi sisältyä myös täydennyskoulutusta.

11 §

Sopeutumisajalle määrätyn ohjaajan velvollisuudet

Sopeutumisajalle määrätyn ohjaajan on seurattava, ohjattava ja valvottava hakijan toimintaa sopeutumisajan aikana sekä viivytyksettä puututtava siinä mahdollisesti ilmeneviin epäkohtiin. Jos potilasturvallisuus voi vaarantua sopeutumisajana hakijan toiminnan johdosta, ohjaajan tulee ilmoittaa siitä viivytyksettä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, joka voi määrätä sopeutumisajan keskeytettäväksi.

Ohjaajan tulee antaa lausunto hakijan kyvystä ja taidosta harjoittaa ammattiaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sopeutumisajan päätyttyä. Lausunto on annettava myös, jos sopeutumis aika on keskeytynyt tai keskeytetty.

12 § Kelpoisuus koe

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto määrää ehdollisessa ammattipätevyuden tunnustamispäätöksessä kelpoisuuskokeen pääasiallisen sisällön ja kokeen toimeenpanijan.

14 §

Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalaiselta vaadittava pätevyys ja kielitaito

Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalaiselta, joka on suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 4 §:ssä tai 5 §:n I momentissa tarkoitettun koulutuksen ulkomailla, vaaditaan ammatinharjoittamisluvan saamiseksi maini-

tuissa lainkohdissa tarkoitettuihin tehtäviin tai ammatinharjoittamisoikeuden saamiseksi laillistettuna ammattihenkilönä toimimiseen, että hän on suorittanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston mahdollisesti määräämän palvelun ja lisäopinnot sekä ammattitaidon selvittämiseksi kuulustelun siten, että hänen pätevyytensä vastaa Suomessa suoritettua vastaavaa koulutusta ja että hän on osoittanut omaavansa riittävän kielitaidon. Kielitaitoa todettaessa on pidettävä riittävänä kysymyksessä olevan ammatinharjoittamisluvan tai -oikeuden edellyttämien tehtävien hoidon kannalta välttämätöntä kielitaitoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen suorittanut voi hakemuksesta erityisestä syystä saada Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta luvan toimia tilapäisesti asianomaisessa laillistetun ammattihenkilön tehtävässä julkisen terveydenhuollon toimintayksikössä jo ennen kuin hän on kokonaan hyväksytysti suorittanut 1 momentissa tarkoitettun kuulustelun. Luvan voi saada enintään kahdeksi vuodeksi ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen suorittanut, joka Suomessa osallistuu terveydenhuollon tutkimukseen tai opetukseen kouluttajana ja joka kyseiseen tutkimukseen tai opetukseen liittyen osallistuu potilaiden hoitoon, voi hakemuksesta erityisestä syystä saada Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolta luvan rajoitetusti ja tilapäisesti toimia terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävässä. Lupa voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämin ehdoin toimipaikka- ja erikoisalakohtaisena. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on lähtömaassaan voimassa oleva rajoittamaton ammatinharjoittamisoikeus. Luvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että hakijalle nimetään vastuuhenkilö, joka on oikeutettu harjoittamaan kyseistä ammattia laillistettuna ammattihenkilönä ja jolla on riittävä käytännön kokemus. Vastuuhenkilö on nimettävä jokaiseen toimintayksikköön,

jossa hakija osallistuu potilaiden hoitoon. Vastuuhenkilön on seurattava, valvottava ja tarvittaessa ohjattava luvan saaneen toimintaa terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävässä.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2011.

Hammaslääkäreihin, joiden suorittama hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto ei ole sisältänyt kuuden kuukauden pituista syventävää käytännön harjoittelua, sovelletaan 6 §:ää sellaisena kuin se oli tämän asetuksen tullessa voimaan.

Tämän asetuksen 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua palvelussuhdevaatimusta kuntaan tai kuntayhtymään ei sovelleta niihin lääkäreihin, jotka ovat saaneet lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/1993) tarkoitettun perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittamista koskevan opinto-oikeuden ennen 1 päivä syyskuuta 2010.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 2011

Peruspalveluministeri

Paula Risikko

Hallitussihteeri

Pirjo Kainulainen